PAUL WELLER • ULAŞ ÖZDEMİR • CAETANO VELOSO • GOGOL BORDELLO SULUKULE'DE

ROLL

ROLL 131

ISSN: 1307-4628

112480 **temmuz** 2008/07 **5** YTL

pinhâni

KARDEŞ TÜRKÜLER • JETHRO TULL • NEW MODEL ARMY • GÜNDOĞARKEN • ALCALICA • BO DIDDLEY

blondie

RIHTIMDA AŞK
Rıhtımda aşık olduk birbirimize
Sen güneşleniyordun, ben dolanıyordum avare
Az sonra paylaşıyorduk bir şişe birayı
Rıhtımda aşık olduk birbirimize
Duygusal bir sersem değilim
Zannetme ki kevaşenin tekiyim
Sende bir şeyler var bebeğim
Biradan değil bu düşüncelerim
Belki bu daracık şorttan, belki de sıcaktan
Ya da lastik pabuçların mı acaba
Ayaklarından savurduğun?

Oturdum altına bir şemsiyenin
İnci gibi tenimi korumak için
Sen günaha çağıran
Yağlı vücudunu güneşe serdin
Ter bastı sonra, gitmek istedim
Sen yağlarınla birlikte denize girdin

Bağırırken gördüm seni, duyamadım ama
Karşılık verdim sana, "tatlım, birayı sakla"
Bu aşk ateşimizi erdiremedik tamama
Çok fazla katran ve su, çok sıcak bir hava

Ah yiten giden bir aşk için ne trajik son
Belki bir şansımız olurdu karşılaşsaydık ayazda
Ama aşka düştük biz rıhtımda
Sen güneşleniyordun, ben dolanıyordum avare
Şimdi kız arkadaşımla gidiyorum plajlara
Aşk kırıkları bırakmıyorum artık kıçımın ardında

GENÇ ÖL, CESEDİN YAKIŞIKLI OLSUN
Genç öl, cesedin yakışıklı olsun
Kendi zamanında bozul bozulacaksan
Onlara öldüğünü söyle, gir sonra yerin dibine
Yalnız mı yaşıyorsun, ailenle mi?
Aile ağacında kanı çekilmiş bir dal mısın ipince?
Azrail'i mi bekliyorsun oturduğun yerde?
Ya da ölmek mi istersin aşkın eliyle?
Gençliğe aşk, aşk gençliğe
O zaman genç öl
Yakışıklı olsun cesedin de

Sadece en iyi şeyleri bırak ardında
Kayıp giden hassasiyetler
Kendi rüyandaki trajedi

Oturuyorsun bir başına sallanan sandalyende
Dayamışsın el radyonu bir kulağına
Hep otobüs mü bekledin yoksa o durakta?
Ölmek mi istersin aşkın eliyle ya da?
Gençliğe aşk, aşk gençliğe
O zaman baz gasa, hep gitmez bu böyle

Genç öl, yakışıklı olsun cesedin de

Bunaklığa az kaldı güzelim
İyi miydi, ne dersin, yoksa susmak mı istersin?

Genç öl, yakışıklı olsun cesedin

PLATİN SARIŞIN
Bir platin sarışın olmak istiyorum
Bütün seksî yıldızlar gibi
Marilyn ve Jeane, Jayne, Mae ve Marlene
Günlerini gün ettiler harbiden
Işıltılı bir debdebenin gölgesinde
Gireceğim bir bara, ben de olacağım öyle
Ne pahasına olursa, hatta duble işlemle
Bir platin sarışın olmak istiyorum ben de

Bir aralar geçirdim başıma bir peruka
Rengi doğruydu da, tutturamadık tam tarzı
Oksijen alacağım kuaförden biraz
Hadi görüşürüz sonra

Bir platin sarışın olmak istiyorum
Bütün seksî yıldızlar gibi
Marilyn ve Jeane, Jayne, Mae ve Marlene
Günlerini gün ettiler harbiden

Pazar günü çağırıyorsun beni, bak etrafına iyice
O gördüğün platin sarışın benim işte
Işıltılı bir debdebenin gölgesinde, işlemi duble
Bu rengi tutturunca gölgede yapacağım o işi de
İnşallah aklım başımdadır ya
Bir platin sarışın olmak istiyorum ben de

Platin sarışın olmam lâzım mutlaka
Platin sarışın olmam lâzım mutlaka
Bebeğim, vuracağım şişenin dibine

SUSIE VE JEFFREY
Gerçi Jeff endişeliydi
Ama acelede değillerdi
Harika bir balayıydı arzuları
Sue'nun yepyeni bir Chevy'si vardı
Muhafazakâr işi, tam ağzının tadı
Ayda sadece otuz papel taksidi
Ödenmemiş faturaları vardı hâlâ
Halletmemişlerdi kaskoyu da
Ama yapacak çok işleri vardı daha
Organize oluyorlardı bu ara
Hale yola koyuyorlardı her şeyi
Cumartesiye kesmişlerdi tarihi

Susie ve Jeffrey, evlenecekler işte
Gidiyorlar şimdi kan testine

Ya benim testin sonucu iyi çıkmazsa?
Ne olacak bizim evlilik cüzdanı?
Kurtulamazsam bu illetten ya?
Bu son şansınmış gibi davranma
Spahn Çiftliği'nde de eğlenebilir insan
Gerçi Gordon Meydanı gibi değil ama

Susie ve Jeffrey, evlenecekler işte
Gidiyorlar şimdi kan testine
Jeffrey dedi ki "bekleyelim biraz"
Çekti ayağını frenden Sue
Kırdı arabayı Jeff duvara doğru

Heyecanlanma, ağzını açıp da bağırma!
Oyacağım gözlerini senin
İşte suya düştü balayımız da
Dokunma ona, nişanlım o benim!
Ama hoşuma gidiyor oynaman
Orson Welles'den bir parçadan

Hayranınızım, işte plağım
Bir bunu planlayamayız işte
Vermek istiyoruz her şeyi hepinize
Küçük bir tartışma geçti aralarında
Çekti ayağını frenden Sue
Kırdı arabayı Jeff duvara doğru

TELEFONDA BEKLEMEK
Telefondayım, koridorun ucunda • Açmazsan, çarpacağım duvara • Orada, biliyorum, ama aramam gerekti • Telefonda bekletme beni •• Anneni duyuyorum, çıkıyor kapıdan • İşe mi gitti, yoksa dükkâna mı sadece • Boşver bütün o söylediklerine demiştim sana • Neden konuşamıyoruz, neden • Bekletme beni telefonda yeniden •• Sesini duymak güzel, uzun zaman oldu • Beni aramazsan ters gidiyor her şey • Bir şey söylemek istiyorum sana • Zaten çok iyi biliyorsun ya • Bekletme beni telefonda •• Bu konuşmayı kesmek lâzım şimdi • Tuhaf bir hisle dinliyorum telefondaki sesini • Seninle konuşurken gösterebilmeliyim ateşimi • Kontrol edemiyorum kendimi • Telefonda bekletme beni

Türkçesi: Erol Menve

Kapak fotoğrafı: Muhsin Akgün

ROLL
131
temmuz '08

10 Paul Weller
18 New Model Army
20 Caetano Veloso
24 Gogol Bordello Sulukule'de
26 Jethro Tull
29 Gündoğarken
32 Pinhani
37 Alcalica
40 Kardeş Türküler
42 Taner Akyol
44 Ulaş Özdemir
57 Bo Diddley

04 Ajans
09 Halkla ilişkiler
16 Ses ile Gölge Tuncer Erdem
39 Kıraathane
48 Gayd
50 Kısa dalga

Bon Iver, Diamanda Galas, Tricky, Hercules & Love Affair, James, dEUS, Martha Wainwright, Barbara Carlotti

52 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Adnan Uludağ, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Amy Spangler, Arslan Eroğlu, Ayşegül Oğuz, Banu Güven, Baran Özdemir, Barış Yıldırım, Bilge Ceren Şekerciler, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çağdaş Önder, Çiğdem Öztürk, Deniz Öztürk, Derya Bengi, Donat Bayer, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Esra İpekçi, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, Hüseyin Ustaoğlu, İlker Aksoy, Mehmet Ali Meram, Mehmet Erdoğan, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özay Selmo, Pelin Batu, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Seda Niğbolu, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sinan Kolat, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ufuk Danışman, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Ezgi Matbaacılık [Sanayi cad. Altay sok. No: 10 Yenibosna-İstanbul Tel: 0212 452 23 02] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Temmuz 2008 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Süslü Saksı Sok. No:5-3 Beyoğlu İstanbul **tel-faks** 0212 251 87 67 **e-mail** rolldergisi@yahoo.com **abonelik** expressroll@gmail.com **yıl** 12 **sayı** 131 **temmuz** '08 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazışleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)
ISSN 1307 - 4628
YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

Ajitasyon

Tarık Ali: Öğrenciliğinizden beri ana akıntılara karşı mücadele ediyorsunuz...

Edward Said: Evet. Kendimi bildim bileli hiçbir düzene, hiçbir ana akıma yakınlık duymadım. Onları düşman sayıyorum. Otoriteler, dogmalar, ortodoksluklar, düzenler karşı koyulması gereken şeyler. Çünkü düşünceyi öldürüyorlar. Politikayla kültürü ayrı şeyler addetmek, statükonun korunmasına hizmet eder. Bu ayrımı iğrenç buluyorum. Onun için ajitasyon yapıyorum. Kendimi bir ajitatör olarak görüyorum.

Son yazdığınız kitaplardan birinde ("Akıntıya Karşı Müzik ve Edebiyat") şöyle diyorsunuz: "Hiçbir sosyal sistem, hiçbir tarihsel vizyon, hiçbir teori, ne kadar güçlü olursa olsun, kendi alanındaki bütün alternatifleri veya pratikleri yok edemez. Her zaman ihlâl ve itaatsizlik imkânı vardır." Bu söylediklerinizi yalnız müzik için değil, her şey için geçerli, öyle değil mi?

Evet. Bu bir sosyal gerçekliktir. Her zaman bir imkân vardır. İnsan ne denli köşeye sıkışırsa sıkışsın, boyun eğmekten başka bir alternatif olmadığını düşünürse düşünsün, her zaman başka bir yol bulma imkânı vardır. Her zaman suskun kalmanın veya teslim olmanın dışında bir alternatifi formüle etme imkânı vardır. Çünkü, hep dendiği gibi, politika mümkün olanın sanatıysa, entelektüelin rolü her zaman bir alternatif bulmaktır.

BBC'de yaptığınız bir konuşmada, kamusal entelektüelin bu görevini vurguladığınızda, kamusal entelektüellerin sadece solda değil, sağda da olduğu yolunda bir eleştiri aldınız...

Doğru, sağda da kamusal entelektüeller mevcut, fakat ben sola sempati duyuyorum, benim ilgimi çeken dünya görüşü ilerici, solcu addettiğim entelektüeller tarafından formüle edilen dünya görüşüdür.

Sözünü ettiğiniz türden kamusal entelektüellere, Sartre ve Bertrand Russell'vari entelektüellere artık pek rastlanmıyor.

Doğru. Başkaldıran entelektüel ortadan kalkıyor. Çünkü, sistem ne böyle bir insanı istiyor, ne de barındırıyor. Bu nedenle Genet bana çok önemli geliyor. Genet tavizsizdi. Chomsky de öyle. Mevut sistem, söylediği ya da temsil ettiği şeyi kaldıramadığı entelektüeli dışarı püskürtüyor.

Kendi durumunuzu nasıl görüyorsunuz? Sizi örneğin New York Review of Books'ta okuyamıyoruz.

Ana akım düzen kültüründe benim gibi, Chomsky gibi seslere yer yok. Biz de alternatif basında, sol basında sesimizi duyuruyoruz. Bundan gayet memnunum.

Hem ciddi bir entelektüel, hem dandy olmak mümkün mü? Ya da hem ciddi bir dandy, hem entelektüel olmak mümkün mü?

Her iki soruya da cevabım evet. Bence, sadece ciddi bir entelektüel görüntülere ilgi duyar. Ve sadece görüntülere ciddi bir ilgi duyan insan ciddi bir entelektüel olabilir. Ve zihinsel meseleleri umursar. Çünkü zihinsel meseleler ancak cazibeli görüntüler olarak temayüz ettiklerinde cazibeli olurlar.

Tarık Ali - Edward Said, "Edward Said'le Söyleşiler"den roll'lama

korkuyu becer, acının yüzüne tükür, takvimime gir temmuzun adını adımla değiştir diyorum! **KÜÇÜK İSKENDER**	Hayal gücüm bitince / kork benden / Kötülük yapabilirim **SÜREYYA BERFE**	Bütün Fransız vatandaşlarının istedikleri zaman Elysee Sarayı'na girip cumhurbaşkanını sevişirken seyretmek hakları vardır. Yalnızca, bunu yapabilmek için kıyafet mecburîdir. **CAVANNA**, Karşı Ansiklopedi

Çöl kalmadı artık. Ada kalmadı. Oysa gereksinimini duyuyoruz. Dünyayı anlamak için, bazı bazı ona sırtımızı dönmemiz gerekir; insanlara daha iyi yardım edebilmek için, bir an onları kendimizden uzak tutmamız gerekir. Ama güç kazanmamız için zorunlu yalnızlığı, usun toparlandığı ve gözüpekliğin ölçüsünün alındığı uzun soluğu nerede bulmalı? Büyük kentler kaldı. Ancak, bunun için de bir takım koşullar gerekiyor. **ALBERT CAMUS**, Yaz

PRIMAL SCREAM yeni albümü "Beautiful Pictures" öncesi yepyeni bir single yayınladı. Grubun internet sitesinden ücretsiz indirilebilen "Urban Guerilla" adlı şarkısı albümde yer almayacak. Şarkı, krautrock-pop çizgisinde seyreden bir Hawkwind cover'ı.

KINGS OF LEON yeni albümünü tamamladı, son rötuşları yapıyor. İçinde "Cold Desert" ve "Crawl" gibi politik şarkılar da bulunacak "Only By The Night" için vokalist Caleb Followill, "Sean Penn bizi daha da çok sevecek" diyormuş.

BECK'in Danger Mouse'la çalıştığı yeni albümü "Modern Guilt"in şarkı listesi açıklandı. Birine Cat Power'ı eşlik ettiği on şarkılık albümden "Chemtrails", "Gamma Ray" ve "Orphans" tadımlık niyetine Beck'in MySpace sayfasından dinlenebilir.

Yeni **EVERLAST** albümü "Love, War and The Ghost Of Whitey Ford" eylülde yayınlanıyor.

BRETT ANDERSON'dan solo albüm haberi... "Wilderness" raflardaki yerini yıl sonunda alacak.

FATBOY SLIM'in **THE BPA** projesi için birlikte çalıştığı isimlere **DIZZEE RASCAL** da eklendi. David Byrne ile Rascal'ın mikrofonu alacağı "Big Toe" isimli şarkı bu ay içinde yayınlanacak.

Berlinli elektronik müzik ikilisi **BOOKA SHADE**'in "The Sun & The Neon Light" adlı üçüncü albümü yayınlandı.

SUPERGRASS, geçen seneki kulüp performanslarına odaklanan "Glange Fever" DVD'sini ağustosta piyasaya sürecek.

ALICE COOPER 25. albümü "Along Came A Spider"ı temmuz sonunda çıkarıyor. Cooper, Spider adında soğukkanlı bir seri katili konu aldığı albümünde Ozzy Osbourne ve Slash'i de misafir ediyor.

CALEXICO 2006 tarihli "Garden Ruin"i izleyecek yeni albümü "Carried To Dust"ı eylül başında yayınlayacak.

BLACK REBEL MOTORCYCLE CLUB davulcusu Nick Jago ile yollarını tekrar ayırdı. Jago, geçmişte de uyuşturucu problemi yüzünden grubu terk etmek zorunda kalmıştı.

LILY ALLEN Mark Ronson'un prodüktörlüğünü yaptığı yeni **KAISER CHIEFS** albümüne sesiyle konuk oluyor. Allen daha önce de Ronson'un "Versions" albümü için Kaiser Chiefs'den "Oh My God"ı yorumlamıştı. İkinci albümünün çalışmalarını bitirdiğini söyleyen Allen, ayrıca The Klaxons'la beraber Joe Jackson şarkısı "Steppin' Out"u da stüdyoda cover'ladı.

ROBERT POLLARD yeni solosu "Robert Pollard Is Off to Business"ı çıkaralı sayılı gün olmuşken yepyeni bir grup kurdu. Decemberists davulcusu John Moen ve Chris Slusarenko'dan mürekkep **BOSTON SPACESHIPS**'in ilk albümü "Brown Submarine" sonbaharda piyasada olacak.

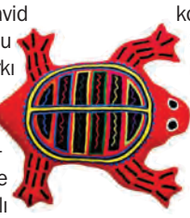

CSS yeni albümü "Donkey"den çıkaracağı ilk single "Left Behind"ın arka yüzü için The Breeders hit'i "Cannonball"u coverladı.

FUJIYA & MIYAGI yeni albümü "Lightbulbs"ı eylülde çıkarıyor.

ROMANLAR ROMANLARDA MI KALSIN?

Romanların üzerinde kara bulutlar dolaşıyor, bütün yoksullar gibi onların da yaşadıkları yerler kentsel dönüşüme kurban gidiyor, kültürleri tehlike altına giriyor. Ulaşılabilir Yaşam Derneği'nin katkılarıyla Kalan Müzik'ten yayınlanan "Roman Olsun!" adlı derleme, nelerden mahrum kalma ihtimalimiz bulunduğunu da gösteriyor. Türkiye'nin pek çok farklı şehrinde yapılan canlı kayıtları (açılış Kadıköy iskelesindeki darbukacı çocuklardan) ya da bölgenin karakteristiğini gösteren mahallî kayıtları içeren, bir DVD'nin de desteklediği albüm, Türkiye'nin tek bir kültürden ibaret sayılamayacağını, Çingene kültürünün de, hem de en mahir oldukları alanda, müzikte tek olmadığını, Bergama'dan Edirne'ye, trompetten davul-zurnaya çok çeşitli tavır farklılıkları bulunduğunu gösteriyor. Bu albüm bir ilktir, inşallah son da değildir...

LOU REED çocukluk hayalini gerçekleştirip radyo programı sunmaya başlıyor. New York saatiyle her cumartesi saat 6'da Sirius Satellite Radio'da yayınlanacak"New York Shuffle" adlı programı internetten dinlemek de mümkün.

Yapımcılığını Rick Rubin'in yaptığı yeni **METALLICA** albümünün ismi belli oldu. "Death Magnetic" piyasaya eylülde verilecek.

MORRISSEY'in yeni albümü "Years Of Refusal" eylülde piyasaya sunulacak. 12 parçalık albümün yapımcısı Jerry Finn.

KURT COBAIN'in külleri eşi Courtney Love'ın Los Angeles'daki evinden çalındı. Hırsız, pembe bir oyuncak ayı çantasının içinde Cobain'in bir tutam saçıyla birlikte duran küllerin yanında, bazı ziynet ve giyim eşyalarını da yanında götürmüş.

AC/DC, Brendan O'Brian'la birlikte kotarılan yeni albümünü hayranlarıyla ABD'nin dev market zinciri Wal-Mart'lar yoluyla buluşturacak. Aynı yolu izleyen The Eagles, geçen sene yeni albümüyle üç milyona yakın plak satmayı başarmıştı.

NINE INCH NAILS, NIN.com adresinden yayınlamak üzere hazırladığı yeni albümü "The Slip"in sınırlı sayıda CD baskısını önümüzdeki ay piyasaya sürecek. CD'ye konser görüntülerinden derlenen bir DVD de eşlik edecek.

BEKLENEN ŞARKI

Olayı Ekşi Sözlük'ten takip edelim: Tam iki sene önce Kalamity Jeyn "dinlerken insanın kendini bir Emir Kusturica filminde gibi hissettiği, en güzel içelim güzelleşelim şarkılarından biri" diye yazmıştı. Gel zaman git zaman şarkı bir tür "korkma sönmez" olarak (Göğsümüzde ay ve yıldız / Sel olduk biz geliyoruz) Ülker'in millî takım reklamına transfer oldu ve geçen ay Chanandler Bong'a "Ülker'in gerekirse alkol kullanımını teşvik eden bir şarkıyı reklamlarında kullanabileceğini beyan ettiği reklam" satırlarını yazdırttı. Norveçli grup Helldorado'nun "A Drinking Song"undan bahsediyoruz. Haberiniz olsun, grubun bu şarkıyla açılan "The Ballad Of Nora Lee" isimli 2005 albümü artık Türkiye'de bulunabiliyor.

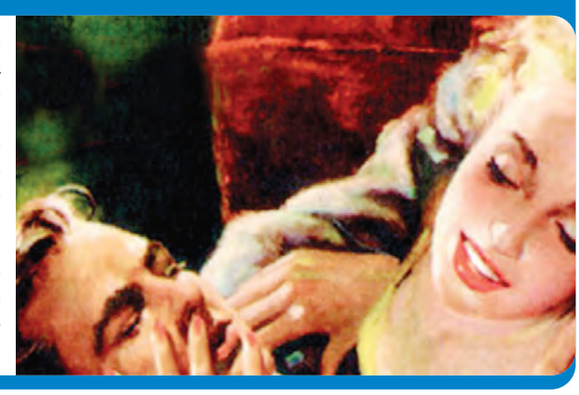

Patlicanlılara 1. yıl hediyesi

150 kontör yükle tüm Avealılarla 3 saat bedava konuş!

patlican.com.tr

patlican

Avea'dan bir gençlik patlaması

avea

Her ay tek seferde yapılan, ilk 150 kontör ve üzeri yükleme için geçerlidir.

Eşek arısı birini soktuğu zaman iğnesini soktuğu yerde bırakır. Böyece bir kez sokan bir arı iğnesiz kalır. Eşek arılarının bulunduğu kırlık bir yerde gezerken yanınızda bir toplu iğne bulundurun. Eşek arısı sizi soktuğu zaman yanınızdaki iğneyi, sivri ucu dışa gelmek üzere arıya batırın. Böylece arının yepyeni bir iğnesi olacaktır. Böylece hem yararlı bir iş yapmış ve hem de bir dost kazanmış olacaksınız. **CAVANNA**, Karşı Ansiklopedi

Şekerim dördüncü kez girdim ÖSS'ye, ama yine kazanamadım, gidicem sonunda Amerika'ya, o olacak. Böyle böyle beyin göçü oluyor işte!
(Beşiktaş-Taksim dolmuşunda bir kız yanındaki arkadaşına dert yanıyor)

İnsan usul usul ölmek için gelir dünyaya / Başlar her gün biraz daha insan olmaya / Ve ölürken usul usul ne tuhaf / Aşık olur, kedi besler, isim verir eşyaya. **METİN ALTIOK**

En sonunda insan hastalanmamak için sevmek zorunda kalır. **FREUD**

Alan Vega'nın 70. yaşını kutlamak için aylara yayılacak biçimde bir dizi EP yayınlanıyor. Bu üçer şarkılık EP'lerde **SUICIDE** şarkıları söyleyecek isimler arasında Liars, Spiritualized, Grinderman, Sunn O))) ile Pansonic, Klaxons, Primal Scream, Lydia Lunch, Peaches, Julian Cope ve Vincent Gallo bulunuyor. İlk EP'yi "Dream Baby Dream" ile açansa Bruce Springsteen!

Yeni **THE VIEW** albümüne iki tanıdık isim katkıda bulunuyor: Şarkı yazarı Paolo Nutini ile Babyshambles'dan Drew McConnell.

STARSAILOR şimdilik "All The Plans" adını verdiği dördüncü albümünü tamamladı. Gruba "All The Plans We Made" adlı şarkıda gitarıyla Rolling Stones'dan Ronnie Wood eşlik ediyor.

UNKLE yeni albümü "End Titles... Stories For Film"de White Denim, Queens Of The Stone Age'den Josh Homme ve Black Mountain üyeleriyle işbirliği yapıyor.

Rilo Kiley basçısı **PIERRE DE REEDER** solo bir albüm çıkarıyor. Ağustosta çıkacak "The Way That It Was" isimli albümde "Not How I Believe" ve "Sophia's Song" gibi 11 şarkı yer alıyor.

MISSY ELLIOTT'ın Pharrell Williams, Danjahandz, T-Pain, Souldiggaz, Pointguard ve Timbaland gibi isimlerle yaptığı yeni albümünün ismi "Block Party" olacak.

Dresden Dolls'dan **AMANDA PALMER** "Who Killed Amanda Palmer" adında solo bir albüm çıkarıyor. Albümün prodüktörü Ben Folds.

SATTIN BİZİ BOBBY!

Bob Dylan tarihinin, hatta belki de rock tarihinin en kritik dönemeçlerinden birinin görüntüleri artık DVD olarak elimizde. Dylan, Newport Folk Festivali'nde, akustik gitarını bırakıp sahnede elektrikli blues çalınca kıyamet kopmuştu. Vay sen misin gitarının fişini prize sokan! Karşılarında bir kahraman, bir ulu önder görmek isteyen solcu gençler, muhafazakârlığın zirvesinden yuhalamalarla cevap vermişti sahnede cayır cayır "Artık Maggie'nin çiftliğinde çalışmayacağım" diye bağıran delikanlıya. Filmin adının "Aynanın Öbür Yüzü" olması boşuna değil. Yönetmen Murray Lerner anlatıyor: "Ona 'kuşağının aynası' diyorlardı, ama değildi." Lerner, 1963-66 arası dört kez Newport'u kameraya alıp "Festival" isimli belgesele imza atmış bir yönetmen. Bu sefer sadece Dylan'ın Newport'taki üç senesine odaklanmış ve "The Other Side Of The Mirror / Bob Dylan Live At The Newport Folk Festival"i hazırlamış. Todd Haynes'in "I'm Not There"inde netlikle resmedilen, Martin Scorsese'nin "No Direction Home"unda üstüne basa basa değinilen bu tarihî olayın ve çok daha fazlasının (kimi Joan Baez katkılı toplam 17 şarkı) "orijinal"ine buyrun.

GORILLAZ belgeseli "Bananaz" Edinburgh Film Festivali'nde gösterildi. İngiliz sinemalarına yıl sonu gelmesi beklenen Ceri Levy filmi, grubun kurulduğu günden bu yana tüm hikâyesini anlatıyor. De La Soul, Shaun Ryder, Dennis Hopper ve Ibrahim Ferrer'in de misafir olduğu film, Damon Albarn'la Jamie Hewlett'in ilk buluşmalarından Harlem konserlerinde kendilerini protesto eden koyu Hıristiyan bir topluluğa kadar pek çok çarpıcı görüntü içeriyor.

Elektronik müziğin önemli isimlerinden **BEBE BARRON** 82 yaşında hayata gözlerini yumdu. Elektro-akustik ve avangard müziğe genç yaşta vurulan kompozitör, kocası Louis'yle beraber ilk elektronik film müziğine imza atmıştı. Çeşitli efektlerle de donanmış olan 1956 yapımı "Forbidden Planet", bugün bir bilim-kurgu klasiği.

New wave'in ve '80'lerin büyük gruplarından **DEVO** McDonald's'la papaz oldu. Firmanın American Idol şovuyla bağlantı kurarak ürettiği kuklalardan biri olan New Wave Nigel'ı –özellikle kırmızı şapkasıyla– kendilerinden aparttığını düşünen grup üyeleri, adlarının ne McDonald's'la ne de American Idol'la anılmasını istiyor. Bu arada grup enteresan bir işe imza atıp bir diş fırçasına 1980 tarihli en meşhur hit'leri "Whip It"i verdi. Diş fırçalandıkça fırçadan şarkının iki dakikalık "Brush It" versiyonu dinlenebiliyor.

MOGWAI'nin yeni albümü "The Hawk Is Howling" eylülde çıkıyor. Albümde "I'm Jim Morrison, I'm Dead", "Local Authority", "I Love You, I'm Going To Blow Up Your School", "Scotland's Shame" gibi adlarıyla şimdiden merak cezbeden on şarkı bulunuyor.

DAVID HOLMES dördüncü solosu "The Holy Pictures"ı eylülde çıkarıyor. Ünlü DJ ve prodüktör, kendi hayat hikâyesi üzerine çattığı albümün üzerinde 1996'da annesini kaybettiği günden beri çalışıyormuş.

Yazılışından 41 yıl sonra ilk defa geçen ay "A Day In The Life"ı canlı okuyan Paul McCartney'nin ardından **NEIL YOUNG** da bu Beatles klasiğini Avrupa turnesi repertuarına aldı ve konserlerinin sonuna yerleştirdi.

Tom Morello **THE NIGHTWATCHMAN** adıyla yayınladığı ilk solo albümü "One Man Revolution"ın ardından ikinci salvosunu eylül sonunda yapacak. Rage Against The Machine gitaristinin "The Fabled City" adını taşıyacak ikinci albümüne System Of A Down'dan Serj Tankian ve country şarkıcısı Shooter Jennings misaffir olarak katkıda bulunacak.

Bu sene 3D'nin küratörlüğünde düzenlenen Meltdown Festivali'nde yıllardan sonra ilk kez sahne alan disko divası **GRACE JONES**, 1989'dan bu yana ilk stüdyo albümünü sonbaharda yayınlayacak. "Hurricance" adını taşıması beklenen albüme katkıda bulunan isimler arasında Brian Eno ve Sly And Robbie de var.

Nick Cave ve arkadaşları hız kesmiyor. Grup "Dig, Lazarus, Dig!!!" albümünü destekledikleri yaz turnesinden sonra yeni **GRINDERMAN** plağı için stüdyoya girecek.

MERCURY REV eylül sonu iki albüm birden yayınlıyor: "Snowflake Midnight" ve "Strange Attractor". Her iki albüm de elektronik tınılar taşıyor, "Strange Attractor" internetten bedava dağıtılacak.

TONY WILSON Manchester'da onuruna düzenlenen bir gecede anıldı. Irvine Welsh, Tim Burgess, John Cooper Clarke, "24 Hour Party People"da Wilson'ı canlandıran Steve Coogan, Shaun Ryder ve New Order'dan Peter Hook o gün orada olan isimlerden bazılarıydı.

Queens Of The Stone Age şarkıcısı **JOSH HOMME**, homofobik olduğu yolundaki dedikoduları şiddetle yalanladı. Konuyla ilgili iddia, Homme geçen ay Oslo'da bir konser sırasında kendisine şişe atılınca kızıp yakaladığı seyircilerden birini "becermekle" tehdit edince çıkmıştı.

Kayıp bir **BEATLES** söyleşi bandı bulundu. Kuzey Londra'da bir garajda, bir teneke kutu içinde yıllar yılı saklı kalmış söyleşi, 30 Nisan 1964'te İskoç televizyonu için çekilmiş.

THE WALKMEN "You And Me" isimli yeni albümünü tamamladı. Albümde bulunan parçalardan bazıları şunlar: "Dónde está la Playa", "Flamingos (for Colbert)" "Canadian Girl"...

Kendimi yalnız bırakmamak için bütün gece aynanın karşısında oturdum. **CESARE PAVESE**, Yaşama Uğraşı	İnsan tabancasını unuttuğu vakit kurşunu da bir çekiçle de istediği yere çakabilir. Böylece aynı sonuç elde edilir. **CAVANNA**, Karşı Ansiklopedi	Geçmiş içimde ikinci bir kalp gibi atıyor. **JOHN BANVILLE**, Deniz
Ne kadar yalnızsan / O kadarsın **SÜREYYA BERFE**		Bir insan kilitli olmayan, ama içeriye doğru açılan bir kapıyı boyuna itiyor, çekmek aklına gelmiyorsa, o odada hapistir. **LUDWIG WITTGENSTEIN**, Yan Değiniler
Doğa, kendi zamanında, tuhaf adamlar yarattı / Kimileri sürekli gözlerinin önüne bakan / Ve gayda çalan birine papağanlar gibi gülen; / Ve kimileri ekşi suratlı, / Gülümseyip de göstermezler ki dişlerini, / Şakanın gülmeye değer olduğuna / Yemin bile etse bilge kişi. **SHAKESPEARE**, Venedik Taciri		Ayrılığın ve acının / basamakları yokmuş **SÜREYYA BERFE**

YO MAJESTY "Futuristically Speaking... Never Be Afraid" adındaki yeni albümünü eylülde çıkarıyor. Yeni plak firmaları Domino'dan çıkaracakları bu ilk kayıtta hiphop ikilisine prodüktör koltuğunda Basement Jaxx, Radio Clit, Sunship, Deekline, CLP, Mercedes ve HardfeelingsUK gibi isimler eşlik ediyor. Grup bu ay içinde "Kryptonite Pussy" adında beş şarkılık bir EP de yayınlayacak.

Londra'nın gözde gece kulübü Fabric'in çıkaracağı son karışık albümün miksini **SIMIAN MOBIL DISCO** yapıyor. Hercules and Love Affair'den Raymond Scott'un şarkılarına, yirmi parçanın birbirine bağlanacağı albüm, seriden çıkacak 41. iş olacak.

PETER GABRIEL'in yeni internet sitesi The Filter (http://thefilter.com), müzik, sinema ve video keşfi için yeni mecra olacağa benzer. Bir nevi Last FM gibi iş gören site seçtiği ve tanıttığı grupları sürekli güncelliyor, siteye üye olanın zevklerini öğrenip nabza göre şerbet de veriyor.

NIKKA COSTA'nın yeni albümü "Pebble To A Pearl" eylülde çıkıyor.

ARCTIC MONKEYS üçüncü albüm için bu ay stüdyoya kapanıyor. Alex Turner'ın The Kooks'tan Alison Mosshart'la ortaklaşa bir şarkı yayınlama ihtimali de var.

SON DALIŞ

Kasımda İstanbul'a gelecekti. Babylon'lar, CRR'ler zaten onun sadasıyla doluydu, biraz daha nefes üfleyecekti. Olmadı. Son yirmi yılın çığır açıcı cazcılarından Esbjörn Svensson, 44 yaşında hayata gözlerini yumdu. Genç kuşaklara cazı hakikaten sevdirmiş, yeknesak bir caza meyleden deneyimli kulakların tozunu almıştı. Cazı poplaştırarak değil, bas ve davul eşliğinde vurduğu piyanosunun tuşlarını rock-'la, elektronikle müthiş bir uyumla evlendirerek becermişti bunu. Memleketi İsveç'te, bir grup arkadaşıyla beraber yaptığı dalışta, sudan çıkamadı. Ardında "Good Morning Susie Soho"dan "Tuesday Wonderland"e, müthiş albümleri kaldı yadigâr...

İzlanda'da çevre sorunlarına dikkat çekmek amacıyla düzenlenen Nattura festivaline eski grubu Sugarcubes üyeleriyle katılan **BJÖRK**, Sigur Rós'a davul çalarak eşlik etti.

SNOW PETROL beşinci stüdyo albümünün kayıtları için stüdyoda.

Halen "Gloom And Doom" turnesini sürdüren **TOM WAITS**, Teksas eyaletinde El Paso'da sahnedeyken şehrin anahtarıyla taltif edildi.

JIMMY PAGE, müzik endüstrisine katkılarından dolayı Surrey Üniversitesi tarafından fahrî doktor ilan edildi. Page, Brezilya gecekondularında yaşayan çocuklara yardımlarından dolayı da Rio De Janeiro'nun fahrî hemşerisi kabul edilmişti.

Mick Jones'un grubu **CARBON/SILICON**'un yayınlayacağı konser albümü "Carbon Casino" gayet sınırlı sayıda –iki bin adet– basılacak.

Thom Yorke'un kardeşi **ANDY YORKE**, "Simple" adlı ilk solo albümünü önümüzdeki ay yayınlayacak. The Unbelievable Truth'la '90'larda iki albüm yayınlayan Yorke'a eski grup arkadaşları da eşlik ediyor.

Housemartins ve Beautiful South şarkıcısı **PAUL HEATON** ikinci solo albümünü bu ay içinde çıkarıyor. "The Cross Eyed Rambler"ın ilk single'ı "Mermaids And Slaves" yayınlandı bile.

GIANT SAND'in yeni albümü "Provisions"ın konukları arasında Neko Case, M. Ward, Isobel Campbell gibi isimler var.

GILBERTO GIL'in geçen ay Los Angeles'da verdiği konserde sahneye **DEVENDRA BANHART** da çıktı. İkili çeşitli sambaların yanına Bob Marley'in "Three Little Birds"ünü de sıkıştırdı.

ABD'de çalışma izni ve vize başvurusu reddedilen **BOY GEORGE**'un otuz konserlik turnesi de böylece iptal edilmiş oldu. Konserlerden biri, 47 yaşındaki şarkıcının vaktiyle kamu cezası sebebiyle beraber çalıştığı hıfzısıhha ve kanalizasyon işçilerine adanacaktı.

Dikkat dikkat! 2008'in **ULUSLARARASI ŞARKIYAZARI YARIŞMASI**'na son başvurma tarihi 15 Ekim. Kazananа bir sürü para ve imkân sunuluyor da, şarkılarınızı elden geçirecek şu jüriye bir bakın: Tom Waits, Robert Smith, Frank Black, Ray Davies, Loretta Lynn, Neil Finn (Crowded House), Chaka Khan, Jerry Lee Lewis, Darryl "D.M.C." McDaniels (Run-D.M.C.), Chris Hillman (The Byrds, the Flying Burrito Brothers), Rob Thomas (Matchbox 20), Buckcherry, Youssou N'Dour, Tiësto, "Weird Al" Yankovic, Angelique Kidjo, John Mayall, McCoy Tyner, John Scofield, James Cotton ve daha bir sürü isim. Ayrıntılar ve katılım formu www.songwritingcompetition.com adresinde...

Özgür Taburoğlu

Dünyevi ve Kutsal

MODERNLERİN MANEVİYAT ARAYIŞLARI

Metis Tarih Toplum Felsefe, 304 sayfa

Farklı tarihsel dönemlerde dünyevilik ve kutsallık arasındaki iç içe geçişleri inceleyen kitap, dünyevilik ve kutsallığın mutlak kavramla olamayacağını, daha çok ikisi arasında bir sarkaç salınımı olduğunu savunuyor. Zındıklık, hurafeler, ikonlar, hat ve süs, minyatür, Doğu, Ortaçağ ve Eski Yunan... Kitabın son bölümü Heidegger, Levinas, Battaille ve Romantikler gibi modern dönemin yazarlarında yeni maneviyat arayışlarının izini sürüyor.

Kojin Karatani

Transkritik

KANT VE MARX ÜZERİNE

Metis Tarih Toplum Felsefe, Çeviri: Erkal Ünal, 400 sayfa

Transkritik'in yalnızca felsefe okurlarına değil, genel okura da seslendiğini düşünüyor Karatani. Kitabı akademik bir söylemle kaleme almadığını, en doğru Kant ve Marx yorumlarını sunma rekabeti biçimine bürünen akademik oyunu oynamak istemediğini belirtiyor Türkçe basıma yazdığı önsözde. Maddi dünyayı hep akılda tutan bir felsefi düşünceden korkmamak lazım. Karatani'nin kapitalizm karşıtı fikriyata yaptığı bu heyecan verici katkı bunu kanıtlıyor.

Judith Butler

Cinsiyet Belası

FEMİNİZM VE KİMLİĞİN ALTÜST EDİLMESİ

Metis Tarih Toplum Felsefe, Çeviri: Başak Ertür, 248 sayfa

1990'da yayımlandığında feminist kuramda ve toplumsal cinsiyet araştırmalarında çığır açan, queer kuramın öncü metinlerinden addedilen kitap nihayet Türkçede. Butler'ın cinsiyetin ne ölçüde "doğal" olduğunu sorgulayarak cinsiyetin performatif yapısına dair kışkırtıcı savını ilk kez ortaya koyduğu bu metin, birbiriyle bağlantılı pek çok tartışmayı içeriyor.

Kemal Selçuk

Kurşuni

Metis Edebiyat, Roman, 94 sayfa

Düşle gerçeğin, kurmacayla hayatın iç içe geçtiği, daha çok da çarpıştığı bir roman *Kurşuni*. Yazma heveslisi yeniyetme bir bıçkıcı çırağının, artık öbür dünyaya göçmüş olan ihtiyar ustasının vicdanı olmaya soyunduğu bu romanda cinler, periler, kutsal kitap hikayeleri ve filozof Berkeley de eksik değil.

Edward W. Said

Geç Dönem Üslubu

RÜZGÂRA KARŞI EDEBİYAT VE MÜZİK

Metis Tarih Toplum Felsefe, Çeviri: Özge Çelik, 184 sayfa

Richard Strauss, Beethoven, Thomas Mann, Jean Genet, Giuseppe Tomasi di Lampedusa, Konstantinos Kavafis, Luchino Visconti ve Glenn Gould'un geç dönem eserlerini inceleyen Said bu kitabın yayımlandığını göremeden aramızdan ayrılmıştı. Said'in 1995'te Columbia Üniversitesi'nde verdiği dersleri temel alan bu eser, sanatçı ve sanat eserine dair mitlere çomak sokarak, geç dönem eserlerinin başka bir boyutunu gün ışığına çıkarıyor. Çoğu durumda toplumun beğenilerine ters düşen son dönem eserlerdeki hakiki sanatsal dehayla ilgilenenler için...

Hamid Dabashi

İran: Ketlenmiş Halk

Metis Tarih Toplum Felsefe, Çeviri: Emine Ayhan, 336 sayfa

Dünyaca ünlü araştırmacı ve akademisyen Hamid Dabashi İran üzerine incelemesinde bizi "gelenek/modernlik" karşıtlığının dışına çıkartarak, "sömürgecilik karşıtı modernlik" terimi çerçevesinde alternatif bir tarih anlatısı sunuyor. Önemli siyasi olayların, kültürel eğilimlerin ve siyasi gelişmelerin benzersiz bir analizini yapan Dabashi, incelemesini reform hareketinin çöküşü ve Mahmud Ahmedinejad'ın cumhurbaşkanlığına seçilmesine kadar getiriyor. Emperyalizmle uzun bir mücadele tarihi olan İran, yalnızca bize benzerliği ve yakınlığı açısından değil, şiir, roman, sinema ve diğer sanatlarda dünyaya kazandırdığı önemli sanatçılar ve eserler açısından da okurların ilgisini hak ediyor.

Yılmaz Aysan

'68 Afişleri

ODTÜ DEVRİMCİ AFİŞ ATÖLYESİNİN ÖYKÜSÜ

Metis Sanatlar ve İnsan, Albüm kitap, Renkli, 160 sayfa

'68'in devrimci ruhunun en önemli parçası, üniversitede, sokaklarda, grev ve işgallerde kendini afişlerle ifade etmesiydi. Devrimci afiş atölyesi, ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nde, ilk deneyimlerini Mimarlık Balosu afişlerinin basılmasından edinmiş bir grup öğrencinin inisiyatifiyle ortaya çıktı. Kısa sürede yüz binlerce afiş üreterek Türkiye'nin dört bir köşesine dağıtan bir organizasyona dönüştü... Aysan, atölyenin kuruluşunda ve gelişmesinde rol oynamış, orada bizzat çalışmış Ahmet Sönmez, Ali Artun, Ertuğrul Kürkçü, Hasan Barutçu ve Sait Kozacıoğlu'nun tanıklıklarını ve 68-70 döneminin afişlerinden bulunabilen örnekleri bu kitapta bir araya getirdi.

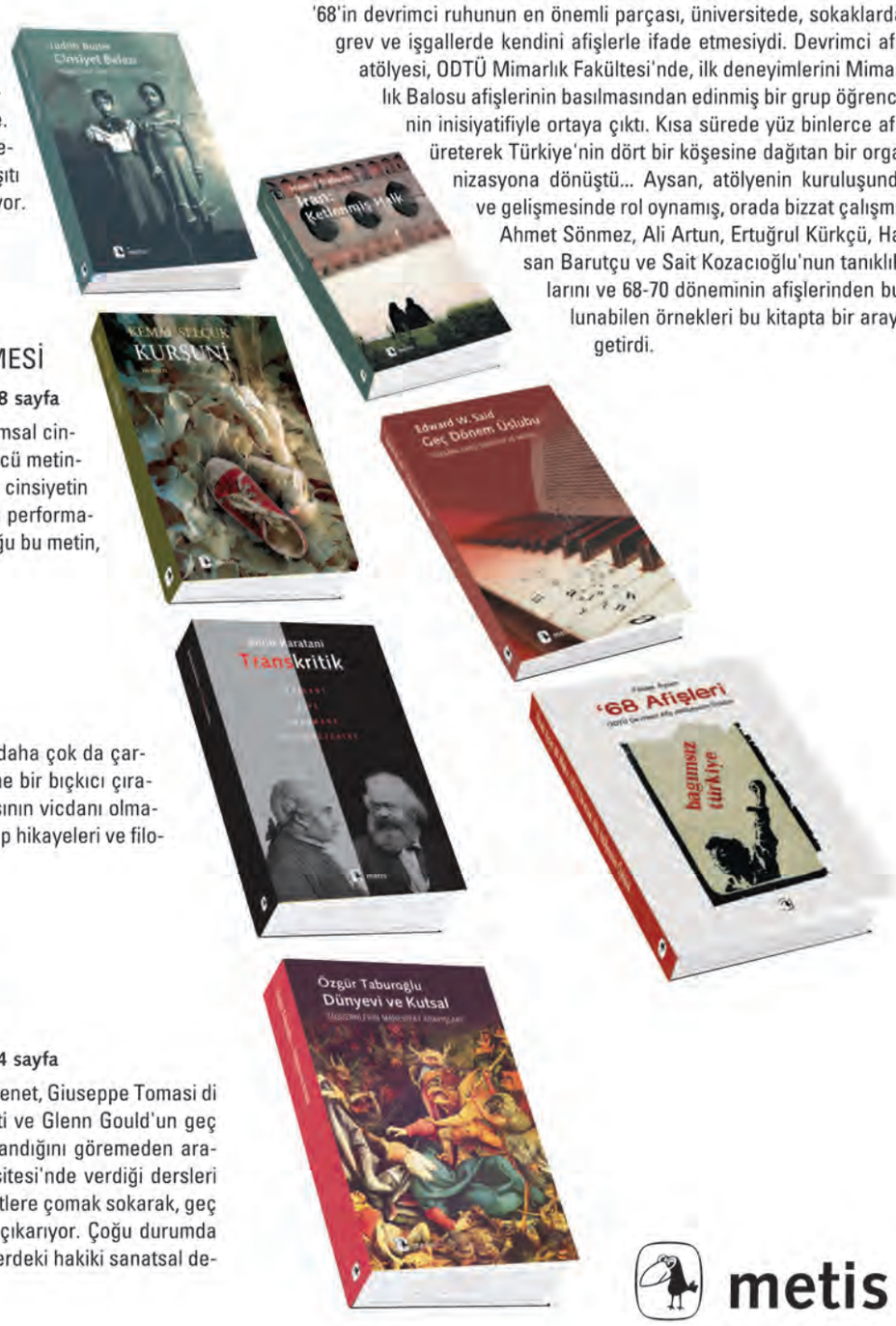

metis

HALKLA İLİŞKİLER

Hazırlayan:
Ayşegül Oğuz

YOUTUBE: BU SİTEYE ERİŞİM ENGELLENMİŞTİR!

Duygu Öz, 23, psikolog

İstiklal Caddesi'nde "Darbe'ye Dur De" yürüyüşü yapılıyor.
Bütün hak ihlâllerine karşı ses çıkartmak gerekiyor. Ama 301 var, Lambda, DTP kapatılmak isteniyor, bu yürüyüşteki insanlar o zaman neredelerdi?
Youtube yasağı da bir hak ihlâli mi?
Evet, bu kadar korkuluyor olması anlamsız. Atatürk'ü sevmiyorum demek bu ülkede başlı başına bir tabu.
Atatürk senin için neyi ifade ediyor?
Önemli bir lider, eleştirilecek tarafları çok fazla ve eleştirilebilmeli.
Atatürk'ün senin hayatında bir travmaya sebebiyet vermişliği var mı?
Sekiz-dokuz yaşlarındayız, bir arkadaşla çikolata alacağız, ama kavga ettik. Ben parayı yırttım attım. Çocuk bağırmaya başladı: "Üstünde Atatürk var! Atatürk'ü yırttın! Şikâyet edeceğim, yarın evinize polis gelecek!" Üç gece uyuyamamıştım, rüyama polisler giriyordu.

Osman Hekimoğlu, 24, öğrenci

Elinde "Darbeye karşı ses çıkar" yazan döviz var. Neden bu yürüyüştesin?
Sivil toplumun yönetimde söz sahibi olması gerekir. Devlet toplum için var. Vesayet rejimi anlayışının devamı, aslında darbenin devamı. Gerçi cumhuriyetin kuruluşundan beri bu böyle, her şey tepeden inme...
"Youtube açılsın" diye yürüyüş yapılsa gider misin?
Giderim, her türlü otoriteye karşıyım çünkü. Youtube'un hayatımda önemli bir yeri yok. Ama sonuçta Youtube'da insanlar söz haklarını kullanıyorlar, ürettiklerini koyuyorlar.
Youtube'un kapatılma nedeni Atatürk. Atatürk senin için neyi temsil ediyor?
Bu toplumu kurtarmışlar, bizler de bu topraklarda yaşıyoruz. Ama ötesi yok. Her şeyi tek bir kişiye indirgemek bu toplumu anlamak için yeterli değil.

Cihan Mert Karayazı, 28, tonmaister

Neler dinliyorsun?
Elektronik müzik! Kraftwerk, Chamical Brothers, Daft Punk dinliyorum.
Üçü de İstanbul'a geldi.
En çok Daft Punk etkiledi beni.
Youtube yasağı hayatını etkiledi mi?
Tüneller kazarak giriyoruz, hız sorunu oluyor. Sanki bu kez insanlar kabullendi. Tünelle, şunla bunla, nasılsa giriyoruz diye isyan etmiyorlar. Devlet de bu süreci uzatıyor. İnsanların erotik özgürlüğü de elden gidiyor, çünkü o siteleri de kapattılar. Hiçbir site kapanmamalı.
Youtube'un kapatılma gerekçesi hakkında ne düşünüyorsun?
Bugün Atatürk olur, yarın başka biri, öbür gün millî takıma laf edilir, kapatılır... Ülke yönetenlerin zihniyeti böyle. Mizahçıya tahammülü olmayanın Youtube'u kapatmaması söz konusu olamaz herhalde. Türkiye'nin bir Atatürk travması olduğunu da düşünüyorum.

Uluç Özcü, 31, fotoğrafçı

Youtube yasağına ne diyorsun?
Berbat! Son zamanlarda insanların en büyük eğlencesiydi.
Bu nasıl bir eğlence?
Ürettiğini paylaşabildiğin bir eğlence. Başkalarının yaptığı işlerden ilham alabildiğin bir platform. Orası bir okyanus. Youtube'da hoşuma giden şey, amatör müzik gruplarının videoları, amatör görüntüler, kaçırdığım dizilerin en komik anları.
Kapatılma gerekçesine ne diyorsun?
Çok komik! Mesele Atatürk, değil mi? Demokrasiyi getirmiş bir insan Atatürk. Ona hakaret edildi diye, faşizan bir tutumla kapatılıyor olması, bunu yapanın da yargı olması ayıp. Sonuçta yargı kadrosu AKP'den ayrı, daha demokratik, daha okumuş diyebileceğimiz insanlardan oluşmuyor mu? Nasıl bu kadar kompleksli bir toplumda yaşarız? Atatürk senin baban mı? Nefret ediyorum faşistlerden!

Nihan Tanrıöver, 21, öğrenci

Bu yıl One Love'ı nasıl buldun?
Shantel ve Gogol Bordello'nun olması harika. Çok güzel dans ettiriyorlar.
Youtube yasağını konuşmak istiyoruz...
Vallahi konuşalım, mesela Shantel'i Youtube'da keşfetmiştim. Çalıştığım işyerinin maharetli teknisyenleri sayesinde hâlâ izliyorum. Fakat evde izleyemiyorum. Tabii ki, bir otorite tarafından yasaklanmış olması saçma.
Atatürk videolarının hakaret içermesine ne diyorsun?
İnsanın kendini ifade etme özgürlüğü var. Ben o videoları izleyip de "aa, Atatürk kötüymüş" demem. Benim için önemli bir insan.
Memleket gündeminde seni ne rahatsız ediyor?
Türban! Yani şöyle: Ben türbanlıları türban taktıkları için yadırgamıyorum, ama onlar benim kılık kıyafetime tahammül edemiyor.

Fatoş Tuğut, 24, öğrenci
Ceyda Çetmin, 23, öğrenci

One Love nasıl gidiyor?
Fatoş: Santralistanbul çok küçük! Hava almak için dışarı çıktık.
Youtube yasağını soruşturuyoruz...
Fatoş: O Tayyip Erdoğan yüzünden hiçbir şeyimiz özgür değil. Youtube kapandı, porno siteler kapandı. Alttan alttan geliyorlar.
Porno sitelerinin akıbeti sizi neden bu kadar ilgilendiriyor?
Fatoş: İlgi alanımıza girmiyor, ama yakın erkek arkadaşlarımızdan biliyoruz.
Sizi bugünlerde tedirgin eden ne?
Ceyda: Kapalıların artması! İran da böyle başlamıştı işe! Çok modern bir ülkeydi, bir anda kadınlar kendilerini kara çarşafın içinde buldular.
Youtube yasağının nedeni Atatürk'e hakaret...
Fatoş: Atatürk süper bir karakter!
Ceyda: Onunla büyüdük canım, hepimiz Atatürkçüyüz! Cumhuriyet çocuğuyuz.

Ege Atilla, 18, öğrenci

Nasıl gidiyor One Love?
Güzel gidiyor vallahi. Gogol Bordello'yu bekliyorum.
Youtube açık olsaydı, festivaldeki grupları orada yoklar mıydın?
Kesinlikle.
Youtube'suzluk zor mu?
Düşünce özgürlüğüne darbe. Sesimizi duyurma hakkımız elimizden alındı.
Youtube'un Atatürk'e hakaret gerekçesiyle kapatılmasına ne diyorsun?
Youtube'un kapatılmış olması insanların düşüncelerini değiştirmeyecek. O videoları koyanlar belli ki yanlış bir fikre sahip. Desteksiz, çirkin sözler söylediklerine inanıyorum. Bu fikirlere sırtımızı dönemeyiz, tartışmalıyız. İnsanlara yeni bir perspektif kazandırmalıyız.
O perspektif ne?
Atatürk'ün dünyaya verdiği mesajlar!
Mesaj ne?
"Yurtta sulh, cihanda sulh."

Tamer Giray, 30, kameraman

Konserleri nasıl buldun?
Gayet güzel. Gogol'u bekliyoruz.
Konumuz Youtube'un kapatılması.
Moral bozucu. Ama Youtube'a girmek istediğim zaman giriyorum; direkt giremek, ekranda o mesajı görmek hiç hoş değil. Bu yasakçı zihniyet, Türkiye'deki yaşamın dokusunu temsil ediyor aslında.
Kameramansın, mesleğin için nasıl bir mecra Youtube?
Youtube account'um var; çektiğim deneysel filmleri orada paylaşıyorum. İnsanlardan değişik yorumlar alıyorum. Orada sosyal bir ortam da oluşuyor. Mesela İstanbul'la ilgili yaptığım bir filmi koymuştum. Çeklerden ilgi gösteren oldu, linkler vermişler benim filme.
Atatürk'e hakaret gerekçesiyle kapatılmasına ne diyorsun?
Atatürk'ü böyle yasakçı bir zihniyetle korumaya çalışmak, sadece iş yapıyor gibi görünmek isteyenlerin işi.

[PAUL WELLER]

İki sene önceki Caz Festivali'nde İstanbul'un görüp görebileceği en güzel ve en olgun konserlerden birini veren Paul Weller, 50. yaşını rock tarihinin görüp görebileceği en güzel ve en olgun albümlerden biriyle kutluyor. "22 Rüya", uzunlu kısalı 21 parçadan oluşuyor (Rüyaların yirmi ikincisi, albüm kitapçığındaki öyküde) ve caz-rock'tan Arap tangosuna, baladlardan folka, punk'tan krautrock'a serbest yürüyüşler yapıyor... Uncut, Mojo, Independent'tan naklen.

GÜNDE 5 VAKİT ZİGGY STARDUST

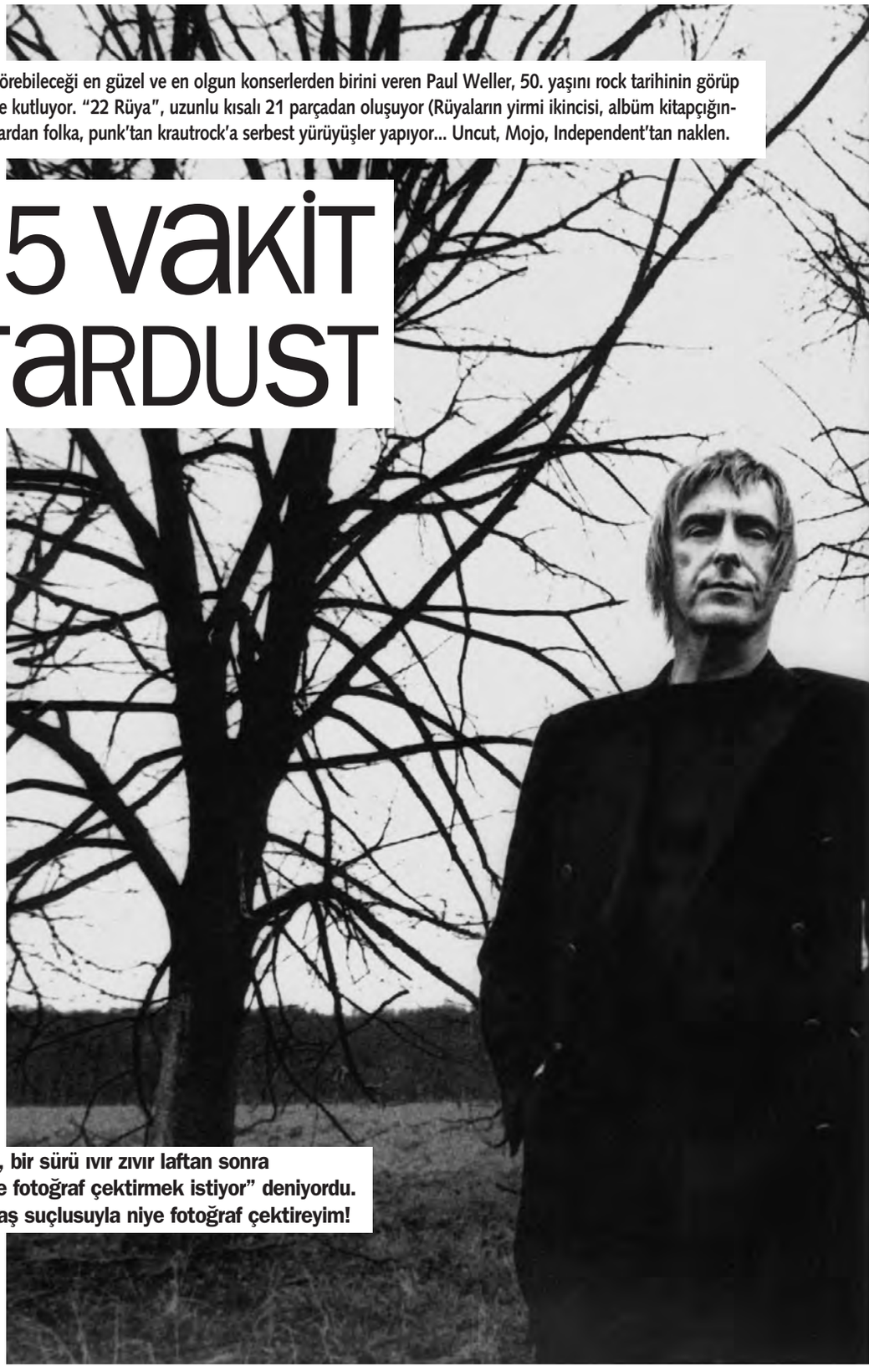

Yaşınız 50 oldu. Aynaya baktığınızda ne hissediyorsunuz?

Paul Weller: Bugünlerde aynadan uzak duruyorum. Her kırışığın, saçımdaki her siktirik beyaz telin farkındayım. Yaşgünüm yaklaşırken özel bir şey yapayım, manevî bir durum yaratayım, neredeyim, nereye gidiyorum diye bir tefekküre dalayım diyordum, ama ne gezer, her zamanki gibi turnedeyim. Fiziksel görüntü bir yana, yirmi yıl öncesinden farklı bir şey hissetmiyorum kendimde. Yirmi yıl önce ne yapıyorsam, şimdi de aynı şeyleri yapıyorum.

Size "sir" unvanı verilecekti, reddettiniz. Niye?

Evet, öyle bir mektup geldi. Bir sürü ıvır zıvır laftan sonra "başbakan sizinle fotoğraf çektirmek istiyor" deniyordu. Siktirsin! Bir savaş suçlusuyla niye fotoğraf çektireyim!

Paul McCartney "sir"lüğü kabul etti ama.

O McCartney. Mekke yani! Ona her şey serbest! Yakın dostumdur. Ama asalet unvanları bana göre değil.

Yine de teklifin yapılması hoşunuza gitmedi mi?

Benim değil ama, annemin çok hoşuna gitti. Beni tebrik etti. O unvanı kabul etsem dinleyicilerimi kaybedeceğimi, işsiz kalacağımı nereden bilsin? *(gülüyor)*

Yeni albümünüzün adı "22 Dreams". Mânâsı ne?

Hiçbir şey. İki yıl önceki konser albümünün ("Catch Flame") adı olacaktı aslında. Bazıları futbola gönderme olduğunu zannetmiş. Alâkası yok.

Bu 21. albümünüz, adı "22 Dreams" ama, 21 şarkı var.

Rüyalarımdan birini kendime saklamayı uygun gördüm. *(gülüyor)*

Bir mektup geldi, bir sürü ıvır zıvır laftan sonra "başbakan sizinle fotoğraf çektirmek istiyor" deniyordu. Siktirsin! Bir savaş suçlusuyla niye fotoğraf çektireyim!

"22 Dreams" Paul Weller'ın "White Album"ü mü?

Galiba öyle. Eklektik bir albüm olduğu su götürmez. İçinde birbirine benzeyen şarkı hiç yok. "22 Dreams"i yaparken kimseyi memnun etmeyi düşünmedik. Bize ne zevk veriyorsa onu yaptık.

Birbirine benzemeyen o şarkılar bir bütün oluşturuyor, adeta James Joyce'un ünlü romanı "Finnegan's Wake" gibi bir yapısı var albümün.

Albümü romana benzeten başkaları da oldu. Bu çok hoşuma giden bir benzetme. "22 Dreams"in su gibi akmasını, şarkıların birbirine eklenerek kayıp gitmesini istedim. Bugünlerde insanlar şarkı indiriyor, şarkıları adlarıyla değil, numara sıralarıyla tanımlıyor. Ben bir albümün tamamının dinlenmesinden, bir bütün olarak algılanmasından yanayım.

"22 Dreams", 1970'lerin konsept albümlerini andırıyor. "Light Nights" şarkısıyla başlayıp "Night Lights"la biten döngüsel bir seyahat...

Ellinci yaşımın albümü bu. Dolayısıyla, çok özel bir şey yapmalıydım. Başı, ortası ve sonu olan bir albüm yapmak istedim. Onun için "Light Nights" ve "Night Lights" açılış ve kapanış şarkıları. "22 Dreams"e geçen sene bu zamanlar başlamıştık. Bir insanın hayatındaki bir yılı tasvir etmek gibi manyakça bir konsepti var. Mevsimlere bağlı olarak ilerliyor. Bu herhalde o acayip rakama, 50 yaşına gelmekle ilgili bir durum. Steve Cradock *(gitarist)* ve Simon Dine'la *(prodüktör)* sırt sırta verdik, içimizden nasıl geliyorsa öyle çaldık. Hiç tartışmadık. Bu hepimiz için yeni bir şeydi. Bir-iki yıl önce böyle bir şeye kalkışmayı düşünemezdik bile. Bu albümde Steve Cradock'un ne kadar önemli bir rol oynadığını anlatamam. Sadece gitar çalmadı, olayın bütününe katkı yaptı. Bu arada davulu da o çaldı, demirbaş davulcumuz Steve White kafa iznindeydi.

"22 Dreams"de saykodelik şarkılar dikkat çekiyor. Özellikle "On A Dream Reprise", asit tribindeymişsiniz duygusu veriyor.

Bir arkadaşım bu albümün hayatında hiç albüm yapmamış birilerinin işi gibi olduğunu söyledi –olumlu mânâda tabii. "Echoes Round The Sun" da bayağı saykodelik bir dalga. Noel (Gallagher) ve Gem (Archer, Oasis'in gitaristi) çalıyor o şarkıda.

Noel Gallagher'la yakın dostsunuz. Sürekli beraber mi takılıyorsunuz?

O kadar sık görüşmüyoruz aslında. İkimiz de genellikle ya turnedeyiz ya da stüdyoda. Senede beş sefer bir araya geliyoruz. Noel benimle kafa çekmekten kaçınıyor, zira âlemci bir imajı var, fakat benimle takılınca façası bozuluyor, ayak uyduramıyor çünkü. Ben ona iki numara büyük geliyorum. *(gülüyor)*

Aranızın bu kadar iyi olmasının bir sebebi, ikinizin de şöhret yolundan geçmiş olmanız mı?

Evet. Farklı kişilikler olsak da aynı şeyi söylüyoruz: Bizim mesleğin belli yükümlülükleri var, onları yerine getirmek zorundayız. Bir tane iyi albüm yapmak yetmiyor, tekrar tekrar iyi albümler yapman gerekiyor, Lee Mavers gibi biriysen o başka. Evet, bir gerilim bu, ama güzel bir gerilim. O yüzden bu işin içindeyiz ya zaten. "Çok baskı altındayım" diye homurdananlar var. Ama bir zamanlar yılda bir albüm yapmak gerekiyordu, şimdiki gibi dört yılda bir albüm değil.

Soundcheck'lerde tango ve bolero ritmleriyle oynaşıyoruz. "One Bright Star"ın esin perisi, Cezayirli şarkıcı Souad Massi. Son zamanlarda en çok o kadından etkilendim.

Sizin altı ayda iki albüm yaptığınız da vaki. 1977'de "In The City" ve "This Is The Modern World"ü art arda çıkarmıştınız.

O da ifrat tabii. *(gülüyor)* Coldplay'inki ise tefrit. İyi çocuklar ama, bir önceki albümün tıpkısının aynısını yapmaları iki-üç yıl alıyor.

Geçmişte başkalarıyla birlikte şarkı yazmaya yatkın olmadığınızı söylüyordunuz. Ama "22 Dreams"deki birçok şarkıyı dostlarınızla birlikte yazmışsınız. Değişen ne oldu?

Doğru, eskiden iki kişinin ellerine akustik gitarları alıp beraber şarkı yapması bana tuhaf gelirdi. Ama Graham Coxon'la *(Blur'ün eski gitaristi)* takılınca fikrim değişti. Gerçi bizim işbirliğimiz uzaktan kumandalıydı. Birbirimize demo gönderiyorduk, üzerinde çalışıp PTT vasıtasıyla paslaşıyorduk. Noel'le işbirliğimiz ise yakın temas içinde cereyan etti. Bir gün elinde bir türlü değerlendiremediği bir loop'la geldi. Onun üzerine bas ve piyano çaldı, Gem (Archer) gitarla eşlik etti, ben de vokal yaptım. Sonra, bütün şarkılar gibi, "Echoes Round The Sun" da kendi başına buyruk bir şekilde hayat buldu.

Albümün prodüktörü Simon Dine'ın da birkaç şarkıda imzası var. "22 Dreams"i diğer solo albümlerinizden farklı kılan Simon Dine mı?

Kesinlikle. Simon'la çok uzun zamandır tanışırız, geçmişte de birlikte iş yaptığımız oldu, ama beraber şarkı yazmamıştık. Bu albümde beş-altı tane ortak şarkımız var.

"Why Walk When You Can Run" (Koşabilecekken Niye Yürüyesin) adlı şarkıyı en küçük oğlunuz Mac için yazmış gibisiniz.

Evet, Mac için yazdım. İspanya'da plajdaydık. Bir ara denize koşturdu korkusuzca. Arkasından seslendim, beni duymadı. Önündeki denize kitlenmişti. Suya atlamaktan başka bir şeyi gözü görmüyordu. Bu durum hayatı yaşamakla ilgili harikulâde bir metafor olarak göründü gözüme.

Bu, babanızın da size aynı şekilde baktığını düşündürdü mü?

Tabii ki.

Babanız menajerliğinizi yapmayı bıraktı, emekliye ayrıldı. Şimdi neler yapıyor?

Sağlığı pek iyi değil. Bu da onun moralini bozuyor. Ona hep şunu söylüyorum: "Şahane bir hayat yaşadın, sadece harika bir baba-oğul ilişkimiz olmadı, otuz sene yoldaşlık yaptık."

Babanızın The Jam'in menajerliğini yaptığı günler onun hayatının ikinci baharıydı, öyle değil mi?

44 yaşındaydı, inşaat işçiliği, taksi şoförlüğü gibi işler yapıyordu, The Jam'le birlikte hayatı değişti. Dünyayı gezdi, güzel otellerin barlarında kafa çekti. Grubun ilk yıllarında, karamsarlığa düştüğümüz günlerde bize müthiş bir moral hocalığı yaptı, özgüven aşıladı.

Bildiğimiz kadarıyla babanız eski bir boksör...

Evet, 200 civarında maça çıktı ve çoğunu kazandı. Millî takımda da boks yaptı, birkaç defa şampiyon oldu. Ama ben hiç maçını seyretmedim. Tek hatıram şu: Ufak bir veletken beni boks salonuna götürmüştü. Oradaki çocuklardan biri, "hadi gel ringe çıkıp maç yapalım" dedi. Çıktık, karnıma bir yumruk geçirdi, iki seksen serildim. Babam o günden sonra beni bir daha salona götürmedi. Canımın yanmasına katlanamamıştı.

Babanızla duygusal meseleleri konuşur muydunuz, dertleşir miydiniz?

Dertleşirdik, hemen her konuda konuşurduk. Ama modern, feminist bir tip değildi. O mevzularla alâkası yoktu. Kendi kuşağının insanıydı. Doğrudan ve köşeliydi. Duygusal bir tabiatı olduğunu söyleyemem. *(gülüyor)* O kuşak, zor zamanların kuşağı.

Sizin de beş çocuğunuz var. Nasıl bir babasınız?

Kül yutmayan bir babayım. Fakat bazen de yufka yürekliyim, bütün babalar gibi. Büyükler, Nat ve Leah artık yetişkin insanlar. Gayet düzgünler, dolayısıyla sınıfı geçmiş sayılırım.

Oğlunuz Nat goth takılıyor. Bu sizin gibi bir Mod'un başka hayat tarzlarına bakışında bir değişiklik yarattı mı?

Nat'in hangi janrın içinde olduğuna emin değilim, goth dediğiniz tarzın bir sürü versiyonu var. Nat şu sıralarda Japonya'da albüm kaydediyor. Onunla gurur duyuyorum. Leah'in de harikulâde bir sesi var, o gerçek bir star.

Çocukluğunuzda, akranlarınızdan farklı olduğunuzu, dünyayı bir yazarın perspektifinden gördüğü-

'70'lerde, The Jam günlerinde

→11

nüzü nasıl idrak ettiniz?
Ukalâlık yapıyorum gibi gelebilir ama, düşünme yetisini kazanmamla birlikte dünyaya bir yazar gözüyle bakmaya başladım. Gitar, soyut düşüncelerimi biçimlendiren, onları dile getiren bir vasıta oldu.
Ressam olmayı düşündünüz mü hiç?
Öyle bir kabiliyetim yok ki. Aslında hiçbir şeye kabiliyetim yok. *(gülüyor)* Okuldayken okuduğum tek kitap "1984"tü, o da mecrubiyetten. Benim kitaplarım pop şarkılarıydı. Benim bilgilenme, hayal etme, zevk alma kaynaklarım onlardı.
Eski plak kapakları çok sanatsaldı. CD'ler o açıdan çok güdük. Bu durum canınızı sıkıyor mu?
Tabii ki. Eski plakların kapaklarına, iç kapaklarına saatlerce takılabilirdiniz. CD'ler böyle bir zevk vermiyor.
En çok sevdiğiniz plak kapağı hangisiydi?
En güzel plak kapakları Beatles'ınkilerdi. Peter Blake'in tasarladığı "Sergeant Pepper" ve "White Album" kapakları dahiyane işler.
Sizin albümleriniz içinde kapağını en çok sevdiğiniz hangisi?
Yine bir Peter Blake marifeti olan "Stanley Road".
Jantiliğinizle ünlüsünüz. Bu kılık-kıyafet merakınızın kökeni ne?
İçine doğduğum kültürün bir parçası. İşçi sınıfı çocuklarının üç merakı vardır: Futbol, müzik, kılık-kıyafet. Paran olmayabilir, ama mümkün olan en kıyak façayı düzmen gerekir. Bunlara bir de benim veletliğimdeki grupların cazibesini ekleyin. '60'ların grupları afili kıyafetlerle sahneye çıkardı. O günlerde insanların giydiklerine bakarak hangi boyutta olduklarına dair bir fikir edinebilirdiniz. Bugün pek öyle değil, millet eşofmanla sokağa çıkıyor.
"Rezervuar Köpekleri"nden yıllarca önce, The Jam olarak siyah takım elbise, beyaz gömlek, ince kravatla sahneye çıkıyordunuz. Punk modasına bir tepki miydi bu?
Hayır, biz punk'tan önce o kıyafeti benimsemiştik. Bizi diğer gruplardan ayıracak bir görüntümüz olsun istiyorduk. Siyah takımların sebebi buydu. Ayrıca benim Mod aşkımdan gelen bir şeydi.
Mod'luğu 1975'in sonuna doğru benimsediniz. O nasıl oldu?
Bir nevi aydınlanmaydı. Gördüğüm bazı fotoğraflardan etkilendim, Steve Marriott'un *(Small Faces'in solisti ve şarkıyazarı)* fotoğrafından mesela. O yetti bana. Mod imajı ve tavrı kusursuzdu. Bütüncül, her şeyi kapsayan, ama aynı zamanda sürekli değişime, adaptasyona açık bir varoluş tarzıydı. Mod'luğu keşfedince bir daha dönüp geçmişe bakmadım hiç.
Doğup büyüdüğünüz kasabanın, Woking'in sakinleri Mod'luğunuzu nasıl karşıladı?
Kafayı yediğimi düşündüler ve benden uzak durdular. Bu da bana ziyadesiyle uydu.
The Jam, hiç romantik olmayan bir dönemde romantik olmayı nasıl becerdi?
Rob Gallagher'ın *(Galliano grubunun solisti)* şöyle dediğini hatırlıyorum: "The Jam'in şarkı sözleri sayesinde duyarlı olmak meşruiyet kazandı." Bizim yetişme çağımızda her şey çok maço, çok siyah-beyaz, çok sertti. Duygusallık hoş karşılanmazdı.
The Jam'in 1978 tarihli "All Mod Cons"u yaratıcı sesinizi bulduğunuz albümdü. Ne var ki, o albümün single'ının A yüzünde Bruce Foxton'un söylediği The Kinks cover'ı ("David Watts") sizi gölgede bıraktı.
"David Watts"a Bruce'un sesi daha iyi gidiyordu. O şarkıyı cover'lamak benim fikrimdi zaten. '77'de Amerika'ya gittiğimde, İngiltere'de asla bulunmayan The Kinks albümlerini almıştım. O zamana dek The Kinks'i sadece 45'liklerinden biliyorduk.
2005'te, Mojo ödül töreninde The Kinks'in kaptanı Ray Davies'le tanışmanız nasıl bir duyguydu?
Son birkaç yılda Ray Davies'le, Pete Townshend'le, McCartney'le, Small Faces'in Ian McLagan'ıyla tanışmış olmam büyük bir piyango benim için. Bundan otuz yıl önce, Woking'deki Paul Weller adlı velete günün birinde bu adamlara tanışacaksın, hatta birlikte çalacaksın deselerdi, bunun asla gerçekleşmeyecek bir rüya olduğunu söylerdi.

The Jam'in "All Mod Cons" albümündeki "Mr. Clean" adlı şarkı, sınıfına ihanet eden bir tipi anlatıyor. Sınıf meselesi sizin için ne ifade ediyor?
Sınıf meselesi benim çok hassas olduğum bir şeydi. Ancak son yıllarda, insanları sınıf kökenlerinden bağımsız olarak değerlendirmeye başladım. Benim kuşağım sınıfsal nefreti hissetmiş son kuşaktır. "E-kuşağı", ecstasy hapını atınca o nefret buharlaşıverdi.
The Jam ve Style Council şarkılarında anlattığınız dünyada ya üst sınıflar var ya alt sınıflar, orta sınıf yok. Niye öyle?
O zamanlar orta sınıf, alt orta sınıf diye bir şey yoktu. Aynı ekonomik uçurum bugün de var. Ama, benim içinden geldiğim işçi sınıfının yerinde şimdi sınıflaraltı bir sınıf var, son yıllarda gelen göçmenlerden oluşan bir sınıf bu. Eski işçi sınıfı ise şimdi birkaç basamak yukarıda. Ama herkesin orta sınıf olduğu iddiasına katılmıyorum. Sadece ayrım çizgileri bulanıklaştı, o kadar.
Birkaç kuşağın ikonusunuz, onların sözcülüğünü yapmak gibi bir sorumluluğunuz olduğunu düşünüyor musunuz?

> **İnsanları sınıf kökenlerinden bağımsız değerlendirmeye başladım. Benimki sınıfsal nefreti hissetmiş son kuşaktır. "E-kuşağı", ecstasy hapını atınca o nefret buharlaşıverdi.**

Hayır. Benim sorumluluğum müzik yapmak, elimden gelenin en iyisi yapmak, müziğimi ilerletmek ve dinleyicilerimi o müzikle ilerletmektir.
Ünlü bir sözünüz var: "Toplum kendisine arz edileni talep eder." Style Council ilk çıktığında beğenilmemişti, ama sonra yere göğe konamadı.
Jetonun düşmesinin zaman aldığı oluyor. Bazen dinleyicilerinizle aynı dalga boyunda oluyorsunuz, bazen de kilometrelerce uzak düşüyorsunuz.
Demin kuşağınızın sözcülüğünü yapmak istemediğinizi söylediniz, ama 1986'da İşçi Partisi'nin öncülüğünde düzenlenen Thatcherizm aleyhtarı "Red Wedge" konserlerine katılmıştınız.
Evet. Ama o turne bana politikacılarla aynı havayı solumamam gerektiğini gösterdi. Bir yandan "Red Wedge" turnesine öncülük ediyorlardı, bir yandan da Genç Sosyalistler örgütünün altını oymaya çalışıyorlardı. Artık politikadan ve politikacılardan fena halde sıtkım sıyrıldı.
"Red Wedge" turnesinde Billy Bragg de vardı. Onunla aranız nasıldı?
Billy Bragg'i çok severim. O hakikidir, göründüğü gibidir, dediğini yapar. Keşke başbakan o olsa.
1980'lerin indie akımıyla, özellikle de The Smiths'le aranız nasıldı?
Johnny Marr, "Red Wedge" turnesinde Billy Bragg'le çalmıştı. Hemen sonra da The Smiths Newcastle'da bir konser verdi. Daha onları hiç dinlememiştim. Müzik başladığında "vay anasını" dedim. Bana The Jam günlerini hatırlattılar. Fakat, doğrusunu isterseniz, The Smiths'in hiçbir albümünü alıp dinlemişliğim yok. Sevdiğim bir-iki single'ları var, ama fanları olduğumu söyleyemem. Hele Morrissey'in solo albümlerinin fanı hiç olmadım. Bu tuhaf bir durum aslında, çünkü Morrissey'in benim fanım olduğunu biliyorum. *(Morrissey, 1991'de The Jam'in 1981 tarihli hit şarkısı "That's Entertainment"ı cover'ladı.)* Ne yazık ki karşılıklı bir aşk değil. Beni rahatsız eden bir durum bu. Morrissey aleyhinde konuşmak istemem, ama şu kadarını söyleyeyim: Tipik bir İngiliz ve Los Angeles'ta yaşıyor.
Style Council 1989'da dağılınca hayatınız kararmış mıydı?
O kadar etkilenmedim, çünkü hayatımda başka bir

evre başlamıştı, baba olmuştum. Müzik bakımından kayıp bir dönemdi. Kendimi bildim bileli bir grupta olmuştum, tek başıma ne yapacağımı bilmiyordum. Şimdi geriye baktığımda, Style Council'in dağılmasının benim için hayırlı olduğunu düşünüyorum. O sayede Woking'deki köklerime döndüm, kendimi buldum. Benim için manevî anlamda yeniden doğuştu. İlk solo single'ım "Into Tomorrow"la birlikte kendimle barıştım. Ama onu yazana kadar çok sancılı bir süreçten geçtim. Bir daha şarkı yazmak istemeyeceğimi, istesem bile yazamayacağımı düşünmeye başlamıştım. O da benim sonum olurdu, çünkü şarkı yazmak benim tabiatımın parçası.

Yeniden şarkı yazmaya başlamanızı tetikleyen ne oldu?

Benim ihtiyar oldu. "Konser vermeye başla, biraz para kazan, o zaman kendini bulursun" demişti. Bunu dediğinde sahneye çıkmayı hiç canım istemiyordu. Sonuçta pederin dediğini yaptım. Ama tünelden çıkmam, müziğe yeniden odaklanacak du-

Morrissey'in fanım olduğunu biliyorum. Ne yazık ki karşılıklı bir aşk değil. Şu kadarını söyleyeyim: Tipik bir İngiliz ve Los Angeles'ta yaşıyor.

ruma gelmem iki yılımı aldı.

1993'teki geri dönüş albümünüz "Wild Wood" doğaya, kırsala methiyeydi.

O hep vardı bende. The Jam'in "Tales From The Riverbank"i ve "The Place I Love"ı da öyle şarkılardır. "Wild Wood"da o yönümün çok daha öne çıktığı doğru, ama Woking'in pastoral tarafı benim için hep esinlendirici olmuştur. Style Council'ın dağılmasından sonra Woking'e döndüğümde Nick Drake'in "River Man"ini ilk dinleyişimi hatırlıyorum. O güne kadar dinlediğim en güzel şeydi. "River Man"den sonra neleri sevmem, neleri sevmemem gerektiği konusunda yaptığım sınıflamaları bir kenara bıraktım. Müziği kategorize etmenin mânâsı yok. Pekâlâ Debussy dinleyip avangard caza, oradan da Curtis Mayfield'a geçebilirim.

"22 Dreams"de de pastoral bir duygu var.

Albümde tabiatın dört unsuruna birçok gönderme var. Çünkü bir yıldır "22 Dreams" üzerine çalışıyoruz, albümü yaparken dört mevsimin dördünü de yaşadık. Kayıtları Surrey kırsalında yaptık, insan kırsalda mevsimlerin daha bir farkında oluyor.

Ece Temelkuran, ağrımızı yazdı!

Bu kitap ne sadece Ermenilere ne de sadece Türkleredir. 'Ağrı'nın Derinliği, evsiz kalmanın, evinden uzak düşmenin acısını bilen, tahmin edebilen herkese yazılmıştır.

EVEREST EVEREST YAYINLARI Ticarethane Sk, No: 53 34410 Cağaloğlu/ISTANBUL Tel: 0(212) 513 34 20-21 Faks: 0(212) 512 33 76 E-posta: everest@alfakitap.com www.everestyayinlari.com

GEY-LEZBİYEN

Türkçe'de daha önce *Aylak Kerouac* ve *Toprak Ana – Emma* adlı oyunlarıyla bilinen ünlü tarihçi ve aktivist Martin Duberman, bu kitabında, 28 Haziran 1969'da New York'taki bir eşcinsel barı olan Stonewall'a düzenlenen polis baskınının nasıl bir isyana dönüştüğünü ve beş güne yayılan çatışmalarla gey ve lezbiyen dünyasının çehresini nasıl kökten değiştirdiğini anlatıyor...

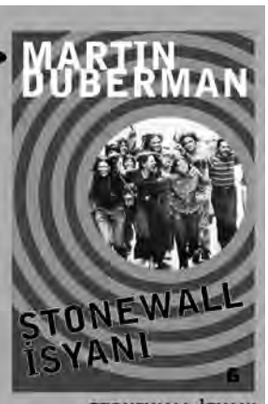

STONEWALL İSYANI
Martin Duberman
Türkçesi: Ceren Günger

TARİH

Anayasal bakımdan laik olmasına rağmen İslam medeniyetine ait, coğrafi ve kültürel bakımdan Avrupa ile Ortadoğu'nun kesişme noktasında bulunan bir ülkede siyasal hayatını sürdüren MHP'nin, kuruluşundan bugüne 'aşırı sağcı' bir parti olarak Türk siyasal hayatındaki yerini ve bu kimliğini doğrulayan ideolojik-siyasal çizgisini irdeleyen bir çalışma...

TÜRK SAĞININ TÜRK SORUNU: MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ
E. Burak Arıkan

KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR

Hasan Bülent Kahraman'ın ilk olarak 1990'da yayınlanan ve 1980'lerin sanatsal üretimini irdeleyen, o yıllarda kendisini gösteren inkârcılığa, vurdumduymazlığa ve toplumsal olanı hiçe sayan tavırlara karşı bir tepki niteliği taşıyan kitabının yirmi yıl sonraki yeni basımı...

BİR SÜREKLİ CEHENNEM
Hasan Bülent Kahraman

SİNEMA

Müslüm Yücel'in Kürtçe'nin yasak olduğu yıllarda, asimilasyon politikalarının kökenlerini ve gelişimini de ele alan bu kitabı, Türk sinemasında yer alan Kürt karakterlerin ve Kürt coğrafyasının izini sürerek, Kürtçe'nin Türkçe'nin içerisine nasıl gizlendiğini ve Kürt karakterlerin hangi bakış açısıyla işlendiğini ortaya koymaktadır...

TÜRK SİNEMASINDA KÜRTLER
Müslüm Yücel

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

agorakitaplığı

Folk müziğine yöneldiğiniz hissediliyor...
Evet, öyle bir durum var. Ben folku Style Council sonrasında dinlemeye başladım. Başka bir dünyanın, hiç haberdar olmadığım bir âlemin varlığını keşfettim. Bunda, son yıllarda harikulâde folk derlemelerinin yayınlanmasının da önemli bir payı var. "22 Dreams"deki birkaç şarkıda folk ustası John McCusker 12 telli gitar çalıyor. Ben de birkaç tane klasik folk şarkısı yazmaya çalıştım. "Where'er You Go" benim modern bir "Danny Boy" yazma çabamdır.

"One Bright Star"da ise galiba Latin Amerika boyutuna giriyorsunuz...
Son zamanlarda tangoya sardırdım. Gerçekten duygulu, tutkulu bir müzik. Soundcheck'lerde tango ve bolero ritmleriyle oynaşıyoruz. "One Bright Star"ın esin perisi, Cezayirli şarkıcı Souad Massi. Son zamanlarda en çok o kadından etkilendim.

Şarkı yazma süreciniz nasıl başlıyor? Sözlerle mi, bir riff'le mi?
Başlangıç noktası, kafamda biriktirdiklerim oluyor. Bazen bir söz yıllarca kafamda dolanıyor, sonra elim kaşınmaya başlıyor. Gitarı elime aldığımda ya da piyanoya oturduğumda notalar sökün ediyor. Şarkının nasıl bir tarzda olacağını şarkının kendisi belirliyor.

Gitarınızın Rickenbacker olmasının sebebi ne? Müzisyenlerin büyük çoğunluğu Fender Stratocaster veya Gibson Les Paul'ü tercih ediyor.
Benim kahramanlarım, Beatles ve Pete Townshend, Rickenbacker kullanıyordu. Ben de onları taklit ederek Rickenbacker'a takıldım. Şekli şemali de bana çok güzel geliyordu, hâlâ da öyle. İlk Rackenbacker'ımı 16 yaşımdayken almıştım. Geceleri onunla yatıyordum. *(gülüyor)*

1990'lar, özellikle Brit-pop'un tavan yaptığı dönem müzik âleminin hedonizm yıllarıydı. Siz de o hedonizmden epey nasibinizi aldınız. Geriye baktığınızda o dönemi nasıl görüyorsunuz?
Evet, 1993'ten, 1994'ten 1990'ların sonuna kadar yaşanan bir şeydi o ve çok zevkliydi. Şikâyetçi olmanın âlemi yok.

Kokain yıllarından bahsediyoruz, değil mi?
Evet. Kendimi dizginlemediğim bir zamandı. Ben hiçbir zaman zahid olmadım, hep kafa çektim, ama kontrollüydüm de. Söz konusu dönemde aniden bir kokain patlaması oldu. Meret ucuz değildi, fakat boldu, kolay elde ediliyordu. Ahlâk hocası gibi konuşmak istemem, ancak aradan on küsur yıl geçmesine rağmen, tanıdığım bir sürü insan aynı minvalde devam ediyor. Sadece müzisyenlerden değil, birçok beyaz yakalı meslek erbabından bahsediyorum. Benim açımdan o günler güzel zamanlardı, çok zevkliydi, ne var ki o muhabbeti bir yaşam tarzı haline getirmek bana göre bir şey değil.

Yaşınızın ilerlemesi sağlık konusuna bakışınızda bir değişiklik yarattı mı?
Sigara içmeye bayılıyorum, hayattaki en güzel şeylerden biri. Kafa çekmek de öyle. Şu anda da bir sigara tellendirip bir-iki kadeh yuvarlamak isterim doğrusu. Arada bir jimnastik salonuna gidiyorum, biraz boks yapıyorum. İyi geliyor.

'90'larda Brit-pop'un önde gelen isimleri Noel Gallagher ve Graham Coxon sizi pîr ilan etmişti, şimdilerde Arctic Monkeys, The Rifles ve The Enemy gibi yeni kuşak grupların gözünde ikon konumundasınız. Bu nasıl bir duygu veriyor?
Yaptığın işlerin başka müzisyenlere, gruplara ilham kaynağı olması kadar büyük bir iltifat yok. Onların duygusunu anlıyorum, çünkü aynı şeyi ben de McCartney'le tanıştığımda yaşamıştım.

Son zamanlarda David Bowie'ye takıldığınızı duyduk. Geçmişte ondan hiç hazzetmediğinizi söylüyordunuz...
Doğru. Ama şimdi hidayete erdim, Bowie'ye tapıyorum! Bu sıralar "Ziggy Stardust"ı günde beş vakit dinliyorum. Ben lisedeyken elden ele dolaşan bir albümdü o, ama bana pek hitap etmemişti. Jeton şimdi düştü. Başka türlü dinlemeye başladım ve benim için aydınlatıcı oldu. Geçmişte Bowie hakkında söylediklerime rağmen, "Low" benim favorilerimden biri olmuştur hep. İlk defa 1977'de dinlemiştim ve o günden beri demirbaş albümlerimden biridir. Brian Eno'yla yaptığı işlere bayılıyorum, şarkıların o şekilde dekonstrüksiyonunu başka kimsede görmedim. "Breaking Glass" ve "Be My Wife" harikulâde melodiler.

"22 Dreams"de bir de "spoken word" var:

Sigara içmeye bayılıyorum, hayattaki en güzel şeylerden biri. Kafa çekmek de öyle. Şu anda da bir sigara tellendirip bir-iki kadeh yuvarlamak isterim doğrusu.

"God". Yaşınız kemale erince dindarlaştınız mı?
Albümde bir "spoken word" parça olması Steve Cradock'un fikriydi. İki-üç yıldır kenarda duran bir şiirimdi "God", onu nasıl kullanacağımı bilemiyordum. Steve'in "spoken word" önerisi üzerine ona "God"ı gösterdim, hoşuna gitti. Bir dönem Ian Brown'ın gitaristliğini yapan Aziz İbrahim ahbabımdır, bir gün stüdyoya uğramıştı, "hadi gel şunu oku" dedim. Aziz müslüman, ama sözlere bir itirazı olmadı. Oturdu okudu, finaldeki dizeleri İngilizcenin yanısıra Pencap dilinde de söyledi.

1990'larda, bir gazete sizin için "Mod turns to God" (Mod tanrıyı buldu) başlığı atmış, siz de buna fena sinirlenmiştiniz.
Sinirlenmemin sebebi, hidayete erdiğim yolundaki imaydı. İnsan tanrıyı bulmaz, tanrı insanı bulur, tanrı diye bir şey varsa tabii. O kavram benim için rüzgâr gibi, deniz gibi, doğa gibi bir şey. Bir bilinç durumu. Herhangi bir örgütlü dini tasvip ediyor değilim.

Son soru: Saçınız dökülseydi ne yapardınız?
İşte o zaman babayı yerdim. *(gülüyor)* Kariyerim mahvolurdu, kendime başka bir iş bulmam gerekirdi.

Çeviren: ***Yücel Göktürk***

CONVERSE CENTURY

©2008 Converse Inc. All Rights Reserved.

haber

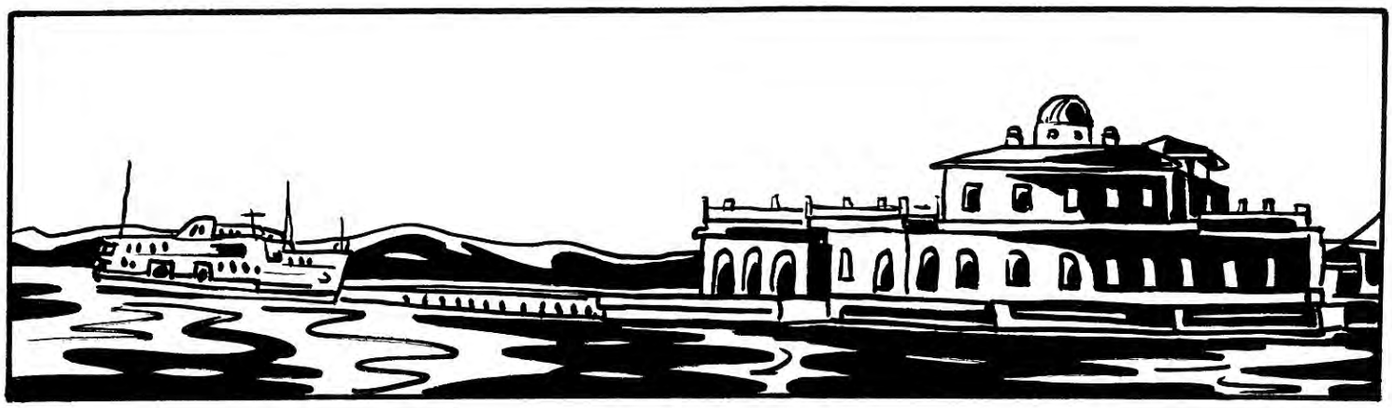

yakın sulardan gelip geçer bir gölgeli haber, duvar diplerinde valizlerin beklediği iskelelerden

evcilleşmiş yabana dokunan bir çocuk gibi hâlâ tedirgin, toprağa yerleşmiş insan

uzaklarda sabırlı, vahşi bekleyiş, baharat kokulu yollarda ağır bir kervan

çalı yemişiyle beslenen hayatlara sızmış, beklenen bir kötülük gibi sessiz, karanlık

Macera için KUTUPAYISI size yeter!

www.kutupayisi.com

TUSA DIVING EQUIPMENT · STANLEY · Lowe alpine · SALEWA · BEUCHAT · ASOLO · Aladdin · BUFF · TREK

KUTUPAYISI
Doga Sporları Malzemeleri
www.kutupayisi.com

BEYOĞLU MAĞAZA
Tarlabaşı Bulvarı No:117
Beyoğlu - İstanbul
Tel: 0212 2 430 430
beyoglu@kutupayisi.com

KADIKÖY MAĞAZA
Dere Gazino Sk. No:4
Kadıköy - İstanbul
Tel: 0216 337 80 67
kadikoy@kutupayisi.com

OLİMPOS MAĞAZA
Kadir's Tree Houses
Olimpos - Antalya

New Model Army

Türkiye'deki en güzel konser finalini belki de onlar yaptı, Justin Sullivan 27 Haziran'da Binboamania sahnesine gitarını bıraktığı gibi kendini havuza fırlattı. Tam ardından yekindik ki, eş dost bizi tuttu. Ne yapalım, o güzelim punk rock'ın serinliğiyle yetindik. Bir hafta daha kalıp Edirne'den Ardahan'a memleketi turlayan New Model Army'nin örnek insanı Justin Sullivan'la konserden bir gün evvel buluşmuştuk...

Punk konserindeki o çocuk

Foto: Şahan Nuhoğlu

Sigara içmemizin mahsuru var mı?
Justin Sullivan: Türkiye'de bunu bana soran ilk kişi sizsiniz. *(gülüyor)* Bundan önceki konserlerimizin birinin ardından menajerimle yemeğe gitmiştik, gecenin saat üçüydü, gayet güzel bir lokantaydı, yemekler şahaneydi. Son lokmamı ağzıma atarken garson gelip şöyle sordu: "Bir sigara alır mısınız beyefendi?" Türkiye'de sigara yasağının yürümesi zor. *(gülüyor)* Neler oluyor medeniyete böyle? Devlet baskı kurmaya bayılıyor, her yerde böyle.
İngiltere'de nasıl oluyor, hele rock konserlerinde?
Sorunlu tabii. Çok izlemek isteyip de bir sürü para bayıldığın grubu oturup izliyorsun elbette, ama ön gruplar için kötü. Onlar çalarken herkes dışarıda sigara tüttürüyor.
Sizinle üç sene önce yaptığımız konsere futbol konuşarak başlamışız. Şimdi de Türkiye'nin futbolla yatıp kalktığı bir zamana denk geldiniz. Türkiye dün gece yarı finalde Almanya'ya elendi...
Evet, bugünlerde Türkiye'de bütün sohbetler futbolla başamak durumunda galiba. *(gülüyor)* Siz neler hissettiniz, gurur duydunuz mu?
Pek sayılmaz. Teknik direktörün ve bazı oyuncuların milliyetçiliği ve sportif ahlâka uzaklığı bizi takımdan da soğuttu. Ayrıca, millî takım denen şeyin kendisi zaten problemli...
Evet, ne zaman nerede millî takımlar söz konusu olsa bayraklar sandıktan çıkıyor, milliyetçi duygular kabarıyor. Bu da her durumda kötü sonuçlara yol açıyor, insanlar her tür manipülasyona açık oluyor. Hele teknik direktör ya da oyuncular da milliyetçiyse daha fena. Sizin teknik direktörü bilemiyorum, ama performans olarak hareketleri enteresan. Asabi bir kişilik. Benim sahne performansım da asabidir. *(gülüyor)*
Hırvatistan'ın teknik direktörü Biliç nasıl geliyor size? Che tişörtleri giyen bir rock gitaristi...
Evet, ama onda da yüksek bir milliyetçi ton olduğunu duydum. II. Dünya Savaşı'nda yaşasaymış, Nazileri tutarmış filan. Bilemiyorum, ne kadar doğru, belki de sallamışlardır...

Neticede futbol işte. Genel olarak şampiyonalarda herkes bilhassa Almanya'ya, hep onların kazanmasına gıcık olurdu, ta ki son Dünya Kupası'na kadar. O kupada iyi ev sahipliği yaptılar, iyi oynayarak kazandılar. Ama dün geceye kadar da herkes Türkiye'ye burun büküyordu, Türkiye'yi fazla Doğulu, disiplinden uzak buluyorlardı, ama gayet iyi bir oyun oynadılar ve saygıyı hak ettiler. Müzik de spor gibi: İnsan ortaya yüreğini koyunca oluyor. Bir de Avrupa Kupası'nda şu enteresandı ki, en arzulu iki takım Türkiye ve Rusya'ydı, iki Doğulu takım. Ruslarda da milliyetçi damar kabarık, ama tarih dediğiniz bir öyle döner, bir böyle. Türkiye de bu açıdan enteresan bir yerde duruyor şu sıralar. Türkiye vaktiyle ne olması gerekiyorsa o oldu, modern bir laik cumhuriyet olarak kuruldu, ama galiba tepedekiler halka güvenmiyor, ülke özgürlükler noktasında tıkandı.

Duffy'nin şarkı söylerken yaptığı tek şey şarkı söylemek. Şimdi cool görünmek isteyen kızlar Duffy gibi söylemek durumunda. Pop işte, ama bari iyisi olsun.

Ama o tepedekiler de, o tepeyi zorlayanlar da Türkiye'nin ABD'nin –şarkınızda söylediğiniz gibi– "51. Eyaleti" olmasına pek karşı çıkmadı. Hatta Irak tezkeresinin Meclis'ten kıl payı geçmeyişine üzülen birçok parlamenter de vardı...
Türkiye'nin Amerika'ya ihtiyaç duymasından çok, Amerika Türkiye'ye ihtiyaç duyuyor ama. Sürekli buraya gelip duracaklar "lütfen şunu da yapın" diye, coğrafya bunu gerektiriyor çünkü. Herkes Türkiye'yle dost olmak ister, Türkiye de her zaman Doğuyla Batı arasında sıkışıp kalır.
Yıllar yılı ABD'ye girememekle ünlüsünüz. Son albümünüz "High"dan sonra Amerika'ya gittiniz mi?
Albüm çıkar çıkmaz gidip turne yapmak istedik, ama vize problemleri oldu. Sorunun ne olduğunu bir türlü öğrenemedik. Siyasî duruşumuzdan dolayı izin verilmediğini düşünüyoruz, ama yanılıyor da olabiliriz. Amerikalı organizatörler de, biz de bir sürü para kaybettik sonuçta. Ama altı ay sonra aynı adamlar aradı, iznin çıktığını söylediler. Bunun da sebebini öğrenemedik, adamlar açıklama yapmaya tenezzül etmiyor ki.
Amerika'da bir New Model Army konseri nasıl geçer?
Şehrine göre değişiyor. Ama dünyanın her ülkesinde, her şehrinde küçük gruplar halinde takipçilerimiz var, bir nevi aile gibiyiz. İstanbul'da da New Model Army'ye çok bağlı küçük bir kitle var. Kimi politik tavrımıza takılıyor, kimi sözlerimize, kimi müziğe, ama herkes genel olarak grubun ruhunu, duruşunu seviyor. Amerika'da da durum böyle. Küçük gruplar halinde dinleyicilerimiz var, sadece New York, San Fransisco gibi şehirlerde rakam biraz daha büyüyor. O kadar da büyük bir kitle değil belki, ama onlar bizi seviyor, biz de onları. Fakat Queens Of The Stone Age de mesela, Avrupa'da çok büyük konserlere çıkarlar, Amerika'ya gelince küçük konserlerle yetinirler. Amerika'da her şey büyük, ama büyük olmak da kolay değil.
Amy Winehouse bunu becerdi galiba...
Evet, ama stadyumlara çıkmadı o da, sadece albümü çok satıldı, basında çok yer aldı. İkinci albümü "Back To Black" harbiden çok iyi, ben de çok döndürüyorum.
'60'ların soul'u yıllardır en sevdiğiniz müzik. Soul'un yeniden canlanmasına ne diyorsunuz?
İngiltere'den çıkan işleri seviyorum hakikaten. Duffy çok ilginç. Çok genç bir kız, hiç efekt yok sesinde. Sıcakkanlı değil sesi, ama soğuk da değil. Aynı kendi gibi aslında. Şarkı söylerken yaptığı tek şey şarkı söylemek. Amerika'dan çıkan soul işlerinin tam tersi yani. Amerika'da solistinden davulcusuna herkes iri iri çalıp söylüyor, sonuçta bir sahtelik yaratıyor bu. Birdenbire bir kız çıkıyor işte, şarkıyı olduğu gibi söyleyiveri-

yor. Şimdi cool görünmek isteyen kızlar Duffy gibi söylemek durumunda, bu da iyi bir şey. Pop işte, ama bari iyisi olsun.

Mark Ronson'u nasıl buluyorsunuz?

Süper bir prodüktör. Eski usûl sound'u vermeyi çok iyi biliyor. Onunla hiç tanışmadım, ama ortak dostlarımız var.

Rock âleminin demirbaş gruplarından biri oldunuz. Bir sürü grup gelip geçiyor, ama New Model Army bâki. Bu istikrarı neye borçluyuz?

Bu işi niçin yaptığınla ilgili bir şey galiba. İnsan kendine hep sormalı: "Niçin yapıyorum bu işi?" Son büyük grup U2'ydu, ama Bono da ne yaptığını biliyordu. İsa Mesih olmak istiyordu. Küçük bir Katolik çocukken de öyle olmak istiyordu, insanların böyle bir figüre ihtiyacı olduğunu da biliyordu ve bu rolü oynadı. Onların niye büyük bir grup olduğunu gayet iyi anlayabiliyorum. Gelip geçen bir sürü gruba bakınca, onların bu işi niçin yaptıklarını pek iyi bildiklerini sanmıyorum. Kendi sebebimi biliyorum.

Bir söyleşide şöyle demişsiniz: "Müzik, aynı yeniyetmeliğimdeki gibi, hâlâ aynı güvenli kaçış biçimi benim için. Ebeveynleriyle sorun yaşayan gençler müziğe sığınırlar, güvenli bir sığınaktır bu, dünyanın farkına varmanı sağlar..."

Evet, doğru. Müzik belki de her şeyden daha fazla farkındalık sağlar. Küçükken bir The Rutts konserine gitmiştim, benim için her şey orada değişti. Konserden sonra o kadar coşmuş, ruhen o kadar yükselmiştim ki! Dışarı çıktığımda kendimi nasıl hissettiğimi hâlâ aynı yoğunlukta hatırlayabiliyorum. Bizim konserlerimizden çıkanların da o ruh haline bürünmelerini istiyorum. Bunu bazen başarabiliyoruz, bazen de olmuyor. Ama amacımız hep aynı. Albüm çalışmalarından aslında pek hoşlanmıyorum, sonuç beni bir türlü tatmin etmiyor. Gerçi "High" gayet iyi bir albüm, şarkıları çok çabuk yazıp kaydetmemize rağmen. Fakat stüdyoda her zaman yabancılaşıyorum. Zihnimde dünyanın en iyi müziği çalıyor, ama şarkıyı çalıp kaydı dinleyince hayal kırıklığına uğruyorum. Konserlerdeyse tam tersi: Sahnede bir buçuk saat boyunca elinden gelenin en iyisini yapıyorsun ve her şey o an orada olup bitiyor. Konser bitmişse bitmiştir, geri dönüp bakmazsın. Bilinç devreye girmez zaten konser ânında, her şey duyguyla, içgüdüyle ilgilidir.

Evvelki albümünüz "Carnival" belli bir müzikal çeşitliliği barındırıyordu içinde, "High"sa, tam tersine, gümbür gümbür bir standart rock albümü. Niye böyle bir değişiklik oldu?

Evet, "Carnival"da çeşitli denemeler vardı, "High" tam bir rock'n'roll albümü. Yaptığımız her albüm bir evvelkine karşı bir tepkiymiş gibi geliyor bana. "Carnival"ı yaptımız zamanlarda gitarlarda Dave (Blomberg) vardı ve hiç de ortalarda görünmezdi, binlerce kilometre ötede olurdu hep. Gerçi gruptan ayrılma sebebi bu değil; bir kızı oldu ve ona bakmak durumunda kaldı. Ama yine de "Carnival" bir "grup" albümüydü, benimle beraber Michael'ın (Dean) da çok emeği geçti albüme, başka pek çok insanın da tuzu biberi oldu daha sonra. Ama sonra Marshall'ın (Gill) gruba dahil olmasıyla daha kopmaz bir bütün olduk. "High" için hep beraber ve çok daha hızlı çalıştık, rock dozunun yüksek olmasının sebebi de bu. Ama bir sonraki albüm de bambaşka olur herhalde. İki aynı albümü üst üste yapmak sıkıntı verici bir şey.

Tom Morello'nun The Nightwatchman'ini dinlediniz mi? Siz de onun gibi akustik işler yapmayı seviyorsunuz...

Son büyük grup U2'ydu. Bono, İsa Mesih olmak istiyordu. Küçük bir Katolik çocukken de öyleydi, insanların böyle bir figüre ihtiyacı olduğunu da biliyordu ve bu rolü oynadı.

Hayır, dinlemedim, ama bazen en iyi şeyler ondan çıkar, o albüm de iyidir, eminim. Ben de yine bir solo yapmayı planlıyorum, ama biraz daha vakti var. New Model Army bazen gayet tıkırında gidiyor, ama bazen de bir yere saplanıp kalıyor. Şu sıralar işler yolunda, ben de bir kesinti yaratmak istemiyorum. Ama yine bir duraklama döneminde kimseleri işe karıştırmayarak, tamamen yalnız başıma bir albüm yapmayı düşünüyorum.

Yakında bir albüm çıkacak ama galiba. Joolz Denby'nin "Spirit Stories"inin müzikleri size ait...

Evet, yeni bitirdik çalışmaları. On yılda bir beraber böyle bir albüm yapıyoruz. Önce Joolz'un hikâyelerini ve şiirlerini kaydediyoruz, sonra da etrafına müzik örüyoruz. Harika bir kalemi var Joolz'un, çok rahatlatıcı, ruh sağaltıcı şeyler yazıyor.

New Model Army'nin bütün görsel işleri de yıllardır ona emanet. "High"ın kapağı da her zamanki gibi onun elinden çıktı, değil mi?

Elbette. Joolz çok yeteneklidir, albümün ve grubun ruhunu yansıtmayı da çok iyi bilir. Onun görsel işleri olmasaydı, New Model Army'nin bir yanı epey eksik kalırdı sanki. Umarım benim müziğim de onun güzel hikâyelerini tamamlıyordur... *(gülüyor)*

Söyleşi: ***Merve Erol***

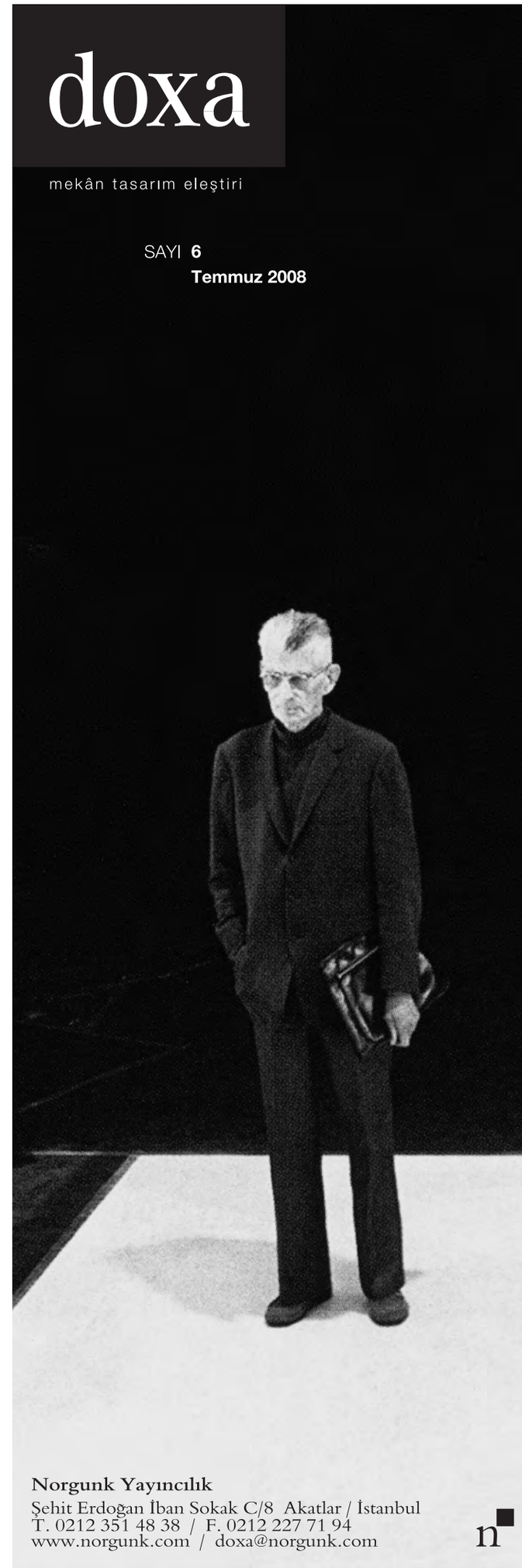

Caetano Veloso

10 Temmuz'da Açıkhava Tiyatrosu'ndan bir efsanenin sesi soluğu yankılanacak. Caz Festivali yıllardır Cohen'in, Tom Waits'in, Neil Young'ın peşinden nasıl koşuyorsa, modern Brezilya müziğinin '68 yadigârı bu dev sanatçısının peşinden de öyle koşuyordu. Elinde gitarı ve dilinde kırk yıldan damıtılmış şarkılarıyla tek tabanca vereceği bu konseri sabırsızlıkla beklerken, boş oturmadık, dersimize çalıştık: Veloso tarihinden altın yapraklar...

yamyam manifesto

Caz Festivali'ni 2006'da ziyaret eden Gilberto Gil'in ardından, modern Brezilya popüler müziğinin önde gelen ismi Caetano Veloso da 10 Temmuz'da Açıkhava Sahnesi'nde İstanbul seyircisiyle buluşuyor. Veloso'yu önceden bilmeyenler, herhalde Almodóvar'ın "Konuş Onunla"sındaki "Cucurrucucu Paloma" ile onun özgün sesini tanımış olsa gerek; ama, sık sık Bob Dylan'a benzetilen Veloso, her şeyden önce, çok daha kışkırtıcı bir performansı, beden dilini, hayatı boyunca usanmadan sürdürmüş bir isim; diktatörlük altındaki Brezilya'da sadece devlete değil, muhalefete de, sözleriyle, sound'uyla, kostümleriyle meydan okumuş, kıvırcık bir ozan.

'68 ve Tropicalismo

1968'in en sert yaşandığı ülkelerden biri Brezilya'ydı. Azgelişmiş dünyadaki, bagajında kapsamlı bir toplumsal ve ekonomik dönüşüm projesi getiren ilk kanlı askerî darbelerden birini 1964'te yaşamıştı ülke. 1968 ise, darbeye karşı ilk kitlesel muhalefetin somutlaştığı ve şiddetle bastırıldığı yıl oldu: São Paulo ve Minas Gerais eyaletlerindeki işçiler darbeden sonraki ilk grevleri düzenlerken, öğrenci hareketi radikalleşiyor ve sağcı gruplarla, askeriyeyle karşı karşıya geliyordu. Mart ayında 18 yaşındaki öğrenci Édison Souto'nun öldürülmesine karşı yüz binlerce insan sokağa dökülürken, işçiler ayaklanıyor, Osasco kentindeki 20 yaşındaki metal işçisi Jose İbrahim'in öncülüğünde fabrikalar işgal ediliyordu... Ancak askerî hükümetin tepkisi 5. Kurumsal Kararname'yle geldi: Muhalefet partileri kapatıldı, Kongre'nin kapısına kilit vuruldu ve basın susturuldu. Sokakta, işçi ve öğrenci hareketi baskıyı göğüsleyemedi; yıl sonu için planlanan genel grev asla örgütlenemedi. 1971 sonrası Türkiye'yi hatırlatır biçimde, muhalefetin bir kısmı silaha sarıldı ve sonunda tüm gruplar birer birer tasfiye edildi...

Caetano Veloso'nun temel unsurlarından biri olduğu, 1967 ve 1968'de Brezilya müzik sahnesini sarsan Tropicália (ya da Tropicalismo) denen müzik akımı da bu arka plandan bağımsız ortaya çıkmadı elbet. Hareket belki de bir Anadolu pop ve rock misali yerel kültürel unsurları uluslararası müzikle birleştiriyor, ancak millî kültürün kurgularından görece daha uzak duruyor, popülist güzellemelerden kaçınıyordu. Bunun yerine, o dönemde uluslararası sermayenin diğer azgelişmiş ülkelerde görülmedik derecede hızlı girişiyle kentleşen ve sanayileşen Brezilya toplumunda, işçilerden öğrencilere tüm kesimlere hitap eden bir dille gündelik kent yaşamının deneyimlerini müziğe döküyordu... Tarihsel açıdan Tropicália'nın çok önemli bir kaynağı, Brezilya'da 1920'lerde yeşermiş avangard sanattı. Şair Oswald de Andrade'nin "Manifesto Antrópofago"da (Yamyam Manifesto, 1928) dile getirdiği kültürel yamyamlık fikri, bütün toplumların kültür ve müziklerini seçici bir biçimde özümsemeye, yerelle birleştirmeye dayanıyordu. (Caetano Veloso da kırk yıl sonra Tropicália'nın bir yeni-yamyamlık olduğunu savunacaktı.) Öte yandan, 1950'lerdeki ekonomik canlılık ve hızlı kentleşme evresinde, Tropicália'nın ve Veloso'nun bir diğer ilham kaynağı, bossa nova doğdu: João Gilberto ve Antonio Carlos Jobim, dönemin diğer azgelişmiş ülke müziklerinden çok daha "cool" ve "kentli" bir tavır benimsemiş, bolca cazdan beslenen bu türü ürettiler. 17 yaşındaki Caetano Veloso da, João Gilberto'ya kayıtsız değildi.

Veloso'yu Açıkhava'da tek başına efendi efendi gitar çalarken izlerken aldanmamak lâzım: Karşımızda, kelimenin tüm anlamlarıyla bir provokatör var.

Fakat özellikle 1964 askerî darbesinden sonra giderek politikleşen genç müzisyenler için bossa nova'nın içe dönük, bugünün terimleriyle "shoegaze" estetiği sorunluydu. Darbe sonrasında bir ikilik ortaya çıktı: Yerli ve anti-emperyalist olma iddialı "Musica Popular Brasileira" (MPB: Brezilya pop müziği) ile Jovem Guarda denen Brezilya rock'u arasında katı bir zıtlık yerleşti. Solun benimsediği birinci grup için rock, hatta elektro enstrümanlar, aslen yanki etkisini simgeliyordu. Caetano Veloso ve Gilberto Gil'in

20→

BEN SANA HAYRAN

Veloso, gençliğinden bugüne, modern rock müziğinden etkilendiği kadar, rock'un beşiği olan ülkelerdeki müzisyenleri de etkiledi. Bunların başında Lou Reed-Laurie Anderson çifti ve David Byrne gibi isimler geliyor. Byrne, yayınladığı toplama albümlerle Tropicalismo hareketinin ABD'de yeniden keşfine giden yolu açtı. "A Foreign Sound" albümünde Talking Heads'den "(Nothing But) Flowers"ı yorumlayan Veloso'nun Byrne'le olan dostluğu uzun yıllara dayanıyor... Rock camiasındaki Veloso hayranlarından bir diğeri olan Beck, "Mutations" albümündeki "Tropicalia" şarkısıyla Brezilya müziğine saygısını sunarken, Los Angeles'taki bir Veloso konserinde sahneye çıkıp kahramanıyla birlikte "Baby" şarkısını yorumladı... Devendra Banhart ise hayranlığını, "Smokey Rolls Down Thunder Canyon" albümünde, Veloso edasıyla okuduğu "Samba Vexillographica" şarkısıyla iletti... Caetano Veloso bazı "kuzeyli" dostlarıyla birlikte albümler de kaydetti. 1989'daki "Estrangeiro" ve 1991'deki "Circulado" albümlerinin kadrosunda Arto Lindsay, Bill Frisell, Marc Ribot, Butch Morris bulunuyordu.

başlattığı Tropicália hareketi kısa ömürlü olsa da, Brezilya müziğinde kalıcı bir etki bırakacaktı; çünkü yerli, "otantik" olanın ilerici, uluslararası, "yabancı" olanın emperyalizm yanlısı olduğu kalıbını kırmak gibi bir rol üstlenecekti.

Taşralı kıvırcık

Caetano Veloso, Brezilya'nın siyah nüfus ağırlıklı Bahia eyaletinde, küçük bir kasabada, yoksul ve çok çocuklu bir aileye 1942'de doğar. Genç yaşlardan itibaren müzik besteler ve şiir yazar. İlk kez 17 yaşındayken João Gilberto dinler ve çok etkilenir, aynı zamanda bol bol Chet Baker ve Miles Davis'le haşır neşir olur. Derken, günümüzün tanınmış Brezilyalı kadın seslerinden, ablası Maria Bethania ile Bahia'nın başkenti Salvador'da, barlarda sahne almaya başlar. Aynı yıllarda hepsi Bahialı olan Gilberto Gil, Tom Zé ve Gal Costa gibi isimlerle tanışır ve çalışır. Ablası Maria Bethania 1965'te büyük şehir Rio de Janeiro'ya, bir müzikaldeki tanınmış bir sanatçının yedeği olarak gelince, Veloso da, Bahia Üniversitesi'ndeki felsefe eğitimini bırakıp ablasının peşine düşer. TV yarışmaları ve festivallerde ismini duyurur; kısa süre sonra Philips'le sözleşme imzalar ve yine şarkıcı Gal Costa'yla "Domingo" albümünü yapar: Gilberto'nun ve bossa nova'nın etkisinin çok belirgin olduğu albümün hit'i "Coração Vagabundo" Brezilya pop kültürünün klasiklerinden biri olur. Giderek iki Bahialı, hemşehrileri Gilberto Gil ve Tom Zé'yle beraber müzik yapmaya başlar; "grupo baiano"nun (Bahialı gup) kendine özgü tarzı herkesin diline düşer.

Tarza Tropicália ismini koyan, sinemacı Barreto olur: Veloso'nun henüz adsız olan bir şarkısını dinleyen Barreto, şarkının kendisine Hélio Oiticica'nın "Tropicália" enstalasyonunu andırdığını söyler. Veloso da ilk Tropicália albümlerinden kabul edilen ve kendi adını taşıyan (ilk solo) albümünün (1968) hit parçasına bu ismi verir.

Albümdeki "Alegria alegria" şarkısının sözleri, Copacabana'da gezinen ve tüketim kültürünü ti'ye alan bir tür "flaneur"ün deneyimidir adeta. Veloso da, diğer Tropicália müzisyenleri gibi, sanat ve siyaset arasındaki ilişkiyi değiştirmeye, "angaje sanat" ve "yabancılaşmış sanat" arasındaki sözde zıtlığı aşmaya uğraşır.

Tropicália hareketi, yerli, "otantik" olanın ilerici, uluslararası, "yabancı" olanın emperyalizm yanlısı olduğu kalıbını kırmak gibi bir rol üstlenecekti.

Alo alo, Brezilya'dan dünyaya

1967'de bir São Paulo TV'si tarafından canlı yayınlanan 2. MPB Festivali'nde, Veloso ve Gil "som universal" (evrensel sound) dedikleri tarzlarını duyururlar. Elektrikli enstrümanların genelde ABD emperyalizmine bağlı olarak görüldüğü bu dönemde, Veloso "Alegria alegria" parçasında elektro gitarını eline alır. Gil ise sahnede psychedelic rock grubu Os Mutantes'in yanına bir de Brezilya'nın geleneksel capoeira dansında kullanılan berimbau adlı telli vurmalıyı çıkarıp eklektik "Domingo no parque" şarkısını seslendirir...

Akımın taşıdığı kaygıları Veloso'nun kendinden dinleyelim: "Ben bossa nova'daki kopuş öğesini almak istiyordum. Bossa nova ortaya çıktığında bir skandal yarattı: Büyük bir kopuştu bu, ama tam da sürekliliği sağlama etkisi yaratan bir kopuş. Başka bir deyişle, Brezilya popüler müziğinin yaratıcı malzemesini yeniden canlandırmak söz konusuydu. Tropicalismo'nun yapmaya çalıştığı da buydu... Bir bakıma yıllar boyunca benim performansımı belirleyen, gerekli ve uygun olduğu yerlerde kopuşa hak ettiği değeri vermekti;

SPINOZA - BLYENBERGH

KÖTÜLÜK MEKTUPLARI

Demek ki Âdem'e yönelik yasak, Tanrının Âdem'e bu ağacın meyvesinden yemesinin ölümüne sebep olacağını açıklamasından ibaretti. Tıpkı bize doğal anlama yetisi aracılığıyla zehrin ölümcül olduğunu açıklaması gibi. Eğer Tanrının bunu Âdem'e hangi amaçla açıkladığını soracak olursanız, işte cevabım: Bu bilginin onu daha yetkin kılması için. Şu halde, Tanrının Âdem'e niye daha yetkin bir irade vermediğini sormak, niye daireye kürenin bütün özelliklerini bahşetmediğini sormak kadar saçmadır.

Spinoza

Norgunk Yayıncılık
Şehit Erdoğan İban Sokak Akal C/8 Akatlar / İstanbul
T. 0212 351 48 38 / F. 0212 227 71 94
www.norgunk.com / info@norgunk.com

Solda 1981 tarihli "Outras Palavras" albümünün kapak pozu, sağda Rio Karnavalında kostümüyle

çünkü kopuş, bir gelenek içinde yaşamsal önemde olan unsurları yeniden canlandırma gücüne sahiptir." Veloso çekinmeden Batı folk müziği ve deneysel ve psychedelic rock'tan unsurları yerel müziğe yediriyordu: 2002'de "Tropical Truth" adıyla ABD'de yayımlanan otobiyografisinde, "Hendrix ve Beatles'ları yiyorduk adeta" der.

Grupa baiano, hareketin manifestosu addedilen kolektif bir albüme imza atar: "Tropicália: ou Panis et Circenses" (Ekmek ve Sirkler) 1968'de çıkar. Aynı yılın eylülünde Veloso, Sao Paulo'daki Uluslararası Şarkı Yarışması'nda, Fransa Mayıs 68'ine gönderme olan "É proibido proibir" yani "Yasaklamak Yasak" şarkısını Os Mutantes'le seslendirmeye kalkar. Os Mutantes performansa başlar başlamaz, seyircilerin büyük bir kısmı sahneye sırtını döner; bunun üzerine Os Mutantes de hemen parlak bir karşılık verip sırtlarını seyirciye dönüp çalmaya devam eder!

Seyirci, grubun "Amerikan" sound'u ve elektro gitarlarını kabullenemez; plastik siyah-yeşil bir kostüm giyip Afro-Brezilya boncukları takıştırmış olan Veloso seyircinin üstüne yürür, kendi tabiriyle "bir taraftan çok özgüvenli, bir taraftan çok ürkek bir sesle" bağırır: "Demek ki iktidarı alma niyetinde olan gençler sizlersiniz! Siyasette de müzikte düşündüğünüz gibi düşünüyorsanız, mahvolduk demektir!" Androjen, "queer" duruşuyla Veloso pek çoklarının nefretini toplar.

Tropicália sinemada Cinema Novo akımıyla, tiyatro'da Teatro Oficina'nın "gerilla tiyatrosu"yla yankılarını bulur. Ancak katı, programlı bir hareket olmaz Tropicália. Tıpkı Dada gibi, mevcut dar kalıpları yamultma kaygısı gösterir. Veloso şöyle der: "Arjantin tangosunun ve Bahia'nın Afrika kökenli müziğinin unsurlarını birleştiren melodilere elektro gitarı sokarak bir tür 'dünyalı' olma halini sahipleniyor, gelişmiş ülkelerin gölgesinde yaşayan üçüncü dünya insanları konumunu reddediyorduk."

Veloso da, diğer Tropicália'cılar gibi, sanat ve siyaset arasındaki ilişkiyi değiştirmeye, "angaje sanat" ve "yabancılaşmış sanat" arasındaki sözde zıtlığı aşmaya uğraşıyordu.

Dönencelerin ötesi

1968'in 27 Aralık'ında, askerî polis Gil ve Veloso'yu gözaltına alır; yukarıda bahsettiğimiz meşhur 5. Kararname henüz iki hafta önce yayınlanmıştır. İddia, Brezilya millî marşına ve bayrağına hakaret ettikleri yolundadır ve iki ay tutuklu kalırlar; Rio'daki askerî hapishanede Veloso'nun kıvırcık saçları kazınır. Ardından Veloso ve Gil ev hapsine alınır ve sonunda da Temmuz 1969'da Londra'ya sürgüne giderler. Böylelikle 1969'a gelindiğinde Tropicália hareket olarak bitmiştir, ama müzikal etkisi elbette kalıcı olur.

"Londra çok karanlık geldi, kendimden uzaklaştığımı hissettim" diyen Veloso, bir taraftan da Jimi Hendrix'ten Rolling Stones'a, oradan Lennon ve Plastic Ono Band'e pek çok canlı performansa şahit olur. Londra'da sahneye çıkmaya devam ederler; eleştirmenlerin Avrupaî zevklerden mahrum diye nitelediği sanatçılar, Royal Festival Hall'da bir konserlerinin posterine, "Gitar çalışımız kötü, tekniğimiz ilkel, İngilizcemiz felaket. Ama ilginç insanlarız yine de" yazar. 1971'de Brezilya'ya dönmeye yeltenen Veloso gözaltına alınır; askerler ona Trans-Amazon otoyolunu övecek bir şarkı yazmasını teklif eder. Nihayet 1972'de Veloso memleketine temelli döner. İlk konserinde sahneye, 1930'ların "samba kraliçesi" Carmen Miranda gibi giyinmiş halde çıkar. Jest ciddi bir skandala yol açar; Miranda aynı zamanda geyler için önemli bir ikonudur. Veloso bu hareketiyle Miranda gibi bir kitsch ve ticarî pop kültür ikonunu ironik biçimde sahiplenmiştir...

Veloso böylece dar anlamda protest müziğin çok ötesine geçer: "Sol sürekli beni yuhaladı, üstüme muz kabukları fırlattı. Ta ki askerler beni tutuklayana ve ardından sürgüne gönderene dek. Ama ordu bile beni bir sol sempatizan olarak görmüyordu. Benim ülkeden atılmam estetik kriterlere dayanıyordu, özellikle de Brezilya halkının bir takım geleneklerini çiğnememe."

Brezilya'da Tropicália'nın ciddi bir etkisi de olmuştur; 1970'lerde "dış mihraklar"a yönelik ilgi oldukça artmıştır: Hermeto Pascoal ve Wagner Tiso gibi isimler caz füzyona girişirken, Banda Black Rio ve Tim Maia gibi Brezilyalı soul sanatçıları samba, funk ve blues'u harmanlar. Veloso 1975'teki iki albümünde ("Qualquer Coisa" ve "Joia"da) Beatles parçalarını da cover'lar. Birinci albümün kapağında, Beatles'a selam mahiyetinde, "Let it be" yazar. İkincisindeyse Veloso'nun eşinin ve çocuklarının kendi kaleminden çıkma çıplak bir toplu portresi vardır –kapak yasaklanır.

Bir taraftan da Veloso ve Gil, Afrikalı kökleriyle bağları güçlendirmekle meşguldür. Gil siyahtır, Bahia eyaletinin nüfusu da ağırlıklı olarak Nijerya ve Gana kökenli siyahlardan oluşur. 1970'lerde iki sanatçı Bahia'daki siyahî müzisyenlerin bir tür siyah gurur hareketi olan "Blackitude baiana" hareketine, bölücülük suçlamalarına aldırmadan omuz verir. 1977'de kalkıp Nijerya'daki İkinci Uluslararası Siyah Sanat Festivali'ne giderler; Stevie Wonder, Güney Afrikalı Miriam Makeba ve Nijeryalı Fela Kuti ile bir araya gelirler. Nijerya müziğinin Veloso üzerinde ciddi etkisi olur; 1977 tarihli "Bicho" albümünde bu etki rahatça seçilir.

Veloso, olağanüstü üretken kariyerine soluklanmadan devam eder; 1970'lerin sonlarından itibaren Avrupa ve ABD turnelerine başlar, 1985'te askerî diktatörlük yıkıldığında hem ülkenin en önemli popüler sanatçılarından biri olmuştur, hem de Fransa'dan Portekiz'e ve Afrika'ya ismini duyurmuştur. 1989'da ilk kez ABD'de bir albüm çıkarır: "O Estrangeiro". 1991'deki "Circulado" albümünde Baba Bush'un Yeni Dünya Düzeni'ne diklenir; 1993'te Gilberto Gil'le, Tropicália'nın 25. yılını kutlamak için "Tropicália" albümünü çıkarırlar, ki her arşivde bulunması gerekli bir parçadır bu. İlerleyen yıllarda Veloso, Michelangelo Antonioni'nin "Eros" ve Pedro Almodovar'ın "Konuş Onunla" filmi ve elbette "Frida" için müzikler yapar. 2004'teki "Foreign Sound" albümü ilk kez sırf İngilizce parçalardan oluşur ve Nirvana'dan "Come As You Are" cover'ını içerir. 2007'de de son albümü, rock trioyla kaydettiği "Cê" gelir...

Her zaman, dar politik anlamda değil, hayat içindeki duruşuyla muhalif olmuş Veloso'yu 10 Temmuz'da Harbiye Açıkhava Sahnesi'nde, tek başına efendi efendi gitar çalarken izlerken aldanmamak lâzım: Karşımızda, kelimenin tüm anlamlarıyla bir provokatör var. Artık daha dingin bir duruşu olmasının nedeni, enerjisini kaybetmesi değil, dünyanın, en azından dünya müziğinin, onun kırk yıl önce işaret ettiği yönde biraz olsun ilerlemiş olması, "kopuş"lara daha hayırhah bakması olsa gerek...

Barış Yıldırım

NEŞE NEŞE

Rüzgâra karşı yürüyorum
Ne kimlik var üstümde ne bir mendil
Aralık ayını aratmayan güneşin altında
Gidiyorum
Güneşten suç yayılıyor her bir yana
Uzay gemileri, gerillalar,
Güzel Claudia Cardinal'lere doğru
Gidiyorum
Devlet başkanlarının yüzlerine yüzlerine
Tutkulu öpücüklere
Gülümsemelere, bacaklara, bayraklara doğru
Bombalar ve Brigitte Bardot
Gazete standlarındaki güneş
İçimi neşe ve tembellikle dolduruyor
Kim okur ki bu kadar çok haberi
Gidiyorum! neden olmasın, neden olmasın
("Alegria Alegria"dan)

YASAKLAMAK YASAKTIR

Bana bir öpücük ver sevgilim,
Dışarıda bizi bekliyorlar,
Arabalar alev alev yanıyor,
Rafları kır dök,
Kitaplıkları, heykelleri, pencere camlarını,
Kap kacak, kitaplar, evet
Evet, diyorum
Hayıra hayır, diyorum
Yasaklamak yasaktır, diyorum
("É proibido proibir"den)

banliyö

Istanbul dolusu eğlence...

Istiklal Caddesi Rumeli Han
No: 48 C blok Kat: 2 Beyoglu
www.istanbulbanliyo.com
+90 543 550 3039

canlı performansın yeni yeri

her pazartesi
flamenko fiesta
etnik34

dj set fatih ethnic

her perşembe
karaoke
jazz

cuma
rock
blues

save target as

cumartesi
oruç türker özger

Foto: Şahan Nuhoğlu

Haziranda One Love Festivali finalini Gogol Bordello'yla yaptı. İstanbul'a üçüncü kez teşrif eden Eugene Hütz ve arkadaşları, sonunda Sulukule'ye de bir çıkarma yaparak, ziyaretlerini taçlandırdılar. "Start Wearing Purple" şarkısıyla her gece barlar dolusu insanı havalara zıplatan Hütz, mor pantolonu ve "Sulukule Susmayacak" tişörtüyle mahallenin gelmiş geçmiş en kıyak misafir "baro"suydu...

Gaco değilmiş, bizdenmiş

İki yıl önceki gelişlerinde söz almıştık, İstanbul'a en kısa zamanda dönecek ve yıkımın henüz başlamadığı, insanların bin yıllık yerleşim yerinden henüz sürülmediği Sulukule'yi ziyaret edeceklerdi. Gogol Bordello sözünü tuttu, One Love Festivali'nde çaldıktan sonra soluğu geniş bir kadroyla Sulukule'de aldı. Sulukule Platformu'ndan (ve Roll ekibinden) Viki Çiprut İzrail, İstanbul Film Festivali'nin konuğu Cezayir asıllı Çingene yönetmen Tony Gatlif'i de önüne katıp götürmüştü mahalleye. Bu sefer Platfromun "Acil - Sulukule, İstanbul" başlıklı mesajına tez elden cevap veren Eugene Hütz ve tayfası oldu. Sulukule'nin henüz topraklarını terk etmemiş sakinleri, gazeteciler, foto muhabirleri, belgeselciler, Baba Zula elemanları, yoldan gelip geçenler, yani olaya her kim şahit olduysa birkaç saatliğine reel zamandan koptu. Sanki Sulukule'nin yarısından fazlası yıkılmamış, en yakın zamanda geri kalanı da yıkılmayacak ve oraya kapısında güvenlikçilerin beklediği yüksek duvarlı lüks siteler asla yapılmayacakmış gibi vur patlasın çal oynasın bir cümbüşe dalındı.

Gogol Bordello, âdet olduğu üzere hoplaya zıplaya izlediğimiz ve tadına doyamadığımız konserinin resmî olarak bitmesinin ardından, alkış kıyamet sahneye geri çağrılmış ve Eugene Hütz mikrofonu kapıp söze girmişti: "Şimdi size, İstanbul'la, şehrinizle ilgili acıklı bir şey söyleyeceğim. Sulukule'yle ilgili. Orada olanlar dünyanın başka yerlerinde de oluyor, insanlar yerlerinden ediliyor. Oradaki kültürün yok olmasını ve yerini McDonalds'ların, Ramada oteller zincirinin almasını istiyor musunuz?" Yanıt, cılız bir "Nooo!" Hütz eklemişti: "Seçim sizin! Kültürünüzü koruyun." (Halbuki Gogol Bordello'dan önce sahneye çıkan Shantel, sırtına formayı geçirip millî takıma desteğini sunduğunda yer yerinden oynamıştı.) Eugene Hütz sanki bu kararsız, kendinden emin olmayan "no"yu değil de, seyircisinden bira satıcısına, sosisçisinden sahne arkası çalışanına kadar herkesten "Sulukule'ye dokundurtmayız!" haykırışını duymuş gibi girdi şarkıya. Sulukule halkına ithaf ettiği "Baro Foro"yu tam gaz bir coşkuyla icraya koyuldu. Bütün bunlar iki gün sonra Sulukule'de gerçekleşecek buluşmanın nelere kadir olabileceğine dair işaretlerdi.

Çocuklar ve Hütz avazları çıktığı kadar "Sulukuleee" diye bağırıyor. Çocuklar: "Sulukuleee!" Hütz: "Prensente!" Çocuklar: "Sulukuleee!" Hütz: "Un movimiente!"

Çingene terzinin torunu

Sulukule Roman Kültürünü Geliştirme ve Dayanışma Derneği'nin lokalinde Gogol Bordello'nun gelişini bekleyen kalabalık çayları içip sohbeti koyulturken kulağımıza, "kim gelecekmiş?" sorusuna verilen "milletvekili galiba" yanıtı takılıyor. Anlaşılan o ki dışarıdan gelen gazeteci, sinemacı, Gogol Bordello'sever gacolar için pek değil ama, ev sahiplerinin bir bölümü için gelecek olan şahıs bir muamma!

Dernek lokalinin her köşesinde "karma" bir ekip var, dışardan gelenlere Sulukule'nin Neslişah ve Hatice Sultan mahallelerindeki son duruma dair bilgi veriliyor, "kentsel dönüşüm" denen şeyin kimsenin burnunu kanatmayacak bir modeli üzerine hararetli tartışmalar sürüyor. Nihayet Gogol Bordello dernek lokalinin kapısından içeri süzülüveriyor. Eugene Hütz'le beraber grubun akıllara seza kemancısı Sergey Ryabtsev, akordeoncu Yury Lemeshev, gitarist Oren Kaplan ve Gogol Bordello'nun İstanbul'dan ve İstanbul dışından dostları ziyarete gelenler arasında. Eugene Hütz'ün deplasmanda olmadığını –güneş gözlüğü de takmadığı için– gözlerinden anlamak mümkün, adeta evinde gibi. Zaten bu doğal buluşma (bu duruma kalkıp da "istisnaî" demek olmaz!) kulağımıza çalınan bir diyalogla taçlanıyor. "Gelen kimmiş?" "Gaco değilmiş, bizdenmiş." "Saçı başı niye bizimki gibi değil?" "Oranınki öyle oluyormuş." Bu, Hütz'ün ne ilk ne de son Roman mahallesi ziyareti. Gogol Bordello'nun tüm hatlarıyla kendini anlatmaya adadığı web sitesinde,

Hütz'ün memleketi Ukrayna'daki çingene kamplarına ziyaretinin fotoğrafları bulunuyor. Hütz'ün kanında Romanlık olup olmadığına dair son noktayı da Pavla Fleischer'in Eugene Hütz'ü yakın markaja alarak, doğduğu Ukrayna topraklarına köklerini aramak üzere çıktığı seyahate eşlik ettiği Eugene Hütz belgeseli "The Pied Piper of Hützovina" koyuyor. Büyükannesi bir Çingene, hem de Hütz'ün kılık kıyafetinden anlaşılacağı üzere, terzi bir Çingene.

Dünyada nasıl Rio Karnavalı varsa...

Gogol Bordello'nun Sulukule macerası bir mini basın toplantısıyla başladı. Grup üyeleri ve Roman Kültürünü Geliştirme ve Dayanışma Derneği'nin başkanı, çeribaşı, aynı zamanda Sulukule Roman Orkestrası müziyenlerinden Şükrü Pündük basın mensuplarının karşısına geçtiler. Hütz aldı sazı eline... "İstanbul'da tanıştıklarımla Sulukule hakkında konuşuyorum, ama görünen o ki çoğu durumdan pek de haberdar değil, olup biteni önemsemiyorlar. Hatta bütün bunları doğal karşılıyorlar. Eğer bu şehre turistlerin gelmesini gerçekten istiyorsanız, görülmeye değer bir şeyler olması gerekiyor. Sadece otellerin ve otoparkların olduğu bir şehirde görülecek bir şey yoktur. Dolar ekonomisi, para ve rant için tarihin ve kültürün üzerinden buldozer gibi geçiyor. En önemlisi, herkesin bunun farkına varıp sesini yükseltmesi. Uzun vadede hiçbir ülke için iyi bir şey çıkmaz bundan. Burası Roman kültürüne beşiklik etmiş bir yer, yıkılması değil, korunması gerekiyor. Rusya'da bile uluslararası bir olay için yurtdışına müzisyenler gidecek olsa Çingeneler gönderilir. Burada da öyle olduğuna eminim, çünkü bu çok özel bir kültür, hazzı ve duende'yi içine sindirmiş bir kültür."

Eugene Hütz'ün anlattıklarından sonra içerden iki taraflı bir pano geliyor. Şükrü Pündük, önce panonun bir tarafındaki sadece İstanbul'u değil, dünyanın birçok kentini sarmış, Fatih Belediyesi tarafından hazırlanan "zengin site" projesini gösteriyor. Panonun diğer tarafında platformun belediyenin projesine alternatif olarak hazırladığı, hem ev sahiplerinin hem de kiracıların bir arada yaşayabileceği, böylece Romanların kendi topraklarında kalıp kültürlerini sürdürebilecekleri model yer alıyor. Ardından Hatice Sultan mahallesi muhtarı İsmail Altıntoprak sözü alıyor ve "buradan Sulukule'nin adını silmenin imkânsız olduğunu" söylüyor. Çocukluğundan hatırladığı sur dışında yapılan, Türkiye'nin dört bir yanından, hatta yurtdışından insanların geldiği festivallerden dem vuruyor. Bir de "dünya Romanlarının ve dünya insanlarının" katılacağı, yine sur dışında yapılacak, mayısta başlayıp ağustosta sona erecek bir karnaval önerisinde bulunuyor: "Dünyada nasıl Rio karnavalı varsa, Türkiye'de de Sulukule karnavalımız olsun!" Bu sözlerin üzerine küçük lokalde büyük alkış kopuyor. Ardından da Eugene Hütz bir kez daha söz veriyor: "Muhteşem! Ben gelirim."

Peki bugüne kadar Sulukuye'ye gelenler gidenler ne hissettiriyor mahalleliye? Sulukule Platformu'ndan Viki Çiprut şöyle yanıtlıyor sorumuzu: "Gelen konukların Roman olduğunu öğrendikleri zaman çok şaşırıyorlar, ünlü ve zengin Romanların olduğuna inanamıyorlar, daha çok seviniyorlar. Genelde mahallede umutsuzluk havası hâkim tabii ki, ama bütün dertlerine rağmen dışardan biri geldiğinde çalıp oynuyorlar. Ziyaretler başta şaşırtıyordu, ama artık alıştılar. Bu ziyaretler esas olarak olayın haklılığına dair inançlarını artırıyor." Olayın haklılığına olan inancı artanlar arasında bazı mühim uluslararası kuruluşlar da bulunuyor. Çiprut, "Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu UNESCO'nun haziran ayı sonunda yayınlanan raporunda Sulukule'de olup biteni 'nezihleştirme' projesi olarak kabul edip olumsuzladığını" söylüyor ve devam ediyor: "Şimdilik mahalle beklemede. Belediye bir süredir yıkımları yavaşlattıysa da, amacı evleri boşalttırıp yıkmak. Bunun için de her yol deneniyor, eğer evleri boşaltmazlarsa Taşoluk'ta verileceği vaat edilen evlerin verilmeyeceği yollu tehditlerden, rant amacıyla evleri satın alanların kiracıların suyunu, elektriğini kestirmesine kadar. Ev tescilli olsun olmasın, Sulukule yakınlarında yaşayan, hurdacılıkla geçinen Adanalı Romanlara evlerin kapıları, pencereleri söktürülüyor. Zaten yıkılan evlerin molozları kaldırılmıyor, kaç çocuk yaralandı onlar yüzünden, kanalizasyon da ortadan akıyor."

Çalgıcı karısı Binnaz

Basın toplantısının ardından bütün gözler ortalıktaki enstrümanlara kayıyor. Başlangıç vuruşu Eugene Hütz ve ramazan davulunu çalan (mahallede Emilio diye çağrılan) Tamer'den geliyor. Gitar ve davul bizi fareli köyün kavalcısı misali peşısıra sokağa sürüklüyor. Sahi, keşke o cümbüş bizi alsa da, kentsel dönüşüm gibi ne idüğü belirsiz nanelerin olmadığı "duende" diyarına atıverse. Ama bu romantizm fazla!

Evet, davula ve gitara keman katılıyor, oradan ud geliyor, Hütz Ukrayna dolaylarından bir Romani türkü tutturuveriyor, ama her şey coşkulu olduğu kadar hüzünlü de. Sürüp giden yıkım nedeniyle adeta savaştan çıkmışa benzeyen Sulukule sokaklarında gerçeğin kokusu ağır. Yine de ne gam! Lokalin bahçesinde, biraz sonra olacakların provası yapılıyor. Lokalin küçük bahçesine kendinden çok büyük bir ses sistemi kurulmuş. Arada "siz eskiden görecektiniz, her gün böyleydi buralar" diyenlere kulak kabartıyoruz. Bu arada, bira almak üzere girdiğimiz bakkalda sevimli tombul bir oğlan çocuğu kendine kola ısmarlatıyor, içme bu mereti desek neye yarar! Sonra da kolunun altındaki aspiratörü işaret ederek, "satayım mı sana bunu abla? 3 milyon" deyiveriyor.

Kendisine "Ben Akordiyon'um" albümünü teslim eden arkadaşımıza Ciguli albümleri arayan Hütz'ün cevabı şöyle olmuş: "Sağol, dünyaya olan inancımı arttırdın!"

Yavaş yavaş lokale geçiyoruz, aramızdaki basın mensubu sayısı azalıp Roman sayısı artmakta. Kapıdan içeri gelen her mahalleli krallar ve kraliçeler gibi karşılanıyor. Tezahürattan, "her seferinde şimdi en iyi şarkı söyleyeni ya da en iyi dans edeni geldi" diye düşünüyorsunuz. Memleketten Roman havaları ortalığın tozunu attırıyor, öyle ki bir ara enstrümanlarının sesini duyabilmek için Sergey Ryabtsev'i kemanına, Eugene Hütz'ü de gitarına kulaklarını dayamış vaziyette buluyoruz. Ardından bir Roman türküsü daha patlatıyor Hütz. Arada "Immigrant Punk" ve "Not A Crime"dan nağmeler.

Bir sonraki sahnede çocuklar ve Hütz avazları çıktığı kadar "Sulukuleee" diye bağırıyor. Çocuklar: "Sulukuleee!" Hütz: "Prensente!" Çocuklar: "Sulukuleee!" Hütz: "Un movimiente!" İnsan bu düet kulaklarından hiç gitmesin istiyor. Derken Hütz dümeni her vesileyle hayranlığını dile getirdiği Ciguli'ye kırıyor, Gogol Bordello'nun solistinden kendi meşrebince dinliyoruz "Çalgıcı Karısı Binnaz"ı. Hütz'ün "bir sürü soruyu tek hamlede cevaplamak niyetiyle oluşturduğu" grubun web sitesindeki Gogol Bordello tur otobüsünde dönen şarkılar listesi, Rusya-Ukrayna çingenesi Sasha Kolpakov'dan Rachid Taha'ya, The Stooges'dan Ciguli'ye uzanıyor.

Hütz'ün Ciguli sevgisi dillere destandır, bilen bilir. DJ setlerinin başlıca ismidir Ciguli. Hazır memleketine gelmişken bir arkadaşımızın rehberliğinde elinde bulunmayan Ciguli albümlerini almaya ve Beyoğlu'ndaki müzik dükkânlarında ne var ne yok diye bakmaya karar vermiş. Ciguli'nin tek bir albümünü, "Terso'yum"u bulabilmişler. Ayrıldıktan sonra "Ben Akordiyon'um"u da bulan ve albümü teslim etmek üzere otele giden arkadaşımıza Hütz'ün cevabı şöyle olmuş: "Sağol, dünyaya olan inancımı arttırdın!" (Satın aldığı diğer albümler arasında Kolektif İstanbul'un "Balkanatolia" ve "Krivoto" albümleri, Fuat Saka'nın "Lazutlar 1"i, Mustafa Özkent'in "Gençlik ile Elele"si ve "Türkiyeli Romanlardan Müzikler" altbaşlığıyla piyasaya taze çıkan "Roman Olsun!" albümü de var.)

Karpuz kestim yiyen yok

Keşke Ciguli de Sulukule'de olsaydı da Eugene'in "Binnaz" yorumunu dinleyebilseydi, hatta Hütz'e eşlik etseydi. Hütz Sulukule sokaklarında Romanlarla çalıp söylemekle kalmadı, dört duvarı yıkılmış bir evin bir zamanlar salonu olan yere açılmış karpuz tezgâhının başına geçip karpuz bile sattı. Fakat işleri kesat gitti, karpuz alan çıkmadı. O gün Sulukule'ye dışardan gelip de tek karpuz alan grubun akordeoncusu Yury Lemeshev oldu, Sulukule'nin sokaklarını gezerken sabırla taşıdı karpuzunu. Surların kenarında cümbür cemaat bir gezintiye çıkmadan önce Eugene Hütz kendisine hediye edilen ve önünde "Sulukule Susmayacak" yazan tişörtü bir çırpıda giyiverdi. Mahallenin kalbine yapılan yürüyüşte en küçük ayrıntıyı bile kaçırmadan pür dikkat her şeyi dinledi. Gezinti sırasında bir ara gözümüz yanımızdan geçen hurdacının koca tahta tezgâhında tek başına yatmakta olan aspiratöre takıldı. Belli ki bizim oğlan ticareti kıvıracak.

Veda vakti geldi, kucaklaşmalar, öpüşmeler derken, birden kendimizi Gogol Bordello'yla beraber Beyoğlu'na giden minibüste bulduk. Yol boyu sebebi pek anlaşılır bir sessizlik hâkimdi minibüste. Nihayet Tünel'de minibüsten indik, bu sefer elinde gitarı, sırtında "Sulukule Susmayacak" tişörtü bulunan Hütz'ün arkasından müzisyenlerin kâbesi Galip Dede sokağının yolunu tuttuk. Akordeoncu Yury Lemeshev aradığı akordeonu maalesef bulamadı, komalı sesleri veren Ortadoğu akordeonunu istiyordu. Bu işten kârlı çıkan müzik dükkânının çalışanları oldu, çünkü Sulukule'den beri inatla taşıdığı karpuzu dükkâna hediye etti Yury. Hütz ise İstiklal Caddesi'nde boynundaki gitarıyla çala söyleye yürüdü. Gogol Bordello'yu akşamki Kardeş Türküler konserine davet ettik, fakat yorgunluk ağır bastı, mazeret bildirdiler. Halbuki geceyarısı Ortaköy'de tekrar buluştu yollarımız. Gece uzun! Bu seferki hedef bir gece önce İstanbullu dostlarıyla gittiği ve aklından çıkmayan Sıla Türkü Bar. Biz kapalı mıdır diye düşüneduralım, büyük bir ekip halinde taksilere dolusup Beyoğlu'nun yolunu tuttuk. Bu dünyalı Çingene punk ekip, bu defasında da içerde türkü söyleyen Alevi bir müzisyenin bağlamasına vuruldu. Ne diyelim, hayırlara vesile ola.

Çiğdem Öztürk

JETHRO TULL

Konserden bir enstantane: Ian Anderson, "sıradaki şarkıyı çok sevdiğimiz bir gruba ithaf ediyoruz, Eagles'a" diyor, alkış yükselir gibi olduğunda "durun, heyecanlanmayın" diye susturuyor milleti: "Eagles'ı hiç sevmeyiz!" Malûm, "Hotel California", Jethro Tull'ın "We Used To Know"undan ciddi biçimde arak. Martin Barre orijinal şarkının gitar solosunu muzipçe "Hotel California"ya bağlayınca herkes kahkahayı koyuveriyor... Jethro Tull'ın 40. yılını neşeyle, coşkuyla, Kuruçeşme Arena'da kutladık. Banu Güven sağolsun, Ian Anderson'la yaptığı NTV söyleşisini Roll'a pasladı.

NO SEX, NO DRUGS BUT ROCK'N'ROLL

Kırk yılı geride bıraktınız. Albümlerle ve bir sürü güzel şarkıyla dolu bu kırk yılı nasıl kutlayacağınıza karar vermek zor olmadı mı?

Bana kalsa, Jethro Tull'ın kırkıncı yıldönümünü bir yıl boyunca yataktan çıkmayarak kutlardım. Sayının sonunda bir "sıfır" olması menajerlerin ve plak şirketlerinin hoşuna gidiyor. Çünkü bunu bir satış aracı olarak kullanabiliyorlar. Benim için 39'uncu veya 41'inci yıldönümü olmasının bir önemi yok. Doğumgünleri veya yıldönümleri benim için fazla anlam taşımaz. Evde oturup bir yıl boyunca televizyon izlemek benim için daha iyi bir kutlama yolu olabilirdi.

Bu yıl '68 hareketinin de kırkıncı yıldönümü. Kendinizi o hareketin çocuğu olarak görüyor musunuz?

'68 hareketi, farklı ülkelerde farklı şekillerde ortaya çıkmıştı. Hem parçasıyım, hem değilim. 1967-68-69'da yaşanan sosyal, siyasî, kültürel değişim çok önemli. Sadece İngiltere veya Amerika'da değil, tüm dünya için. Ben o dönemlerde yirmili yaşlarımdaydım. Evet, tabii ki o dönemin bir parçasıydım, ama kültürel, ahlâkî ve siyasî değerler açısından değil. Uyuşturucu kullanmadım, önüme gelenle sevişmedim. Para karşılığı sevişmek zorunda kaldım filan demiyorum, seviştim de, şunu demeye çalışıyorum: Rock'n'roll yaşam tarzı bana uygun değildi. Bunları yapmaktansa, tek başıma kalıp kitap okumayı tercih ediyordum. Toplumda yaşanan radikal değişimin parçası değildim. Beni etkilememişti. Beni değiştirmedi. Ama etrafımda nasıl geliştiğini gördüm.

Aynı yıllarda İngiltere'den çok iyi başka gruplar çıktı. Bu grupların bazılarıyla turneye de çıktınız. Onlarla ilişkiniz nasıldı? Beraber vakit geçirebiliyor muydunuz?

Led Zeppelin ve Jimi Hendrix gibi isimlerle aynı sahnede konser verdik. Bu insanlarla bir arada olmak, bazı şeylerin nasıl yanlış gidebileceğini anlamamı mümkün kıldı. Jimi Hendrix, 1970 senesinde, Isle of Wight Festivali'nde benden hemen sonra sahne almıştı. Sahneden inerken Jimi Hendrix'le selâmlaştım. Bu onu son görüşüm oldu. Son konseriydi, iki hafta sonra hayatını kaybetti. Bir seferinde de Led Zeppelin'le birlikte turneye çıkmıştık. Davulcu John Bonham'la aynı otelde kalıyorduk, iyi vakit geçirdik. O da yok artık. Who'yla birlikte de sahne almıştık. Keith Moon ve John Entwistle artık aramızda değiller. Isle of Wight'taki konserde sahne alan gruplardan biri de Jim Morrison'ın The Doors'uydu. O da öldü. 1969'da Janis Joplin'le Amerika'da birlikte sahne almıştık. O da öldü. O dönem kendini öldüren insanların listesi çok uzun. Bu insanlar uyuşturucu, alkol ve etraflarındaki tehlikeli insanlardan yüzünden kendilerini öldürdüler. Bu gibi şeyler maalesef günümüzde de oluyor. Amy Winehouse ve Pete Doherty gibi müzisyenler etraflarını saran insanlardan uzaklaşmalı. Bazı insanlar bu müzisyenlerle yakın arkadaş olabilmek için, kendi çıkarları için en sert uyuşturucuyu temin ediyor. Müzisyenseniz, yaptığınız işin beraberinde bazı tehlikeleri getirdiğini bilmelisiniz. Bazıları bir kez uyuşturucu kullanıyor ve bir daha dokunmuyor. Bazıları içinse uyuşturucu felakete giden kestirme yol oluyor.

Siz hiç mi denemediniz yani?

Hayır, hiç denemedim. İşin "sex and drugs" bölümünün ancak yaşlandığımda heyecan verebileceğini düşünürdüm bazen. Yani hâlâ mümkündür, deneyebilirim. "Asla denemeyeceğim" demiyorum, "henüz denemedim".

Biri bana Krişna'nın resmini gösterdi. Tek ayak üzerinde flüt çalarak genç kadın çobanları baştan çıkarmaya çalışan bir resim. Çok şaşırmıştım. Tesadüf işte.

O zaman grubun kuruluşunun 50. yıldönümünde o tecrübelerinizden söz ederiz biraz...

Kim bilir... Olabilir... O zaman anlatırım bak geçen yıl ben neler yaptım diye...

O kadar çok şarkı var ki repertuarınızda, hepsini hatırlayabiliyor musunuz? Sadece müzik değil, sözler de ciddi bir yer kaplıyordur belleğinizde.

Açıkçası bazen kafam karışıyor, yaşlandıkça bellekte daha az yer kalıyor ya. Müzik ve sözler konusunda sıkıntım olmuyor da, bazen "neredeyim, bu duyduğum dil nedir" diye afalladığım oluyor. Daha önce konuştuğum gazetecileri hatırlayamıyorum bazen. Menajerimiz bizi çok çalıştırıyor. Bu yıl 70 konser yapacaktık, yine 90'a çıktı sayı.

Müzik piyasasına girdiğinizde konser verdiğiniz alanlar yalnızca Avrupa ve ABD coğrafyasıyla sınırlıydı. Doğu Bloku'nun dağılması sizin için de dünyanın büyümesi anlamına gelmedi mi?

'60'lar, '70'ler ABD ve İngiltere'de yaratıcı ve yeni bir müziğin doğduğu, tüm dünyaya yayıldığı yıllardı. Ama her ülkede dinlenemiyordu müziğimiz. Eski Doğu Bloku'nda Batılı rock müziği yasaktı. Orta Amerika'daki komünist rejim ya da Şili ve Arjantin'deki faşist diktatörlükler de rock müziği yasaklamışlardı. Ama insanlar yine de bu müziği dinlemenin bir yolunu buluyordu. Bazıları Jethro Tull ya da Deep Purple albümleri var diye hapse bile girdiler. Şili'de rock dinlediği için ispiyonlanan öğrencilerin ortadan kaybolduğunu bile duydum. Yine de 1980'lerde Güney Amerika'da ve eski Doğu Bloku ülkelerinde çalmaya gittiğimizde, Jethro Tull'ı bilen ve seven büyük kitlelerle karşılaştık. Çünkü Jethro Tull onlar için Batı'daki düşünce özgürlüğünü, sanatçının yaratma özgürlüğünü sembolize ediyordu.

İlk albümünüz blues tarzındaydı. İkinci albümünüz daha çok progresif ağırlıklıydı. Neden böyle

40 yıl öncesinden Jethro Tull: Mick Abrahams, Ian Anderson, Clive Bunker, Glenn Cornick

bir geçişe ihtiyaç duydunuz?
İlki caz ve blues'a dayanan basit bir albümdü. İkinci albümde daha eklektik bir yaklaşım benimsedim. Klasik ve folk gibi ilgimi çeken başka unsurlara da yer verdik. Asya veya Akdeniz etkileri, bunların üzerine çeşitlemeler burada ortaya çıktı. İlk albüm çok basitti. Albüme "This Was: Jethro Tull" adını vermemin nedeni de buydu. Başlangıçtaki tarzımızın farklı olduğunu anlatmak için.

Profesyonel olarak müzik yapmaya keyfiniz için mi, yoksa büyük başarı kazanma konusunda iddialı olduğunuz için mi başladınız?
Sadece müzisyen olmak istiyordum. Gençken, dönemin pop yıldızlarıyla ilgilenmiyordum. Hedefim onlar gibi olmak da değildi. Blues, caz ve folk dinliyordum. Ve klasik müzik tabii. Müzikte örnek aldığım insanlar da yaşını başını almış insanlardı. Hatta bazıları çoktan ölmüştü, mesela 100-200 yıl önce... Hayatta olan blues'cular ve cazcılarsa babam yaşındaydı. Benim için gerçek müzisyen onlardı. Amacım da onlar gibi olmaktı. Fazla para kazanamayacağımı, ama 60 yaşıma geldiğimde hâlâ müzikle uğraşacağımı hayal ederdim.

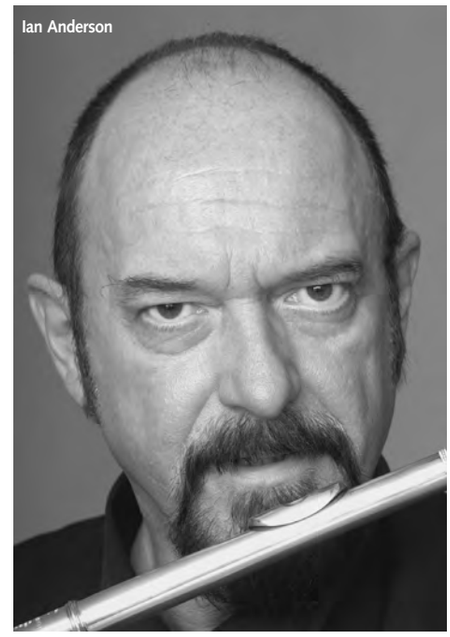
Ian Anderson

Belki de bu yüzden bu kadar başarılı oldunuz. Kafayı paraya ve başarıya takmadığınız için.
Bazen müzisyenler değil de, plak şirketi, yayıncı ya da menajerler çok hırslı oluyor. Terry Alice 1969-70'te menajerimizdi ve bizim zirvede olmamızı istiyordu. Ben de ona, ağacın tepesinde olmaktansa, dallarının arasında, daha rahat bir yerde olmayı tercih ettiğimi söylerdim hep. O da milyonlarca albüm satıp her gece on-yirmi bin kişiye çalma fırsatının tepilemeyeceğini söylerdi. Biz de bir süre bunu yaptık. Ama ben her zaman, büyük kitlelere çalmaktansa, iki bin kişiye çalmayı istemişimdir. Madison Square Garden'da onbinlerce kişiye çalmak bana cazip gelmiyor. Bunu bir kez yapmış olmak iyi tabii. Ben on kere çaldıysam orada, dokuzundan keyif almadım.

Müzikte örnek aldığım insanlar da yaşını başını almış insanlardı. Hayatta olan blues'cular ve cazcılarsa babam yaşındaydı. Benim için gerçek müzisyen onlardı.

Müziğinizle, özellikle de flütünüzle insanlara mitoloji kahramanı Pan'ı hatırlatıyorsunuz. Esprili, muzip, şakacı, hareketli...
Sinizm, espri ve ciddiyet gibi şeyler insanın doğasında var. Şarkılarımda bunların hepsine yer veririm aslında. Bazı şarkılarım da tamamen gözlemlere dayanır. Bunu bir manzara resmi çizmeye benzetebiliriz. Ben tabloyu, müziğimi ve sözcükleri kullanarak çizerim. İfade ettiğim duygu, kızgınlık olabilir, şüphe olabilir ve bazen bunu esprili bir şekilde yaparım, bazen tamamen aptalca veya çocukça bir üslûp seçerim. Bu da Pan'ın ruhuna uyuyor tabii. Dünya tarihinde flüt çalan pek çok Tanrı olmuş. Hindu tanrısı Krişna tek ayak üzerinde flüt çalarak resmedilir. Aynı şekilde tek ayak üzerinde flüt çalan bir Kuzey Amerika tanrısı da var. Bir tane de Bolivya Andlarında var, o da tek ayak üzerinde flüt çalıyor. Kısacası, bu evrensel bir şey. Tarihî ve coğrafî olarak birbirlerinden binlerce kilometre uzak bir sürü yerde tek ayak üzerinde çalan flütçü tanrıların olması ve benim de bunu yapıyor olmam garip bir tesadüf. Birkaç yıl önce Hindistan'a gittiğimde, basın toplantısında gazeteciler, en önemli Hindu tanrılardan biriyle alay edip etmediğimi sordular. Biraz kızgın gibiydiler. Ne de olsa Krişna en popüler Hindu tanrısı. Bense bu durumu bilmediğimden soruyu bile anlamamıştım. İşte o zaman biri bana Krişna'nın resmini gösterdi. Tek ayak üzerinde flüt çalarak genç kadın çobanları baştan çıkarmaya çalışan bir Krişna resmi. Çok şaşırmıştım. Tamamen tesadüf işte. Alay etmediğimi anlatmaya çalıştım. Bilmiyorum neden ama, ben de tek ayak üzerinde çalıyorum işte, Krişna'yı taklit etmiyorum...

Jethro Tull deyince "Thick As A Brick"e de değinmek lâzım. "Aqualung"la ilgili yorumlara tepki olarak çıktı "Thick As A Brick", ama böyle bir albüm kapağı yapmak fikri nereden geldi aklınıza? Bu arada, albümü CD olarak alanlar LP'nin kartonetinin tadını alamıyor tabii.
"Thick As A Brick"i konsept albüm ve progresif rock düşüncesini hicvetmek için hazırladık. Şaka yaptık yani. O dönemde, 1970'lerin başında televizyon ve sinemada da benzer bir durum vardı zaten. "Airplane" adlı film ve İngiltere'de yayınlanan "Monty Python" buna en güzel örnektir. Bazı şeyleri hicvetmenin revaçta olduğu bir dönemdi. Ama bazıları albümü böyle algılamadılar, bayağı ciddiye aldılar. Mesela Japonya'da hiç anlaşılmadık. Ne de olsa tamamen farklı bir espri anlayışları var. Aynı şekilde o dönemlerde Almanların espri anlayışı da bizimkinden farklıydı. Almanya'da durumu on yıl sonra anlayabildiler. Albüm kapağı da esprinin parçası olacaktı tabii. Küçük bir İngiliz kasabasında yayınlanan türden bir gazete hazırladık. Haberlerin hepsi düzmeceydi tabii.

Evet, mesela kahramanımız küçük dahi şair Gerald Bostock'un albümün kapağında da görülen genç kızı hamile bıraktığı haberi gibi...
Evet, ancak hepsi, küçük bir kasaba gazetesinde göreceğiniz türden haberlerdi. Günümüzde bile görebilirsiniz benzer haberleri ve inanabilirsiniz.

Gerald Bostock'u canlandıran çocuk şimdilerde ne yapıyor, bir fikriniz var mı?
Bilmem. O zaman, hatırlıyorum, çekime anne-babalarıyla gelmişlerdi, hem o, hem de sessiz sedasız oturan küçük bir kız çocuğu. Her şey hazırlandı, çekim yapıldı, sonra gittiler.

Biraz araştırdık internette, adı Andre C. Le Breton'muş. Bir yerde onun da müzikle uğraştığı, prodüktörlük yaptığı yazıyor. Bir de fotoğrafını bulduk galiba...
İlginç. Ben de bakayım bari. Merak ettim.

Kırk yıl sonra kendinizi nasıl hissediyorsunuz?
Eskiye göre kendime biraz daha dikkat ediyorum. Kendimi iyi hissetmediğim anda sahneyi bırakmalıyım, bunu biliyorum, ama şu an gayet iyiyim. Kaç yaşında olduğumu farketmiyorum bile. Sanki kırk yaşında gibiyim. Altmış yaşına geldiğime inanmakta zorlanıyorum. Sahnedeyken hele, hiç öyle hissetmiyorum, ama sahneden indikten sonra yaşım kendini hissettirebiliyor tabii...

Peki, Martin Barre nasıl?
Martin yaşlanmayı kabullenemiyor. Her gün kilometrelerce koşuyor. Haftada iki kere yapsan anlarım da, her gün koşmak normal değil. Her gün sevişmek gibi bir şey!

Söyleşi: ***Banu Güven***

o çayırdaki kız olsam!

Nick Cave: Jethro Tull'ı ilk izleyişimi gayet iyi hatırlıyorum. Sahnede dev tavşan kostümleriyle dolaşan bir takım insanlar vardı yanılmıyorsam. Bazı işleri çok şahanedir. İngiliz folkuna daldıklarında ben ufak ufak uzamaya başlarım. Ama hâlâ "Aqualung" ve "Thick As A Brick" albümlerini dinliyorum. Grinderman'in soundcheck'leri esnasında bu şarkıların farklı versiyonlarını da çalıyorduk kendi aramızda. "Locomotive Breath"in manyak bir yorumunu yapmıştık mesela, o klasik intro'suyla beraber. Şimdi hiçbir allahın kulu "Aqualung"unki gibi bir albüm kapağı yapamaz, şarkıdaki karakter gibisini çizen bir şarkı da yazamaz. Gayet temel bir pedofili vakası var orada: "Kötü emellerle gözetliyordu küçük kızları." Tekinsiz bir çalışma. Farklı türlü bir şeydi o ve Ian Anderson da inanılmaz görünüyordu. Flüt icrası da dahice ve çok etkileyici. Müthiş bir enerjisi var...

Jenny Conlee (The Decemberists): Jethro Tull'ı Oregon - Portland'daki yerel radyo istasyonlarının birinde dinledim ilk. O zamanlar konservatuarda piyano öğrencisiydim. Jethro Tull, bazı kompozisyonlarında aynı klasik müzik kalıplarını kullanıyor. Aynı sonata-allegro formundaki gibi bir takım muvmanlar ve tekrarlar var onlarda da. Klavsen, flüt gibi klasik akustik enstrümanları kullanmaları da hoşuma gidiyor. Favori albümüm "Songs From The Wood". Fantastiğe çok meraklıyım, bu albüm de beni olağanüstü bir hayalî mekâna taşıyor. Çok aşırı görünmesini engelleyen bir miktar ironi ve karanlık da taşıyor içinde. Folktan en çok etkilendikleri albüm bu. Her ne kadar "Velvet Green" şarkısının alttan alta bir kirli seks hissiyatı varsa da, o çayırdaki kız olmayı istemekten kendimi alamıyorum. Bu albüm kendimi kırda, periler âlemindeymişim gibi hissettiriyor.

Tim Smith (Midlake): Kırklı yaşlarını süren bir kadın ahbabım sayesinde "Aqualung" albümüyle tanıştım. O zamandan beri de Jethro Tull'ın yaptığı her şeyi edindim. Ritmleri ve düzenlemeleri, bugünlerde ben dahil birçok müzisyenin yaptıklarından birkaç ışık yılı uzakta. Asla bir melodi yoksunluğu hissedilmiyor şarkılarında, ilginç olmayan bir şeyle karşılaşmıyorsunuz. Benim favori albümüm "Aqualung" muhtemelen. "Thick As A Brick", "Heavy Horses", "Songs From The Wood" ve "Benefit" de başucumda duruyor, ama "Aqualung"da beni çeken bir şeyler var. Açılıştaki gitar riff'i hayranlık uyandırıcı. Bu riff'i takip eden sessizlik de öyle. Muhteşem... Hem bütünlüklerini koruyup hem mainstream'de kalmak gibi zor bir işi beceriyorlar. Bazen bizi Raidohead'e benzemekle eleştiriyorlar. Radiohead'i dinlediğimden çok daha fazla dinliyorum Jethro Tull'ı. Çok daha fazla Jethro Tull gibi müzik yapmak istiyorum, ama beceremiyorum. *(Mojo'dan)*

karga

TEMMUZ 2008

01 07 08 Sa Tue **Heartbreaker** Dj Riptide
03 07 08 Pe Thr **Present Tense** Elif İzbırak
04 07 08 Cu Fri **Son Model** Sizzle
05 07 08 Ct Sat **Real Time fx** Bahadır Dilbaz
06 07 08 Pr Sun **Rock Bottom Riser** Dj Riptide
09 06 08 Ça Web **belles de nuit** Ali May
10 06 08 Pe Thr **Audio Boxing** Osman Kaytazoğlu/Ezgi Mutlu
11 06 08 Cu Fri **on the BEATen tracks** Bahadır Dilbaz
12 06 08 Ct Sat **Saltyspinzitfunky** Salty
13 06 08 Pr Sun **Haletiruhiye** Berk Öğüt
15 06 08 Sa Tue **Out Of Concept** taifu
16 06 08 Ça Wed **Beat Surrender** Saffet Sözen
17 06 08 Pe Thr **Vertigo_go** Hilmi Tezgör
18 06 08 Cu Fri **JAMsession** Cem Çınlar
19 06 08 Ct Sat **MainTIMEstream** Bahadır Dilbaz
20 06 08 Pr Sun **Rock Bottom Riser** Dj Riptide
23 06 08 Ça Wed **belles de nuit** Ali May
24 06 08,Pe Thr **DEform-E** Ozan Maral
25 06 08 Cu Fri **sek sek sekerek** taifu
26 06 08 Ct Sat **Karga** Bahadır Dilbaz
27 06 08 Pr Sun **Haletiruhiye** Berk Öğüt
31 06 08 Pe Thr **Cazır Cazır** Deniz K.

Kadife Sokak No:16 Kadıköy İstanbul T: 0216 330 31 51
F: 0216 346 55 46 www.kargart.org info@kargart.org

Ankara'dan eski bir dost geldi. Bu defa amcasız geldi. "İstanbul-Atina-İstanbul"dan sekiz sene sonra geldi. "Hayat Bu"yla geldi. Değişmeden, bozulmadan geldi. Güzel şarkılarla geldi. Huzurlarınıza Gündoğarken geldi.

TURUNCU BİR KASET

Burhan ve Gökhan Şeşen kardeşler (foto: Şahan Nuhoğlu)

Ankaralı olarak sizden bir Bahçeli - Emek mahallesi şarkısı beklerken "Kuzguncuk"la karşılaştık. O şarkıyı yazdıran neydi?

Gökhan Şeşen: Bizim çocukluğumuz, gençliğimiz mahallelerde geçti. Babamın görevi sebebiyle Türkiye'nin birçok ilini dolaştık, ama Ankara'nın, Ankara'daki mahallemizin benim yaşamımda çok özel bir yeri var. İstanbul maceram 1981'de başladı. Önceleri rahatsız değildim, hatta memnundum. Ama zaman geçtikçe başka bir dokuya ait olduğumu hissettim. Sonra Kuzguncuk'u keşfettim. Kuzguncuk, benim için İstanbul'un değişmeyen yüzü. Son üç senedir hafta sonlarında Kuzguncuk'a gidip geliyordum, dokuz ay önce de oraya taşındım. Yeni evimde kaldığım ilk gece "Kuzguncuk'ta ilk gece" diye bir şarkı yapmam lâzım demiştim. Aradan iki ay geçti, albüm çalışmalarına başladık, Burhan'la (Şeşen) Gürol'a (Ağırbaş) da, öyle bir şarkıya niyetim olduğunu söylemiştim. Bir gün eve geldim, Burhan'la Gürol, Burhan'ın bir bestesi üzerine çalışıyorlar. Sözler eksikti, şarkının bir yerinde Kuzguncuk demişler. Gürol dedi ki: "Sen o şarkıyı yapmadın, Burhan da bu şarkıya Kuzguncuk'u ekledi. Yapmayacaksan bu Kuzguncuk burada duracak." *(gülüyor)* "Tamam" dedim, "yapamazsam burada dursun". İki gün sonra şarkıyı yaptım. "Kuzguncuk", Kuzguncuk'u anlatan bir şarkı değil, Kuzguncuk'un bana hissettikleriyle yola çıktım ve öyle devam ettim. "Kuzguncuk" şarkısında çocukluğum, gençliğim var, aşklar ve ayrılıklar var, orta yaşım ve çocuklarım var, Burhan var, Gürol var...

Ankara'da oturduğunuz sokak, Bahçeli - Emek mahallesi arasındaydı. Kendinizi hangisine ait hissediyorsunuz?

Gökhan: Emek mahallesine. Bahçeli'yi de yadsımıyoruz. *(gülüyor)* Ama kendimizi 65. Sokaklı sayarız. O sokak, çocukluğumuz ve gençliğimiz.

Beatles'ın "Penny Lane"ini dinlerken insan ister istemez yetiştiği sokağı, mahalleyi düşünüyor. Bir 65. Sokak şarkısı yapsanız iyi olmaz mı?

Gökhan: İyi olur, ama artık bizim çocukluğumuzun, gençliğimizin Ankara'sı kalmamış ki. Nasıl heyecanlanacağız? Geçmişi düşünerek belki. Görerek değil, düşünerek. Şarkılarımda adını anmasam da, 65. Sokak var aslında.

Dinleyiciyi katmak lâzım işin içine. Gökhan'la Gürol bazen der: "Ya bu sözleri kim anlayacak!" Bizim dinleyicimizin Oğuz Atay okuru gibi olması lâzım.

O sokağı en son ne zaman gördünüz?

Burhan Şeşen: Ankara'ya her gittiğimde mutlaka uğrarım.

Gökhan: Top oynadığımız yer otopark olmuş.

Sen çok güzel top oynardın. Profesyonel futbolcu olmayı hiç düşündün mü?

Gökhan: Düşündüm aslında. Hatta pilotluk ve futbolculuk dışında bir meslek düşünemezdim. Öğrenciliğimde Ankara Doğanspor'da oynadım, amatör kümede. Sonra Fenerbahçe amatörde, daha sonra da Kadırgaspor'da. Hep amatör kaldım, profesyonel yapı uymadı bana.

Şimdiki topçulardan kimleri beğeniyorsun?

Gökhan: Sivasspor'daki Mehmet Yıldız'ı, Arda'yı, Gökhan Gönül'ü, Semih'i... Ama hiçbiri benim gibi değil. *(gülüyor)*

Gündoğarken müziğinin asal renklerinden biri buzuki. Ona sardırman nasıl oldu?

Gökhan: Müziğe sekiz yaşımda mandolinle başladım. Onuncu yaşgünümde babam bir elektro gitar hediye etti. O zamanlar Diyarbakır'daydık, ne hoca var, ne yararlanabileceğim bir metod. Ben de gitara mandolin akordu yapıp çalmaya başladım. Ama gitarda altı tel var, mandolinde dört. İki teli kullanmadım ben de gitarda. Sonra 1983'te, 27. yaşgünümde babam buzuki getirdi Yunanistan'dan. "Bu ne?" "Buzuki." "Nasıl çalacağım?" "Öğrenirsin." Öyle başladım. Allahtan gitara, mandoline benzer yanları var. Buzukiyi çok seviyorum. Hoş bir tını, sıcak bir ses, insanın yüzü hemen Ege'ye, Akdeniz'e dönüyor. Yeni Türkü de bazı şarkılarında buzuki kullanmıştı, bizim gruba da yakışır diye düşündük. Macera öyle başladı.

"Hadi Git"in sözlerinde "tozlu plaklar" var. Biraz o plaklardan bahsedelim.

Burhan: Bizim bir avantajımız, babamın çok iyi bir dinleyici olmasıydı. Pilot olduğu için yurtdışına çok gidip geliyordu. Bir seferinde, bir bavul dolusu plakla gelmişti. Elvis'ler, Nat King Cole'lar, Dean Martin'ler... Mahalledeki abilerin de çok

→29

faydasını gördük. Beşir abi vardı, göz doktoru, o bize bir gün bir kaset verdi. Bir yüzü Cat Stevens, bir yüzü Pink Floyd. Turuncu bir kasetti, hiç unutmuyorum. O kaset bizim hayatımızı değiştirdi. Sonra kendi plak koleksiyonumuz oldu: Wishbone Ash, Queen, Deep Purple, Bad Company, King Crimson...

Gökhan: Müzik dinleme seansları yapardık. Kitap okur gibi; müzik öyle dinlenirdi. Toplanıp film seyreder gibi dinlerdik, dinlediklerimiz üzerine saatlerce konuşurduk.

Burhan: Günde dört-beş saat müzik dinlerdim, perdeleri çeker, müziğe yoğunlaşırdım. Müzisyen olmamda çok büyük etkisi var o yoğunlukta müzik dinlememin.

Bugünlerde neler dinliyorsunuz?

Gökhan: Benim olmazsa olmazlarım var. Gençlik yıllarımda tanıştığım, bana müziği sevdiren, ruhumu zenginleştiren isimler: Leonard Cohen, Cat Stevens... Cat Stevens'ın "How Can I Tell You"sunu bir günde kırk kez dinledim desem abartı olmaz. Hemen peşisıra Pink Floyd. En ön sırayı onlar aldı. Queen, Ken Hensley, Roxy Music, James Taylor, Elton John... Yakın zamanda dinlediklerim arasında Lhasa, David Darling beni etkileyen isimler.

Burhan: Bende her zaman bir Bülent Ortaçgil durumu vardır. Şimdi çok iyi arkadaşız, bu albüme de çok destek verdi. Nasıl Nâzım'ı okuyoruz, mutlu oluyoruz, Bülent için de aynı şey geçerli.

Yenilerden kimleri seviyorsunuz?

Gökhan: Hiç eskimeyecekler var, onlar benim için her zaman yeni. Gürol Ağırbaş'ın "Bas Şarkıları", Bülent Ortaçgil'in "Benimle Oynar mısın"ı, Vedat Sakman'ın besteleri ve yorumu, Ezginin Günlüğü... Yenilere gelirsek, Duman tabii. Artık yeni sayılmazlar, ama yenilik yarattılar. Sanatın bir felsefesi olması gerekir diye düşünenlerdenim. Müzikleriyle, sözleriyle Duman bunu başardı. Pinhâni'yi de seviyorum.

Burhan: Pinhâni'yi ben de seviyorum. Nil'in (Karaibrahimgil) solistliğini değil ama, şarkılarını beğeniyorum. Özel şeyleri anlatıyor, onu seviyorum. Sözlerinin derinliği yok ama, kendi jenerasyonunu çok iyi anlatıyor. Ben söze ağırlık veren grupları seviyorum. Sözü es geçmemek lâzım.

O zaman sözlerden konuşalım. "Sevaplarım"da, "Aceleci, sakin, tembel, bahtiyar" diye bir dize var. O sıfatlar hanginize daha çok uyuyor?

Burhan: Aceleci ve sakin olan Gökhan.

Gökhan: Sakinim, ama aceleci değilim. Tembelim. Bahtiyar mıyım? Zaman zaman. Burhan tezcanlıdır, ama sakindir.

Çalışkan olan hanginiz?

Burhan: Gökhan be abi!

Gökhan: Okulda ben çalışkandım, müzik anlamında Burhan.

Burhan: Gökhan 8 aldığında annem ağlardı ya!

En sevdiğin ders hangisiydi?

Gökhan: Herkes nefret eder, ben matematiği severdim, fiziği de. Bir de edebiyatı.

Burhan: Benimkiler beden, müzik. *(gülüyor)* Benim tek iyi dersim edebiyat ve kompozisyondu.

Üniversitede ne okudunuz?

Gökhan: 1974'te Ankara Hukuk'a girdim. Ertesi sene ODTÜ Elektrik'e geçtim, dört sene orada okudum. O arada evlendim, okul yürümedi tabii. İstanbul'a geldim, biraz ticaret yaptım. Sonra iktisat fakültesini kazandım. Derken müzik girdi devreye, profesyonel olmaya başladık, işi de, okulu da bıraktım. Sonra bir af çıktı, 2000'de bitirdim iktisadı.

Ticaret ne ticaretiydi?

Burhan: Şeker ticareti yaptık beraber. *(gülüyor)*

Gökhan: Burhan gülmekte haklı. Ticaret kim, biz kim? Sene 1981, Bakırköy'de bir dükkân kiraladık. Hiç unutmam, ilk siparişimiz geldi, 8-10 ton civarı. Kamyonu boşaltmak için hamal lâzım. Kaç lira ödenir, bilmiyorum. Bir akraba da bu işi yapıyordu, arayıp hamala ne kadar ödenir diye sordum, 2500 dedi. Dört hamal çağırmıştım, adam başı 2500 verdim. Kamyon meğer toptan o paraya boşalıyormuş. *(gülüyor)* O günden sonra çuvalları, kolileri Burhan'la beraber indirdik.

Burhan: 75 kiloluk çuvallardan, 25 kiloluk kolilerden bahsediyoruz. *(gülüyor)* Gitarlar da şeker çuvallarının arasında duruyor bu arada. Sonra, pazarda portakal, elma sattık.

Gökhan: O çok uzun süreli olmadı. Bir dönem de okul servisi şoförlüğü yaptım. O işi yaparken müzik başladı profesyonel olarak.

Sen ne okudun?

Burhan: Önce sinema-TV, sonra makina mühendisliği. Açık öğretim iktisat mezunuyum. 15 senelik üniversite hayatım var. 1977 girişliyim, 1992 mezunuyum.

Bende her zaman bir Bülent Ortaçgil durumu vardır. Şimdi çok iyi arkadaşız. Nasıl Nâzım'ı okuyoruz, mutlu oluyoruz, Bülent için de aynı şey geçerli.

"Sevaplarım"ı dinlerken aklımıza şu geldi: Bir sürü söyleşide, yerli-yabancı, "pişmanlıklar" sorusuna standart bir cevap geliyor: "Hiçbir şeyden pişman değilim." İnsan nasıl olur da yaptığı hiçbir şeyden pişmanlık duymaz? Siz "günahlar"dan söz ediyorsunuz. "Var mıdır sevaplarım" sorusuna da "çocuklara sormalı" diyorsunuz.

Burhan: Benim için dünyanın en saf, en dürüst insanları çocuklar. Bana bir eleştiri geldiğinde, ki eleştiriye açık bir insanım, onu yapan insan kendi tecrübesiyle, bilgisiyle eleştirir. Yansız olamaz, dürüst davranmak istese de davranamaz. Hayatın içinde kirlenmiştir. Ama çocuklar öyle değil. Kızıma bir şey söylüyorum, küt diye cevabını veriyor. Küt diye bir soru sorabiliyor. Yani küt küt kafamıza vuruyorlar.

Gökhan: Bana saçma geliyor hiçbir şeyden pişman olmamak. Muhakkak insan bazı şeylerden pişman oluyor, olmalı da. Ama allahtan unutuyoruz. Şimdi bana sorduğunda, çok şeyden pişman olduğumu düşünüyorum. Ama nelerden? Unuttuğum için aklıma gelmiyor. *(gülüyor)*

Arada bir zıp diye gelmiyor mu insanın zihnine, "ahh ne eşeklik ettim" demiyor musun?

Gökhan: Geliyor, diyorsun. Ama kalıcı bir şey mi, geçici bir şey mi? O an pişmansın. Keşke öyle demeseydim, yapmasaydım diyorsun. Hayatı geriye sarmıyorsun, pişman olduğun noktadan daha ileri bir noktaya taşıdığın zaman yaptıklarını, yaşantını, o zaman pişmanlık ortadan kalkıyor. Aşağı bir yere düşersen, üstünde kalırsa pişmanlık, geriye dönüp dönüp onu hatırlıyorsun, aşamıyorsun pişmanlığı. Pişmanlık aşılabilir bir şey.

Burhan: Biz insanları kırmayız, eşlerimizle ayrıyız mesela, ama çok iyi arkadaşız. Mutlaka kırmışızdır birilerini, ama kırmamaya çalışırız. Yirmi tane müzisyene sor bizi, kimse kötü bir şey söylemez. Çok iddialı söylüyorum bunu.

Gökhan: Hepsi tembihlenmiştir de ondan. *(gülüyor)*

"Savaşta ne yaptın baba" diye bir film vardı, "Var mıdır sevaplarım / Çocuklara sormalı" onu hatırlattı. İnsan çocuk sahibi olunca, öyle bir soruya verecek iyi bir cevabı olsun istiyor, öyle değil mi?

Burhan: Benim oğlum çok haşarı bir çocuktu –şimdi felsefe master'ı yapıyor Galatasaray'da. Yirmi günde bir disiplin kuruluna giderdim. Ona bir kere bile sesimi yükseltmedim, hep konuşarak çözmeye çalıştım sorunları. İnan ki sevgiyle büyüttüm. Yalan değil. Hayatımda en çok gurur duyduğum şey hiç kavga etmemiş olmak. Üniversitelerin en civcivli olduğu zamanda okudum, futbol da oynadım, hiç kavga etmedim. En çok gurur duyduğum şey budur: Kimsenin canını acıtmadım. Son dörtlükte de o var: "Çocuklarımla beraber büyüdüm / Onlar için zaman zaman büyüydüm / Hayal kırıklığıydım kimi zaman / Utanmadım, başka biri olmadım."

"Hadi Git"te, "İçindeki çocuğu tanıştır benimle / Sonra oturup dertleşelim seninle" diyorsun...

Burhan: Bir takım travmalarımız var hayatta. Özellikle ikili ilişkilerde, kadın-erkek ilişkilerinde, çocukluğumuzda yaşadığımız travmalar çok belir-

leyici oluyor. Annemizle, babamızla yaşadığımız sorunlar, o dönemde hissedilen sevgi eksikliği yetişkinliğimizde kurduğumuz ilişkilere yansıyor. Niye psikoloğa, psikiyatriste gidildiğinde çocukluktan başlıyorlar? Sevgilini ne kadar seversen sev, hem anne, hem baba, hem sevgili olamazsın. Ben bunu yaşayarak öğrendim.

Aynı şarkıdaki, "İnanıp da bu boşuna gidişlere / Kendini böyle terketme" dizeleri de dikkatimizi çekti.

Burhan: İkinci eşim, Dilâra, sürekli evi terkediyordu, en ufak bir kavgada gidiyordu. *(gülüyor)* İki gün sonra geliyordu. Bu, Dilâra'ya yazdığım bir şarkı. Daha çocuğumuz bir aylıkken başladı gidiş gelişler. "Senin Gibi Bakmadı"yı da Dilâra'ya yazdım. Ayrıldık, ama benim hayatımda artılar bırakan bir ilişkiydi.

O dizeleri genel, sosyo-politik bir ifade olarak da yorumlamak mümkün. Son yirmi-otuz yıldaki gidişata kapılıp kendini terkeden o kadar çok insan var ki bizim kuşaktan. Yani öznel nedenlerle yazılan sözler, başka türlü de dinlenebiliyor. Çok kişisel bir tecrübeyi aktarıyorsun, dinleyenler kendi tecrübelerine tercüme ediyor. Ve ikili ilişkiye dair sözler, sosyo-politik bir içerik kazanabiliyor.

Burhan: Yazarken, dinleyici bu şarkıyı dinlerken arkasındaki anlamları merak etsin istedim. Dinleyiciyi katmak lâzım işin içine. Onun için sözlerin ucunu açık bırakıyorum. Gökhan'la Gürol bazen der: "Ya bu sözleri kim anlayacak!" Bizim dinleyicimizin Oğuz Atay okuru gibi olması lâzım. Öyle düşünüyorum.

Gökhan: Güzel bir noktaya geldik. Kliplerin şöyle bir handikapı var: Ne görüyorsan, şarkı onu anlatıyor gibi düşünüyorsun. "Elimde Olsaydı"ya bir klip çektik, seyredenler görüntülerle şarkıyı birleştirecekler. Uymadı mı, uydu! Uydu mu, uymadı! O şarkıyı resimlendirdik kendi üslûbumuzla. Kimisi "ne güzel olmuş", kimisi de "ne saçma" diyecek. En iyisi hayalleri sınırlamamak.

Albüm "Gündoğarken" adlı şarkıyla kapanıyor. O tercihin sebebi ne?

Burhan: Albümün kapağına koyduğumuz yazı benim günlükten alınma. 24 Ağustos 1976'da yazmıştım. "Gündoğarken nereden çıktı"yı anlatıyor. Gökhan'ın "Gündoğarken" şarkısının beni çok etkilediğini söylüyorum.

Gökhan: 1976'da yaptığım bir şarkı o, çok kısa bir şarkı. İlk albümde de yer aldı, orada da son şarkıydı.

Burhan: Gündoğarken'in ruhunu anlatan bir şarkıdır.

Gökhan: Grubun ismi de o şarkıdan.

Burhan: Benim için o şarkı Cohen'in "Bird On The Wire"ı gibidir. Konserlerde önce hep onu çalarmış ya, ben de Gündoğarken konserlerinde açılışın hep o şarkıyla yapılması lâzım diye düşünmüşümdür.

Gökhan: "Gündoğarken"i ODTÜ'de, yurtta yazdım. Güneşin daha doğmadığı bir vakitti, ortalık hafif aydınlanmıştı. Şiir olarak, söz olarak düştü deftere. Bestelememiştim daha. Gitarım yoktu yanımda. Üç-dört gün sonra, yurtta gitarı olan bir arkadaşım vardı, onun gitarıyla bir akşam vakti melodisi de geldi.

Grubun kurulması ve Gündoğarken adını alması nasıl olmuştu?

Gökhan: 1983'tü galiba, amatör bir konser verdik Hodri Meydan Kültür Merkezi'nde. Levent Kırca da bir müzikalin, "Kadıncıklar"ın hazırlığındaydı o sıralarda. Babamın da arkadaşı. Babam "Levent, gel dinle şu çocukları" diye ısrar ediyormuş. O da gelip dinlemiş ve çok beğenmiş. Babama oyun müziği yapıp yapamayacağımızı sormuş. Konserden sonra babam anlattı olayı, biz de gittik Kırca'nın odasına. "Ne para istersiniz" dedi. "Bize 10 lira yeter" dedik. Bu para o zaman çok iyi meblağ. Hepimizi kurtarıyor. Haftada üç, ayda 12 oyun oynayacağız ve müthiş bir ücret alacağız. O günlerde kazandığımızın beş katı falan. Levent Kırca da bize "adam başı mı" diye sordu.

Burhan: Hamallarla yaptığımızın tam tersini yaptık. "Evet, adam başı" dedik. *(gülüyor)*

Gökhan: "Peki" dedi, "bir de size oyunun yaptığı gişeden yüzde şu kadar pay vereceğim".

Burhan: Oyun bir tuttu! *(gülüyor)* Cimri filan denir, ama biz Levent abiden hakkımızı almışızdır.

Gökhan: İki kişiyiz o zaman, amca (İlhan Şeşen) yok. Sonra onu da çağırdık. 15 gün düşündü, sonra karar verdi ve geldi. Bursa'da avukatlık yapıyordu, bırakıp gelmek kolay karar değil... Gruba bir isim lâzım. Şeşen olsun dedik. Babam Gündoğarken olsun dedi. Aklımıza İlhan-Burhan-Gökhan geldi, ama hoşumuza gitmedi, Mazhar-Fuat-Özkan'ın taklidi gibi. Babam ısrar ediyor, Gündoğarken olsun. Levent Kırca'ya sorduk, "güzel isim" dedi. Ve öylece Gündoğarken olduk. Grubun adı da babamın ısrarıdır, profesyonel anlamda kurulması da.

Burhan: "Ankara'dan Abim Geldi"deki "abi" babamdır. Emeği çoktur bize.

Amcanın Gündoğarken'e katkısı çok büyük, şarkılarıyla, yorumculuğuyla. Ama artık hayata bakışımız değişti, zaten az çok farklıydı. Amca biraz popülist.

Amcayla, İlhan Şeşen'le niye yolları ayırdınız?

Gökhan: Amca, "Neler Oluyor Bize" albümüyle başka bir kitleye sıçradı. Düzenlemeler Gündoğarken anlayışında değil, arabesk. "İstanbul-Atina-İstanbul" albümünde, "Ellerinde Çiçekler"le ciddi bir çıkış yakalamıştık. Sonra amca boş zamanlarında kendi başına stüdyoya girip şarkılar kaydetmeye başladı. Bize de zaman zaman dinletiyor. Güzel diyoruz, ama düzenlemelerin Gündoğarken anlayışında olmadığını da söylüyoruz. İş aslında şaka gibi başladı, fakat ciddiye bindi. Bir gün solo albüm teklifi aldığını söyledi, "beraber yapalım mı?" diye sordu. "Amca" dedik, "bu düzenlemelerle olmaz ki, sen kendin yap o zaman". "Tamam, ben yapayım, konserlere zaten beraber çıkacağız" dedi. Albüm çıktı, çok da ses getirdi, iyi de sattı. Konserlere birlikte çıkacaktık, ama sonra vazgeçti. Herhalde, "albüme bu kadar emek verdim, niye birlikte çıkalım" diye düşündü. Sonra, "bir solo albüm daha yapacağım, ondan sonra Gündoğarken albümü çıkaracağız" dedi. Tamam dedik. İkinci albümü yaptı, iki sene geçti, hâlâ Gündoğarken albümü yapacağız. Üçüncü solo albüm anlaşmasını da yapınca, anladık ki zorlamanın bir anlamı yok.

Burhan: Amcanın dizi film işleri çok vakit alıyor. Müzik biraz ikinci planda gibi hayatında. Ama biz müzikten para kazanıyoruz. Beraber albüm yapmakla iş bitmiyor ki, konseri var, ekstraları var. Albümle para kazanılmıyor ki. Amcamın Gündoğarken'e katkısı çok büyük, hem şarkılarıyla, hem de yorumculuğuyla. Ama artık hayata bakışımız değişti, zaten az çok farklıydı. Amca biraz popülist. Belki de haklı kendi açısından, 60 yaşında ve geleceğini düşünüyor. Ama biz de koca koca insanlarız. Hayata bakışımız ve müzikal anlayışımız farklı. İnsanlar evleniyorlar, boşanıyorlar. Bunlar olağan şeyler. Bundan sonra amca yok, Gündoğarken geleneğini, müzikal anlayışını Gökhan'la ben sürdürüyoruz.

Gökhan: Gündoğarken'e inanmış, müziğine inanmış insanlar var. Bunlar ellidir, altmıştır, seksendir, doksandır, o insanları hayal kırıklığına uğratamayız. Bar çalışmalarımızda zaman zaman başkalarının şarkılarını seslendiriyoruz, kimse niye diye tepki göstermiyor? Çünkü Gündoğarken'in tınısı başka, o şarkıyı o şekilde sunduğun zaman insanlar yadırgamıyor. O da bizim avantajımız.

Yorumlamayı sevdiğiniz şarkılar neler?

Gökhan: Ezginin Günlüğü'nün hemen hemen bütün şarkılarını yorumlamaktan zevk alıyoruz.

Burhan: Bülent Ortaçgil, Fikret Kızılok... Bize yakın müzisyenleri yorumlamayı seviyoruz.

Demin Oğuz Atay'ı andın. En çok sevdiğin yazar o mu?

Burhan: Gökhan bilir, ben günlüğümü bile Oğuz Atay gibi yazmaya başlamıştım. Bütün kitaplarını okudum, yarım kalan "Eylembilim" dahil. Onun hakkında yazılmış bütün yazıları da okudum. O yazılar da çok önemli. En son Yıldız Ecevit'in yazdığı Oğuz Atay kitabını ("Ben Buradayım...") okudum. Türk insanını bu kadar iyi gözlemleyen, yalnızlığını, traji-komik durumlarını bu kadar iyi anlatan bir yazar bilmiyorum. Başlı başına bir felsefe Oğuz Atay.

"Tutunamayanlar"daki şarkılar bölümü bestelenmeyi bekliyor...

Burhan: Gözümde öyle bir yerde ki Oğuz Atay, öyle bir şey haddimize düşmez durumundayım. Mesela Nâzım'ın şiirini bestelemeye hiç gitmedim. Elime gitar almadım Nâzım okurken.

Başka hangi yazarları seviyorsun?

Burhan: Son zamanlarda Hasan Ali Toptaş var çok beğendiğim. Çok enteresan bir isim söyleyeceğim, yıllardır yazmıyor, Şule Gürbüz diye bir kız. "Kambur" diye bir kitap yazmıştı. İnanılmaz güzeldi... Orhan Pamuk'u da çok severim.

Gökhan: Ben daha çok araştırma kitaplarını seviyorum. Bugünlerde Ömer Tecimer'in "Hurufîlik"ini okuyorum, ondan önce "Sinema: Modern Mitoloji" adlı kitabını okumuştum, çok iyiydi. Romancılardan Jerzy Kosinski'yi çok severim. Bir de Bukowski'yi...

En çok iz bırakan filmler neler?

Gökhan: "Tüm Bir Yaşam", Claude Lelouche'un filmi. Ve "Cinema Paradiso"...

Burhan: "Yol" abi "Yol"! Başyapıt! "Cinema Paradiso"ya katılırım. Bir de Kieslowski'nin üçlemesi: "Mavi", "Beyaz", "Kırmızı".

"Gibi Gibiyim"le bitirelim, Gündoğarken'in en tartışmalı şarkısı. Çok sevenler oldu...

Gökhan: Nefret edenler oldu...

Burhan: Ekşi Sözlük'te bir not var o şarkıyla ilgili. Bizi çok övmüş, "ama 'Gibi Gibiyim' diye öküz bir şarkıya da imza atmış grup" demiş. *(gülüyor)*

Gökhan: İlk hali öyle değildi, çok yavaş bir şarkıydı. *(şarkıyı mırıldanıyor)* O albümün düzenlemelerini Ozan Doğulu yaptı. Ben şarkıyı duyunca "amca, böyle söylemeyeceğiz herhalde değil mi, bu şarkı böyle değildi" dedim. "Yok oğlum, ne var" dedi. Albümde de içime en sindiremediğim şarkıydı o. Hâlâ da öyledir. Ama barlarda çalıyoruz, seven de var, nefret eden de. Sevmeyen demiyorum, nefret eden. Ortası yok. Ama aslında, o albümdeki gibi düzenlenmiş bir şarkı değildi... Üç kişi olmanın bir dezavantajı var: İkiye bir, biri kaybediyor. Genelde hep ben kaybettim. *(gülüyor)* İki kişi olmanın iyi yanı şu: Zorunlu olarak mutlaka bir ortak yol bulunuyor, anlaşıyorsun.

Burhan: Olmadı, penaltı çekişiriz. *(gülüyor)*

Söyleşi: ***Yücel Göktürk***

[PİNHÂNİ]

Pinhâni ilk albüm "Inandığın Masallar"dan sonra, yine abi-kardeş dayanışmasıyla (bir yanda Sinan & Zeynep kuzenler ve arkadaşları, diğer yanda Akın Eldes, Cem Aksel, Tanju Duru), bütün kuşakları avucunun içine alan yalın şarkılarıyla (kâh elemli, kâh neşeli, gitarlı, trompetli, düğünlü dernekli) "Zaman Beklemez"i yayınladı. Grubun lokomotifi, şarkıyazarı ve şarkıcı Sinan Kaynakcı'yı birkaç saat esir ettik...

DİYARBAKIR, VİYANA, REBETİKA

İnternetteki bir forumda sana en çok dinlediğin yerli albümleri sormuşlar. Yazdığın on albüm arasında ikisi konser albümü: Bulutsuzluk Özlemi'nden "Yaşamaya Mecbursun", Ezginin Günlüğü'nden "Çekirdek Sanatevi Konseri". Biri de Bülent Ortaçgil'in canlı kayıtları "Eski Defterler". Neden canlı kayıtlara bu kadar düşkünsün?

Sinan Kaynakcı: Çünkü çok daha sıcak, o yüzden güzel. Ayrıca hepsinin bir "best-of" tarafı da var: Bulutsuzluk Özlemi'nin en iyi parçaları arka arkaya geliyor, boş yok. Bülent Ortaçgil'inki ise "best-of"un kralı. Hem de bütün şarkıların süper çalınmış hali.

Annen ve baban Bülent Ortaçgil'in arkadaşı olduğuna göre, "Benimle Oynar mısın"ı çocukluğundan beri dinliyorsun herhalde.

Muhtemelen Bülent Ortaçgil'in kendisiyle, müziğinden önce tanıştım. Ben çocukken Bülent Ortaçgil yoğun bir şekilde müzik yapmıyordu, ama müziğe dönüyordu. Çekirdek Sanatevi'ne annemler giderlerdi, yaşım küçük diye beni götürmezlerdi. Ama oradan Fikret Kızılok, Bülent Ortaçgil kasetleri gelirdi eve. Ezginin Günlüğü kayıtları da onlardan bir tanesiydi... Herhalde evde çalınırken, yedi-sekiz yaşımda, "Benimle Oynar mısın"ın farkına varmışımdır. Daha çok Beatles'a taktığım bir dönemdi. TRT'de doğru düzgün çizgi film yok. Annemler "Yellow Submarine"in bir kopyasını ele geçirmişler. Üç yaşımdan altı-yedi yaşıma kadar sürekli o kaseti izledim. İster istemez Beatles şarkılarını da dinliyorum, ama ilk zamanlar cazip olan, "Yellow Submarine"in bir çizgi film olmasıydı. O film bana Beatles sevgisi kazandırdı.

Hangi Beatles parçalarını severdin?

Enerjik olanları... "A Hard Day's Night", "Can't Buy Me Love", "Help" gibi parçaları çocukken zıplaya zıplaya dinlerdim. Sonra diğerlerini de dinlemeye başladım.

Bülent Ortaçgil'de en çok hangi şarkıyı seviyordun?

"Kediler" çok ilginç, çok sıradışıydı.

Ezginin Günlüğü ne ifade ediyordu sana?

Orta sonda, lise 1'de "Çekirdek Sanatevi Konseri"ni çok dinledim. Kütçük bir teybe kaseti koyar, üç-dört parçadan sonra yavaş yavaş uykuya dalardım.

Kasetlerinle aran iyi mi? İnternetteki günlüğünde hâlâ walkman dinlediğini okuduk.

Kasetlerle ilişkimi daha tam kesmedim... Walkman'imi de bir sene öncesine kadar kullanıyordum, mp3-çalara geçeli kısa bir zaman oldu.

Bu gecikmeyi nasıl açıklıyorsun?

Odamda hâlâ çalışan bir kasetçalar var. Ara sıra bir kaset atıyorum.

Alet bozulursa tamir ettirecek adam bulabiliyor musun?

Ailede bu işlerden anlayanlar var. Amcam tamir edebiliyor.

O zaman bizim bozulan aletleri de size getirelim.

Amcam maalesef Alanya'da. Bir haftalığına İstanbul'a geliyor, evdeki her şeyi şöyle bir temizleyip gidiyor. Babam da ufak tefek tamiratları yapabiliyor. Bana da öğretmeye çalıştılar, ama beceremiyorum.

Plak sevgisi oldu mu sende?

Bizim ilk albümün plak olarak da yayınlanması için birkaç girişimim oldu, Almanya'daki bir fabrikaya talepte bulundum, ama beni sallamadılar. Bülent Ortaçgil'in "Benimle Oynar mısın" albümünü iki ay önce İspanyol firması Wah-Wah Records plak olarak yayınladı. Onun yazışmalarını, Piccatura'yı temsilen ben yaptım. Pinhâni plağını da basmaları için yardımcı olmalarını istedim, ama onlar da aynı şeyi söylediler: "Biz Almanya'ya yaptırıyoruz, direkt onlarla irtibat kurun." Plakların sound'unu çok seviyorum, ama babamın pikabı o kadar kıymetli ki, açıkçası hâlâ dokunmaya pek cesaret edemiyorum... İlk turnelerimize hep walkman'le çıktım. Bozulmasaydı daha da dinlerdim, ama bozuldu. Walkman'ler çok antika aletler, amcam da tamir edemiyor.

Bir gece Beyoğlu'nda baktım, iki çocuk gitarla "Hele Bi Gel"i çalıyor. Klarnetim yanımdaydı, hemen çıkardım. "Abi, senin repertuar varsa devam edelim" dediler.

Sen de biraz antika bir adam mısın?

Tutucu biri olduğum kesin. Tabii arkadaşlar dalga geçiyorlar, garipsiyorlar. Gerçi ben de onlarla dalga geçiyorum: Şarjlı mp3-çalarlarının pili en olmadık yerde gümlüyordu, ama ben hemen bir benzinciden tak diye pil alıp walkman'ime koyuyordum. Aynı alışkanlığı şimdi de sürdürüyorum, pilli bir mp3-çalar aldım. İşi bilmekle alâkalı. *(gülüyor)* Müziği yolda etraftaki gürültüyü kesmek, uyuyabilmek için dinliyorum.

Neden müzik bu kadar uykuyla bağlantılı senin dünyanda?

Çünkü çok zor uykuya dalarım. Zihnim hep meşguldür çocukluğumdan beri. Hep bir şeyler düşünürüm, yattığım zaman muhasebeler, geleceğe yönelik planlar yaparım. Kafamda bin tane tilki geziniyor ve uyuyamıyorum. Müzik beni onlardan kopartıyor.

Hangi müzik iyi uyutuyor?

Çekirdek Sanatevi tarzı konser kayıtları beni çok güzel uyutuyor. Ama aradaki alkış sesleri rahatsız edici olabiliyor... Ben esas olarak gittiğim konserlerde müzikle bağlantı kurdum. Bülent Ortaçgil'in konserlerine çok gittim. Sahnede Erkan (Oğur) abi var, Akın (Eldes) abi var, Cem (Aksel) abi var, müzik kayıp gidiyor. Kendimi tamamen müziğin içinde hissediyordum. Neredeyse birisi beni çağırsa, hemen çıkıp çalacak gibiydim... Akın abinin yer aldığı konserlerde çok hayrete düşüyorum, çünkü Bulutsuzluk Özlemi'nde volümü yükselten bir gitaristken, Bülent Ortaçgil'de aralarda güzel melodiler çalan ikinci solist oluyor.

Akın Eldes Pinhâni'de hangi yanını kullanıyor?

Her ikisini de... Müziğe başlama sebebim, beraber çalma, senkronu yakalama, uyum hissi oldu. Sahne üzerinde paslaşmak: Beni cezbeden şey bu.

Pinhâni albümlerinde bu pek belirgin değil. Özellikle ilk albüm, daha ziyade tek başına bir şarkıyazarının albümü gibi tınlıyor.

Evet, sahne müziğinden ziyade, albüm müziği durumu var. Ben o şarkıları neticede evde tek başıma, odanın içinde yazdım. Yazarken de sahnesini hiç düşünmüyordum. Bu şarkıları yazarken Beyoğlu'nda çal-

Pinhâni: Selim Aydın, Hami Ünlü, Zeynep Eylül Üçer, Sinan Kaynakcı, Can Ömer Uygan (foto: Muhsin Akgün)

dığımız Van Basten grubundaydım. İkisi birbirinden çok farklıydı. Şarkılar yazıyordum, ama hiçbirini grupla oturup çalışmıyorduk. Onlar ayrı bir köşede duruyorlardı. 2002 yılında, bir Bulutsuzluk Özlemi konserinden önce Van Basten olarak sahne aldık. O gün ilk defa, yeni albümdeki "Sevmekten Usanmam"la her iki albümde de olmayan "Tekrarla" parçasını çaldık. İki parça da çok beğenildi. Hatta "Tekrarla"yı çalarken dikkatimi çekti, ikinci nakaratta millet eşlik etmeye başladı. Herhalde ünlü bir parça sandılar, bilmedikleri için utandılar ve çaktırmama duygusuyla eşlik ettiler. "Sevmekten Usanmam" ise son şarkımızdı. Albümdekinden çok farklı, çok hızlı çalmıştık. Nejat (Yavaşoğulları) abi geldi, "bu parça senin mi, çok güzelmiş" dedi. Kısa bir süre sonra Nejat abiye evde çalıp söylediğim 19 şarkılık bir demo verdim.

Hayatta seni en çok etkileyen konserler hangileri?

Bir haftada yedi-sekiz konsere gittiğim oluyor, bazen günde iki konsere... En son Jethro Tull'a gitmek istiyordum, ama aynı gün Pinhâni konseri vardı, annem-babam gitti, ben gidemedim... Deep Purple Açıkhava'ya geldiğinde, Ritchie Blackmore yoktu ama, çok hoşuma gitmişti. Son gittiğim Sting konseri de çok iyiydi, çünkü Police ağırlıklı çaldılar. '98'de Page & Plant konserine iki gece üst üste gittim. "No Quarter" videoları da çok erken elime geçmişti, çok hoşuma gitmişti.

Aklına gelir miydi Led Zeppelin'i Arap müziğiyle yan yana getirmek?

Aklıma gelmezdi. Aynı enstrümandan, mesela kemandan, iki kültürün ne kadar farklı sesler çıkartabileceğini net olarak gördüm. Müziğin içine bir filarmoni orkestrasıyla aynı anda Mısırlı bir Arap orkestrasının yerleşebileceğini, uyum içinde çalabileceklerini anladım. Önyargılarımı kıran konserlerden biridir. Gerçi alaturka müziğe karşı çok da önyargılı değildim. Yabancı grupların Doğuya yönelmesi, ilgimi çeken bir mevzu. Biz her gün Nevizade'de çalan kemancıları görüp bu iş kolay sanıyoruz. Bir İngilize o kemancılar büyücü gibi geliyordur.

Evde alaturka dinlenir miydi?

Bazen babamın Müzeyyen Senar falan dinlediğini hatırlıyorum. Esas Balkan müziğini çok sever, ben de ondan etkilenerek hep çok sevdim.

Beirut dinledin mi?

Dinledim, ama çok derinlemesine değil. Maalesef Beirut'la tanışmam, artık Pinhâni'den başka şeyle ilgilenecek zamanım olmadığı döneme denk geldi.

İki Pinhâni albümü arasındaki en büyük fark trompet gibi gözüküyor. İnternetteki forumda, sevdiğin beş şarkı arasına Cake'in "The Distance"ını almışsın: Trompetin fazla bir şey katmadığı funky bir parça.

Enerjisi yüksek olduğu için onu seçmişimdir. Aslında Cake'in bütün parçalarını severim. Trompetçi Vince DiFiore'yi çok beğeniyorum. Buradaki Cake konserinden acayip etkilendim. O gün ilk albümümüzü solistlerine hediye ettim, inşallah dinleyebilmiştir.

Artık ilk albüm şarkılarını da trompetle mi çalıyorsunuz sahnede?

Evet, kısmen. "İstanbul'da", "Seni Bana Anlatırlar"da, "Hele Bi Gel"de, "Beni Al"da trompet kullanıyoruz.

Cake gibi bir grup oldunuz yani...

Tabii. Çakma Cake mi desek, yerli Cake mi? *(gülüyor)* Cake'te trompet üstyapı aleti olarak kullanılıyor, biz altyapıya da üflemelileri sokmak istiyoruz.

Cake'te trompetler daha Latin, daha mariachi, ama sizde daha Balkan.

Evet, Balkan müziğini daha rahat algılıyorum.

Trompet Ege köylerinde, mesela Bergama'da halk müziğinde bile kullanılıyor.

Zaten albümdeki iki trompetçiden biri, Hasan Gözetlik Bergama'dan, Hüsnü Şenlendirici'nin mahallesinden. Ömer Uygan ise caza ilgi duyuyor, Batı tarzı çalıyor... İkisi de iyi trompetçi, ama biri fazla cazcı, biri fazla alaturkacı. Benim kafamdaki ses ikisinin tam ortasında kalıyordu. Türkiye'deki trompetçiler Balkan müziği yapmıyor. Shantel'in albümünde çalan Marko Markovic gibi bir adam burada yok. Bunu anlamış oldum.

İlk albüme imkânsızlıklardan dolayı mı trompet koymadınız?

Aklımıza birçok enstrüman gelmişti, ama bütçe sınırlıydı. Yepyeni bir gruptuk, hiç kredimiz yoktu, Akın abi bizimle çalışmayı kabul etmekle çok büyük bir jest yaptı. Grubun yürüyeceğine bir şekilde inandı. Onun haricinde inandırabildiğim kimse olmadı. "Zaman Beklemez"de ise hangi kapıyı çalsam açıldı.

Bu ilgide TV dizisi "Kavak Yelleri"nin mi payı var?

Dizi öncesinde de grubun pozisyonu fena değildi. Diziden sonra iş Anadolu'da çok değişti. İstanbul'da ise aynı boyuttaki mekânlarda, aynı sayıda izleyiciye çalmaya devam ettik.

Albüm, diziden sonra tekrar basıldı mı?

Albümün ilk baskısı iki bin adet: Son derece düşük. Dizi çıkana kadar 15 bin albüm satılmıştı. Dizi olmasa, tirajımız muhtemelen 20 bini geçerdi, ama diziden sonra 50 bini geçti.

Diziye müzik yapma maceranız nasıl başladı?

Prodüksiyon şirketi müziğimizi beğenmiş. Hedefleri "Hele Bi Gel"i dizinin jeneriği yapmak, diğer müzikleriyse başkasına yaptırmaktı. Bu konularda biraz tedirgin olduğumuzu söyledim, albümde olmayan başka bir parçayı önermek istedim. Bu fikirden hoşlanmasalar da, yaptığım birkaç denemeyi dinlediler, beğendiklerini söylediler, ama "Hele Bi Gel"e şartlanmışlardı. Biz de "istemiyoruz" dedik. Tam o sırada Akın abinin "Cango" albümü Piccatura'dan yayınlanacaktı. O albümün maliyetini nasıl çıkaracağımızı düşünürken, tekrar "Kavak Yelleri"nden haber geldi. "Sizinle çalışmakta çok istekliler, diğer müzikleri de sizin yapmanıza razılar" dediler. İçinde bulunduğumuz durumun da etkisiyle teklifi kabul ettim. "Cango"yu sıkıntı çekmeden çıkarmış olduk böylece.

Şarkını bir diziye vermekte sana ters gelen ne vardı?

Şarkıların kendilerine ait hikâyeleri var. O hikâyenin yerine dizideki hikâye geçiyor: Bana en ters gelen kısım bu. Dinleyiciye de ters geliyor, çünkü Pinhâni'nin mevcut dinleyicisinin de kendilerine özgü bir takım hikâyeleri var. Dizide her şey mükemmel bile olsa, ki bir dizide her şeyin mükemmel olması imkânsız, sizin kafanızdaki hikâye daha mükemmel, çünkü tamamen size ait.

Rahatsız olduğum birçok şey "Kavak Yelleri"nde yok: Vurdu kırdı, mafya, çete, terör... "Kurtlar Vadisi"nde silah sesi var, bizim dizideyse rüzgâr sesi, deniz sesi, kedi-köpek sesi...

Nuri Bilge Ceylan veya Fatih Akın, bir filminde "Hele Bi Gel"i kullanmak istese, gene aynı cevabı mı verirdin?

Festival filmlerini takip eden insanlarla yeni grupları keşfetmeye önem veren müzikseverler üç aşağı beş yukarı aynı. Bu insanlar, sevdikleri müziklerin sevdikleri filmde yer almasından fazla rahatsız olmaz. Ama dizi izleyicileri ve meraklı müzikseverler birebir örtüşen kümeler değil. Dizileri izleyip müziği son derece yüzeysel takip eden bir kitlenin Pinhâni'ye ilgi duyması, müziksever

kitleyi rahatsız ediyor.

Ama ilk argümanın burada da geçerli değil mi? Mükemmel bir filmde de kullanılsa, "Hele Bi Gel"in hikâyesi daralmayacak mı?

Evet, aynı problem orada da olur. Ama filmlerde çok daha hassas çalışılıyor, müzik dolgu olarak kullanılmıyor. Dizilerde vakit probleminden dolayı müziğe son çare olarak başvuruluyor. Mesela başarısız bir diyaloğun duygusallığını müzikle artırmak hedefleniyor. Sesli çekilen dizilerde, sesteki bozulmayı örtmek için bile müzik kullanıldığı oluyor. Pinhâni müziğinin mantığı, sinema filmi mantığıyla daha uyumlu.

"Kavak Yelleri" sayesinde başına talih kuşu konmuş gibi hissettin mi?

Hiç pişman değilim. Grubun tamamı şuna inanmış durumda: Sadece müzik yaparak hayatımızın geri kalanını geçirebiliriz! İlk albüme gelen ilk tepkilerden ben zaten bunu düşünmüştüm, ama gruptaki diğer arkadaşlar benim kadar emin değildi. Hak ettiğimiz yeri almamızda çok büyük bir hız sağladı dizi müziği.

Seyrediyor musun diziyi?

Evet, müziklerin yerleştirilmesi işlemlerinde bile bilfiil bulunmaya çalışıyorum.

Beğeniyor musun?

Birçok diziden daha fazla beğeniyorum. Rahatsız olduğum birçok şey bu dizide yok: Vurdu-kırdı, mafya, çete, terör, pireyi deve yapmalar, komplo teorileri... Onlar tamamen başka bir kitleye hitap ediyor. Bizim dizinin ses teknisyenliğini yapan arkadaş, "Kurtlar Vadisi"yle de uğraşıyor. "Orada sadece adam öldürüyorum" diyor, bol bol silah sesi yerleştiriyor. Bizim dizideyse rüzgâr sesi, deniz sesi, kedi-köpek sesi, karga sesi...

Akın Eldes "diziden sonra, Pinhâni dinleyicilerinin yaş ortalaması çok küçüldü" demişti.

Evet, ama hem küçüldü, hem büyüdü. Çift taraftan uzadı... Yaşı büyük insanlar da artık bizden haberdar. Çoğu arkadaşımın annesi-babası bizi takip ediyor. Çocuklarsa bizi bilmeye üç yaşında başlıyor. Bu önemli bir referans. Eğer çocuk seviyorsa, o yakalayıcı bir müziktir. Onlar "Kavak Yelleri" sayesinde bu müziği duydular, ben de Beatles'ı çizgi film sayesinde duymuştum. Belli bir yaştan sonra insanların çok enteresan iç dinamikleri oluyor. Biri gitar seviyor, öbürü trompet sevmiyor, biri kendini "Türkçe müzik dinlemem" gibi bir kılıfa sokuyor, "rock sevmem" diyen oluyor, "pop sevmem" diyen oluyor, "popüler grupları takip etmem" diyen oluyor. Ama çocukların böyle dertleri yok... Dizide müzik yapmak, halkın gözünde de itibar demek. Sıradan bir vatandaş için dizi müziği yapıyor olmamız en üst mertebe. Beş albümümüz, iki "best-of"umuz, iki konser albümümüz olsun, bu kadar etki etmez onlar üzerinde...

Diziyi bir milât kabul edersek, milâttan sonra neler oldu Pinhâni'ye?

Dizinin başarılı olması ve devam etmesi işimize çok yaradı, çünkü dizi yayınlandıkça çalışmaya devam ediyorum, yeni müzikler yapıyorum. Bize dizi müziğiyle verilen imkân şu: Bol bol kayıt yapın, farklı versiyonlar üretin, her türlü masrafınız karşılanacak! Parçalarımızın farklı versiyonları vardı kafamızda, bunları kullanma olanağı bulduk. Klarneti ve trompeti, "Zaman Beklemez"den önce, dizide kullanmaya başladım. Bu enstrümanların müziğimizin neresine yakışacağını tespit etmiş oldum. Günlerce gecelerce çalıştım ve bir sürü kayıtta kendim çaldım, gitarı da bu sayede ilerlettim. Dizi bana kamçı görevi gördü.

Ne gibi farklı versiyonlar kullandınız dizide?

"Hele Bi Gel"in bir sürü değişik enstrümantal halini kullandık. İki-üç enstrümanla, buzukiyle, cümbüşle, klarnetle naif kayıtlar yaptık ve bir anlamda dizinin sound'u oldu bu. Bu sayede cümbüş öğrendim, perdesiz aletlerde de kendimi geliştirdim. Diziden önceki halimle bugünkü halim arasında uçurum var. Bu durum albüme de yansıdı. İlk albüme Akın abi çok ciddi ağırlığını koydu, ben ona destekçiydim. Benim ilk projem dizi müzikleri oldu. Yeni albümle Akın abi müsait oldukça ilgilendi, ben projenin tümünü üstlenebildim.

Başka dizileri izliyor musun?

Nejat İşler, benim mezun olduğum Cağaloğlu Anadolu Lisesi'nden. Kendimi ona yakın hissettiğim için, onun oynadığı dizileri, "Bıçaksırtı"nı, "Aliye"yi takip ettim, "Yumurta"yı da izledim. "Barda"yı izlemedim, merak ediyorum. Vahşet sahneleri olduğu için bana "izleme" demelerine rağmen izleyeceğim.

Nejat İşler de Pinhâni'yi seviyormuş.

Onunla aynı dönemde okumamışız, daha önce tanışmamıştık. İlk albüm çıktığında, yirmi tanesini torbaya koyup Beyoğlu'na gittim. O günlerde İstiklal Caddesi'nde 16 noktada CD satılıyordu. Oralara birer CD bırakıp artan dördünün birini Nejat abinin kitapçısı Tezgâh'a bıraktım. Üzerine, Cağaloğlu Lisesi'nden mezun olduğumu, belki böyle bir albümü dinlemenin kendisini sevindirebileceğini düşündüğümü ifade eden bir not yazdım. İlk konserimize geldi Nejat abi. O gece tanıştık. Beraberinde Güven Kıraç'ı, Fikret Kuşkan'ı ve çalıştığı ajanstan insanları da getirmişti. Zaten o ajans vasıtasıyla bizim müziğimiz "Kavak Yelleri" yapımcılarına gitmiş. Nejat abinin böyle önemli bir katkısı da oldu Pinhâni'ye.

"Hele Bi Gel" pek çok genç grubun repertuarına girdi galiba.

Bir gece Beyoğlu'nda yürüyorduk, bir baktım, sokakta iki çocuk gitarla "Hele Bi Gel"i çalıyor. Şaşırdım, sevindim. Arkadaşlar "bak, senin parçanı çalıyorlar, artık para atarsın" dediler. Ben de "para atmak da neymiş" dedim, "eşlik ederim, daha güzel olur." Klarnetim yanımdaydı, hemen çıkardım, şarkıya bir solo çaldım. Çalan çocuklar çok hoşlandı, eminim benim Pinhâni'den olduğumu anlamadılar bile. "Abi, senin repertuar varsa devam edelim" dediler. *(gülüyor)*

"Düğün"deki klarnet havaları çok güzel. Bu güzel şarkının hikâyesi ne?

Kuledibi ve Tünel civarında farklı mekânlarda çalan Yunanlı bir ekip vardı: Giota *(Muammer Ketencoğlu'nun "İzmir Hatırası" albümüne solist olarak katılan, Serdar Ateşer'le birlikte "An Evening In Ayvalık" albümünü hazırlayan Panagiota Mihalevi)* ve arkadaşları. Adları Tropos diye geçiyordu, ama çaldıkları yerlerin önündeki tabelaya Rebetika Nights filan yazıyorlardı. İlk albümümüzü çıkarmak üzere olduğumuz zamanlardı. Onlar haftada üç gün çalıyor, ben neredeyse hepsine gidiyorum. Aşağı yukarı 50-60 kere izledim onları. Bir süre sonra içli dışlı olduk, zaman zaman onlara sahnede darbuka çaldım. Klarneti ilerletmeye çalıştığım bir dönemde, rica ettim, klarnet de çaldım. "Abi, siz Pinhâni'den ayrıldınız mı?" diye soran de oluyordu. *(gülüyor)* Para filan almıyordum, destek olmak için ve acayip keyif aldığım için çalıyordum. Kendimi Yunanistan'da zannedecek kadar onlarla iç içe yaşamaya başladım.

Rakısıyla, mezesiyle, tam damardan mı takılıyordun?

Sahneye çıkacaksam zaten hiç içmem, ama dinlerken rakı, peynir ve kavun eşliğinde bir sofra kuruyorduk kendimize. Misafir müzisyen olarak çalarken bir şey içsem, para-

Üç yaşımdan altı-yedi yaşıma kadar "Yellow Submarine" izledim. Çocuklar da şimdi bizi bilmeye üç yaşında başlıyor. Eğer çocuk seviyorsa, o yakalayıcı bir müziktir.

sını ödetmezler, rahatsız olurum. İllâ bir şey ikram etmek isterlerse, şalgam suyu içiyordum sadece. O sıralar şalgam suyunu yeni keşfetmiştim.

Rebetika sevgisi sende eskiden var mıydı?

Vardı. Çaldıkları bazı parçaları eskiden, Yannis Saoulis'in albümünden de biliyordum. En sevdiğim parça "San Magemeno"da vokalde de eşlik ediyordum Giota'lara. Tam o sıralarda, tesadüfen, babamın bir arkadaşı Selânik'ten bir buzuki getirdi. O parçaları buzukiyle çalışırken Yunan müziğinin esprisini çözmeye başladım. Bir gün gene öyle takılırken bir melodi buldum. Hemen üstüne gittim, melodiyi oturttum, küçük bir kasetçalara kaydettim. Kısa bir süre sonra İzmir'de iki arkadaşımın düğününe gittim. Oradan Ankara'ya geçtim, Ankara'dan İstanbul'a trenle dönerken, yemekli vagonda, Eskişehir-Bilecik arası sözler döküldü. Eve döner dönmez gitar ve buzukiyle bir demo kaydettim.

Bu Balkan esintili şarkı, bundan sonraki Pinhâni rotasını belirleyebilir mi?

Evet, kesinlikle öyle düşünüyorum. Süreç uzun ve sağlıklı oldu. İki Yunan şarkısı dinleyip böyle bir parça yapmaya kalksam, bu kadar sağlıklı çıkmazdı. Zevk alarak, Yunan müziğinin üstüne üstüne gittiğim için böyle oldu. Şarkı kendi kendini yazdırttı.

Deminden beri komşu kültürlerden, Beirut'tan, Page & Plant'ten, Giota'lardan bahsediyoruz. Sen de uzun bir seyahate çıkmak, mesela Balkanlara, Yunan adalarına, Kahire'ye filan gidip oraların havasını koklamak ister miydin?

Çok cazip geliyor. Bunu kısmen şöyle uyguladım: 1999 kışında, bir yıllığına Viyana'ya okumaya gitmiştim. Çok farklı ülkelerden çok fazla sayıda müzisyen vardı orada. Balkanlardan muazzam göç alıyor Avusturya. Sonra Brezilyalılar, Ruslar, olağanüstü gruplar gördüm. Bulgar göçmeni Türklerle tanıştım. Çingene festivallerinde Balkan havasını yaşadım. Müzisyen olmaya kesin karar verdiğim dönemdir bu.

Yani Viyana demek, Mozart demek değil.

Kesinlikle değil. Bir buçuk milyonluk bir şehir, ama İstanbul'la kıyaslanamayacak genişlikte bir müzik kültürü var. Orada, sokakta izlediğim bir Brezilyalı grup vardı. Burada çalıyor olsalar, aynı Giota'lara yaptığım muameleyi yapıp her gün gider, izlerdim. Tuş oldum resmen.

Avrupa'da göçmenler sayesinde yeni bir melez müzik kültürü yayılıyor...

Evet, bu kokuyu almak, bu havayı solumak bana acayip iyi geldi. Bir taraftan da, biraz kendi müziğimize dönmek gerektiğini algıladım açıkçası. Her müzisyenin önce kendi müziğini bilerek dışarı açılması ve alışverişe açık olması gerekiyor. Gene Avusturya'da şunu gördüm: Türkiye'nin kuzeyini, güneyini, doğusunu, her yerini gezen birçok yabancı var. Türkiye'yi karış karış gezen bir Fransızla tanışınca, Türkiye'ye dönüp ben de ülkeyi karış karış gezdim. Türkiye'yle, buranın kültürüyle daha barışık olmamı sağlayan bir deneyim oldu Avusturya. Müzisyenlikten önce bu turları yaptım. Şimdi Pinhâni'yle işin suyu çıktı. *(gülüyor)*

Ne zaman nereye gittin?

Hemen 2001 yılında, yazın trenle Van'a gittim, ertesi sene Güneydoğu Anadolu'ya gittim. İçimi açan, bazı şeylere daha çok kafa yormamı, birçok şeyi daha iyi anlamamı sağlayan gezilerdi.

Diyarbakırlı biri İstanbul'da sürekli dışlandığı için benim yaklaşma talebime negatif cevap verebiliyor. Ne zaman ki ben oralara gittiğimi söylüyorum, çok mutlu oluyor.

Mesela neyi anladın?

İstanbul'u anladım. İnsanların buraya neden geldiğini, gelenlerin neler beklediğini, buraya isteye isteye gelmediklerini anladım. Onlarla iletişimim çok farklı artık. Ya ekonomik koşulların zorluğundan ya da dışlanarak geliyorlar. Hiçbiri iyi bir sebeple, İstanbul hayaliyle gelmiyor. Hepsi memleketine özlem içinde. Eskiden "herhalde İstanbul daha güzel diye geliyorlar" diye düşünüyordum. Oraların da çok güzel olduğunu görmüş oldum.

İstanbul Üniversitesi'nden Murat Özyüksel hocayla bir söyleşi yapmıştık. Şöyle diyordu: "Anadolu'da trenin ağırlığı devam ediyor. Oralara arabayla gidersen yabancılaşıyorsun, tamamen dıştan bakıyorsun... Oysa 'öteki Türkiye' denilen şey trenlerde."

Çok haklı... Diyarbakır'a, Van'a trenle gittik. Gittiğiniz yere uyum sürecinizi çok hızlandırıyor trenler. O yörenin insanlarıyla beraber, altı kişilik kompartımanlarda seyahat ettik. Van'a giderken aynı insanlarla, aynı kompartımanda, 42 saat sohbet ettik. Böyle bir olanak, Van'da 42 gün kalsanız elinize geçmez. Çünkü adamın da sizden başka konuşacak kimsesi yok o anda. Bambaşka insanlar. Benim çevremde hiç öyle biri yok ki. Bambaşka bakış açıları, bambaşka yaşam biçimleri ve değer yargıları var.

Arkadaşımız Hrant Dink 19 Ocak 2007 Cuma günü öldürüldü.

Adalet istedik.

**Hrant'ın öldürülmesinin üstünden 535,
Katilin yakalanmasının üstünden 534 gün,
İlk duruşmadan bugüne 1 yıl geçti.
535 gün, beş duruşmada bir adım yol alınmadı.**

Adalet istedik.

O.S., Ogün Samast'a dönüştü, planlı pusunun hikayesi ekranlarda anlatıldı.

Adalet istedik.

Er ya da geç ortaya çıkacağını umduğumuz gerçeklerin adalet tarafından da görülüp, anlaşılması ve değerlendirilmesi için ne kadar daha beklemek zorundayız?

Aklımızda canımızı acıtan birçok soruyla, ilk kez kamuya açık gerçekleşecek olan Hrant Dink'i katledenlerin yargılandığı davayı izlemeye gideceğiz.

Hrant için, adalet için yine mahkemede olacağız.

Biz susalım istediler. Susmadık. Vazgeçmedik.

**Susmuyoruz, vazgeçmiyoruz.
Adalet istiyoruz.**

Adaletin tecelli edeceğine şahit olmak istiyoruz.

Hrant için, adalet için toplanıyoruz.

**7 temmuz'da
beşiktaş iskelesinde
saat 9.30'da**

Onlar da seni tanıdıklarına memnun olmuşlardır.
Bilmem, pek ipucu vermemişimdir, çünkü esas ben onları tanımak için uğraşıyordum. Trende tanıştığımız 70 yaşında Diyarbakırlı hacı amca bizi evinde misafir etti, kız arkadaşımla birlikte onlarda kaldık. Evleri olağanüstü dar bir sokakta, yıkık dökük bir binadaydı. Yollar kazılı, her taraf inşaat, sokakta bir sürü çocuk... Öyle bir yerde ömür boyu yaşamak beni mutsuz edebilir, ama onlar son derece keyiflilerdi. Avluda bütün gün çaylar, kahveler içiliyor, gülünüyor, çocuklar, komşular geliyor, gidiyor... İstanbul'dan misafir geldiği duyulunca bütün komşu ve akrabalar gündüz-gece evi ziyaret ettiler. İstanbul'u bilenler hatıralarını anlattılar, bir an için bizimle beraber İstanbul'a gidip geldiler adeta. Şehre pandalar geldi gibi baktılar bize. *(gülüyor)* Benim gibi sıradan bir tip bile sıradışıydı onlar için. Kesinlikle bir Türk düşmanlığı görmedim. Bize Diyarbakır'ı, kültürlerini sevdirmek için uğraşıyorlardı. Biz de onların lisanlarını öğrenmeye çalıştık. Birkaç Kürtçe kelime, iyi akşamlar, günaydın demeyi, sayı saymayı öğrenmek istedik. Hem Kürtlerde hem Araplarda gördüğümüz şey şuydu: İstanbullu birinin aralarına girmesi hoşlarına gidiyordu. Ama burada, Diyarbakırlı biri sürekli dışlandığı için benim yaklaşma talebime negatif cevap verebiliyor. Ne zaman ki ben oralara gittiğimi, oraları çok sevdiğimi söylüyorum, çok mutlu oluyor, sanki benimle bu sefer de Diyarbakır'a gidip geliyor...

Bu gezilerden beste, söz çıkmış mıdır?
Mesela "İstanbul'da"nın o gezilerden çok etkilendiğine eminim. Şarkıların içindeki bütün pastoral ögelerin o seyahatlerle ilgili olduğunu tahmin ediyorum.

"Düğün"ün sözleri daha ziyade köy düğünü hissi yaratıyor. Mesela İzmir'de, arkadaşlarının düğününde geline kına yakılmış mıydı?
İzmir'in en kral otelinde bir düğündü. *(gülüyor)* Galiba göbek bile atılmadı. Ama düğün telâşı ve insanların düğüne geliş amacı aşağı yukarı aynıydı. Orada güzel vakit geçirip evlere dağıldılar, gelinle damat yine nakavt oldu.

Galiba ilk defa bu şarkıyla, yaşadığın dünyadan farklı bir dünyayı işlemiş oldun.
Benim düğünüm de olsa, gene insanlar sadece eğlenmeye gelecek. Bazı ritüeller gerçekleştirilmeye çalışılacak. Para da takılacak, göbek de atılacak. Bence bir mahsuru yok. Çoğu düğünde para yakaya bir kuşak üzerine takılırken, yakın arkadaşlarımın düğünlerinde torba taşınıyor. Şimdilerde gelinin kendisi bile değil, kardeşi bir torba taşıyor, bütün paralar, altınlar oraya atılıyor. Öbür türlüsü köye, eski zamanlara ait, utanılacak bir âdet olarak görülüyor. Bence torba taşımak daha utanılacak bir şey. Halbuki, diğerinde gelini süslüyorsun. İşin raconu bu. Ama bu zamanda bizim çevrelerde, üzerine altın taktıracak bir kız bulmak da kolay değil. *(gülüyor)*

Bu ritüellerin sürüp gitmesindeki muhafazakâr taraf seni rahatsız etmiyor mu?
Ben de muhafazakâr bir tipim.

Nereye kadar uzanıyor muhafazakârlığın?
Ahlâkî baskı anlamında değil, gelenekleri yaşatmak anlamında muhafazakârım. Baba tarafım Konyalı. Orada yapılan düğünler de acayip hoşuma gidiyor. Davetiye usûlü değil, yüzlerce kişiye açık yemekler veriliyor. On kişilik yuvarlak bir masaya, fakir fukara, çocuklar, yaşlılar, düğüne davetli gelenler bir arada oturuyor. Ayrı gayrı yok. Aynı tastan çorbaya kaşık sallanıyor, aynı tastan pilav yeniyor. İstanbul'da, herkesi birbirinden ayırmak üzere kurulu bir düzen var. Belli bir zümreyle beraber yemek yemek isteyen insanların yüksel bedeller ödeyerek gittiği restoranlardan tutun da, yaşadığımız güvenlikli sitelere kadar... Geçmişe özenen biri değilim, ama bir miktar da olsa, geçmişle köprü kurmaya çalışıyorum. Konya'daki âdetlerin varlığı beni cezbediyor, ama Konya'da yaşamak istemem. İstanbul'daki pek çok şeye alışığım, memnunum. Ama Konya öyle kalsın, Diyarbakır öyle kalsın. Diyarbakır İstanbul olmasın.

"Geçecek bir ömür, seçecek herkes eşini / Bir yüzük takarak, tutacak eşler sözünü": Bunlar senin kuşağından beklenmeyecek şarkı sözleri.
Yakında evleneceğim, aynı senaryo başıma gelecek. Bunun korkusu ve telâşı içindeyim. Nasıl yırtacağız bakalım. Gördüğüm bütün düğünlerde hoşuma gitmeyen manzaralar var.

Üzerine altın takarak gelini süslüyorsun. Bence düğünde torba taşımak daha utanılacak bir şey. Ama bu zamanda üzerine altın taktıracak kız bulmak da kolay değil.

Gelinle damadın iyi vakit geçirmesi kimsenin umurunda değil. Şarkı da bunu anlatıyor. Düğüne gelenlerin çoğu, o çifti bir daha görmüyor bile. Bugün birçok evlilik, çiftin anlaşamamasından değil, çevrelerinden ekonomik destek gelmemesinden ya da anne-babanın arasındaki geçimsizlikten iflas ediyor. Belki Türkiye'yi kurtaracak bir mesele değil, ama bana çok garip geliyor.

Bir rock grubundan, evlilik kurumunu eleştiren bir şarkı beklenir.
"Evlilik de neymiş kardeşim!" de denebilir tabii. Bir sözleşme gereksinimi zaten çok çirkin bir şey. Belki şarkıdaki mizah çok net olmadığı için, zaman zaman yanlış anlaşılıyor. Evlilik sözleşmesinin değerli bir şey olduğunu söylemiyor şarkı.

Demin fotoğraflarınızı çekebilmek için size epey dil dökmek zorunda kaldık. Neden fotoğrafı sevmiyorsunuz?
Bir konser veririz, onun fotoğrafını çekersiniz. Bu fotoğraftır. İki arkadaş bir araya gelir, o ânı belgelemek için fotoğraf çekilir. Bu da fotoğraftır. Ama poz vermek benim fotoğraf kavramım içine girmiyor.

Sevdiğin bir grubun, mesela Police'in fotoğraflarını görmek hoşuna gitmez mi?
Çalarkenki hallerini görmek isterim. Ama her gördüğüm tripli fotoğraf, beni o gruptan bir miktar soğutur. En nefret ettiğim şey, fotoğraflarda kaşlarını çatan, havalara giren gruplar. İnsan hiçbir makineye karşı durup o hareketleri yapmaz. Biz ilâh değiliz, müzik yapmanın dışında tamamen sıradan tipleriz. Diğer müzik yapanların da sıradan olduklarını biliyoruz, bazıları o kadar o kadar sıradan ki, o tripli fotoğrafların kendilerine bir şey katacağını sanıyorlar.

Bu da tıpkı düğünde geline para takmak gibi bir ritüel. Niye kafana takıyorsun ki? İnsan fotoğraf çektirirken poz verir. Fotoğraf makinesiyle karşı karşıya geldiğinde olmak istediğin, görünmek istediğin şekilde durmaya çalışırsın.
Benim fotoğraf geleneğim bu. Fotoğraf benim için sırıtmaktır. Fotoğraf makinesi gördüğümde sırıtırım. Bu biraz da içinde bulunduğun durumla barışık olup olmamakla alâkalı bir şey. Barışık değilsen, tabii ki dışarıya yansıtmak istemezsin. Ama biz kendimizle barışığız. Günlük kıyafetlerimizle sahneye çıkmaktan da mutlu oluyoruz.

Sahne, bir yönüyle de tiyatro değil midir? Mesela Freddie Mercury'yi sevmez misin?
Müziğini, sesini seviyorum, ama kostümlerinden hoşlanmıyorum. Onu kostümlerine "rağmen" seviyorum... Sahnedeyken, insanların, müziğimizden başka takılacak hiçbir detay bulamamalarını istiyoruz. Benim insanlara özel gelebilecek hiçbir şeyim yok. Müzikle yaşıyorum, o da yeterince enteresan. Onun haricinde normal bir arkadaş çevrem var, normal bir okulda okudum, normal bir mahallede ailemle yaşıyorum. Bunu değişik göstermek gibi hiçbir gayretim yok.

Kimliğinde hâlâ 17 yaşındaki fotoğrafını kullandığını okuduk.
Evet, çünkü tipim pek değişmiyor. Onu bırakın, pasaportumda yıllarca dokuz yaşımdaki resmimi kullandım.

Avusturya'ya öyle mi gittin?
Evet, 24 yaşıma kadar dokuz yaşımdaki pasaportumla birçok ülkeye girdim, Viyana'da bir yıl o pasaportla okudum. *(gülüyor)*

Söyleşi: ***Derya Bengi***

ALCALICA

Misafirlerimiz Berlin'den on günlüğüne geldi, sırt çantalarında santurla, kalimbayla, defle, marakasla ve elektronik ıvır zıvırla... Beyoğlu'nda Dogzstar'da, Beşiktaş'ta Çadır'da güzel güzel çaldılar, arkadaşlarının evinde kaldılar, hepimiz gibi simit kaşar, yarım ekmek döner yiyip şehrin hayatına daldılar. Alcalica'cılarla Tünel'de buluştuk.

Güneş, su, Baba Zula

Grubun hikâyesiyle başlayabilir miyiz?

Leon Danezos: Londra'da birlikte müzik yaptığımız Konstruct adlı bir kolektifle Berlin'de çalmaya gittiğimizde Julie'yle tanıştık. Orada kalmaya karar verdim. Bir gün Polonya'nın Grifino adındaki küçük bir sınır kasabasında konser verecektik. Konstruct'taki çocukların Londra'da işleri çıktı, gelemediler, ortada kaldım. Julie yardımcı olmayı teklif etti, vokal yaptı, sonuçta şahane bir parti oldu. Böyle devam edelim dedik. Alcalica'nın kalbi ikimizden oluşuyor. Esnek bir grubuz, başka gruplardan birileri oluyor her zaman. Üçlü de oluyoruz, yedili de.

Yaptığınız müzik "fake folk" ve "Akdenizli dubstep" olarak tanımlanıyor.

Julie Loi: Yaptığımız şey birçok türü içeriyor, etkileşimler çok geniş, birkaç dub şarkımız var, ama çiftetelli ritminde şarkılarımız da var. Fransa'daki dağıtımcımız, "siz dubstep yapıyorsunuz ama güneşlisinden" demişti. Dubstep biraz karanlık bir müziktir.

Leon: Dubstep kuzeylidir. Bizimki neşeli bir müzik, insanlar daha ziyade karanlık müzikleri tercih ediyor. Denizi ve güneşi çok seviyoruz, bu yüzden başka bir mekân daha belirledik kendimize, Lesbos yani Midilli! Berlin ve Midilli arasındayız.

Julie: Fake folk denmesinin sebebi ise geleneksel enstrümanlar kullanmamız. Ama virtüoz gibi çalmıyoruz.

Temel etkileşimlerinizin rebetika ve Türk müziği olduğunu da söylüyorsunuz.

Leon: Asıl etkilendiğim, elektronik müzik. Yunanistan'da okulu bitirdikten sonra '90'ların başında Londra'ya gittim ve ciddi bir elektronik patlamasıyla karşılaştım. Yunanistan'da '80'lerde folk fobisi vardı, rebetika ucuz bir şey olarak görülüyordu. Elbette kulağımda vardı ama, rebetikayla büyümedim. Bu müzikle tanışmam, Berlin'deki Alman ve Sırp arkadaşlarım sayesinde oldu. Rebetikada temel esin kaynağımız Yorgos Katsaros. Hayatına baktığınızda sürekli yeni bir şeyle karşılaşıyorsunuz, beş filme sığacak malzeme var adamda. 1888'de doğup 1997'de ölmüş, 108 yıl yaşamış, çok gezmiş. Yunan, Türk ve İran müziklerinden etkilenmiş... Türk müziğini de '97'de keşfettim, sazın sesine bayıldım. '90'ların sonunda bütün o geleneksel enstrümanları dinlemeye başladım. Baba Zula'nın hayranıyız. Onları tanımadan birkaç yıl önce zaten müzikleriyle tanışmıştık. O Sırp arkadaşım çok sıkı bir koleksiyoncudur. Bir gün Baba Zula'yı dinletti ve o anda kulaklarımın pası gitti. Teneffüsteyken rahatlamak için "Ruhani Oyun Havaları"nı dinler olduk.

Julie: Berlin'deyken hep Eschschloraque Rümpschrümp diye bir yerde çalıyoruz. Bu mekân bir arka bahçe. Sanatçılar belediyeden barın bulunduğu bahçeyi istediler. Belediye, "barı alabilirsiniz, ama yanısıra bütün binayı almanız gerekiyor" dedi. Böylece atölyeler, stüdyolar, galeriler falan da girdi işin içine. Bar aşağıda varlığını sürdürüyor. Çok küçük bir yer. Mekânın yöneticisi bir fotoğrafçı; İstanbul'da Baba Zula'yla tanışmış. Berlin'e geldiklerinde onları evin büyük doğumgünü partisine davet etti. Biz de orada yaşıyorduk. Baba Zula bizim stüdyoya geldi, gözlerimize inanamadık, Baba Zula odamızda oturuyordu.

Fatih Akın'ın "İstanbul Hatırası"nı seyrettiniz mi?

Leon: Ben dört kez seyrettim, çok sevdim. "Yaşamın Kıyısında"yı da çok beğendim.

"İstanbul Hatırası"ndan kimler var aklınızda kalan?

Leon: Orhan Gencebay'ı hatırlıyorum. Bir de kısacık bir sahne; köprünün altında şarkı söyleyen bir kız vardı. Aynur da hamamda şarkı söylüyordu.

G8 esnasında, Cenova'da esnaf, dükkânlara saldıracağımızı düşünüyordu. Manu Chao göstericiler için tonlarca su bulmuştu. Manu Chao benim için su demek.

Julie: Ben Selim Sesler'i hatırlıyorum. Şöyle diyordu: "Avrupa 70 yaşında bir kadın, Türkiye ise 25 yaşında bir erkek. Elbette ki iletişim sorunu olacaktır." Çok doğru. Avrupa'nın eski ve statik bir yer olduğunu hissediyorum. Buraya gelince, müzikal açıdan her şeyin çok daha özgür olduğunu hissediyorum.

Avrupa'nın sosyal yüzü, kötünün iyisi olarak, göçmenler sayesinde biraz da olsa çokkültürlü ortamlar açmıyor mu?

Julie: Bu anlamda Fransa'da müzik sektörü çok renkli. Ama Avrupa'da müzik giderek gündelik hayatın bir parçası olmaktan uzaklaşıyor. İnsanlar bir kahvede asılı duran enstrümanı alıp bir şeyler çalmıyor, bunun yerini televizyon aldı.

Leon: Avrupa derken nereyi kastettiğiniz de önemli. Londra'ya ya da Fransa'ya gidersen, bütün ırklardan insanları görebilirsin. Ama Berlin bile öyle değil. Sadece Benetton'un posterlerinde var dünyanın dört bir yanından insanlar. Bu da siyaseten doğru olmak adına yapılıyor. Avrupa'da çokkültürlülüğün olmadığı yerler de var.

Buzuki, bağlama, santur gibi enstrümanlar çalıyorsunuz. Nasıl öğrendiniz bunları?

Leon: Çalmayı deniyoruz. *(gülüyor)* Bu enstrümanları iki-üç yıl önce keşfettik. Santurun sesini Belçika'da duyup âşık oldum. Yunan bağlamasını da iki yıl önce bir dükkânda gördüm. Çok güzeldi, küçüktü. Belki büyük bir bağlama öğrenmekten daha kolaydır diyerek aldım.

Julie: Enstrümanların küçük olması iyi. Mesela polis barı bastığında hop diye toparlanabiliyorsunuz. *(gülüyor)*

Plağa özel bir düşkünlüğünüz olduğunu biliyoruz. Sadece plak mı satıyorsunuz?

Julie: Aslında plak yayınlıyoruz, ama konserlerde CD de satıyoruz. İnsanlar CD almak istiyor. CD'lerimiz ev yapımı, kapaklarını falan hep biz yapıyoruz... Başka insanlarla, mesela DJ'lerle ilişkiye geçmenin de bir yolu plak. Bunu CD'de pek yapamazsınız. CD, senin benim için, sokaktaki insan için, ama plak, müzik işiyle ilgilenen insanlar için. Buna çok değer veriyoruz.

Midilli'de güneş enerjisiyle çalışan bir stüdyo projeniz olduğunu duyduk. Bunun başka örnekleri de var mı?

Julie: Evet. Berlin'de birinin karavan stüdyosu var, karavanın tepesinde her şeye enerji veren solar paneller var. Bu iş için güneşe ihtiyaç var, ama Berlin'de pek güneş yok. Kural bir: Güneşe git! *(gülüyor)* Enerji, petrol ve savaş gibi şeylerin parçası olmak istemiyoruz. Mesela arabalardan nefret ediyoruz. Bisiklete biniyoruz... Kendi kendi-

Julie Loi, Leon Danezos, DJ Sotokkan
(foto: Şahan Nuhoğlu)

Sayısal
İletişim
Danışmanlığı

www.
pbmuzik.com

Digital
Media
Consulting

mize yetmeye çalışıyoruz. Bir de Photovoltaic Records adında bir plak şirketimiz var. Çünkü güneşi çok seviyoruz. Stüdyo küçük olacak. Şarap mantarlarıyla izolasyon yapıyoruz.

Ama çok içmek gerekir...

Leon: İyi bir bahane işte! Soğa sola duyurduk, herkes bize şarap mantarı veriyor.

Midilli'nin karşı kıyısı Ayvalık. Müzikal bir bağ var mı arada?

Leon: Evet, iki kıyı arasında sürekli gidip gelen müzisyenler var.

Müzik endüstrisini nasıl buluyorsunuz ekolojik anlamda?

Julie: Ekolojik tavrın siyaseten doğru olma meselesiyle ilgili olduğunu düşünüyorum. Bu işi yapan sanatçılara büyük saygı duyuyorum, ama büyük şirketlere güvenmeme eğilimindeyim.

Leon: Şahane bir albüm vardı elimde. Underground bir drum'n'bass plağı. Kapağında bir diyagramla müzik endüstrisinin silah endüstrisine nasıl katkı yaptığı anlatılıyordu. Para elden ele geçtikçe, güzel müzik, silah endüstrisine yardımcı oluyor. Paranın bir bölümü yağmur ormanlarına, diğer bölümü de silah endüstrisine gidiyor. Artık müzik endüstrisi el değiştiriyor, bildiğim kadarıyla yeni güç Nokia. Ergen çocuklar müziği cep telefonlarına indirip dinliyor. Eğer Nokia yağmur ormanlarına yardım ederse şaşarım. Belki de yaparlar.

Julie: Yaparlar. Easy Jet gibi. Bazı projeler için yeşil bütçe ayırıyorlar, ama bu temel bir mesele değil şirketler için. Ben küçük yapımlara, daha küçük yerel gruplara inanıyorum.

Şarkı sözleriyle ilişkiniz nasıl?

Julie: Çok iyi! Bol bol seyahat ediyorum, gezerken de yazıyorum.

Leon: Yanımızda hep kayıt cihazlarımız oluyor. Güzel bir kuş sesi duyduğumuzda, vapurdayken bile kayıt yapıyoruz. Julie de her zaman not defterini taşıyor.

Julie: Genellikle Fransızca yazıyorum, ama duruma göre değişiyor, İtalyanca, Almanca, İngilizce de olabiliyor. Kelimelerle oynamayı seviyorum. Bir deyimi başka dile çeviriyorum, böyle oyunlar yapıyorum. Yarı Alman yarı İtalyanım, ama Paris ve Brüksel arasında büyüdüm, üniversitede dil okudum. Eğer kelimelere hâkim olursam, hislerimi ifade etmede ustalaşırım. Ama sözcüklerin birer köprü kadar duvar olduklarını da düşünüyorum. Bence veciz olmak ve derdini başkalarının seni anlayabileceği şekilde, arka plana ihtiyaç olmaksızın tarif edebilmek önemli.

Leon: Kelimeler kifayetsiz kaldığında müzik devreye giriyor. Mesela Tinariwen'in sözlerini de anlamıyoruz, ama ne demek istediklerini gayet iyi biliyoruz.

Alcalica'nın yaklaşımının dünya yurttaşlığı için sözcülük yapmak olduğunu söyleyebilir miyiz?

Leon: Evet. Küçük bir grup, ama bunun önemini vurguluyor. Amacımız bir araya gelmek, sevdiğimiz şeyleri bir araya getirmek, saygılı olmak ve insanlara bunu anlatmak.

Burada yeni müzikal ortaklıklar kurdunuz mu?

Leon: Baba Zula'yla bir jam session yapıp multitrack kaydettik. Herhalde onu master'layıp plak olarak basarız. Ayrıca bugün sitar çalan biriyle jam session yaptık, Hindistan dışında bu aleti çalan pek yoktur. Burada çok müzisyen var, sokakta sürekli elinde enstrümanıyla gezen birilerini görüyorsun. Bir sürü çalgı dükkânı da var, içeride birileri bir şeyler çalıyor oluyor. Avrupa'da böyle bir dükkâna girdiğinde sıkıntı içinde sigara içen birini bulursun ancak.

Julie: Kapı önünde yani. *(gülüyor)*

Leon: Abartmadan söylüyorum, hayatımda gördüğüm en müzikal şehir İstanbul.

Julie: Dogzstar'daki konserde Listenbul'la çaldık. Şahane insanlar, çok güzel deliler.

Leon: Bu durumdan "İstanbul Hatırası" hissini aldım. Çingenelerle çalmak da benim için çok önemliydi, artık ölebilirim. *(gülüyor)* Berlin'de ve Londra'da çok rekabetçi bir ortam var. Bazı çaldığımız yerlerde sahneden resmen kovulduğumuz oldu. Beni Londra'dan uzaklaştıran tam da bu. Ben yarışmak istemiyorum.

Avrupa'da müzik gündelik hayatın bir parçası olmaktan uzaklaşıyor. İnsanlar bir kahvede asılı duran enstrümanı alıp bir şeyler çalmıyor, bunun yerini televizyon aldı.

Manu Chao'yu sever misiniz? Şimdi oturduğumuz Little Wing'de bir jam session yapmıştı vaktiyle. O da bir dünya yurttaşı...

Julie: Elbette seviyoruz. Çok güzel insan hikâyeleri anlatıyor. 2001'de, dil bildiğim için işe yararım diye Cenova'ya, G8 protestolarına gitmiştim. Çeviri yapacaktım, ama sonunda sokakta herkesle dans ederken buldum kendimi. *(gülüyor)* Bütün dükkânlar kapalıydı. Esnaf dükkânlarına saldıracağımızı falan düşünüyordu ve susuzluktan ölüyorduk. Manu Chao göstericiler için tonlarca su bulmuştu. Manu Chao benim için su demek.

Leon: Tinariwen'in albümünün adı gibi: "Aman Iman" (Su hayattır).

Alcalica'nın evi neresi?

Leon: Bilmiyorum.

Julie: Birlikteyken evdeyiz.

Söyleşi: ***Çiğdem Öztürk***

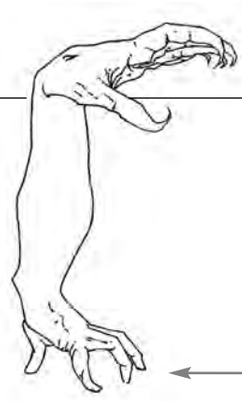

ROLL KİTAPLIĞI

Ahmet Büke Alnı Mavide (Kanat)
Alex Bellos - Orlande Duarte Pele: Otobiyografi (Goa)
Bruno Barbey 1968 (Fotoğrafevi)
Cemal Süreya Üvercinka (YKY)
Enis Batur Suya Seng (Sel)
Fakiye Özsoysal Oyunlarda Kadınlar (E)
Fidel Castro İlk Yıllarım (Agora)
Hatice Meryem İnsan Kısım Kısım, Yer Damar Damar (İletişim)
George Minois İntiharın Tarihi (Dost)
Irvine Welsh Tutkal (Dost)
Jacques Ranciere Görüntülerin Yazgısı (Versus)
Jean Genet Açık Düşman (Metis)
John Gray Saman Köpekler (YKY)
Judith Butler Cinsiyet Belası –Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi (Metis)
Kemal Selçuk Kurşuni (Metis)
Kojin Karatani Transkritik –Kant ve Marx Üzerine (Metis)
Marguerite Duras Yaz Yağmuru (Sel)
Önder Özkalıpçı - Ümit Şahin *(haz.)* İşkence Atlası (TİHV)
Rose Tremain Müzik ve Sessizlik (Can)
Turgut Yüksel Katı (Çitlembik)

Duymak, yine duymak...

Bu akşam bütün meyhanelerini dolaştım İstanbul'un... Mihrâbım diyerek sana yüz vurdum... Ayrılık ümitlerin ötesinde bir şehir... Ve daha niceleri. Türk sanat müziğinin cumhuriyet dönemi büyük bestecilerinden Avni Anıl'ı kaybettik. Kulağımızda şarkıları, sözü kendisine bırakıyoruz...

Doğum yerim İstanbul, Üsküdar, doğum tarihim 23 Nisan 1928. Fatma Hanım'la Hamdi Bey'in oğluyum. Çocukluğum, öğrenciliğim, gençliğim Selimiye semtinin Harem-Salacak arasında uzayan sokaklarındaki çeşitli kira evlerinde geçti. İlkokulu bugün adı 3. Selim olan 19. İlkokul'da, ortayı Paşakapısı'nda, liseyi Haydarpaşa'da tamamladım. Hemen çalışma hayatına girdim. Aslında yedi yaşımdan beri çalışmadığım gün kalmadı çok şükür, ömrüm yettiğince de çalışmak, yorulmak dileğindeyim.

Orta halli yaşantımız mutlu, çok mutlu geçti çocukluğumda. Rahmetli anacığımın katıp kotardığı yiyeceklerimizden, giyeceklerimizden hiçbir zaman şikâyetçi olmadık, huzurlu günler geçirdik. Bütün öğrenim süremi çalışarak tamamladım, bugün de yine okuyup araştırarak, yazarak ve de besteleyerek yoruluyor, yoruldukça mutlu oluyor, daha da güçleniyorum. Hayatımın hiçbir devresinde hiçbir konuda şikâyetçi olmadım, her zaman verici olmaya çalıştım, insanları mutlu görmek, insanları huzurlu görmek, her zaman yardımcı olabilmek. Sabırla mücadele vermek. Bütün güzelliklere ancak bu anlayışla ve yorularak varılabileceği inancımı hiç yitirmedim, inşallah yitirmeyeceğim...

1946'da ciddi musikî çalışmalarıma girebildim. Aziz Hocam Emin Ongan'ın otoritesiyle, hepimizin yararlandığı meşkleriyle, musikîmizde istenen uslûb ve tavrı edinmeye çalıştım. Bu devrede cemiyet arkadaşlarım Arif Sami Toker, Niyazi Sayın ve Cüneyd Orhon'du. Aynı devrede daha tecrübeli büyüklerimiz vardı. Hatırlayabildiklerim Neyzen Emin Bey, kardeşi hanende Ahmet Bey, Fethi Tur Bey, Tanburî Adil Bey gibi. Bizden sonra cemiyete katılanlar arasında yine hatırlayabildiklerim; Ekrem Erdoğru, Cahit Peksayar, Hüsnü Anıl, Sadun Aksüt... Sonra İnci Çayırlar, Cüneyd Kosallar ve bugün hepimizin tanıdığı daha nice genç sanatçılar...

Çocuk yaşlarımda sanata düşkünlüğüm çevremde sezilmişti. Duyduklarımı hemen öğrenmek, sağlıklı tekrarlamak, aile dostlarımızın toplantılarında zamanın şarkılarını kardeşimle birlikte söylemek, sevilmek, beğenilmek heyecanlandırırdı beni... Çocukluğumun uzun süresinde iki trampet sopası elimden düşmedi benim. 1943'lerde Üsküdar Halkevi'nde hem tiyatro hem de müzik kolunda buldum kendimi. Haydarpaşa Lisesi'nde tarih hocam sayın Reşat Kaynar Halkevi başkanı idi. Sayın Sabih Gözen ve rahmetli edebiyat hocam Hilmi Soykut da rejisörlerimiz... Müzikli oyunlar yazdık, oynadık uzun yıllar. Güzel yıllardı, güzel...

Musıkîmiz repertuarını, özellikle büyük formda eserleri, klasikleri hocamızdan öğrendikçe heyecanımız artıyor, her geçen gün konu daha da zorlaşıyor, biter tükenir iş olmadığını anlıyoruz, çalışıyoruz, çalışıyoruz... Geçen musıkîsevenlere ve bu konuya hazırlananlara da böylelikle, konunun kahrını çekmiş ve çekmekte olan bir ağabeyleri olarak bir mesaj iletmiş oluyorum. Bu konu öğrendikçe zorlaşır, bu konuda güzellik bitmez...

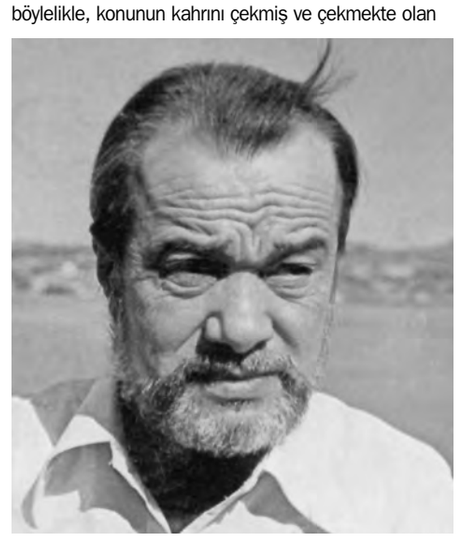

1946-1950 yılları arasında kimi arkadaşımız bir saz öğrenme, sazını yenme çabasında, kimi ses sanatçısı olma savaşında. Bana gelince, öğrendiğim her eserde ayrı bir şaşkınlık içindeyim. Bestecilik. Nasıl şey bu? Her makamda ayrı bir güzellik, her eserde ayrı ve zengin çeşitli bir ritm ustalığı... Ufak ufak denemeler yapıyorum, ama kimin haddine. Hocaya gideceğim de, ben şarkı besteledim diyeceğim. O günlerde bu konuyu hocamıza açmak mümkün değil. Arif Sami en iyilerimizden o günlerde. Ve eserlerini de yavaş yavaş geçmeye başlıyoruz. İlk denemelerimi, kendilerinin de anlattıkları gibi, Cüneyd Orhon'la Necdet Varol'a gösterebilmiştim. Sonraları Fehmi Tokay, Sadi Işılay, Refik Fersan, Münir Nureddin Selçuk, Alaeddin Yavaşça derken, bu ustaların teşvikleri, güçlendirişleri ve de devam ondan sonra...

İlk bestemden bugüne her şarkımda duygumdan yola çıktım ve öyle devam ediyorum. Şairin duygularıyla şartlarım kontak kurduğunda, söz-ezgi uyumu ile bestecilik sanatında istenen, bulunması gerekli unsurları birleştirerek tamamlıyorum şarkılarımı... Ben güfte bestecisiyim. Şiir yönlendiriyor beni. Ne zaman ve nasıl yönlendiriyor? İşte bu, çalışmakla olacak iş değil. Bu, tek bir şeye bağlı; şiirle ezgilerimin arasında kurulu antende birleşebilmek. Duymak, yine duymak... Duygumla tamamladığım şarkılarımda gerekli işçilere ihtiyacım çok az oluyor. Bazen, bazı şartlarda duygu hürriyetimi aşırı kullandığım olabiliyor tabii, ama kolay artık... Ana temi yakalandıktan sonra, biraz kısmak, biraz artırmak, ölçülerde biraz çalışmak, şiir-ezgi uyumunu bozmadan, duygu hakimiyetini fazla hırpalamadan tamamlanıyor şarkılarım...

Avni Anıl, "40. Sanat Yılında Avni Anıl"
(1984, kendi yayını)

KARDEŞ TÜRKÜLER'İN 15. YILINDA "KARDEŞ TÜRKÜLER" KİTABI

Bir öğrenci atölyesi olarak doğan, giderek üye sayısıyla, enstrümanlarıyla, dilleriyle çoğalan Kardeş Türküler, Türkiye'nin en önemli gruplarından biri oldu. Dile kolay, 15 yılı da doldurdu. Hazırladıkları kallavi bir kitapla hem kendilerinin, hem ülkelerinin 15 yılının muhasebesini çıkarırlarken, Milan Kundera'nın güzel sözünü de hatırlatıyorlar: "İnsanın güce karşı mücadelesi, belleğin unutuşa karşı mücadelesidir."

ERMENİCE BİR SORU İŞARETİ

Kuruçeşme Arena'daki 15. yıl konserinden

15. yılınızı neden bu kapsamda bir kitapla kutlamak istediniz?

Diler Özer: 15 yılı kapatıp yeni bir sayfa açmak için. *(gülüyor)* Aslında 15. yıla denk gelmesi tesadüf oldu, çünkü çok da yeni bir proje değil bu. Yaptığımız şeyi yazıya dökmek, bir şekilde formüle etmeye çalışmak, farklı kesimlerle paylaşmaya açabilmek hep istediğimiz bir şey, BGST'de zaten teşvik edilen bir şey. Biz üniversite kökenli bir topluluğuz, bir proje etrafında bir araya gelmişiz, aramızda tiyatro, dans, müzik, toplumsal araştırmalar gibi alanlarda faaliyet gösteren insanlar var. İçinde bulunulan döneme dair söz söylemeye, sanatsal ürünler vermeye çalışan insanlar bunlar. Kitabı hazırlarken birkaç tane ayak seçmeye çalıştık. Bir tanesi, projenin tarihçesi. Ama yalıtık bir şekilde yaşamıyoruz, bu coğrafyanın tarihi, müziği, dansı üzerinden bir şey yapıyoruz. Dolayısıyla, bu 15 yılda bu topraklarda neler olup bitmiş, buna bakmaya çalıştık. Bir de, müzikal anlamda, dans anlamında ya da mesela kadın çalışmaları anlamında nasıl deneyimler elde edilmiş, bunları formüle etmeye çalıştık. Ama bütün bunlar tek başına bizim yazabileceğimiz, bizim gözümüzle yazıldığında yeterli olabilecek şeyler değil, o nedenle başkalarıyla yaptığımız söyleşiler, başkalarının yazdığı yazılar kitabın önemli bölümlerini oluşturuyor.

Kardeş Türküler başından beri sırf sanatsal kaygılarla hareket eden bir topluluk değil, bunu yazıyla, düşünceyle de besleyen bir topluluk. Sizin eskiden okuma gruplarınız da yok muydu?

Ayhan Akkaya: Kardeş Türküler, hep bir eğitim-araştırma çalışması olarak geçer bizde. Bu proje kültürel, politik, müzikal anlamda nereye dayanıyor, bunları sürekli tartışarak, araştırarak ilerledik. "Türkiye'de 72.5 millet var" denir, "niye 72, o buçuk ne" dediğiniz anda da bir araştırma başlıyor mesela. Araştırdığımız, tartıştığımız şeylerin farklı sunum olanakları da olabiliyor: Konserler, atölyeler, seminerler, albümler, internet sitesi... Bu kitap da aslında bütün bu olanaklardan bir tanesi. Bu, BGST Yayınları'ndan çıkan 21. kitap. Daha önce oyun kitapları, tiyatro deneyimlerini aktaran kitaplar, toplumsal araştırmalar alanında çeviriler çıktı.

Topluluğun özeninin hakkını veren bir kitap bu aynı zamanda. Yeni bir albüm gibi bile düşünülebilir...

Ayhan: Belki çok altını doldurmuyor ama, başından beri belgesel bir kitap yapmaya çabaladık. Çok katmanlı, çok sesli bir kitap bu. Bizim kendimizi anlattığımız değil de, bizim süreci organize ettiğimiz bir kitap. Dönemin tarihsel, kültürel arka planından bir takım gazete haberlerine kadar, internet sitesine gelen mesajlardan daha önce bu projede yer almamış kişilerin değerlendirme yazılarına kadar pek çok birbirini tamamlayan öğe var kitapta.

Kitapta yakın tarihin kültürel dönüşümlerini görebildiğimiz gibi, alttan alta bir toplumsal, siyasî tarihi de izleyebiliyoruz...

Fehmiye Çelik: Daha önce çıkardığımız "60'lardan 70'lere 45'lik Şarkılar" kitabı için bir dönem araştırması yapmaya çalışmıştık. O zaman da dönemin müzikal atmosferine dair bilgiye, yazılı kaynaklara ulaşmak anlamında sıkıntı çekmiştik. Biz de, o dönem müzikal, kültürel olarak aktif olmuş insanlarla söyleşiler yapmaya koyulduk. "Kardeş Türküler" kitabı da böyle bir niyet taşıyor.

Ayhan: Otuz sene sonra biri kalkıp da "1998'de nasıl bir müzikal ortam varmış" dese, belki bu kitaba bakacak. "Bir konser organizasyonu nasıl yapılıyormuş, ses sistemini kimler kuruyormuş, yapımcılar ne tür sorunlar yaşıyormuş" gibi soruların cevabını bulmak hakikaten zor Türkiye'de. Bu kitap bir ansiklopedi değil tabii ama, bir faydası olacaktır mutlaka.

Diler: Tüm müzikal atmosferi anlatmıyor tabii kitap, sadece kendi tanık olduğumuz kısmı var bu 15 yılın. Söyleşi yaptığımız insanlar da bir dönem mutlaka kesiştiğimiz ya da takip ettiğimiz, önemli olduğunu düşündüğümüz insanlar. Bir de '90'lı yıllar bize göre Türkiye'nin çok özel bir dönemi. Kardeş Türküler gibi bir projenin ortaya çıkması da o anlamda bir tesadüf değil. Farklı kimliklerin, sadece etnik değil, kültürel, cinsel kimliklerin de ayrımcılıklara karşı sesini yükselttiği ve çok farklı kesimlerin kamusal alanda ifade olanağı bulabildiği bir dönem bu. Eskiden korsan dağıtılan, el altından dinlenen, öğrenci yurtlarında dinlenen albümlerin yayılması var mesela o yıllarda. Sen bir şey dinlerken, diyelim ki Laz kökenli, ama bunu çok da telaffuz etmemiş ya da buna çok ihtiyaç duymamış bir arkadaşın "evet, bende de böyle bir durum var, ben de kendimi ifade etmeye çalışayım" diyor. Kıvılcım gibi oradan oraya yayıldı bu. Böylece özellikle müzikal alanda büyük bir çeşitlenme oldu.

"Türkiye'de 72.5 millet var" denir, "niye 72, o buçuk ne" dediğiniz anda da bir araştırma başlıyor. "Kardeş Türküler" kitabı da araştırma olanaklarından bir tanesi.

Kitabın bir güzelliği de, mesela Arif Sağ'la söyleşi yaparken onunla sırf Kardeş Türküler üzerine konuşmamanız, aynı zamanda kendi hikâyesini anlattırmanız...

Ayhan: Evet, zaten sırf kendi kendimizi anlatmaya kalksaydık, başlı başına bir riskti, belki iyi becerемezdik. Ayrıca, yakın bir dönemi anlatmak çok daha zor.

O yakın tarih içinde Kardeş Türküler hem belirleniyor, hem de belirleyici bir özne gibi davranıyor. Ama toplumsal dinamikler de durduğu yerde durmuyor. '90'ların tartışmalarıyla bugünün tartışmaları da farklı. "Kürt yoktur" gibi bir noktadan Kürtçe televizyon gibi bir noktaya geldik mesela. Ama bugünün kırılma noktaları açısından, 15. yıl konserinizdeki türbanlı gitarist

epey yaygara kopardı galiba, özellikle internet sitelerindeki forumlarda...

Diler: Boğaziçi Üniversitesi Folklor Kulübü'nden dansçı ve müzisyen arkadaşlar da katıldı konsere. Konserdeki türbanlı arkadaşımız da Folklor Kulübü'nde icracı. Onlar her sene kendi bünyelerinde bir dansmüzik gösterisi çıkarıyor, biz de zaman zaman ortak gösteriler yapıyoruz. Geçen sene yaptıkları gösteriden sonra Hürriyet gazetesi hemen manşet atmıştı "Tuhaf şov" diye. Kulüp çalışmalarını çok zora sokan tartışmalar da başlamıştı böylece.

Ayhan: Peşmerge kıyafetli folklorcüler, horon kıyafetleri, türbanlı bir gitarist kız, "Boğaziçi Üniversitesi Türkiye'yi böyle mi temsil edecek" demişti Hürriyet...

Diler: Ama sonuçta zaten çoğulcu bir perspektifte olduğu için Folklor Kulübü bunun arkasında durdu. Türbanlı arkadaşımız da zaten güçlü bir insan. Biz de konserde kulübün bulunmasını istedik, özellikle onu çağırmadık ama, kendisi zaten kulüp bünyesinde. Konserden sonra da olayı deşmek isteyen bir grup çıktı, ama bu tartışmalar zaten geçen sene yürümüştü, kulüp de üniversite kapsamında olduğu için.

Peki Kardeş Türküler'in bu beraber yaşama, bu çoğulculuk, çokkültürlülük noktasında tavrı nasıl? "Kardeş Kıyafetler" gibi mi?

Diler: *(gülüyor)* Zaten sözümüz belli. Kardeş Türküler'in zaten çok kapsayıcı bir sözü var: Hiç kimse dini, dili, cinsiyeti, cinsel yönelimi, kıyafeti, şusu busu sebebiyle ayrımcılığa uğrayamaz. Biz ifade özgürlüğünü savunuyoruz, bu da çok insanî bir iddia ve söz. Biz farklı dinî müziklere de repertuarımızda yer vermeye çalışıyoruz, Alevi geleneğinden gelen bir deyişi Sünni geleneğinden gelen bir türküye bağlayabiliyoruz. Ya da Ermenice bir şarkı söylediğimiz zaman onların Hıristiyan olduğunu da vurgulamaya çalışıyoruz. Ayrıca, kadınlar olarak da ekstra bir sözümüz var. Bir türban tartışmasıdır, gidiyor ve bir yerlerde bir takım siyasî komplolar döndüğü için bu insanlar okullarda okuyamıyorlar, baskıya uğruyorlar ya da arkadaşımız sürekli manşet olmak durumunda kalıyor. Halbuki çıkıp elektro gitar çalıyor, ne kadar güzel bir şey. İnsanların işi gücü yok, oturup bunları tartışıyorlar. Allah kurtarsın, ne diyeyim? *(gülüyor)*

Kardeş Türküler sırf bir müzik grubu olarak yola çıksaydı, diyelim ki konservatuarlı öğrenciler tarafından kurulsaydı, 15 yılın sonunda bu kapsamda bir kitapla dönüp kendini düşünür müydü?

Fehmiye: Spekülatif bir soru. *(gülüyor)* Bu bizim çalışma anlayışımızla da ilgili bir şey galiba. Kulüp yıllarında da yaptığımız işlerin, sergilediğimiz gösterilerin sonunda bunları yazıya döküp insanlarla paylaşma gibi bir derdimiz vardı. Mimesis, Folklora Doğru gibi dergiler vardı, hep bir yayıncılık faaliyetimiz vardı. Her şeyi kalıcı kılmak istedik, o dönemlerde de bu bir sistematik, bir çalışma yöntemi olmuştu. BGST çatısı altında da bu aynı şekilde devam etti.

"Kardeş Türküler" kitabının üç müzisyen editörü: Ayhan Akkaya, Diler Özer ve Fehmiye Çelik

Diler: Bu projenin 1992-93 yıllarında Boğaziçi Üniversitesi'nde çıkması da bir avantaj. Hatta belki bir tesadüf de değil. Boğaziçi Üniversitesi'nin diğer üniversitelere kıyasla daha liberal bir ortamının olduğu hep söylenir. Fakat yıllar geçiyor, hayat değişiyor, üniversite yönetimine biri geliyor, biri gidiyor, dönemin siyasî atmosferine göre de yönetimin tavrı değişebiliyor. Ama çıkışımız itibariyle bir avantajı kullandığımız söylenebilir. Bir de Boğaziçi'nde müzik bölümü yoktu, biz farklı bölümlerde okuduk, mezuniyetten sonra bir yandan başka işlerde çalışırken bu işi yapmaya çalıştık. Bu durum tabii bir özgürlük de getiriyor insana. Ama en önemlisi bir topluluk olabilmek ve bir dayanışma sağlamak.

BGST deyince kaç kişiden bahsetmiş oluyoruz?

Ayhan: Benim bildiğim, şu anda 170'in üzerinde. BGST, mezuniyet sonrası çalışmalar için altyapı sunmayı hedefleyen bir yapı. Üniversitelerde okuyanlar zaten kulüplerde çalışıyor. Onlarla organik bir ilişkimiz olması gerektiğine inanıyoruz, ama BGST'de esas olarak mezun olmuş insanlar var.

Peki başka üniversitelerin mezunları girebilir mi BGST'ye?

Ayhan: Tabii. Boğaziçi adı, topluluğu ilk kuranların Boğaziçi'nde okumasından geliyor sonuçta.

Kitapta yaptığınız söyleşilerin sonunda Kardeş Türküler'e dair sorular da soruyorsunuz herkese. Genellikle nasıl bir övgü var, neyi iyi yaptığınız düşünülüyor?

Fehmiye: Bu kadar kalabalık bir insan topluluğu nasıl ortak bir akıl noktasında uzlaşabiliyor, en çok yinelenen bu. *(gülüyor)* Bu kadar kalabalık sayıda insanın uzlaşabilmesini ve bu işi bunca yıl sürdürebilmesini alkışlıyoruz diyenler çok.

Diler: Söyleşi yaptığımız herkes tabii kendi alanı, kendi öyküsü üzerinden konuşuyor. Ne bileyim, Laz müziği deyince Birol'la (Topaloğlu), Ayşenur'la (Kolivar), Kürtçe müzik deyince Metin-Kemal Kahraman'la, Aynur'la (Doğan) konuşmuşuz, ama bu kategorileri dil üzerinden yapabiliyorsunuz. Kardeş Türküler'in farklılığı ise, birleştirici bir sözünün olabilmesi, farklı dillerden, türlerden çalışmalara yer verebilmesi ve bunları ortak bir çerçeve içinde sunabilmesi. Bu da herkesin değer verdiği, önemsediği bir şey.

Bazı söyleşilerde Kardeş Türküler'in Doğu ve Kürt ağırlıklı bir yönelimde olduğu noktasında bir eleştiri var hâlâ. Savaşın ve yok saymanın çok yoğun olduğu zamanlarda normal değil mi bu?

Diler: Tabii. "Doğu" albümü 1999'da çıktı. Lokal bir çalışma o. Böylece müzikal anlamda detaylandırmaya izin veriyor, hem de "doğu" orası: Ülkenin doğusunda hepimizi etkileyen bir savaş yaşanıyor. Buna vurgu yapmak zaten bilinçli bir tercihti. Sonraki albüm "Hemâvâz"ın yine ilk albüm gibi panoramik bir albüm olmasını istedik. O sıralarda Hasan Saltık yine lokal çalışmalar düzeyinde ilerlememizi önermişti, ama biz biraz atıl kaldık. İlk Kardeş Türküler albümü gibi daha geniş çerçeveli albümler yapıp bir yandan da Balkan müzikleri gibi, Orta Anadolu, semahlar gibi daha detaylandırılmış projeler yapılabilirdi. Mesela Görgün Taner ya da Bülent Forta, "buraya kadar her şey güzel, ama bundan sonra ne yapılacak" diye bitiriyor söyleşileri.

Beste yapmanızı tavsiye edenler çok galiba...

Diler: Evet, "Kardeş Türküler kendi sözüne, müziğine yönelmeli" diyenler var, bu bizim de istediğimiz bir şey. Önümüzdeki albümün en azından yarı yarıya beste olmasını istiyoruz. Biraz daha yoğunlaşmak, uzmanlaşmak lâzım.

Ayhan: Doğaçlamalar, besteler insanların kendilerini geliştirmesi açısından da önemli. Ama aslolan bu eğitim-araştırma çalışmasının sürmesi, farklı insanların katılımına açık olarak kurgulanması. Kardeş Türküler'in konjonktürel olarak politik bir çerçevesi var, ama konserlerde her dilden de örnek veremiyoruz, belli alanlarda birikimler var, mesela Fehmiye Balkan Çingene, Feryal (Öney) Orta Anadolu, Teke bölgesi, Vedat (Yıldırım) Kürt müziklerinde iyi. Türkiye'deki kültürlere daha fazla bakarken bu alanlarda da daha fazla uzmanlaşmamız lâzım.

Bu kitabı hazırlamak Kardeş Türküler'e ya da son 15 yılımıza dair daha önce aklınıza gelmeyen şeyler düşündürttü mü?

Ayhan: Benim aklıma bir şey çok takıldı. Söyleşi yaptığımız insanların söylediklerini kendi anadillerinde de basalım istedik. Gürcüce, Ermenice, Adigece, Lazca, Kürtçe... Mesela Lazcasını basmak istiyorsunuz, ama bilgisayarda dizemiyorsunuz, o karakterler yok. Ermenice bir soru işareti lâzım mesela, Agos'a gidiyoruz, olmuyor, Aras'a gidiyoruz, Freehand programına kopyalıyoruz, elimizde bir CD, soru işareti taşıyoruz. *(gülüyor)* Bu zorluklar beni çok şaşırtmıştı. Ermenice hadi neyse, Lazca, Çingenece gibi dilleri yazılı olarak kullanan insanlar da az. Çokkültürlülük diyoruz hep, ama uygulamaya gelince zor oluyor, belli standartlar da yok. Ya da metnin Türkçesi on sayfa, Çingenecesi altı sayfa sürüyor. *(gülüyor)* Bazı şeyler çok daha kısa ifade ediliyor, bazı şeylerin de karşılığı yok, yarı Türkçe, yarı Çingenece oluyor. Bu dilleri bilenler her bir söyleşide bir takım sorunlar bulacaktır ama, biz zaten belli bir duruma dikkat çekmek için yaptık bunu.

Kardeş Türküler'in çok kapsayıcı bir sözü var: Hiç kimse dini, dili, cinsiyeti, cinsel yönelimi, kıyafeti, şusu busu sebebiyle ayrımcılığa uğrayamaz.

Diler: Kardeş Türküler'in tarihçesini yazmak da biraz zorladı bizi. İç mevzulara çok girmemek, ama olabildiğince de özeleştirel bir şekilde aktarmak gerekiyordu. İlk dönemlere ait yazılı dokümanlarımız vardı, ama 2000'lerle birlikte biraz karambol gitmiş. Biraz tartışma yaşadık oralarda, olaylara nasıl yaklaşmıştık diye. İki tartıştık, bir yazdık, o yüzden de iki senede çıktı kitap. Bazı geçmiş şeyleri de teorize etmeye çalışıyorsunuz tabii. Bazen "bunları bu kadar bilinçli mi yapmışız, vay be" dediğimiz oldu. *(gülüyor)*

Söyleşi: **Merve Erol**

Taner Akyol

Avrupa'nın göbeğinde saza caz ruhu veren, bağlamayı filarmonilere, klasik müziğin kalbine taşıyan biri Taner Akyol. Tuncelili sanatçı, müziğe küçük yaşta Bursa'da yaşarken vuruldu, Türkiye-Almanya hattında, işin mektebinde (Bursa Anadolu Lisesi Güzel Sanatlar Müzik Bölümü, Berlin Hans Eissler Müzik Akademisi) okudu... "Göçmen Kuşlar" albümünü yayınlayan Akyol'la, Berlin Radyo Multikulti'den dostumuz Ufuk Danışman görüştü.

Bağlamanın Almanya Tarihi

Okullu bir müzisyensin, bestecilik eğitimi aldın, asıl uzmanlık alanın keman ve piyano. Buna rağmen elinden bağlama düşmüyor.

Taner Akyol: Okul düzeyinde farklı enstrümanların eğitimini almış olsam da, bağlamada farklı bir şey var. Kendimi en iyi ifade edebildiğim enstrüman bu. Kendisiyle en iyi bütünleşebildiğim, hâkim olabildiğim enstrüman aynı zamanda.

Bağlama, piyanonun sunduğu olanakları sağlayabiliyor mu?

Piyanonun farklı zenginlikleri var, özellikle çokseslilik anlamında önemli yeterliliklere sahip. Ama enstrümanları karşılaştırmayı doğru bulmuyorum. Her enstrümanın kendine özgü zenginlikleri ve eksikleri var. Bağlamada yapabildiğiniz bazı şeyleri piyanoda yapamazsınız. Enstrümanların her biri farklı bir ihtiyacın sonunda ortaya çıkmış.

Bir dönem köylerden şehirlere gelenler, yeni bir ifade yöntemi olarak saza elektrik verdiler ve tepki topladılar. Folkçu Bob Dylan da ilk elektro gitar çaldığında olay olmuştu. Sen de Almanlara bağlama dinletmek için benzer bir yenilik düşünüyor musun?

Evet, bir dönem elektro bağlama furyası varmış. Belki dünyadaki hareketlilikle, bir arayışla ilgili bir şey. Ama ses güçlülüğü açısından örneğin bir davulun yanında bağlama güçsüz kaldığı için de kullanılmış olabilir. Ama son yıllarda eskisi kadar ilgi gösterildiğini sanmıyorum. Almanlara dinletmek içinse bağlamaya farklı bir şey yapmak gerekmiyor. Varolan şekliyle en iyi icra tekniklerini kullanabilmek önemli. Enstrümanı zenginleştirerek çalabilirseniz, her yerde dinletebilirsiniz.

Almanya'ya Türkiye'den işçi göçünün tarihinden bahsederken, bağlamanın da Almanya'ya göçünden bahsetmek mümkün mü?

İnsanların yıllar önce Almanya'ya gelirkenki fotoğraflarına baktığımızda, bir ellerinde bavul, bir ellerinde bağlama var. Kimisi yanında ailesini getirememiş, ama bağlamasını mutlaka getirmiş. Onun yoldaşı olmuş bir anlamda. Bağlama bir zaman sonra kent hayatının içine iniyor. Bu insanlar yerleşik düzene geçince, burada düğünleri, kınaları, sünnetleri oluyor. Konserlere Türkiye'den sanatçıları getirtiyorlar. Bu öyle bir süreç ki, artık bağlama yapan Almanlar var.

Bir Almanın yaptığı bağlama Anadolu'dan gelen bir bağlama gibi oluyor mu?

Tabii fark var. Bizde bu usta-çırak ilişkisi içinde öğreniliyor. Ama bu Alman üniversitede gitar yapımı eğitimi alıyor, sonra gelip bağlama yapıyor, yaptığı bir bağlama üzerine yirmi sayfa kitap yazıyor. Her şeyi kâğıda döküyor: Bilgisayarla çizimler, ağaçların ses kalitelerinin farklı frekanslarını ölçmeler falan... Bu bence çok önemli bir gelişmedir. Hatta bunun bizim bağlama yapımcılarını bile etkileyebileceğini düşünüyorum. Böyle bir kitabı bizim bağlama yapımcısı ustalardan birine gönderdim, "bizim yapmamız gereken şeyleri yapmış" dedi.

Bir zaman geldiğinde Alman müziği bağlamayı bağrına basabilir mi?

Realist olmak lâzım. Halk arasında popülerleşmeyebilir, ama sanatsal müzik düzeyinde, bağlamanın sadece Almanya değil, Avrupa'nın birçok yerinde tanınan önemli bir enstrüman olabileceğini düşünüyorum. Bir orkestrada gitarın yerini almayabilir, ama orkestral çalışmalarda, oda müziğinde de zaman zaman kullanılacağına inanıyorum.

Bağlama çoksesli müzikte yer alabilir mi?

Tabii ki. Kullandığımız enstrümanların hepsi sekiz ses üzerine kurulu. Bağlamanın fazlası var, eksiği yok. Sekiz ana ses var, ayrıca koma sesler dediğimiz sesler de var... Halk müziğinde, teorik anlamda, altyapı anlamında ciddi çalışmalar söz konusu değil; notasyonda büyük problemler var. TRT sağolsun, bize güzel bir kaynak bırakmaya çalışmış. O da yapılmasaydı, elimizde hiçbir şey olmayacaktı. Fakat bir derlemeci bir köye gitmiş, orada Ayşe ablanın söylediği türküyü dinleyip notaya almış. Eğer o söyleyen kişi enstrüman çalmıyorsa, her şeyi söze göre almış. Ama belki de hemen yanındaki bir evde bir başkası enstrümanla çalıp söylüyordur, o daha farklı bir söyleyiş tarzına sahiptir. Enstrümanla ilgili detayları hiç yazmamışlar. Aslında halk müziğinde bağlamayla çaldıklarımız karmaşık şeyler. Bunların notasyonuna baktığımız zaman, parçanın ana melodisini duyuyorsunuz, ama parçadaki detayları duymuyorsunuz...

Ben bağlamanın tarihsel kökleriyle ilgili bir araştırma yapmak istediğimde ciddi kaynak bulamıyorum. Birçok çalışmada bağlama şudur budur diye anlatılırken, "bizim millî enstrümanımız" gibi çıkışlar yaparak bir enstrümanı millîleştirmenin teorisi yapılıyor. Bir bakıyorsunuz, sanatsal yörüngeden çıkmış, politik bir yörüngeye girmiş. Oysa hepimiz biliyoruz ki, Türkiye'de çok zengin bir millî çeşitlilik var ve hepsi de sazı çalıyor. Yunanistan'da da bağlama çalıyorlar, İran'da da, Azerbaycan'da da. Ama şunu teslim etmek gerekiyor ki, en gelişmiş olarak çalındığı yer Türkiye'dir.

Bağlamanın geldiği topraklardan bu kadar uzakta olman müziğini nasıl etkiliyor?

Bunun olumlu ve olumsuz yanları var. Olumlu yanı, içinden geldiğim topraklara kuş bakışı bakabiliyorum. Dışarıdan eksiklikleri, fazlalıkları, boşlukları görebiliyorum. Tabii birçok şeyi uzaktan takip ediyorum, bu da olumsuz yanı. Örneğin iyi bağlama çalan biriyle istediğin zaman yan yana gelemiyorsun.

Halk müziklerinin yanında farklı müzikler de dinliyor musun?

Klasik müziği çok dinliyorum, çünkü eğitimim klasik müzik üzerine. Caz da dinliyorum, hatta Taner Akyol Trio diye, bağlama, piyano ve perküsyondan oluşan bir ekibim de var.

Yaptığım müziği bağlamasız düşünemiyorum. Çoksesli olmadan da düşünemiyorum. Orkestrasız hiç düşünemediğim gibi, hep daha büyük orkestra olmasını istiyorum.

Yunanlı bir arkadaşım (Antonis Anissegos) piyano, Alman arkadaşım (David Kuckhermann) perküsyon çalıyor. Halk müziği parçalarını ve ürettiğim bazı melodileri doğaçlayarak kullanıyoruz.

Seni en çok etkileyen müzisyenler kimler?

Bir yandan Türkiye'den Arif Sağ, diğer yandan Dmitriy Şostakoviç, Stravinski etkilendiğim ve sevdiklerim olarak ilk aklıma gelenler.

Albümünün adı "Göçmen Kuşlar". Almanya'da göçmen oluşunla bir bağlantısı var mı bu ismin?

Hayır, yok. Albümün giriş parçası olan "Göçmen Kuşlar", gözaltında kaybolmuş insanlarla ilgili. Dortmund'da Hatice Toraman isimli bir kadınla tanıştım. Oğlu Hüseyin Toraman sol görüşlü biri. Bir gün siyasî görüşlerinden dolayı gözaltına alınıyor ve bir daha kendisinden haber gelmiyor. Aslında bildiğim bir hikâyeydi. Ama annesinin anlattıkları, sadece oğlunun cesedini bulabilmek için verdiği mücadele, diğer oğlunu da kurtarmak uğruna nasıl Türkiye'yi terketmek zorunda kaldığı... Bunları çok düşündüm. Çocuğun senden önce ölüyor ve onu kefene bile saramıyorsun. Çocuğunun ardından yemek veremiyor, mevlit okutamıyorsun. Bayramlarda ziyaret edebileceğin bir mezarı bile yok. Gömüldüğü yeri bilmediğin için "acaba bir gün gelir mi?" diye bekliyorsun. Bu bende müthiş bir fırtına yarattı. O sıralarda İbrahim Karaca'nın bir şiirini okudum. Şiirin altında, "gözaltında kayıplar için" yazıyordu. Yalın ve slogan öğeler barındırmayan bir şiirdi. Hatta birçok insan şiirin bir aşk şiiri olduğunu bile sanabilir. Sonuçta o şiirle bu beste çok kısa bir zamanda oluşuverdi.

Bu albümde Batılı formla aktarılmaya çalışılan Doğulu halk ezgileri ve hikâyeler dinliyoruz. "Göçmen Kuşlar" sence nasıl bir albüm?

Başlangıçta Anadolu halk müziğiyle klasik müziği bir araya getirme derdi olsa da, sonradan böyle bir kaygı taşımadım. Yaptığım müziği bağlamasız düşünemiyorum. Çoksesli olmadan da düşünemiyorum. Orkestrasız hiç düşünemediğim gibi, hep daha büyük orkestra olmasını istiyorum. Ama zorlamıyorum. Biriktirdiklerimle yaşadıklarımı harmanlayarak müzik yapıyorum.

"Göçmen Kuşlar" albümü neden önce Almanya'da basıldı?

Müzikal anlamda Türkiye'yle fazla bir ilişkim yok. Çok insan tanıyorum, ama mesela Yunanistan'da, Hollanda'da çaldım, İstanbul'da hiç çalmadım. Burada yaşadığım için buradan yola çıkmak istedim. Yaptığım işin Türkiye'de fazla ilgi göreceğini de düşünmedim açıkçası. Ben ses sanatçısı değilim. Benim müzikte yapmak istediğim şeyin, yani iki kültürü bir araya getirme meselesinin Türkiye'deki dinleyicinin pek hoşuna gitmeyeceğini düşünüyordum. Örneğin "Göçmen Kuşlar" parçası altı dakika sürüyor ve hiçbir bölümü diğerini tekrar etmiyor. Oysa popüler halk müziğinde dört ölçülük bir melodi vardır ve üç dakika boyunca o öyle gider. Dinleyici bunu çok iyi algılar, çabucak da ezberler. Benim parçalarımda öyle bir durum yok. Daha çok sanatsal eserler olduğu için çok kolay tüketilebilecek bir şey değil. İlginç gelen bir başka şeyse, albümümün Türkiye satışlarının Yunanistan'dan daha az olması. Avustralya satışlarıyla hemen hemen aynı. Albüm önce Almanya'da, sonra İsrail'de, Avustralya'da, Amerika'da çıktı. Türkiye'ye önce yabancı albüm olarak gitti. Benim yakın akrabalarım bile alırken bana kızmışlar. Çünkü normal bir albüm 8 YTL, benimki 33 YTL. Bu nedenle albümü Türkiye'de dağıtan firmayla lisans anlaşması imzaladık. Böylelikle Türkiye'de daha fazla insan bu albüme ulaşabilecek.

"Bağlama millî enstrümanımız" gibi çıkışlarla bir enstrümanı millîleştirmenin teorisi yapılıyor. Oysa biliyoruz ki Türkiye'de çok zengin bir millî çeşitlilik var ve hepsi de sazı çalıyor.

Brandenburgische Neuemusik Collegium'un yarışmasından ve aldığın ödülden bahseder misin?

Burada üniversitede okurken çeşitli bahanelerle her fırsatta bağlamayı kullandım. Zaman zaman bağlama ve oda orkestrası için de eserler yazdım. Daha sonraki yıllarda bağlama giderek bilinen bir enstrüman oldu. Hatta okuduğum okulda bir kompozisyon dersinde öğrencilere bağlama üzerine bir seminer verdim. Bu okula girmeden önce beni sınavlara hazırlayan hocam Helmut Zapf, bir gün bana bağlama için bir eser yazmak istediğini, teknik özellikleri göstermemi rica etti. Sonra "Albedo 9" diye bir eser yazdı. "Albedo"lar serisinin bir bölümüydü bu; 15 dakikalık, avangard, çağdaş müzik tarzında bir şey. Bir süre sonra başka besteciler de bağlama için bir şeyler yazmak istediklerini söyleyerek bana gelmeye başladı. Bir gün Berlin-Brandenburg Çağdaş Müzik Vakfı'ndan aradılar. Bir beste yarışması açacaklarını, bağlamanın solist olarak kullanılmasını istediklerini söylediler. Bana da solist olmam için teklif getirdiler.

Bu seni gururlandırdı mı?

Tabii, çok sevindiriciydi. Yıllardır bir enstrümanı tanıtmak için çaba sarfediyorsunuz ve nihayet bir gün karşı taraftan, en üst düzeyden olumlu bir tepki geliyor. Müziği geliştirenler bestecilerdir. Bu kez Anadolu'dan birileri değil, Almanlar, İngilizler, Fransızlar, Amerikalılar bağlama için bir şeyler yazıyor. Yarışmaya katılacak besteciler dünyanın dört bir yanından geliyor, benden de bu enstrümana ilişkin bilgiler istediler. Sonuçta bir İngiliz, bir İsrailli, iki Alman, bir de İsviçreli besteci ve ben birer beste yollladık. Bu çok önemli, çünkü klasik Batı müziği anlamında bir bağlama repertuarı oluşuyor.

Bundan sonraki hedefin ne?

Uzun zamandır hayalini kurduğum Pir Sultan Oratoryosu'nu yazmak istiyorum. Metinlerini Erdoğan Çınar hazırlayacak. Halk müziği enstrümanları, klasik Batı müziği orkestrası, bağlama ve bir de büyük bir koroyla Pir Sultan'ı anlatmak istiyorum.

Söyleşi: ***Ufuk Danışman***

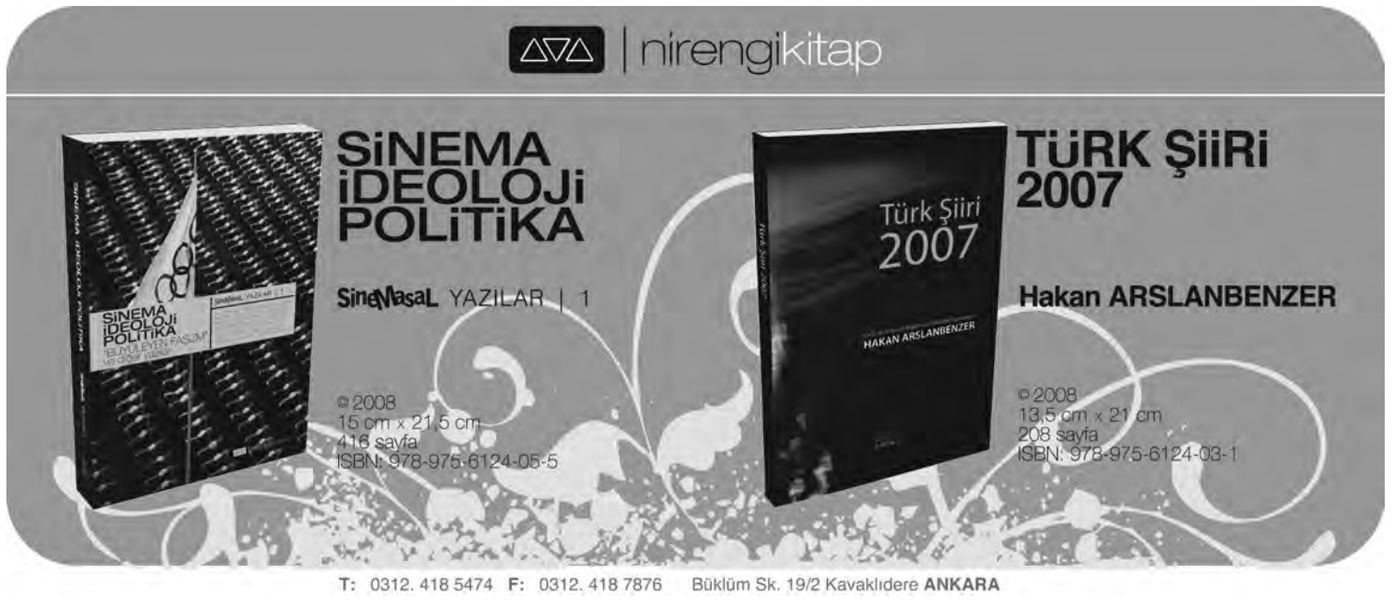

[ULAŞ ÖZDEMİR]

Eski okurlar bilir, Ulaş Özdemir Roll'un ağır toplarındandı. Gel zaman git zaman dede sazını kucakladı, müzik âlemine bir daldı pîr daldı, "stüdyodayım", "konserdeyim" diyerekten telefonlarımıza bile çıkmaz oldu. Yaptıklarını (etnomüzikoloji tahsili, Kalan Müzik'te prodüktörlük, film ve dizi müzikleri, eşlikler, albümler) görüp "helal olsun" demek düştü bize. Ulaş'la son albümü "Bu Dem"i demledik.

Fotoğraflar: Baran Özdemir - Şahan Nuhoğlu

HAKİKAT GÜLÜNÜ DERMEK

İkinci albümün "Bu Dem"de sekiz deyiş okuyorsun. Deyişle türkü arasındaki temel fark nedir?

Ulaş Özdemir: Türkü dendiğinde, kutsal ya da dinî içeriği olmayan, gündelik konularla ilgili folklor malzemesi anlaşılıyor. Deyiş dediğimiz şey, gündelik yaşamla ilgili de olabilir, ama esas olarak Alevi-Bektaşi inancının temel kavramlarıyla ilgili şiirler. Kimileri nefes diyor buna. İkisi aynı aslında: "Bektaşi nefesi" ya da "Alevi deyişi".

Deyiş dendiğinde illâ müzikli bir form anlaşılmıyor galiba.

Alevi-Bektaşi müziğinin temelinde söz ve saz birbirinden ayrı değil. Âşığın ve söylediği sözün kutsiyeti de oradan geliyor. "Âşığın sözü, Kur'an'ın özü" diye bir laf söylenir. Deyişin içindeki tek bir kelimede Kur'an'ın o bütün sayfalarının özeti var. Alevi-Bektaşiler deyişlere bu gözle bakar.

Bugün de isteyen herkes deyiş yazabilir mi? Yoksa belirli kişilere mahsus bir özellik mi?

Herkes yazabilir. Bu inanç ve kültürün hepsine Alevi-Bektaşiler "yol" diyor. Alevi anne ve babadan doğmanın ötesinde bir şey bu. "Yol"daki herhangi birisi deyiş yazabilir, ama "ben yazdım oldu" gibi olmuyor. Bu, demin içinde, bu muhabbetin içinde pişmekle alâkalı. O muhabbeti yaşadıkça, bir yandan usta malı deyişler söylerken –mecburen usta malıyla başlıyorsun– kendi dile getirdiğin sözler de oluyor. Bazen doğaçlama çıkıyor muhabbet anında. Dertli Divani'nin çok meşhur bir deyişi var "Altım üstüm kaç kuruşluk" diye. Aslında o deyişi bir muhabbette doğaçlama okumuş, kendi bile unutmuş, hatırlamıyor. Daha sonra hatırlattıklarında aklına geliyor ve albümüne koyuyor.

Sen hiç deyiş yazdın mı?

Kendimce söz yazıyorum, ama bunları muhabbet ortamlarında okumuyorum, daha çok usta malı okuyorum.

Pir Sultan Abdal örneğinden gidelim. Bugün Pir Sultan'ın diye bildiğimiz deyişlerin sözü gibi müziği de kendisine mi ait? Pir Sultan elinde sazı olan birisi mi?

Evet, bu ozanların büyük kısmı saz çalıyor, ama saz çalmayan, sadece söyleyen pek çok ozan da var. Pir Sultan Abdal deyişi okunurken icra edilen müzik, Pir Sultan Abdal'ın okuduğu müzik değil. Onu icra eden dede bir gün bir ezgiyle, ama ertesi gün bambaşka ezgiyle okuyor. Bütün Alevi-Bektaşi albümlerinde duyduğun müzikler, bana sorarsan anonim özellikli. Bunlar halkın içine işlemiş melodilerdir ve farklı sözler o müziklerin üstüne biner. Bu konu arkeoloji gibi bir şey olmadığı için, ne kadar eski olduğuna dair veri yok elimizde. Dolayısıyla, derlediğim ezgilerin hiçbirinin altında müziğin kime ait olduğu yazmıyor. Yöre yazıyoruz, Maraş yöresinden aldığımızı söylüyoruz, ama bunun müziği Pir Sultan'ındır, Sıtkı'nındır, Sadık'ındır diye bir şey yok. Alevi-Bektaşi şiirinde sözler nettir, çünkü mahlaslıdır. Fakat müzik kısmının anonim kabul edilmesi ve kimsenin bundan bir telif istememesi lâzım.

Çaldığım havalar eski havalar. Ben bile kendimi tuhaf hissediyorum, yaşlıları allah bilir. Cemde "eşikteki de, beşikteki de bir" denir. Bu kod beni rahatlatıyor.

Mesela Aşık Mahzuni gibi günümüzün ozanları da dahil mi buna?

Evet, herkes. Varolan bir eserin ufak tefek sağını solunu değiştirmişsindir, ritmik yapısını bozmuşsundur, sözle birlikte bambaşka bir hava katmışsındır. Bu olabilir. Herkesin kendince bir müzik dünyası var, ama temel kaynağı hep Alevi-Bektaşilerin yaşadığı yörelerdeki müziklerdir. Davud Sulari atı Küheylan'a binip çok gezermiş. Hatta Uğur Dündar için TRT'ye kadar geliyor, program yapmak için. Bazı ezgilerinde bayağı Azeri müziği gibi deyiş okuyor, çünkü Azerbaycan'a gitmiş. Arap müzikleri gibi ezgiler okuyor, çünkü Irak'a gitmiş. Gittiği yörelerden etkilenmiş. Direkt Alevi-Bektaşi müziği formlarında olmayan Alevi deyişleri var, mesela 9/8'lik oyun havası ritmiyle semahlar var. Müzik çok dinamik bir şey. Yaşadığı coğrafyadan etkileniyor. Çaldığın saz, coğrafyanın ağacına göre şekilleniyor... Keşke o toplanan te-

lif paraları başka bir şeye hizmet etse. Cilt cilt Alevi-Bektaşi kitapları yayınlansa mesela...

Bu albümde Fuzuli'den bir deyiş okuyorsun. Hayatında Maraş'a ayak basmamış birinin eserini, 500 yıl sonra Maraş'ın Kantarma köyünden derliyor olman biraz tuhaf değil mi?

Tuhaf değil. Mücrimî kitabını yaparken de aynısı oldu. Doğal olarak Mücrimî'nin yaşadığı yörelerden, Maraş, Adıyaman, Malatya'dan bir sürü bilgi topladım. Fakat 1937 yılında Muğla Halkevi dergisine, Mücrimî'nin bir cönkte yer alan 13 tane şiiri bulunmuş ve konulmuş. Şimdi Muğla neresi, Maraş neresi! Mücrimî en fazla Hacı Bektaş'a gitmiştir, Muğla'ya gitmemiştir. Muhtemelen bir ozan o şiirleri aldı, Muğla'ya götürdü. Sonra 1950'lerde İlhan Başgöz tarafından yapılmış Erzurumlu dedelerin kayıtlarını dinledim, orada da Mücrimî'den eserler vardı. Demek ki, birileri Erzurum'a kadar götürdü o şiirleri. Bu çok enteresan. Pir Sultan Abdal, Fuzuli ünü dünyaya yayılmış ozanlar. Ama Mücrimî kendi döneminde o kadar da popüler bir adam değildi. Sadece kendi yöresinde biliniyordu. Muhabbet dediğimiz, işte böyle bir şey. Dedelik, ozanlık, âşıklık, hepsi gezginlikle alâkalı. Zamanında Bektaşi dergâhları aynı zamanda birer okulmuş, hatta "irfan mektebi" diyorlar. Bu mektepler muhabbetin kendisi, insanların birbirleriyle paylaşıma girdikleri bir ortam. Aynı zamanda edep, erkân öğrenimi var. Orada bütün büyük ozanların hemen hemen bütün cönkleri, kitapları, divanları bulunuyor ve insanlar okuyor. Nesimi Dîvanı bütün Alevi dergâhlarında vardır. Zamanla dergâhlar işlevini yitirince, köyün cemevinde, köyün dedesinin evinde bu kitaplar toplandı. Bu devran bir şekilde dönüyor. Hz. Ali'nin söyledikleri, İmam Cafer'in buyruğu sürekli dolaşımdadır, muhabbetlerde açılıp okunur. Fuzuli'nin "Saadete Ermişlerin Bahçesi" her Alevinin evinde vardır.

Fuzuli'nin "Beng-ü Bade"si de bilinen bir eser mi? Esrar ve şarabı anlatırken, esrar ve şarap metaforlarıyla farklı toplumsal yapıları karşılaştırıyor...

"Beng-ü Bade"nin pek bilindiğini sanmam. Ama şarap, yani bade, özellikle Balkanlardaki Bektaşiler arasında bir simgedir. Zevk ve eğlence gibi değil, muhabbeti güzelleştirecek bir simge olarak o demden herkes, kadınlı erkekli, birlikte birer yudum alır ve bırakır. Bir sarhoşluk vardır, ama anladığımız mânâda değil, "aşkın badesini içiyoruz" mânâsında. O aşk dediğimiz, bu yola, bu muhabbete olan sevgidir... Ortodoks bir müslümanın kesinlikle reddedeceği bir şey bu tabii. Kaygusuzun da buna benzer özelliği var. Esrara kaygusuz denir. Aynen dem gibi, muhabbeti güzelleştirecek bir simge olarak bazı yörelerde kullanılmıştır. Bugün o özelliği yitmiş vaziyette, ama zamanında birçok Alevi-Bektaşi ortamında kaygusuz içildiğini biliyoruz. Yaşlılar içerlerdi.

Kaygusuz Abdal'ın esrarla bir bağlantısı var mı?

İsminin esrardan geldiği söyleniyor. Kaygusuz Abdal ne kadar esrar içerdi, bilmiyoruz tabii. Çok önemli bir derviş, aynı zamanda çok büyük bir ozan. Tahminen 14. yüzyılda yaşadığı ve Alanya Beyi'nin oğlu olduğu biliniyor. Abdal Musa'nın yanında yetişmiş, Mısır'da bir Bektaşi tekkesi kurmuş, orada ölmüş ve geride inanılmaz şiirler bırakmış büyük bir insan: "Kıldan bir köprü yapmışsın / Gelsin kullar geçsin diye / Hele biz şöyle duralım / Yiğit isen sen geç Tanrı." Kimisinin Tanrı'ya başkaldırma dediği bu tip dizeleri, aslında Enel Hak anlayışının uzantısı. Tanrıyla öyle bir sohbet ediyor ki, arkadaşı, dostu gibi. Seviyor, ama yeri geldiğinde yerin dibine vuruyor. İronisi de, tasavvuf yönü de güçlü, çok büyük bir şiiri var Kaygusuz'un. Dili de müthiş kıvrak.

İçki ibadette, yani cemde mi içiliyor, yoksa muhabbette mi?

Muhabbette Alevi-Bektaşiler kadınlı erkekli içer demi. Özellikle Bektaşi cemlerinde ibadet içinde de dem alınır. Bektaşi kökenli Derviş Kemal "bu dem bizi insan etti" diyor mesela. Onun bir şiirinin dört dizesini albümün iç kapak yazısında kullandım: "Biz demleri derman bildik / Özümüzü demle sildik / Gördüğünüz hale geldik / Bu dem bizi insan etti." Burada hem zahir, görünen anlamda demden bahsediyor, hem de batın, ezoterik anlamda diğer demden, yani "zaman"dan, "an"dan, muhabbetten bahsediyor: Biz içerken, özümüzü bununla siliyoruz ve sarhoş olmuyoruz, insan oluyoruz!

Sen niye "Bu Dem" koydun albümün adını?

İlk albümü yapalı on yıl oldu. Derleme yaptığım o zamanlardaki muhabbeti İstanbul'da kaybetmiş vaziyetteyken, son üç-beş yıldır tekrar içine girdim. Bazı tesadüfler oldu, bazı insanları tanıdım. Bir derlemeci olarak değil de, direkt çalarak, söylerek o muhabbeti tekrar yaşamaya başladım. Değişik yörelerde –Almanya, İngiltere, Urfa, Adıyaman ya da Maraş'ta– bu muhabbeti, bu demi, bu cemi sürdüren erdemli kişilerle kaynaştıkça, bu kişilerin büyük kısmının ilk albümü dinlediklerini gördüm, söylediğim deyişlerin hepsini ezbere biliyorlardı. O insanlara karşı kendimi sorumlu hissettim. Ozanların yaptığı gibi, o malzemeyi taşıyanlardan biriyim. Belki kendi eserlerimi yazmıyorum ama, o devranı sürdüren çarkın dişlilerinden bir tanesiyim... Bu bende bir baskı yaratmadı, tam tersine, şevk uyandırdı. "Bu Dem" albümünde arkeolojik bir malzemeyi alıp sunuyor değilim, meğersem bu dem gerçekten sürüyormuş, bunu söylemeye çalıştım.

Curayı çalan yok. Biraz Erdal Erzincan çalıyor kayıtlarında. En son Nesimi Çimen çalıyordu. Hasret Gültekin de çok meraklıydı. İkisi de Sivas'ta öldü, bitti bu iş.

Tahmin etmiyor muydun sürdüğünü?

Kendi yöremde bitmişti. Maraş yöresi, Arif Sağ'dan Sabahat Akkiraz'a kadar, bugün Alevi-Bektaşi müziği yapan insanlar için çok zengin bir yer. Mahzuni, Nurşanî, Meçhulî, Melulî, Mücrimî gibi ozanların yanısıra, Tacim Dede, Mehmet Mustafa Dede, Sadık Hüseyin Dede gibi bu yüzyılın en önemli kaynak kişileri hep o yöreden çıktı. Ama o muhabbet bir sürü nedenden dolayı bitmişti. Muhabbet derken hem cemi kastediyorum, hem dem kısmından bahsediyorum. Ben son demine yetişmiştim. O yaşlı insanlarla yoğrulmuştum. Şimdi bir kısmı çok yaşlandı, bir kısmı da öldü...

Albümün başında, ortasında ve sonunda "Dem", "Bu Dem" ve "Her Dem" isimlerinde, sazla çaldığın üç enstrümantal parça var. Neden böyle kurguladın albümü?

Albümün girişindeki "Dem", dede sazıyla çaldığım bir üvertür, bir önsöz. Sonra deyişleri okuyorum ve curayla "Bu Dem"i çalıyorum. Bir dem olarak başladı, sonra bu deme geldik ve gönlüm istiyor bu muhabbet, bu coşku her dem sürsün... Sazla, deyişlerin arasındaki bağa vurgu yapmak istedim... Albüm çıktıktan sonra Âşık Daimi'nin bir şiirine rastladım. Şöyle demiş: "Kendi ahvalimle okur yazarım / Hakikat gülünü derdiğim bu dem // Mürşidi kamilden himmet istedik / Hakkın didarını gördüğüm bu dem." Aynen benim yaptığım vurgu gibi, ânı, soluğu imliyor: "Daimi'yim alem binişan oldu / Çok şükür bu iller ürüşan oldu / Gönlüm ağlar iken şaduman oldu / Yareme merhemi sardığım bu dem."

Verdiğin solo konserlerde repertuarında neler var?

"Ummanda" albümü var, "Bu Dem" albümü var. İkisinde de olmayan, ama yine deyiş olarak söylediğim pek çok eser var. Dede sazımı alıp çıkıyorum, kırk-elli dakika çalıp söylüyorum. Avrupa'nın bir sürü şehrine gittim. Anadolu'da da gitmediğim yer kalmadı. Konser formatımız zamanla değişti. Söyleşili konserler yapıyoruz artık. İnsanlar bir yandan da sohbet etmek, deyişlerin içine girmek, sazla sözle ilgili sorular sormak istiyorlar. Ben de uzman değilim. Konuştukça öğreniyorum, ben de soruyorum. Karşımda yaşlı insanlar oluyor, ama gençleri de görmek istiyorum. Eski bir sazla eski havaları çalıyorum, ama genç bir adamım. Bir süre sonra farkettim ki, yurtdışında da, Türkiye'de de hem inanç hem kültür kısmına meraklı ve kafası açık bir Alevi gençliği var, kızlı erkekli.

Şu eski sazından bahsetsene biraz.

"Ummanda"da çaldığım sazı dedemden almıştım. "Bu Dem"deki ve konserlerdeki saz, yine aynı ustanın –Kilisli Arif ustanın– yaptığı, ama başka bir akrabamdan gelen bir saz. 70-80 yıllık sazlar bunlar. Aslına bakarsan, öbür sazlar sahnede çalmaya daha elverişli. Dede sazı V şeklinde. Kucağına alacaksın, karın boşluğuna girecek, onu hissetmen gerek. Yerde oturarak çalıyorsun. Tercihim, konserlerde de tıpkı cemlerde olduğu gibi yerde oturmak. Dizlerimi kırabileceğim bir yerde daha rahat ediyorum. Ama ne yazık ki her konser buna elverişli olmuyor.

Artık dede sazı yapan usta kalmadı mı?

Bir Elbistan'da, bir de Elazığ'da iki arkadaşımız var. İkisinin de adı Mehmet. Özellikle Elazığ'daki arkadaşımızdan hemen her ay beş-on saz getirtmeye çalışıyorum. Tanıdığım bütün müzisyenlere birer tane o sazdan aldırdım. Dede sazı gibi oyma sazlarda dut kullanılıyor, artık hem dut fazla yok, hem de oyma işi zor bir iş. Yaşlı kuşak dedeler bile artık normal bağlama çalıyor. Benim derdim, en azından insanlar görsün, kayda geçsin. Bir de albümde kullandığım küçük cura var, iki telli, ruzba diyoruz buna. Curayı hiç çalan yok. Farklı bir tınıyla, biraz Erdal Erzincan çalıyor kayıtlarında. En son Nesimi Çimen çalıyordu. Hasret Gültekin de çok meraklıydı. İkisi de Sivas'ta öldü, bitti bu iş.

Yaşlı insanların karşısına bu sazla, bu sözle çıktığında şaşırıyorlar mı?

O acayip duyguyu çözemedim. O tını onları geriye götürüyor. İlk başlarda zaman algımı ben de kaybediyordum. Zaten olduğumdan da küçük gösteriyorum. Sesi bas olan bir tip de değilim. Bir yandan da çaldığım havalar eski havalar. Ben bile kendimi tuhaf hissediyorum. Onlar nasıl hissediyor, allah bilir. Cemde "eşikteki de, beşikteki de bir" denir, kimse ayırt edilmez. Bu kod beynimin bir köşesinde beni rahatlatıyor.

Deyişlerden oluşan bir albümü "dinî müzik" olarak tarif edebilir miyiz? Sen dinî müzik mi yapıyorsun?

Dinî albüm, dinî müzik diye bir sınıflama var mı, bilmiyorum. Bu albümleri Alevi-Bektaşi toplumu için yapmıyorum sonuçta. Bir propaganda ya da misyoner bir faaliyet değil. Bulunduğumuz muhabbet ortamında sadece Alevi-Bektaşiler yok,

Sünni arkadaşlar da oluyor. Başka bir müzik yapmayı bilmiyorum. İlk başladığım zamanlarda "bırak bu işleri, Alevi ayaklarını" diyenler daha fazlaydı. "Tamam, güzel, bunu bir zamanlar dedeler okudu, biz bugünün hayatına bakalım" diyenler hâlâ tek-tük oluyor. Her dinin içinde bir yaşam biçimi, bir kültür var. "Alevilik nedir"in tek bir cevabı yok. Tek başına din mi, mezhep mi, inanç mı, kültür mü, sosyal bir ortam mı, bu sorulara verebileceğim tek bir cevap yok, kimsenin de verebileceğini sanmıyorum. Bu da bence bir güzellik. Daha da ötesi, zenginlik. Sosyal yanı güçlü olduğu için gerçekten de bu dem yaşanıyor.

Alevilikte müzik gündelik hayatın önemli bir parçası, değil mi?

Hem de çok önemli. İki Alevi bir araya geldiğinde müzikle kaynaşır.

Âşık Mahzuni'yi niye "Alevicilik" yapmakla suçluyorlardı bir zamanlar?

Mahzuni genellikle sosyal konulardan bahsederdi ama, mesela İmam Hüseyin'le ilgili çok ağır deyişleri de vardı. "Alevicilik yapmak" daha dinsel şeylerden bahsetmekti ve bu, sola iyi gelmiyordu. Soldan bakarsak, Kerbela'da öldürülen İmam Hüseyin baş eğmeyen bir yiğittir. Aleviliğin böyle isyan eden, hiçbir zaman baş eğmeyen bir yanı var. Pir Sultan Abdal, Kalender Çelebi, inancı uğruna kafasını kılıcın altına koyabilecek insanlar. Sol bunun sadece muhalif yanını görürken, Mahzuni Şerif, Feyzullah Çınar gibi bazı ozanlar dinsel yanına da vurgu yaptılar. Bu da Alevicilik yapmakla eşdeğer görüldü. O dinsel vurgu sola iyi gelmedi. Nitekim '70'lerde bizim yöremizdeki dede çocukları ya da Aleviliğe daha yakın ailelerin çocukları hep solla haşır neşir oldular ve arada ciddi bir uçurum doğdu. Asıl kopukluk orada başladı. Çocukların babalarına "sen şeyhlik yapıyorsun, bu dedelik, pirlik de nereden çıktı" dediğini biliyoruz. Zamanla, solun iyice unutulmaya başlandığı, Alevi örgütlenmelerin arttığı dönemde, eski solcu denilen bu insanlar Alevi derneklerinde lider konumuna geldiler. İçlerinde gerçekten sol değerlere inanan, ama aynı zamanda Alevi felsefesi içinde olan insanlar da var. Yeni kuşak daha da rahat, daha önyargısız büyüyor. Bu deyişlerin içindeki dinsel unsuru da algılayabiliyor, daha sosyal, kültürel ya da başkaldıran yanını da.

İranlılar iyi bir konsere "bunda hal var" diyorlar. Moradi "bu hali stüdyoda yakalayamayabiliriz" dedi, "Companion" öyle çıktı. "Bu Dem"deki çalış stilimi etkiledi bu.

Muhabbet ortamlarının dinî yönü çok mu ağırlıklıdır? Gündelik hayatla ilgili hiçbir şey konuşulmaz mı?

Muhabbet muhabbeti açıyor. Bir kişi konuşup da kırk kişi dinlemiyor. 7'den 77'ye herkes orada. Saz çalınıyor, söz söyleniyor, şiirler okunuyor, siyaset de konuşuluyor, futbol da... Gece 12'de iyice içkiler içiliyor, muhabbet coşuyor, derinleşiyor. Ertesi sabah işe gidecek, ama uyuyamıyor adam. Almanya'da oturan bir arkadaşımız, Hacı Bektaş'taki postnişine şöyle söylemiş: "Efendim, bir karar çıkarsanız da, 12'den sonra şu Aleviliği yasaklasanız, uyuyalım ve sabah işe yetişelim." *(gülüyor)*

Alevi ozanlarının zengin dünyası '70'lerde Anadolu rock'a dönüştü. Mesela Mahzuni bir taraftan üretirken, aynı anda İstanbul'da bir takım gruplar Mahzuni söyleyebiliyorlardı ya da kendilerini onun gibi ifade etmeye çalışıyorlardı. Şimdi madem bu demin sürdüğünü söylüyorsun, bu müziğin başka bir forma, daha şehirli, popüler bir tarza taşınma potansiyeli var mı?

Türkü barlar çoğaldıkça, Alevi müziğinin daha çok çalındığı, söylendiği ortamlar olmaya başladı. Rock gitarla, davulla, basla ya da tek bağlamayla bu müziği icra edenlerin sayısı arttı. Yeni eserler de fazlalaştı. Ama şöyle bir tuhaflık oluştu: Temel motifler alınıyor, birbirine yapıştırılıyor, fakat totalde hiçbir anlam ifade etmeyen, abuk subuk Alevi şiirleri sarıyor ortalığı. Müzik kısmı belki gelişti, canlandı, dinamizm kazandı, ama sözel kısım gitgide zayıfladı. Sözün içindeki mânâ kayboldu. Sözdeki görünen mânânın ötesindeki batın mânâ için pişmek gerekiyor. En ünlüsünü örnek vereyim: "Gül yüzlü gül destim / Pirim ben sana küstüm / Cahille sohbeti kestim / İnan değil sana kastım." Şimdi bu ne anlama geliyor? Bence pek anlamı yok. Pirine küsmüş, ama ona kastı yokmuş... İnsanların dilinde sakız oldu bu. Bu stilde yüzlerce eser üretildi. Şimdi Alevi televizyon kanallarında en çok bunlardan dönüyor. İşin bu kısmında film koptu. '70'li yıllarla bugünü kıyaslarsak, bugünküler seviye olarak, içerik olarak o zenginlikte ne yazık ki değil.

Geçen yıl, genellikle caz albümleri yayınlayan ECM şirketi bir bağlama-kemençe albümü çıkardı: "The Wind"de İranlı kemençeci Kayhan Kalhor ve Erdal Erzincan ikilisine sen de eşlik ettin.

O albümde "Allı Turnam", "Mevlâm Birçok Dert Vermiş", "Kula Kulluk Yakışır mı?" gibi tanıdık melodiler var. Kayhan şu an memleketi İran'da, ama bir dönem Türkiye'de yaşamış, Kanada'ya Türkiye'den göç etmiş... '80'li yıllarda İstanbul'da kalırken "Muhabbet" kasetlerini, Arif Sağ kasetlerini çılgınlar gibi dinlemiş. Erdal'ın bu albüm için Kayhan'ın yapacağı herhangi müziğe adapte olması çok daha zordu. Kayhan Türkiye'ye geldi ve Anadolu müziğinin içine girdi, biraz kendi motiflerini kattı, öyle bir albüm ortaya çıktı.

Sen de yetişme çağında çılgınlar gibi dinliyordun herhalde "Muhabbet" kasetlerini. Aradan yirmi yıl geçtikten sonra aynı albümde buluşmanız ilginç değil mi?

Evet, çok ilginç. Erdal için de aynısı geçerli. O da Arif Sağ'ın o kayıtlarıyla büyümüş bir insan. Kayhan'ın o repertuara olan sevgisi ve çalma arzusu hem gururumu okşuyor, hem de onlarla çalmak hoşuma gidiyor. Ama İranlı bir kemençeciyle Türkiyeli bir bağlamacının albümünde o bildik repertuar değil de, her iki tarafın katkıda bulunduğu çok daha özel şeyler çalınsa daha iyi olurdu denebilir tabii ki. Kimileri albümü bu açıdan eleştirdi, ama işin arka planında durum anlattığım gibiydi.

'80'li yıllardaki "Muhabbet" kasetlerinin yarattığı dalgaya, uyandırdığı heyecana benzer yeni bir şeyler var mı bugün Alevi müziğinde?

Fazla yok. Ama son iki yıldaki etkinliklerini, konserlere gelen kalabalığı ve internette dolaşan videoları düşününce, herhalde en büyük etkiyi Hasbıhâl topluluğu yaratıyor diyebilirim. Hasbıhâl topluluğunda üç-beş müzisyen var ama, yanımızda cemlerde hizmet yapan birçok arkadaş var. Hasbıhâl bir yandan o "Muhabbet" serilerindeki muhabbet havasını sürdüren bir topluluk, ama diğer yandan da söylediği her şeyi yaşama geçiren bir yanı var. Erdal Erzincan, Muharrem Temiz, Cengiz Özkan, Tolga Sağ, Erkan Oğur, bütün bu insanlar Hasbıhâl'le birlikte bir sürü konser verdiler. Bazen birlikte çalıyoruz. Dolayısıyla Hasbıhâl'in herkese açık olan bir yanı olduğu için insanlarla paylaşıma vesile oluyor.

Söyleşinin başında, bazı insanlarla tanışman sayesinde muhabbet ortamlarına yeniden döndüğünü söyledin. Bu insanlardan en önemlisi, Hasbıhâl'i sürükleyen Dertli Divani mi?

Evet, Dertli Divani hem Anadolu'nun değişik yörelerindeki, hem de yurtdışındaki birbirinden bağımsız insanların ortak merkezi. Divani Baba bir şekilde hepimizi buluşturdu. Sonuçta cem yürüten, ama ozanlık vasfı olan genç kuşaktan biri olduğu için bizim gibi meraklı insanlara çok iyi geldi onun varlığı. Eserlerinde günlük yaşamdaki meselelerden bahsederken, Mahzuni'nin yaptığı gibi Alevi-Bektaşi şiirinin temel noktalarını alıp bunu bugünün dünyasının içine katarak söylüyor. Zaten Dertli Divani, Mahzuni'nin çok sevdiği genç ozanlardan biriydi.

Birlikte pek çok konser verdiğin ve "The Companion" albümünü çıkardığın İranlı Ali Akbar Moradi'yle ilişkin nasıl başladı?

Irène Mélikoff'un "Uyur İdik Uyardılar" diye bir kitabı var. Lise yıllarında o kitabı çok okuyordum. Ehl-i Hakk'tan sürekli bahsediyordu. İlk orada okumuştum bu kelimeyi. Zaten Farsçaya, İran müziğine meraklım vardı, İstanbul'a geldikten sonra ilgim daha da arttı. 2002'de Yannis isminde, Kürt müziğini araştıran Yunanlı etno-müzikolog bir arkadaşım, Ali Akbar Moradi'yle tanıştıklarından bahsetti. Moradi'nin kayıtlarını dinlemiştim. Yannis sayesinde Moradi'yle Tarzanca yazış-

Ulaş Özdemir, Ali Akbar Moradi'yle

maya başladık. İran'la ilgili merakım daha da arttı. Çünkü Ehl-i Hakk'lar Hacı Bektaş'ı pir olarak kabul ediyorlar. Moradi bir şekilde Hacı Bektaş'a gelmek, buradaki insanları tanımak istiyordu. Ben de İran'a gitmeyi kafama koymuştum. Gidip derleme yapıp oradan bir şeyler almak için değil, direkt arkadaş, dost, onlardan biri olarak gitmek istiyordum.

Nedir bu Ehl-i Hakk inancı?

Aleviliğe çok yakın, senkretik yapıda, heterodoks bir inanç. Pir olarak Hacı Bektaş'a inanıyorlar, ama İran Kürdistan'ında, Hacı Bektaş'ın reenkarnasyonu olark kabul ettikleri Sultan İshak zamanında şekillenmiş bir inanç. Tıpkı Alevilik gibi, onların da tek ibadeti cem. Onlarda, bir cemde okuduğun bir makamı başka hiçbir yerde okuyamazsın. Moradi'yle çaldığımızda, cemde okunan repertuara dokunmuyoruz. Tamburu hele bar gibi bir ortamda çaldırmazlar zaten. Bizde de sazın bir kutsiyeti vardır, dede sazı yapı olarak tambura çok benzer, ama o kutsiyet gitmiştir, sadece sembolik değer olarak vardır. İran'da hâlâ Ehl-i Hakk olmayan birisi bile tamburu eline aldığında öpüyor. Yere öyle alelâde bırakmıyor. Master tezim de, Ehl-i Hakk'ın kutsal sazı tambur üstüne: Bir halk çalgısının kültürel ve sosyal bağlamda kimliğinin incelenmesi. Ehl-i Hakk'lar biraz da ses kaydının gelişmesiyle dışarı açılmış bir topluluk. Dışarıdan içlerine girmek kolay değil. Şii dünyasından da baskı gören bir grup, çünkü camiye gitmiyorlar, ceme gidiyorlar. Onların hakkında da, aynı Alevilerde olduğu gibi, "mum söndü" tipi bir sürü iftira var. '70'lerde Ehl-i Hakk müzisyenleri plaklar kaydetmişler, tepki gösterilmesine rağmen çok popüler olmuşlar. Bizde deyişler nasıl Türkçeyse, onlarda orijinal kelâmlar Kürtçe. Bu plakların onlardan farkı, Farsça olması ve geleneksel makamlar yerine yeni yazılmış makamların kullanılması... Tezimde bütün bunlardan yola çıkarak tambur sazının Ehl-i Hakk inancının dışa açılmasındaki işlevinden ve topluluk içindeki bellekle ilişkili statüsünden bahsediyorum.

Sonuçta atladın ve İran'a gittin, öyle mi?

2003 yazında uçağa atladım, elimi kolumu sallaya sallaya gittim. Moradi'ye hediye etmek üzere bir saz almıştım yanıma. Bir sabah Moradi beni Kirmanşah'ta karşıladı. Kirmanşah, oranın Diyarbakır'ı. İran Kürdistan'ının en büyük şehri. Bir şeyler öğrenmek istiyorum, sormak istiyorum ama, onları ürkütmek istemiyorum. Başlarda biraz zor bir durumdu. Ama beni ailelerinden biri gibi karşıladılar. Bizim köylerden birine gitmiş gibi oldum. Ben onlara soracağıma, onlar bana sürekli soru soruyor. Her gelen saz çaldırıyor, deyiş okutuyor, semah söyletiyor. Bir süre sonra birlikte çalmaya başladık. Ben aslında sazı ona hediye götürdüm, o çalsın istiyorum. Moradi bana tamburla eşlik etmeye çalışıyor. 10-15 gün boyunca hayatımda çalmadığım kadar bağlama çaldım. Gece gündüz elimden düşmedi. *(gülüyor)* Moradi hayatında pek fazla Alevi deyişi dinlememiş. Bense Ehl-i Hakk müziği epey dinlemiştim.

Moradi, mesela Pir Sultan Abdal adını duymamış mıydı?

Hayır, ama Seyid Nesimi'yi ikimiz de ezbere biliyorduk.

Moradi hiç Maraş'a geldi mi?

Daha gelemedi. 2004'te ilk defa Türkiye'ye geldiğinde CRR'de bir konser yaptık. O ilk konserimizdi. Moradi ilk kez İran dışından bir müzisyenle birlikte çalıyordu. Zaten "senden başka kimse benimle çalamaz" diyor. Çünkü doğaçlamaya müthiş teşne bir saz çalıyor. O sazla her an her yere girebilir. Anladım ki, konserlerde kesinlikle sağında oturmam lâzım. Sağından sürekli eline bakıyorum. Gittiği perdeye göre ben de oraya kayıyorum. Kolay değil Moradi'ye adapte olmak. İlk zamanlar, Moradi tamburuyla olmayacak bir yere girdiğinde, ben ters ters bakıyordum. Bir gün Moradi beni kenara çekti, "hata yaparsam kızma, gül" dedi. "Kızarsan, ben de tedirgin olurum, sen o sırada gül, ben anlarım, başka bir yere gideriz" dedi. Sık sık repertuarın dışına çıkıyoruz. Bambaşka bir yere gittiğimizde hep birbirimize gülüyoruz. Şimdi gülen fotoğraflara baktıkça şaşırıyoruz: Allah allah, acaba bir hata mı vardı, yoksa gerçekten birbirimize güldük mü? *(gülüyor)*

Repertuarınızın temel özellikleri neler?

Bakışımız "The Wind" albümünden çok farklı. Yaptığımız, varolan bir ezgiyi alıp, baştan sona çalıp ona tambur ve bağlama motifleri katmak değil. Mesela "Ela Gözlü Pirim Geldi"yi çalıyoruz, ama hiç benzemiyor, çünkü Moradi ona bambaşka bir şey katıyor, anladığı şekilde yorumluyor. Doğaçlama kısmını açık bırakıp bütün melodiler sarmal gibi birbirinin içine geçsin istiyoruz. Ne Ehl-i Hakk melodisi olsun, ne Alevi melodisi olsun, ne bağlama olsun, ne tambur olsun, mümkün olduğu kadar serbest bir şeye dönüşsün.

"Companion"un kayıtlarını nerede, nasıl yaptınız?

"Companion" albümü, 2006'da Antwerp'da verdiğimiz konserin kaydı. Orada Kayhan Kalhor ve Erdal Erzincan'ın da katıldığı "Türkiye-İran Buluşması" başlıklı bir turne yapmıştık. O kayıt, turnenin bizim çaldığımız bölümünden oluşuyor. İranlılar iyi bir kayıda ya da konsere "bunda hal var" diyorlar. Moradi bu konserde her şeyiyle, çalışla, söyleyişle, başlangıcıyla, sonuyla bir hal olduğunu düşündüğü için basalım istedi. "Bu hali stüdyoda tekrar yakalayamayabiliriz" dedi. Hal dediğimiz şeyin içinde de kendini ifade etme gücü var. "Bu Dem"deki çalış stilimi etkileyen bir şey oldu bu.

Ehl-i Hakk'larda da dem var mı?

Var, ama cem sırasında değil. Günlük hayatta içiliyor.

Yasak değil mi İran'da?

Yasak. Ama herkes içiyor. Türkiye'de bulamadığın çeşitte her tür içkiyi her tür ortamda bulma şansın var. Tahran'da ya da Kirmanşah'ta, her yerde, gittiğim evlerde hemen soruyorlar: "Viski mi, şarap mı, bira mı?" Bira istersem, "Tuborg mu içersin, Efes mi, Carlsberg mi?" Türkiye'de kimse bana bu soruyu sormadı bugüne kadar. *(gülüyor)* Çok rahatlıkla içkiye ulaşabilirsin. Genellikle Irak'tan kaçakçılar getiriyor. Moradi her sene üzümünü alıp kendi evinde şarabını üretiyor. Dışarıda, kamusal alanda tabii ki yasak, ama evlerde insanlar içiyor.

"Persepolis" filmindeki gibi ev baskınları olmuyor mu?

Son zamanlarda yokmuş. Jafar Panahi'nin "Crimson Gold" filminde şu vardı: Polis parti verilen evlere girmiyor ama, partiden çıkanları kapıdan alıp götürüyor. Ama benim bulunduğum ortamlarda kimsenin bir korkusu yoktu. Çok avangard, çok uçuk parti ortamlarının olduğunu İran'da herkes biliyor. Batı müziği çalınan, yazarların, çizerlerin, sinema oyuncularının olduğu çok sosyete partilere de gittim, daha geleneksel müzik yapan insanların evlerindeki partilere de gittim. Hepsinde içki vardı. Hepsinde müzik vardı. İran partilerinde, eğer yemekliyse, mutlaka kelle paça yapılıyor.

9/8'lik oyun havası ritmiyle semahlar var. Müzik çok dinamik bir şey. Yaşadığı coğrafyadan etkileniyor. Çaldığın saz, coğrafyanın ağacına göre şekilleniyor.

Moradi siyasî açıdan nasıl biri?

Muhalif bir insan. Bir zamanlar Marksistmiş, sol harekete bulaşmış. Ama oradaki Ehl-i Hakk'lar buradaki Aleviler kadar siyasî hayatın içinde aktif rol almamışlar. Moradi yaşça benden büyük, '57 doğumlu, ama onunla arkadaş gibiyim. Oğulları benden küçük, onlar da kardeşim gibi... Çalarken hepimiz bir aile, tek bir vücut gibiyiz.

Moradi, adının niye Ulaş olduğunu biliyor mu?

Bilmez olur mu? Daha ilk gün tanıştığımda söylemiştim Ulaş'ın mânâsını. "Ulaş Bardakçı diye bir devrimci vardı ve Che gibi biriydi" diye anlattım. "Güzelmiş" dedi. "Üstelik Hacı Bektaş'lıdır" deyince daha da çok hoşuna gitti. *(gülüyor)*

Söyleşi: ***Derya Bengi - Şahan Nuhoğlu***

15. Uluslararası İstanbul Caz Festivali

Herbie Hancock: *(2 Temmuz, Açıkhava / 3 Temmuz, CRR)* Festivalin onur konuğunu farklı setlerle izleyeceğiz. Norah Jones, Tina Turner, Leonard Cohen eşliğinde kotardığı Joni Mitchell parçalarından mürekkep son albümünü ilk gece icra edecek; ikinci gece trio'suyla döktürecek.
Maffy Falay Quintet: *(2 Temmuz, Nardis Jazz Club)* Türkiye-İskandinavya Buluşması adlı projede kale ve ortasahayı Türkiye koruyor; kontrbas ve davul yerli işi, ataklar ve kanatlar İskandinav modeli.

Rufus Wainwright

Carla Bley

Lenny Kravitz

Carla Bley: *(5 Temmuz, Arkeoloji Müzesi)* Psikodelik operaları, yenilikçi besteleriyle nam salmış Bley'in dev müzisyenlerle buluştuğu Mare Nostrum projesi, cazın çıtasını yukarı çekecek türde.
Pink Martini: *(6 Temmuz, Açıkhava)* Oda müziği orkestrası havaları var, ama kulağı okşayan 1930'ların Küba dans melodileri de. Japon film noir'ına da yakışıyor yaptıkları, ama Fransızca, Arapça, İspanyolca, Yunanca ve Hırvatça da söylüyorlar. Portland'lı 12 kişilik orkestra, solist China Forbes'un etkileyici sesi ve gösterişli üflemelileriyle kulağımızın pasını alır.
Rufus Wainwright: *(8 Temmuz, Aya İrini)* Bu senenin aslarından biri, kabare rock'unun yükselen sesi. En son Judy Garland şovlarıyla sükse yapan Wainwright, bizzat şahit olacağımız için ne mutlu bize ki, popun, rock'un en iyi konser vokalistlerinden biri, bir balad prensi. Aya İrini'de sadece piyanosu ve içli sesi olacak. Kaçmaz!

Pink Martini

Caetano Veleso: *(10 Temmuz, Açıkhava)* Uzun lafa ne hacet! Tropikal popun devi İstanbul'un iklimini değiştirir, gecenizi iyi eder. Ayrıntılar Roll'un sayfalarında gizli...
Yasmin Levy: *(14 Temmuz, Esma Sultan)* Sefarad müziğini Endülüs flamenkosu, Ortadoğu ve Anadolu müzik gelenekleriyle yoğuran Kudüs doğumlu Levy'den dünyalı bir müzik ziyafeti.
"Nina Simone Tribute": *(15 Temmuz, Sepetçiler Kasrı)* Simone'un 41 yıl boyunca müzik direktörlüğünü yapmış gitarist Al Schackman ve orijinal orkestra üyeleriyle sahneyi paylaşacak Dee Dee Bridgewater, Raul Midón, Stacey Kent ve Sibel Köse, efsane ismin repertuarından standartları seslendirecekler.
Lenny Kravitz: *(30 Temmuz, Kuruçeşme Arena)* Rock'un az, heyecan verici caz buluşmalarının çok olduğu festivalde rock gitarını, vokalini soul-funk, hard rock köklerinin içine yaslamış Kravitz gevşek bir gece yaşatacak.

Judas Priest

1971 doğumlu İngiliz grup, hard rock'u metale evrilten grupların başında kabul ediliyor. Vokalist Rob Halford'un 13 senelik ayrılığından sonra gruba geri dönüşü hayranlarınca çokça kutlanmıştı. Efsane kadro haziranda yayınlanan "Nostramus" albümleri kapsamında 13 Temmuz'da ziyaret edecekleri Kuruçeşme Arena'yı ceplerindeki epik hikâyelerle sallamak ne kelime, "rocka rolla"yacaklar...

Massive Attack

Bristol sound'un, trip-hop'un en has, en erotoman, aynı zamanda angaje ve yıkıcı gruplarından Massive Attack –kaç kişiydiler o zaman, kaldı iki şimdi. Ama, 3D'nin yanına Daddy G geldi miydi, mevzu iyice boyutlanıyor. Bunu daha evvel tecrübe ettik. O zaman bir kez daha yumruk havaya, 13'ünde Parkorman'a...

Björk

Ahir zamanların en ilginç sanatçısı bir kez daha İstanbul'a düşüyor. Kutup şantözü, şaman punk İzlanda'nın karanlığından İstanbul'da bir aydınlığa çıkartacak bizi, tarta tarta, salına salına. Takvimleri ayarlayalım, 3 Ağustos'ta Kuruçeşme Arena'dayız...

Kruder & Dorfmeister

Electronica Festival

FG 93.7 tarafından 11-12 Temmuz'da Parkorman'da düzenlenen Electronica Festival, beşinci yılında elektronikacıları doyuracak bir programla, dev bir çadır ve bir ana sahnede dünyanın dört bir tarafından yolları gözlenen DJ'leri, prodüktörleri ağırlayacak. David Guetta, Kruder & Dorfmeister Soundsystem, Felix Da Housecat, Etienne De Crecy, Tiga, Trentemöller, Deadmau5, Sagopa Kajmer, Bedük, U.F.U.K.'la içimizden elektro dalgalar geçecek. Liste gayet sağlam görünüyor...

Bob Sinclair

Büyük kulüp hitlerinin mimarı Parisli DJ, hip hop'tan acid caza, electro-funk'tan ambient chill-out'a türler arasında gezinip dans pistinin nabzını yakalamıştı. "Hiç işim olmaz" diyenin dahi kulağında yer etmiş birkaç parçasının olduğuna bahse gireriz. 29 Temmuz gecesi Parkorman'ın kralı kesilir pikabın başında...

Hayal Kahvesi Beyoğlu

1 Temmuz **Ergin Gürkey - Nabız** */ 2 Temmuz* **Bulutsuzluk Özlemi** */ 3 Temmuz* **Cenk Han Alkaya** */ 8 Temmuz* **İhtiyaç Molası** */ 9 Temmuz* **Kutsal** */ 10 Temmuz* **Selçuk Sami Cingi** */ 11-18 Temmuz, 00:30* **Mirkelam** */ 15 Temmuz* **Aseton** */ 16 Temmuz* **Tuna Kiremitçi Band** */ 17 Temmuz* **Asfalt Dünya** */ 22 Temmuz* **Egoist** */ 23 Temmuz* **Dört x Dört** */ 24 Temmuz* **Gevende** */ 25 Temmuz* **Scool** */ 31 Temmuz* **İskender Paydaş Performance**.

Mirkelam

Mirkelam dışında bütün konserler 22:00'de başlıyor. Ayrıca her hafta 00:30 itibariyle pazartesileri Keyif, salıları Deep, çarşambaları Özge Fışkın, perşembeleri Nefes, cumartesileri Soul Stuff, pazarları Galactica...

Metallica

1993 yılında İnönü Stadı'ndaki konserde 48 bin, 1999'daki Ali Sami Yen konserinde 46 bin kişiyle İstanbul'u sallamışlardı. O zamanlar saçlar uzundu, şimdi hikâyeleri uzun, dile kolay, '80 başlarından bugüne... 27 Temmuz'daki üçüncü randevu yine Ali Sami Yen'de. "Creeping Death"den "Enter Sandman"e, "Sad But True"dan "Harvester Of Sorrow"a, bir sürü klasiklerini çalmamazlık etmeyeceklerdir. Öncesinde Pentagram, gece boyu headbang, agresyon, thrash...

ETKİNLİK

Adaevi Kültür Etkinlikleri

Ada yolcuları kalmasın! Büyükada'da üç aya yayılan bir kültür şenliği başlıyor. İskele meydanında bulunan Adaevi'ndeki etkinlikler kapsamında konserler, tiyatro oyunları, sergiler, sohbetler, performans, atölye çalışmaları ve film gösterimlerine yer verilecek... Şehirden uzaklaşmak için güzel vesile...

FESTİVAL

3. Yeşil Yayla Festivali

1-3 Ağustos tarihlerinde Rize'nin Fındıklı ve Hemşin ilçelerinde düzenlenecek Yeşil Yayla Festivali, hidroelektrik santral tehdidi altındaki derelere dikkat çekmek derdinde. Hemşin vadisinin Çüpendüzü yeşilliğinde sahne alacak Bozlak müziğinin üstadı Neşet Ertaş'ı yöre halkıyla ilk kez buluşturacak etkinliklerde Trabzon yöresi halk şarkıları seslendirecek İlknur Yakupoğlu, Doğu Karadeniz ve Laz müziği derlemeleriyle bildiğimiz Ayşenur Kolivar, Birol Topaloğlu, yerel destancılar ve yörenin farklı dillerinden ezgiler seslendiren Grup Helesa da bulunacak. "Derelerin kirliliği ve santrallerin toplumsal maliyeti" üstüne yapılacak panel ve Gürcüdüzü vadisine bir gezinin de düşünüldüğü festivalde tüm etkinlikler ücretsiz. Ayrıntılar için: www.yaylafest.org, www.golader.org...

Birol Topaloğlu

MECMUA

Kargamecmua

"Bağımsız, fütursuz sanat ve yaşam kültürü" dergisi kargamecmua'nın temmuz sayısı dolanımda. Dosya konusu "itidal" kelimesini irdeleyen yazıların yanısıra Galip Tekin de çizgileriyle derginin sayfalarında. Mecmuanın web yayını www.kargamecmua.org adresinde bu ay hizmete giriyor. Siteden eski sayılara ulaşmak, indirmek mümkün olacak...

ATÖLYE

Ayşe Tütüncü

Kayaköy Kültür Sanat Uluslararası Yaz Atölyeleri

Müzikal damarları bir arada toplayan, Kadıköy'de nabzı tutan Gitarcafe ile Fethiye-Kayaköy'ün güzide mekânı Sarnıç Restaurant'ın işbirliğiyle müzik öğrencilerini ve amatör-profesyonel müzisyenleri usta sanatçılarla buluşturacak Kayaköy Kültür Sanat, temmuz ve ağustos aylarında uluslararası atölye çalışmaları düzenliyor. Altışar günlük 11 atölyeden oluşan programda dans, perküsyon, gitar, kanun, keman çalışmalarının yanısıra, yerli ve yabancı üstadların dinletilerine de yer verilecek. Hüseyin Karabey'in ödüllü son filmi "Gitmek"le tanıdığımız Ayça Damgacı da tiyatro atölyesinde katılımcılarla buluşacak. Antik Likya'nın bağrına, mübadele sonrasında terk edilmiş Kayaköy'e (Levissi), denize, güneye kaçmak için eşsiz bir mazaret. Ayrıntılar için: www.kayakoykultursanat.org...

SERGİ

AkSanat'ta Günümüz Sanatçıları

Genç sanatçıları teşvik etmek ve sanat çevresiyle buluşturmak amacı güden Günümüz Sanatçıları Sergisi'nin 27'cisi başladı, 31 Temmuz'a dek sürecek. Serbest konulu yarışmaya katılan 150 küsur eser arasından dokuz eser sergilenmeye uygun görülmüş. Seçil Alkış, Turan Büyükkahraman, Mehmet Dere, Selin Kocagöncü, Yener Pınarbaş, Esra Sağlık, Nejat Satı, Viron Vert, Halil Vurucuoğlu'nun işleri, küratörlerin işçiye ve emeğe vurgusuna uygun olarak farklı mecraları yan yana getirmeyi, güncel sanatlaştırmayı hedefliyor. Ne kadar güncel, ne kadar sanat, ne kadar sergi olmuş, gidip görmeli... Hamiş: 15 - 25 Aralık tarihleri arasında gerçekleşecek 5. Akbank Kısa Film Festivali için başvurular 13 Eylül'de sona eriyor. Elleri kaşınan kurmaca ve belgesel kısacılar davransın...

Burhan Doğançay

Pera Müzesi: Kolaj - Dekolaj

Burhan Doğançay ile Jacques Villeglé, kökenleri ve kültürleri farklı iki kuşaktaş, benzer şekilde kentle ilgilenmişler. İlki kolaj, ikincisi dekolaj yapıyor. Bir anlamda proto-graffiti... Pera Müzesi'nde 13 Temmuz'da son bulacak serginin küratörü Philippe Piquet'den dinleyelim: "Bu iki yöntem birbirine koşut değilse de, benzer iki tutumu yansıtıyor. Bir yandan sırtını kent izleğine dayamış rengârenk bir ikonlar dünyası yaratırken, bir yandan da o dünyanın bütünüyle soyut kompozisyonlar içinde eridiği bir imgeler dünyası kuruyorlar." Doğançay'ı bilirdik; Villeglé'le yan yana güzel ikili olmuşlar. Yırtık afişler arasından göz göze gelinen Strummer'lı dekolaja dikkat!

İstanbul Modern'de "İğne Deliği"

Mazisi milâttan önceye uzanan "camera obscura" (karanlık oda) ilkesine dayalı "iğne deliği" tekniğini kullanan 33 genç fotoğrafçının, fotoğrafın başlangıcındaki prensiplerle ürettikleri çalışmaları İstanbul Modern'de sergileniyor. 24 Ağustos'a kadar gezilebilecek 67 kareden oluşan seçkiye Adanalı öğrencilerin kendi yaptıkları (parfüm seti kutusundan helva kutusuna kadar) iğne delikli karakutular da eşlik ediyor.

BELGESEL

Kampanya: Kawasaki Adayı

Documentarist - İstanbul Belgesel Günleri

Gösterim güçlükleri yaşayan belgesellere ve belgeselcilere seyirciyle buluşma imkânı, deneyimlerin de aktarılabileceği bir zemin oluşturma saikiyle tertip edilen Documentarist, dünya belgeselinin nitelikli örnekleri ve yönetmenleriyle belgesel üretiminin etkin yabancı kurumlarından temsilcileri ağırlayacak. 8-12 Temmuz tarihleri arasında Fransız Kültür ve Pera Müzesi'nde takip edilebilecek belgesel günleri, pek çok ödüllü yapımla birlikte, yıl sonunda ilk kez verilecek olan "SİYAD en iyi belgesel ödülü"ne aday filmleri de görücüye çıkarıyor. Atölye ve sergi gibi yan etkinliklerle donatılmış günlerde, tarihin en kapsamlı medya projesi sayılan "Neden Demokrasi?" belgesel serisinin hikâyesi, BBC'nin belgesel kuşağı sorumlusu Nick Fraser'dan yapımına önayak olduğu filmlerden bir seçkiyle, "Neden Belgesel?" sunumunda anlatılacak... Ayrıntılı program için: www.documentar-ist.org...

BON IVER

Deer Hunter

Bon Iver ismiyle maruf Justin Vernon, ilk albümü "For Emma, Forever Ago" daki basit ama derin folk rock'uyla alkışlanıyor...

Ne oldu da 2006'nın sonunda babanın kulübesine kapandın?
Justin Vernon: Başka gidecek yerim yoktu, yaşadığım yerden, Kuzey Carolina'dan, Raleigh kasabasından uzaklaşmak zorundaydım. Kulübede geyik eti ve yeterince bira olduğunu biliyordum.
Niye Raleigh'den ayrılmak zorundaydın?
DeYarmond Edison diye bir grubumuz vardı, on senedir beraber çalıyorduk, ama grup dağıldı. Zor günlerdi. Grup olmayınca bir başına kalıyorsun. Nefret ettiğim bir mutfak işinde çalışıyordum.
Parasız pulsuz nasıl durdun kulübede?
İhtiyacım yoktu ki. Geyik avlamaya çıkıyordum, on günde bir babam öte beri ve su

getiriyordu. Düşünebileceğinizden çok daha fazla geyik eti yedim.
Kulübeye bir albüm tasarısıyla mı kapanmıştın?
Hayır, ama gitarım her zaman yanımdadır. Biraz yalnız kalmaya ihtiyacım vardı.
Şarkıların belli bir ilişkiyi mi anlatıyor?
Pek sayılmaz. Uzun zaman önce yitmiş bir aşkın etrafında örüldü şarkılar. Ama, herkese olduğu gibi, yeni bir aşk başlayınca eskiler de sürekli kurcalanır. Albüm genellikle benim olgunlaşma meselelerimle, yeni bir aşka heveslenmemle, ama başarılı olamayışımla ilgili.
Emma gerçek biri mi?
Hem evet, hem hayır. Emma gerçek adı değil en azından. O da dahil olmak üzere çevremdeki herkes zor zamanlar geçirdiğimi biliyordu. Hatıralarımdan, eski sorunlardan kurtaramıyordum zihnimi bir türlü. Yavan bir hayat sürüyordum, eski bir aşkı düşüne düşüne...
Wisconsin senin için neden önemli?
Oralardan yetişen müzisyenlerde de kendini gösteren duygusal atmosfer yüzünden. Ontario'dan Neil Young, Minnesota'dan Bob Dylan, Chicago'dan John Prine, Paul Westerberg... John Prine Ortabatı hissiyatıyla ve belli bir basitlikle, çok iyi gizlenmiş bir varoluşçulukla yazıyordu. Ufkumu o açtı...
(Uncut, Mojo, çev: Merve Erol)

TRICKY

Punk tavrı

Tricky beş aradan sonra "Knowle West Boy" albümünü yayınladı.

Kendinizi kısa ve can alıcı bir cümleyle nasıl tanımlarsınız?
Tam bir özentiyim.
Hep mi böyleydiniz?
Beni etkileyen insanlara benzemek istiyorum. Çocukken Specials'çılara benzemek isterdim. Yatağa uzanıp Terry Hall'la sahneyi paylaştığımı hayal ederdim. Hâlâ dinliyorum Specials'ı. Hatta yeni albümdeki "Council Estate"i bu etkiyle yapmaya çalıştım.
Becerebildiniz mi bari?
İnşallah. Ama zaman çok değişti. Şimdilerde anti-sosyal davranış bozukluğu hüküm sürüyor. Two Tone zamanlarında insanlar içli dışlıydı. Şimdi siyah çocuklar siyahlarla takılıyor, beyaz çocuklar da kendi gibileriyle. Bob Marley'i bana ilk dinleten beyaz bir çocuk olmuştu. Beyaz kuzenim Bowie ve Funkadelic dinlerdi. Arıza bir tipti, kavga etmeyi severdi. O hadiseleri, biri diğerine benzemez deli çeteleri ben de seviyordum. Şimdi bütün çocuklar bana birbirinin aynı gözüküyor.
Sizin müziğiniz de Specials ve Clash'inkiler gibi etkileyebilir mi insanları?
Bilmem. Birileri müziğimden, benim Specials'tan etkilendiğim gibi etkilenmişse ne güzel. Ama çoğunlukla kimsenin beni duymadığını düşünüyorum.
Reklam yapmayı pek sevmiyorsunuz, değil mi?

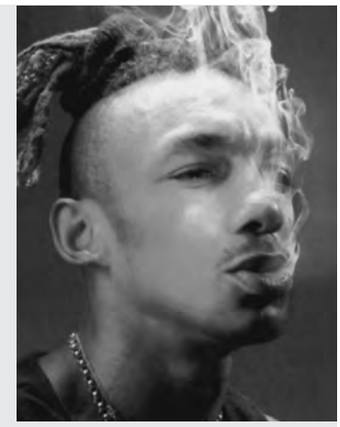

Doğama aykırı. Şöhret möhret işleri başından beri sorun oldu. Benim geldiğim yerlerde göz önünde olmayı istemezsin.
Sizi anneanneniz büyüttü. Verdiği en önemli öğüt neydi?
Bir polise asla gerçek adını söyleme.
Agresif bir tavrınız var...
Benimki punk tavrı. Gelinlik giydiğim zaman olduğu gibi. Bu büyük bir siktir çekmekti. En ufak müzik parçasının bile büyük bir siktir çekmesini istiyordum. "Maxinquaye" bir kafe albümü olunca "Nearly God"ı yaptım. Yiyorsa bir şarapevinde çalsınlar bu albümü.
Siyahların siyahları patır patır vurmasına ne diyorsunuz?
Çok acıklı. Beyazlar organize suça daha çok bulaşmış durumda. Siyahlarınki çete meselesi. Hiphop'u çok seviyorum. Fakat buralardaki silah kültürü konusunda hiphop'çuların sorumluluk alması gerekiyor. Her geçen gün daha fazla Amerika'ya benziyoruz.
(Uncut, çev: Çiğdem Öztürk)

BARBARA CARLOTTI

Benim gibi, benden öte

Barbara Carlotti, adaşı Barbara'yı anımsatan sesi ve kelime haznesiyle, Fransız şansonunda modern bir hava estiren ikinci albümünü yayınladı...

"Les Lys brisés"yle yeni albüm "L'Idéal" arasında en mühim fark ne?
"Les Lys" sahne performanslarını temel alan bir grup albümüydü. Yeni albümse çok daha işlenmiş. Jean-Philippe Verdin (nam-ı diğer Readymade) albümün prodüksiyonunu yaptı. Sonuçta, hem hakikaten bana benzeyen, hem de tahayyül edebileceğimin çok ötesine geçen bir albüm oldu.
Readymade'in sana ne katkısı oldu?
Böylesine bir müzik kültürüne sahip biriyle çalışınca, ne istediğini kesin bilmen gerekiyor. Donovan tarzı bir referansla çıkageldiğinde "tamam" diyordum, ama ona Os Mutantes ya da Feist'ten de bahsediyordum, eski ve yeni

şeylerin karışımından.
Readymade, elektronikten gelen bir prodüktör.
Evet ama, son albümü daha ziyade pop-folk'tu. Ayrıca, elektro kültürü "L'Idéal" gibi bir parçada alttan alta kendini gösteriyor. Albümdeki bol perküsyonlu, neredeyse saykodelik ve çok ritmik yan, bu konuda çok tecrübesiz olmama rağmen beni çekti.
Son zamanlarda yeni sanatçılar ve yeni müzikler keşfettin mi?
Elbette, mesela Sébastien Tellier'nin '80'lerin sound'unu andıran yaklaşımını, melodi duygusunu çok seviyorum. Jean-Philippe sayesinde, '60'larda ortaya çıkan ve en iyi albümlerini '70'lerin başlarında yapan İngiliz şarkıcı Labi Siffre'i keşfettim. Şarkıları basit nakaratlardan oluşuyor, ama yaylı düzenlemeleri olağanüstü. Siyahî, açık gey, '60'ların İngiltere'si için yabana atılır durum değil yani. Onun dışında, Vampire Weekend, Benjamin Biolay, Robert Wyatt'ın albümleri muhteşem, PJ Harvey insanda her parçaya harp koyma arzusu uyandırıyor.
Memleketin Korsika için yaptığın "Ici" adlı şarkıda, Fransız şansonunda alışık olmadığımız bir neşe var.
Çok naif bir şarkı. Bir yere ve insanlarına bağlılıktan söz ediyor. Bir anlamda benim Simon and Garfunkel şarkım!
(Popnews, çev: Siren İdemen)

DIAMANDA GALAS

Gay pride

Yunan asıllı Amerikalı performansçı, piyanist, şarkıcı ve "şeytanın gelini" Diamanda Galas'ın yeni allbümü "Guilty Guilty Guilty" cover'lardan oluşuyor...

"Gey ikonu" tabiri size uyar mı?
Bir kadın için daha büyük bir onur olamaz. Düzcinsel bir ikon olmaktan iyidir. Benim birçok erkek arkadaşım da gey, kardeşim de öyle. Ayrıca nefret ettiğimiz bir takım ibneler var ki, bu payenin onlara verilmesi de iyi olmazdı. Mesela Elton John benim yaptığım her şeyi yapsaydı, depresyona girerdim. Geçenlerde bir arkadaşım Elton John'un konserde playback yapan tek piyanist olduğunu söyledi. Tevekkeli Madonna'yı bu kadar kıskanıyor. Madonna şahane playback yapar, ama bir piyanist değil. Elton John'un Madonna'ya hiç benzemediği için banyoda saatlerce poz yapıp ağladığına eminim.
Sizin deyiminizle, yeni albümünüz "trajik ve cinaî aşk şarkıları"ndan oluşuyor. Albümdeki şarkıları nasıl seçtiniz?
Eğer bir şarkı beni vurursa, gece gündüz aklımdan çıkmazsa, iş bitmiştir. Ayrıca şarkı dediğin hep hayatındaki birilerini getirir aklına. Görüşmek isteyip de arayamadığım bir sürü eski erkek arkadaşım var; bu şarkılar,

onlarla iletişim kurmamın da bir yöntemi.
AIDS konusunda Katolik Kilisesi'ne saldırdığınız "The Plague Mass"ı yapalı 25 yıl olmuş. Bu konuda Amerika'nın bugün vardığı yer ne sizce?
Speed'leri çekip hamamlarda düzüşen bir sürü genç oğlan var. 18 yaşımda olsam beni de speed almaktan alıkoyacak bir allahın kulu da olamazdı. İsteyen yogasını falan yapabilir, ama bu da Amerikan tipi hayatın bir parçası. Diyorlar ki, "uyuşturucu kullandığınız için AIDS virüsünü hak ediyorsunuz". Kilise "prezervatif kullanmayın" derken de aynı şeyi yapıyordu. Götünüzü siktiriyorsanız ölmeyi de hak etmişsiniz diye düşünüyorlar. Hamile kalıp da çocuğunu aldırmak istediğinde Meksika sınırında kan kaybından ölen kadınlar için yeni bir haber değil bu.
Bir katedralde kanlar içinde sergilediğiniz "The Plague Mass" konserini tekrarlamak ister misiniz?
Çok istiyorum, ama iyi müzisyenlerle canlı çalmak lâzım, kimse de bunun için para vermiyor. Hâlâ Avrupa'da Amerika'dan daha çok iş yapıyorum. Amerika zor bir yer, sesimi duyurabilmem için daha kırk fırın ekmek yemem gerekir, ama deniyorum. Koca bir Avrupa turnesinden sonra Kuzey Carolina'ya dönüyorum ve hödüğün teki bana diyor ki: "Uzun zaman oldu, mola vermek istemez misin?" Ben de dönüp "kafayı mı yedin" diyorum: "Biz çoook uzun yaşarız." Yunanistan'da kadınlarla erkeklere yaşlanana kadar saygı dahi duymazlar.
(Out, çev: M.E.)

MARTHA WAINWRIGHT

Rock'n'roll ninnileri

8 Temmuz'da Aya İrini'de izleyeceğimiz Rufus'un kardeşinin yeni albümünün adı "I Know You're Married But I've Got Feelings Too" (Evlisin biliyorum, ama benim de hislerim var).

Etkileyici bir sahne performansınız var.
Sahnede çok cismanî olduğumun farkındayım; bu, şarkıları sürüklemeye yardımcı oluyor. Fazlasıyla sinir enerjim var. Yüzümden ve vücudumdan pek de hoşnut değilim, yol almak için seksi kullanmak istemiyorum. Pek de işveli sayılmam. Bütün bunlar o yakışıklı seksî adamlara çekici gelmiyor, buraya gelenler küçük antisosyal çocuklar. Onlarla dans ettiğiniz zaman gözleri hep göğüslerinizde oluyor. Yine de eyvallah, en azından bu çocuklar akıllı.
Kendinizi seksî buluyor musunuz?
Sahneden indiğimde pancar gibi kırmızı bir suratla yüzümden makyajım akarken pek de değil. Eğer insanlara yardımcı olacaksa, bunu seksî bulmalarına izin veririm. Ama bu görüntü benim havaya girmeme pek de yardımcı olmuyor. Buna ihtiyacım olmadığından değil, çünkü ne de olsa evlendim. Bir gazeteci Brad'in *(Albetta, eşi ve basçısı)* "modern erkeğin varolduğunun kanıtı" olduğunu söylemişti. Sahneye yarı çıplak çıkmam, kıçımı sallamam ve eski aşklarım hakkında şarkılar söylememem konusunda bana sonsuz destek verecek kadar cömert.
"Bleeding All Over You" Brad'den önce âşık olduğunuz evli adam hakkında.
Karşılık görmeyen bir aşktı, yuva yıkıcı değilim. Esas peşinde olduğunuz şey özgürlük –bu kelimeyi kullandığımda lütfen aklınıza George Bush gelmesin.
Anneniz ve babanızla birlikte çok şarkı söyler miydiniz?
Babam (Loudon Wainwright III) Newport Folk Festivali'nde beni ve Rufus'u "Dead Skunk"ı söylememiz için sahneye davet etmişti. Fotoğrafta sekiz yaşımdayım, gayet soğukkanlı bir halim var. Orada ayakta dururken bundan hoşlandığımı düşünmüştüm. Annem Kate ve teyzem Anna'yla (McGarrigle) şarkı söylerken hataya izin yoktu. Von Trapp ailesi gibiydik.
Albümdeki şarkılardan "In The Night"

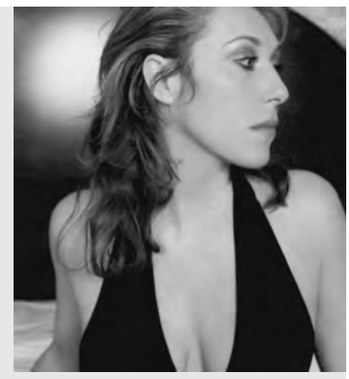

annenizin kanserle kısa süren başarılı mücadelesini anlatıyor.
Şarkıda annemi ya da hastalığının ayrıntılarını kullanmak istemedim. Bence şarkılar konu edindikleri şeyin ötesine geçmeli. Bu bana "Bloody Mother Fucking Asshole" zamanından kalan bir ders. Çünkü başlığın babamla ilgili olduğunu söylediğimde bunu ağızlarına sakız ettiler ve galiba babam üzüldü. Yazdığım bütün kötü şeyler nedeniyle pişmanlık duyuyorum. Annemin ve teyzemin müziği hayatımın soundtrack'i ve benimkinden çok daha şefkatli. Benim şarkılarım ninnilere benzemiyor. Daha ziyade rock'n'roll ninnileri.
(Independent, çev: Ç.Ö.)

JAMES

Gitara dönüş

'90'ların büyük İngiliz grubu James, yedi yıllık hasreti "Hey Ma" albümüyle sonlandırdı...

"Hey Ma"nın kapağında bir tabancayla oyuncakları arasında kararsız kalmış bir bebek var. Neden böyle bir fotoğraf seçtiniz?
Jim Glennie: "Hey Ma" savaş karşıtı bir şarkı. Ayrıca insanların sorumsuzca silah kullanmasına karşı. Amerika'nın İkiz Kuleler hadisesinin ardından gösterdiği tepkiye de dokunuyor. 11 Eylül berbat bir hadise, ama Amerika'nın Irak'ta gösterdiği

reaksiyon bundan on kat daha beter. Albümde birkaç savaş karşıtı şarkı daha var, kapak da bu şarkılara gönderme yapıyor, Amerika ve İngiltere'deki silah kültürünü kınıyor. Fotoğrafın bu kadar eleştirilmesine de şaşırmadım değil. Şok uyandırıcı bir görüntü, evet, ama insanlar her gün silahları kutsayan binlerce görüntüye maruz kalıyor.
James'in yeniden bir araya gelmesinde sizin büyük rolünüz oldu. Grubun bitmemiş bir hesabı olduğunu mu düşünüyordunuz?
Hâlâ beraber şarkı yazıp yazamayacağımızı merak ediyordum. Çalmaya başladığımız ilk günlerdeki hissiyatı yakalayabilir miydik acaba? Aynı şeyleri tekrar yapmanın anlamı yoktu, ama grup için yeni bir aşama olarak gurur duyacağımız şarkılar çıkabilirdi ortaya. Bu son turne de bize bunu gösterdi. 2001'deki veda konserlerinde insanların gözlerinde hüzün vardı, şimdi neşe var.
James mevcut müzikal iklime nasıl uyum sağlayabilir?
Geri dönüşümüz için çok uygun bir zaman bu. Pek çok insanın alternatif müziğe takılmasından mutluluk duyuyorum. Biz '90'ları bayağı mücadeleleyle geçirmiştik, çünkü herkes dans müziğiyle meşguldü. Ben de dans müziğini severim ama, kimsenin de gitar istediği yoktu. Bir sürü iyi grubun ortalarda olması, herkesin bir indie topluluğuna dahil olmak istemesi bence çok sağlıklı bir durum. Ayrıca, bizim nasıl gürül gürül çaldığımızı bilmeyen, bizi tanımayan bir sürü çocuğun ortalarda olması da heyecan verici...
(Digitalspy, çev: M.E.)

HERCULES & LOVE AFFAIR

Eğlenceli melankoli

DJ Andy Butler'ın Antony Hegarty katkılı disko projesi Hercules & Love Affair, kendi ismiyle ilk albümünü yayınladı.

New York'un hayatında özel bir yeri var mı?
Andy Butler: Bu şehir tam bir sanatçı "melting pot"u. Hercules, New York'un yaratıcılığının bir ürünü.
Grubun sound'unu daha ziyade Avrupaî bulanlar var.
Belki de dans müziği Avrupa'da daha yaygın olduğu içindir. Amerika'daysa kulüp ortamı ağırlıklı olarak hiphop.
Antony ile de New York'ta mı tanıştın?
Evet. Hercules'den önce, yakın arkadaş olmuştuk. "Blind" single'ını sırf zevkine kaydetmiştik. Sesi insanları duygulandırıyor, onun sesine tutunuyorlar. Bu duygusal boyutla elektroniğin buluşmasından olağanüstü bir sonuç ortaya çıkıyor.
Albüm disko ve punk'ın bir karışımı olmuş. Gençliğinin referansları bunlar mıydı?
Kesinlikle. O zamanlar da bu "füzyon" aslında vardı. Punk rock bilgisayar kullanmaya başladığı anda, new wave ortaya çıktı. Punk ve disko karışımı çok ilgimi çekiyor. New wave'den sonra, diskoyu epey kullanan house çıktı. O zamanlar, house track'lerdeki bütün bu sample'ların nereden geldiğine merak sarmıştım. Tercihim hep punk'tan yana olsa da, beni esinlendiren disko plaklarını toplamaya başladım.
"Blind"ın klibi "Caligula" filmine bir gönderme mi? İtalyan kültürüyle aran nasıl?
Harika! Ama benim referansım "Satyricon" olurdu. Grek ve Roma hayal dünyası beni cezbediyor. İtalyan diskosu, iyi hoş da, bazen fazla hi-tech geliyor. Organik şeyleri daha çok seviyorum, Neron zamanında olduğu gibi.
Küçük bir disko testi yapalım: Sence "Saturday Night Fever" matrak bir film midir, yoksa trajik mi?

Yüzeyde, eğlenceli, ama esasında melankolik. Bu melankoliyi eğlenceli buluyorum.
Diyelim ki zaman makinesiyle yirmi yıl öncesinin Chicago'suna gittin, Marshall Jefferson ve Larry Heard'le karşılaştın. Onlara ne öğütlersin?
Onlara öğüt vermek mi? Ben onlardan öğüt isterim!
(Outsoon, Technikart, çev: S.İ.)

dEUS

Dandadadan

Belçikalı grup, geçenlerde, beşinci albüm "Vantage Point"a imza attı.

Neden bu kadar "hızlı" bir albümle geri döndünüz?
Tom Barman: "Pocket Revolution" turnesinde her akşam sinirleniyordum, çünkü yeteri kadar ortalığın tozunu attıran parçamız yok diye düşünüyordum. Simdiyse tam tersi, listeyi yapmakta yine zorlanıyorum, çünkü hareketli parçalardan çok var. Bu kez amaç "dan dan dan" yapmaktı.
dEUS'un her zaman dans ettiren bir tarafı vardı zaten.
Dans etmeye bayılırım, spor da yapıyorum, yelken, kayak... Fiziksel müziği çok seviyorum, canlı çaldığınızda daha eğlenceli. Referansım Prince ve "Parade" albümüydü.
Konuşur gibi hikâye anlatan şarkılarınız için ne söylersin?
Wu-Tang Clan, Public Enemy, A Tribe Called Quest çok dinlediğim gruplar. Kelimelere bayılıyorum. Bana bu ilhamı muhtelemelen Gainsbourg vermiştir. Sonra, '90'lı yıllarda, "beyaz adam da rap yapabilir" fikri ortaya çıktı. Kendimi dinleyicinin karşısında bulduğumda bir şeyler anlatmayı seviyorum.
Şarkı yazma reçetelerin var mı?
Reçete kullandığımızı düşünmüyorum. Deneysel takılmayı, "siktirin gidin, nakarat olmayacak işte" demeyi seviyorum, ama çok pop şeyleri de seviyorum. Belçikalı olmanın avantajı bu, arkamızda bizi ezen, ağır bir şarkı geleneği yok. Birçok etkinin kesişim noktasındayız. İkinci albümden beri, insanlar dEUS'un gittikçe daha kolay dinlenir, anlaşılır olduğunu söylüyor. Özür dilerim ama,

biz erişilmez olmayı hedeflememiştik.
Bu albümde misafir solistler de var...
"Eternal Woman" için, Mintzkov grubundan Lies'i keşfettim. Sesi rock'ta sevdiğim kadın seslerini hatırlatıyor: Kim Deal, Kim Gordon, Juliana Hatfield... Beyoncé'yi ya da Aretha Franklin'i taklit etmeye kalkmayan, beyaz bir ses. Pixies belgeseli "Loud QUIET Loud"u izleyip çok heyecanlandım. Belgeselin yarattığı evrenle alâkası olmayan "Eternal Woman"ı yazdım. Lies eve geldi ve bir saat içinde parçayı kaydetti. The Knife'tan Karin Dreijer Andersson'la çalışmamız daha karmaşıktı, Stockholm'den Brüksel'e geldi ve "Slow"u söyledi. Elbow'dan Guy Garvey ise "The Vanishing of Maria Schneider"ı söylüyor. Sesini çok seviyorum.
Ciddi bir grup musunuz, eğlenceli mi?
Bize sık sık "fotoğraflarınızda fazla ciddisiniz" diyorlar. Ama en nefret ettiğim şey şaklabanlardır. Ayrıca baktığında en ciddi görünen gruplar aslında en pislik, en eğlenceli gruplardır. dEUS'un entelektüel tarafıyla hiçbir problemim yok, eskiden beri şöyle düşünürüm: Beyin, insanın en seksî organıdır.
(Popnews, Rfimusique, çev: Deniz Öztürk)

Alacakaranlığı sevmem / Ya gece olmalı / Ya da güneş doğmalı / Kurşun ya derinden vurmalı / Ya da namluda kalmalı / Yar dediğin ya sevmeli / Ya da çekip gitmeli
(Bir Murat 131'in arka camına, camı tamamen kaplayacak şekilde yazılmış, –Yetkin Saatli'nin Tire'de çektiği fotoğraftan)

bütün yavru hayvanlar da altına işer geceleri uyurken: tay, misk-i amber / oğlak, kekik / kuğu, nilüfer işer! orman, boydan boya sidik kokar robin hood ağlarken! **KÜÇÜK İSKENDER**

Ay ışığında kuruyan / ağların gölgesine / sabaha kadar bakalım // Ağ gölgesi olur / Balıkların kaçışında uyuruz. **SÜREYYA BERFE**

The Notwist
The Devil, You + Me
(Domino)

The Notwist, yaptığı müziğe bir kâşif tavrıyla yaklaşmaları sayesinde sürekli heyecan yaratabilen bir grup. Neredeyse yirmi sene önce post-punk/metal kırması sesler yaratarak müzik hayatlarına başlayan Alman dörtlü, '90'lar ilerledikçe yavaş yavaş indie rock'a yanaşmaya ve akabinde elektronik seslerle deneyler yapmaya girişti. Bu gezginliğin sonunda bir modern zaman klasiği sayılabilecek, grubun makinelere ruh üflediği 2002 tarihli "Neon Golden" albümü çıktı ortaya. Yapış yapış olmaktan uzak bir pop mantalitesiyle elektronik ve organik seslerin birbirine yedirildiği, buram buram melankoli kokan albüm gruba birçok yeni hayran kazandırdı. O zamandan beri Ms. John Soda, Lali Puna ve 13 + God gibi yan projelerle oyalanan grup, uzun bir bekleyişin ardından yeni albümlerini çıkardı. "The Devil, You + Me", selefinin bıraktığı yerden devam ediyor. Akustik seslerin gölgelere saklandığı, elektronik mırıltılar ve synth bazlı yaylı bulamaçlarının direksiyonu elinde tuttuğu albümün içine girmek daha zor ve yansıyan görüntü epey karanlık. Bilinçli olarak perdeleri aralamaktan imtina etmişler, sıkışıp kalma ve yabancılaşma gibi hislere teslim olmuşlar. Kolay dinlenebilir olmaktan kaçınıp ayrıntı çalışmışlar. Bu açıdan "OK Computer"ın yarattığına benzer bir mazoşist rahatsızlık hissi sızıyor albümden. Markus Acher'ın narin vokali "Alphabet" gibi albümün en mekanik anlarına bile insanîlik yansıtıyor. Klostrofobik "Where In The World", gitarların baskın olduğu nadir zamanlara sahne olan açılıştaki "Good Lies" ve tezat sesler arasındaki gerilimin nirengi noktasını iyi tutturan "Gravity" en parlak ışıkları yansıtan şarkılar. The Notwist şaheserlerini yaratmış ve o görkemli zirveyi geride bırakmış olabilir, ama bu kadar güzel yıllanıp en taze sesleri hâlâ sandıklardan çıkartabilmeleri takdire şayan.
Yiğit Atılgan

Pop Levi
Never Never Love
(Counter / Ninja Tune)

Pop Levi ile ilgili yazıların çoğu kısa bir hayat hikâyesiyle başlıyor illâ ki. Londra'da doktor bir baba (ki Yahudi) ve hemşire bir annenin (Yahudi değil) çocuğu olarak doğuyor. Üç yaşında piyano çalmaya başlıyor. Yedisinde gospel korosuna katılıyor. Dokuzunda plak biriktirmeye başlıyor, kısa bir süre sonra da ilk şarkısını besteliyor: "Through The Window Of My Life". 1997'de Liverpool'a yerleşip kendi gibi uçuk kaçık sanatçılarla Viktoryen bir evde komün hayatı sürmeye başlıyor. Burada Super Numeri adında avangard sularda yüzen bir grup kuruyor. Grup Ninja Tune'la albüm anlaşması imzalayıp underground camiada tutulan bir-iki hit çıkardığı günlerde Levi, Ladytron turnesine basçı olarak katılıyor. İlk solo işlerini yayınlaması o günlere denk gelse de, ilk albümü "The Return To Form Black Magick Party" için 2007 başına kadar beklemesi gerekiyor.

"Never Never Love", ikinci albümü. Pop Levi'nin renkli özgeçmişi, müziğinin de neye benzediğinin göstergesi: Capcanlı, yerinde duramayan, kökleri olmayan ve uçucu... Artık Los Angeles'a yerleşmesine (gene bir komün evine) ve "Never Never Love"ı orada kaydetmesine şaşmamalı...

Kendisi şöyle diyormuş: "Ortalama müzisyen oturur ve bir şarkı yazmaya karar verir, sonra gitarını alır, bir stüdyoya girer ve onu kaydeder. Burada her şeyin üzerine ölü toprağı atılmış gibi, müziğin bugünkü halinin sebebi de bu. Oysa bir yol daha var: Takıntılı olduğunuz noktalar üzerinde çalışmak, fikirleri kesip yapıştırmak, matematiğe indirgemek, Michael Jackson'dan, Marvin Gaye'den 'sihir' çalmak..." Ona göre Little Richard'da da, Bob Dylan'da da, Beatles, Jimi Hendrix, Syd Barrett'da da bu sihirden var, onlar bu yüzden o kadar büyükler. Ki o da "Never Never Love"dan anladığımız kadarıyla elini '60'ların folk ve saykodeliğinden, '70'lerin glam'inden ve diskosundan çekemeyen usta bir hırsız. Diğer yandan, bu marihuana dumanlı, LSD'li, parlak ve fosforlu plak göz kamaştırdığı kadar iyi sayılmaz. Albüme ismini veren parça şimdiye kadar dinlediğimiz en tuhaf pop şarkılarından biri, bir nevi hippi tekno. Şahane! Ancak onun dışında albüm kırk küsur dakikalık bir Levi's reklâm şarkıları toplaması gibi duruyor. İyi olmasına iyi ama, her dinleyişte etkisini biraz daha kaybediyor. *İlker Aksoy*

Dandy Warhols
...Earth To The Dandy Warhols...
(World's Fair)

Danny Warhols ilk albümleri "Dandy's Rule OK?"i çıkaralı 13 sene olmuş. Dünün tıfıl indie rock grubu "Not If You Were The Last Junkie On Earth", "Bohemian Like You", "We Used To Be Friends" gibi hitleriyle bugün orta yaşlı gruplar arasına katılmış neredeyse. Nispeten başarısız sayılabilecek 2005 tarihli son albümleri "Odditorium or Warlords of Mars"dan sonra "...Earth To The Dandy Warhols..."la dünyamıza yeniden başarılı bir iniş gerçekleştiriyorlar. Ayakların yere sağlam bastığının bir göstergesi de, Mark Knopfler ve Mike Campbell gibi oturaklı iki amcayı albümde misafir etmeleri. Knopfler "Love Song"da dobro çalarken, Tom Petty and The Heartbreakers'ın gitaristi aynı şarkıda banjosunu eline alıyor. Elbette bunlar grubun fırlamalığı tamamen bıraktığını da göstermiyor. "...Earth To The Dandy Warhols..." ekibin Funkadelic misali rock'la soul/funk arasında gidip gelen sound'unun sadece azıcık daha olgun bir örneği. Usta oldukları isim cambazlıklarından –ilk şarkılarından birinin ismi "Lou Weed"di!– bolca nasibini alan "The World The People Together (ComeOn)", "Welcome To The Third World", albümün en iyilerinden "The Legend Of The Last Of The Outlaw Truckers AKA the Ballad Of Sherriff Shorty" gibi parçalarla sonik sesleri pop melodileriyle harmanlayıp, yarı uzaylı yarı dünyalı melez şarkılar yapıyorlar hâlâ. Önceki albümlerini sevdiyseniz, bunu da seveceksiniz demektir. *İlker Aksoy*

Ufka bakmak istedim hep / Dünya'nın değil / Göğün ufkuna **SÜREYYA BERFE**		
Aylaklık saatlerin yavaş, yılların ise hızlı geçmesine yol açar. Çalışmak saatlerin kısa, yılların ise uzun olmasını sağlar. En dolu yıllar çocukluk yıllarıdır, çünkü bu dönemde zaman dünyanın ne olduğunu anlamak ve ona alışmakla geçer. **CESARE PAVESE**, Yaşama Uğraşı	Sana anlamadan söylüyorsun, diyecekler. Buna hiç ehemmiyet verme. Marifet budur zaten; kısacık hayat içinde dinleyip anlamaya vakit kalmaz. Ve esasen anladıktan sonra söze hiç mahal kalmaz. **ABDÜLHAK ŞİNASİ HİSAR**	Nedir melankoli? Bana kalırsa, temelinde, hem sürekli yeniden doğan, hem de asla ama asla gerçekleşmeyen bir umuttur: Ne var ki bu umudun içinde gerçek bir 'gerçek yaşam' isteğinden daha çok bu isteğin içinde gerçek bir tatmin gereksiniminin eksikliği vardır. **YVES BONNEFOY**

Bonnie 'Prince' Billy

Lie Down In The Light

(Drag City)

Will Oldham yani Bonnie 'Prince' Billy (BPB), daha öncesi de var gerçi ama, profesyonel olarak yaklaşık 15 senedir müzik yapıyor. Herhangi bir albüm, bir EP, bir single çıkarmadığı sene yok. Çoğunlukla birden fazla ürün veriyor bir yıl içinde. Buna aktör olarak yaptıklarını eklemiyoruz. Ve bu eserlerin içinde kötü denilebilecek bir şey yok. Daha iyileri var, daha az iyileri var, ama hepsi bir standardın üzerinde. Bu yüksek kaliteye ve niceliğe ulaşabilen ikinci bir isim gelmiyor aklıma. Sırf 2008'de yaptıklarına bir bakalım isterseniz: "Wilding In The West" ("live" albüm), Baby Dee'nin "Safe Inside The Day"i (prodüktör ve vokalist), "Louisville Is For Lovers 8" (bir şarkıyla katıldı), Sun Kil Moon'un "April"i, Dosh'un "Wolves And Wishes"i, The California Guitar Trio'nun "Echoes" albümleri ve Numero 6'in "Quando Arriva La Gente Si Sente Meglio" EP'sinde vokalist. Ve tabii ki bu yazının konusu olan "Lie Down In The Light" var bir de. Şu sıralar turnede, ama biter bitmez bir süredir üzerlerinde uğraştığı yeni şarkıları için stüdyoya girecek.

Oldham müzik dünyasına adımını attığında neredeyse amatör gibiydi. Lo-fi diye tanımlanabilecek bir sound'u vardı, sesine de, müziğine de bir kırık döküklük hâkimdi. Ama karanlık şarkılarına bu tarz çok da iyi uyuyordu. Biz hayranları, bunu bilinçli bir seçim sanıyorduk o zamanlar. Ama zaman içinde öyle olmadığını anladık. Oldham işi yaparken öğreniyordu. Palace adını bir kenara bırakıp Bonnie 'Prince' Billy adını kullanmaya başlaması, niteliksel bir sıçramaya da işaret ediyordu. Artık sesi eskisi gibi çatlamıyor, müziği daha az gevşek tınlıyordu. Bu yıl Baby Dee'nin "Safe Inside The Day"inde adını ilk kez prodüktör olarak da gördük. Palace döneminde "prodüktör ne işe yarıyor, bilmiyorum" diyen adamdan bugüne çok şey değişmişti. "Lie Down In The Light"ın (LDITL) ilk başta dikkatimizi çeken yanı da prodüksiyonun yüksek kalitesi oldu. "Master and Everyone"da da birlikte çalıştığı Mark Nevers üstlenmişti prodüksiyonu, ama bu albüm o albümün basitliğinden uzaktaydı. Bir önceki albümü "The Letting Go"da da Björk'ün prodüktörüyle çalışmıştı ve o albümde de gayet iyi işlenmiş şarkılar bulunuyordu, fakat orada prodüktörün katkısında sanki dışsal bir şey vardı. Yani mesela o albümün ilk single'ı olan "Cursed Sleep" yaylılarıyla falan gelmiş geçmiş en az BPB kokan şarkı gibi duruyordu. Oldham başkasının şarkısına vokal yapmış gibiydi.

Ama tabii bunları söylerken, "LDITL"nin de eski BPB'den farklı olduğunu söyleyerek kendimle çelişeceğim. Prodüksiyonun yüksekliği, bateri olmaması, en çok yaşama sevinci kokan ve en aydınlık BPB albümü olmasının yanısıra en "country" albümü de bu BPB'nin. "The Letting Go" en Avrupaî albümüydü, "LDTITL" en Amerikaî albümü Prens'in. "The Letting Go" aralık ayı İzlanda'sının soğuğunda kaydedilmişti, "LDITL" eylül ayı Nashville'inin (Nevers'in ve country müziğin memleketi) sıcağında; ısı farkı bariz. BPB'de de biraz Ry Cooder yaklaşımı var; Buena Vista Social Club'ın yaptığı gibi, geleneksel, yaşlı müzisyenlerle çalışmayı, onlardan öğrenmeyi seviyor. Bunu daha önce "BPB Sings Greatest Palace Music" albümünde de yapmıştı. Bu kez yeni şarkılarda aynı işi yapmış ve ortaya çok daha bütünlüklü bir müzik çıkmış. Çekirdek kadroda ise Marc Ribot'nun Ceramic Dog'uyla İstanbul'da çalan Shahzad Ismaily ve BPB'yle birlikte CRR'de izlediğimiz Emmett Kelly gibi isimler var. "Master and Everyone"dan beri BPB kadın vokalistlerle düet yapmayı seviyor. Bu kez en başarılı seçimini yapmış: Ashley Webber'in sesi ve BPB'yle uyumu muhteşem. Bu Kanadalı kadın vokalistin sesi, Amerikan kadınları hakkında imgelemimde sevdiğim her şeye denk geliyor.

Albümün temaları aile, sevgi, kayıp, seks ve tanrı inancı (galiba)... Galiba dememin nedeni, BPB'nin söylediklerini birebir yorumlamaya kalkmanın risklerinin farkında olmam. Albümün kapağında kanatlı bir melekle güreşen bir adam resmi var (annesi yapmış, "I See A Darkness"ın kapağı da onundu). Bu, Eski Ahit'teki Yakup'la Tanrı'nın güreşini temsil ediyor (Yakup, Tanrı'yı yener). Albümün kapanışındaki parçalar "Willow Trees Bend" ve özellikle de bir cover olan "I'll Be Glad"e bakarsanız, Hıristiyan bir şarkıcıyla karşı karşıya olduğunuza inanırsınız. Ama durumun öyle olmadığını röportajlardan biliyoruz. BPB dinlere inanmıyor, onları kusurlu insanların, açıklanamaz olanı açıklamaya çalışan kusurlu ürünleri olarak görüyor. Üç gün sonra geri gelmek üzere insanların günahları için ölen İsa'ya inanmıyor. Ama insanlığın inanma arzusunu hissediyor ve şarkısını söylüyor. "Master and Everyone"da yer alan "Three Questions"da da "elhamdülillah" dediğini hatırlayalım.

Albümün en güzel ve BPB'esk şarkısı "So Everyone" ise garip ama yine de inanılmaz romantik bir şarkı. Anladığım kadarıyla, yaşlıca bir kadınla bir oğlan çocuğu arasındaki oral seksten söz ediyor. Üstelik bu ilişkinin teşhirci bir yanı da var. Ve bütün bunlarda ironi falan yok; bu bir aşk şarkısı. Ve yüceltici bir yanı var. Böyle bir şarkıyı dünyada bir tek kişi yazabilirdi.

Albümde kötü bir şarkı yine yok. Ama bu kimilerinin kıyasladığı, "LDITL"ın kötü kalpli ikizi olarak gördüğü "I See A Darknees" kadar muhteşem bir albüm de değil. BPB bu albümün aydınlık tonunu zorlu bir süreç olan albüm kaydetme işini ne kendisi ne de başkaları için işkenceye dönüştürme isteğine de bağlıyor biraz. Klarnetler, bar piyanoları, alışık olmadığımız hafif bir duygu katmış bu albüme. Tabii karanlık şarkılar da var, ayrılıktan, kayıptan söz eden. Nihayetinde BPB külliyatında gururla yerini alacak bir albüm "LDITL". Zaten, denildiği gibi, kötü BPB albümü yoktur, yeterince dinlenmemiş BPB albümü vardır. *Cüneyt Cebenoyan*

Bir kum tanesinin bir ayakkabı içinde verdiği rahatsızlıktan daha fazla rahatsızlık verdiği bir tek yer vardır: Bir prezervatifin içi! **CAVANNA**, Karşı Ansiklopedi

Üslûbunun yanlışlıklarını kabullenmelisin, sanki yüzünün çirkinlikleriymiş gibi. **LUDWIG WITTGENSTEIN**, Yan Değiniler

Dil sese aykırı / Ses düşüncelere: / Düşünceler uçup gidiyor ruhlardan / Sözler onları yakalamadan çok önce. **ADAM MICKIEWICZ**

Yıllar, onları düşündüğümüz zaman, hayal gücümüzün geliştirebileceği olaylarla doluysa, bize uzun görünür. Çocukluğun o kadar uzun gelmesinin nedeni budur. Her halde hayatımızın her dönemi bir sonraki dönemde onun üstüne düşündüklerimizle zenginleşir. En kısası, onu yeniden düşünme fırsatını bulamayacağımız için, yaşlılık dönemidir. **CESARE PAVESE**, Yaşama Uğraşı

TRICKY
Knowle West Boy
(Domino)

Portishead'den sonra trip-hop'un bir diğer kilit ismi Tricky de uzun süreli bir ayrılığın arkasından aramıza döndü –Tricky'nin son stüdyo albümü "Vulnerable" 2003'te yayınlanmıştı. İlk albümüne annesi Maxine Quaye'nin adını vermişti Tricky: "Maxinquaye". Bu sene kırkıncı yaşına girerken "Knowle West Boy"la çocukluğunu ve ilkgençliğini masaya yatırıyor: Knowle West, Bristol'ün belalı bir varoş semti; oradan –kendi misali– yırtabilen de pek yok. Hayatının ortasında gençlik anılarına dalması boşuna değil...

"Puppy Toy", elektrogitar sololarıyla albüme görkemli bir açılış yapıyor. "Bacative" ve "Balgaga" reggae sularında yüzüyor, "Joseph", "Past Mistake" gibi şarkılar Massive Attack hattında ilerliyor, "Veronika" M.I.A.'ya nazire yapıyor. "Council Estate" bir rock/hiphop/drum'n'bass hibridi olarak hiç de "catchy" bir seçim değil, ama ilk single. Zira hikâyenin başlangıcı onda saklı: "Annemin karnındaydım / Tekmelemeye başladığımda / Rahimde dokuz ay boyunca / Hasta ettim onu". "Cross To Bear", caz şarkısı formatıyla diğerlerinden bir nebze ayrılıyor. Albümün son şarkısı akustik ve karanlık "School Gates" ise "Tricky Boy"un eski bir arkadaşı hakkında: "Okulun kapısında beklerdim onu / On beşinde ve hamileydi / Sanırım çok geçti / Sanırım ben çok gençtim, yine de yapardım yapabileceğimi." İçinde Kylie Minogue'un "Slow" adlı şarkısının bir de cover'ı olan bu "otobiyografik" albüm bir başyapıt falan değil. Ama içindeki güzel şarkılar kesinlikle keşfetmeye değer. *İlker Aksoy*

THE VIRGINS
The Virgins
(Atlantic)

New York New York! Adadan sonra alternatif müziğin küçük Amerikan kalesi... Tarihi boyunca inanılmaz müzisyenler gördü, ama son zamanlarda en çok yeniyetme scenester'lara ve deri ceketlerine ev sahipliği yapıyor. Onların en tazelerinden biri de The Virgins, New York'un yeni "it" grubu.

Aslında bu sanat okulu çocuklarının aklında müzik yapmak hiç yokmuş. Fotoğrafçı bir arkadaşlarına modellik yaparken atılmış grubun temelleri. Hikâyeleri başka bir New York harikası The Strokes'unkine çok benziyor. O kadar varlıklı ailelerden gelmeseler bile, çok iyi okullarda, zengin çocuklarıyla birlikte okumuşlar. Söz yazarken de en büyük ilham kaynakları onlar ve kaymak tabaka yaşamı olmuş. Görünüş ve davranış olarak daha birçok gruba benzetilebilecek olmalarına rağmen, onları kökten ayıran bir özellikleri var: Yaptıkları müzik. Kendileri tam karşılığını verecek bir tanım bulamamış olduklarından ben uydurayım: Indie-disco funk! '80'leri görecek kadar şanslı (!) olanların "guilty pleasure"ı olabilir grubumuz. Çünkü akranları Television olmak isterken, onlar Elvis Costello, hatta Duran Duran olmak istiyor –yalnızca daha gitarlısı. Ve bunu çok iyi yaptıkları için dinlerken çok ama çok eğlenmenizi sağlıyorlar. Beş şarkı barındıran 2007 tarihli EP'leri o kadar beğenildi ki, çıkar çıkmaz birçok TV dizisinde kullanıldı. Dahası, Atlantic Records grubu canlı seyretmeden albüm anlaşması imzalattı. Patti Smith, Sonic Youth, Be Your Own Pet gibi isimlerin altında çaldılar. Sonunda geçen ay kendi isimlerini taşıyan albümleri de piyasaya çıktı. Bu plak, EP'deki parçaların yeniden düzenlenmiş hallerini ve beş yeni şarkıyı daha barındırıyor. Uzun zamandır gördüğümüz en eğlenceli "ilk albüm"le karşı karşıyayız. Basit gitar riff'leri ve karışık olmayan sözler... Her zaman tutmayan basitliğin güzelliği formülü bu sefer çok iyi işliyor. Albüm "She's Expensive" gibi çok iyi bir açılış parçasıyla başlıyor –sizi neyle karşılaşacağınız konusunda uyarıyor. Adından da anlaşılacağı üzere, zengin kız - fakir erkek aşkı üzerine bir parça bu. Zenginlik teması zaten albümün birçok yerinde kullanılmış. Sonrasında gelen "One Week Of Danger", basit riff'leriyle albümün en melodik parçası. Fakat bu versiyonda "Onunla ilgili sevdiğin bir şey var mı?/ Hayır / Bu dünyada bırakmayacağım hiçbir kadın yok" sözlerini tepki gelebilir diye çıkarmışlar, pek hoş olmamış. "Rich Girls" ilk single olarak seçilmiş. Patenlerinizi giyip diskonun yolunu tutmanızı buyuruyor. Kapanış parçası "Love Is Colder Than Death" ise grubu Maroon 5'a yaklaştırmasıyla korkutuyor. Olmasaydı, daha iyi olurdu.

The Virgins'in en büyük artısı, vokali Donald Cumming. Bazen umursamaz ve iki kat etkili bir Elvis Costello oluyor gerçekten... New York'tan kendini aşma potansiyeli olan genç grupların çıkması güzel. Son zamanlarda sürekli yenilikler bularak mainstream'i elinde tutan İngiltere'yle kapışacak hali kalmayan Amerika'nın ihtiyacı olan yeni kan yavaş yavaş geliyor gibi. *Esra İpekçi*

THE TING TINGS
We Started Nothing
(Sony BMG)

Ada coğrafyasında bir barın tuvalet kuyruğunda bir araya gelen her dört kişinin bir grup kurduğunu ve The Next Big Things adayı olmak için yarıştığını düşünürsek Manchester'lı ikili ezber bozuyor. Müzik kariyerine '90'ların ortasında teenager kız grubu "TKO"yla (Technical Knock Out) başlayan Katie White ve Babakoto isimli grupla müzik hayatına başlayıp daha sonra Mojo Pin isimli bir grubu olan Jules De Martino'dan oluşan Manchester'lı ekip The Ting Tings, 2008'i fişekleyecek isimlerin en başında yer alıyor. Vokal, gitar ve perküsyonda Katie White'a geri vokaller ve işin elektronik kısmında Jules De Martino eşlik ediyor. BBC 6 Music'in ilk lokal single'ları "That's Not My Name"i dakkabaşı çalmasıyla yerel düzeyde başarı kazanan grubun ünü, Glastonbury festivali ve Later With Jools Holland programındaki performansları sonrasında iyice yayılıyor. İlk albümleriyle şu an İngiltere listelerinde Madonna'yı tahtından eden grup olarak sükse yapmaya başladılar. Daha önce müzik sanayiinin sırtını döndüğü ikilinin bir nevi görkemli intikamı diyebiliriz buna.

Müzikal anlamda Blondie, B-52's, Tom Tom Club gibi isimlerin power-pop etkileşiminden gelip new wave, synth-punk ve disko sosuna bulanıyorlar, duruş olarak dişi şarkıcı oyunları çerçevesinde Crystal Castles'ın gittiği yoldan gidiyorlar. Albümde ilk dinleyişte en çok dikkat çeken özellik, Katie White'ın her şarkıda kullandığı çok çeşitli vokal teknikleri. Albüm, De Martino'nun hipnotik bas davulunun etrafında ses çıkaran bir gitar tekrarı ve küstah uyarı sesleriyle süslenmiş bulaşıcı bir şarkı olan, aynı zamanda single olarak yayınlanan "Great DJ" ile açılıyor. '60'ların kıpır kıpır "go-go girl"ü Toni Basil sitili punk-funk cilalı bir parça "That's Not My Name". "Traffic Lights", caz tınıları içeriyor ve içten içe Nina Simone tarzı bir vokalle ilerliyor. "Fruit Machine", basit ve tekrarlanan bir bas gitar cümlesinin etrafında inşa edilmiş klavye ekseninde dönüyor; albümün ilginç parçalarından biri. I-pod reklam müziği olarak kendi reklamını yapan "Shut Up and Let Me Go", kışkırtıcı vokaller eşliğinde postmodern bir diskotek şarkısı olarak bir In Deep klasiği olan "Last Night A DJ Saved My Life"ı hatırlatıyor. "Keep Your Head", enerjik yapısıyla new wave sound'una popüler bir yaklaşım getirmiş. "We Walk", ufakça bir düzenlemeyle "Shut Up and Let Me Go"nun devamı gibi duruyor. Bir Cardigans şarkısı gibi tınlayan "Be The One", yumuşak yapısı ve söylemiyle albümün en kuvvetli parçalarından biri. "Impacilla Carpisung" ise altı dakikalık saf gitar tonları arasında funky diskotek vuruşlarıyla garip bir ses yolculuğuna çıkarıyor dinleyeni...

The Ting Tings'in albümü dünya döndükçe dönmeye devam edecek albümlerden birisi olmasa da, ufak tefek hayal kırıklıklarına ve bir derinlik eksikliğine rağmen, bu senenin iyi ilk albümlerinden biri olarak ayağını yere sağlam basıyor. Dönem itibariyle yerini bulmuş, yaz albümü tadında tınlıyor. Mükemmel popu yakalamak derdinde olan bu iki kibirli sese bir şans lütfen. *Mehmet Erdoğan*

Pinhâni sayfalarına sığmayıp taşan önemli notlar: 1. Grubun ismini aldığı kişi bugün aramızda değil. Sinan Kaynakcı'nın, Pinhâni mahlasıyla şiirler yazan dedesi Mehmet Turan Yanbeği 2006'da hayatını yitirdi. **2.** Grup, ismini yazarken, ilk albümünden farklı olarak a'nın üzerinde mutlaka şapka kullanıyor **3.** Sinan'ın babası Mustafa Kaynakcı'nın plakevi Piccatura'nın adı, eski bir Peppino Di Capri şarkısından geliyor. Sicilya dilinde "günahkâr" demek.

Paris'in ünlü ayakkabıcılarından biri piyasaya ilginç bir çizme sürdü, bu çizmenin koncunda bulunan zarif cebin içine ayakkabı boyası, ayakkabı fırçası, cila, parlatma kadifesi ve çekecek konmaktadır. **CAVANNA**, Karşı Ansiklopedi

Yıllar bir anı birimidir, saatler ve günlerse yaşantı birimi. **CESARE PAVESE**, Yaşama Uğraşı

Gözün işlevi görmek değil , gözyaşı dökmektir **CIORAN**

The Music
Strength In Numbers
(Universal)

Altı senedir birlikte olan İngiltere Leeds tayfası dörtlü, iki tane albüm çıkardı. Kendi adlarını taşıyan ilk albümleri ve "Welcome The North" isimli ikinci albüm, grubun çizgisini gayet belli ederek saykodelik bir tarz ve stadyum rock'u karışımı bir müzikten yana olduklarını gösteriyordu. '70'lerden kopup gelmiş gibi söyleyen solist Robert Harvey'nin güçlü sesini önde tutan The Music sound'u, bu sayede kendini "ya sev ya terket" gibi bir model haline de getirdi. Led Zeppelin'in günümüz hali diye de düşündürdü.

12 parçadan oluşan son albümde, prodüksiyon işinde nam salmış iki isimle çalışmışlar: Flood (evet, Depeche Mode, Killers, U2'da imzası da vardır) ve Paul Hartnoll (Orbital'in yarısıdır kendileri). Bu iki ustanın etkisiyle, The Music'in yaptığı müzik, ruhunu kaybetmeden, kullanıcı dostu stadyum rock sound'u haliyle dinlenmesi daha kolay, daha da zengin melodilerle yüklü bir hale gelmiş. Bu iyi prodüksiyon yüzündendir ki, hafif kulak kabartmayla tüm enstrümanları rahatça takip edebiliyorsunuz. Gitarist Adam Nutter ise gitar nağmeleriyle şarkılara çok güzel çentikler ve işlemeler bırakmış...

Albümden çıkan ilk single ve albümle aynı taşıyan "Strength In Numbers" zayıf bir seçim olsa da, gidilen müzikal yönü göstermek açısından doğru bir seçim. Önde değil de arkada duran, yormayı engelleyen, dozajı azaltılmış, duygusal

derinliğini kaybetmemiş gitarlar ve rock sound'unun üzerine serpilmiş elektro tınılar. Her dinlediğinizde farklı bir tat keşfetmenizi sağlayan bir prodüksiyon...

Şarkılara hızlıca bakacak olursak: "The Spike" ve "Fire", elektro baharatları ve Kasabian'ı anımsatan nakaratlarıyla, nakış gibi gitarlarıyla yüksek tempolu şarkılar. Albümün en öne çıkan şarkısı "Drugs". Solist Rob'un, aslında sesi en üstte kullanmadığı zaman, tamamen farklı bir tını vereceğinin göstergesi. Disko ritmli şarkı, bağımlılıktan kurtulmaktan bahsederken, nakarat kısmında olmasa da, solist sesini üst tonda kullanma bağımlılığından da vazgeçmiş. Arkada bırakma hissiyatıyla, artan melodi zenginliğiyle daha ilk dinleyişte etkisinde bırakıyor.

"Idle", yumuşak vokalleri ve bas etkisi artırılmış davullarıyla saykodelik bir mola havasında. Eski The Music albümlerinin sound'undaki "The Left Side", moladan sonra yoluna duygulu gitarlarla devam etmelerini sağlıyor. "Get Through It" ve "The Last One", yoğun elektrolu araba şarkılarından iki tanesi. Akustik gitarla süslü, hüzünlü nakaratlı "Cold Blooded" çok başarılı bir harman... Klasik bir İngiliz sound'u taşıyan "Inconceivable Odds"la da kapanışı gerçekleştiriyor The Music...

Marş tadında şarkılardan hoşlanan, rock müzikle elektroyu harmanlamayı beğenenlere hararetle tavsiye ettiğimiz albümü bir prodüksiyon güzelliği olarak niteliyoruz. Albüm dört dörtlük değil, sadece grubun taşıdığı potansiyelin ve bir sonraki albümde neler yapabileceklerinin güzel bir göstergesi... Çok sağlam sözlerle hayatın anlamını arayanlar, onu burada bulamayacaklar. Bulacakları, sağlam gizlenmiş bir rock'n'roll ve çok başarılı bir prodüksiyon. *Adnan Uludağ*

Death Cab For Cutie
Narrow Stairs
(Atlantic)

Kahverengi ve sarının muhtelif tonlarından bir demet... Melankolinin en parlak ve karanlık yanlarını birleştiren küçük bir su kenarı... Yazın tüm acımasızlığıyla üstümüze yapıştığı bir zamanda, yaprakların teker teker düştüğü en klişe, en sakin, en güzel sonbahar hayalleri kurmak... İçinde kaybolduğunuz atmosferi tamamlayan en naifinden bir ses ve müzik... Death Cab For Cutie... Bu rastgele bir seçim değil. Uzun zamandır elinizi uzatsanız tutabileceğiniz hayaller kurduran grupların başında geliyorlar. Ne yaparlarsa yapsınlar, ne tarafa eğilirlerse eğilsinler, aynı yöne, kalbimize sesleniyorlar... Her grubun olmazsa olmazı "esas adam"ımız vokalist, ikinci gitarist ve söz yazarı Ben Gibbard. Kendisi 1997 yılında "kimseye ihtiyacım yok" mottosunu benimsemiş Seattle'lı bir gençti. O grup senin bu grup benim dolaşıp seyyar gitaristlik yapıyordu. Vokalistlikse hevesini kursağında bırakan eleştiriler sonucu bir daha denenmemesi gereken bir aktivite olarak yer etmişti onda. Bir süre bu şekilde takıldıktan sonra acı gerçekle yüzleşmek zorunda kaldı. İlerlemiyordu. Böylece kendi gayretleriyle "You Can Play These Songs With Chords"u yayınladı. İlk demosu şaşırtıcı bir şekilde tutup albüm anlaşmasının kapısını açınca, artık tam bir "grup" kurması gerektiğine karar verdi. Çok sevdiği Bonzo Dog Doo-Dah Band'in sözlerinden aşırılmış bir isim, birkaç davulcu değişikliği ve voila! Sonrası, içinde platin ve altın plakların da bulunduğu kucak dolusu ödüllerle geçen yıllar, yüz binler satan albümler, neredeyse sadık bir dinleyici kitlesi. Neredeyse, çünkü grup Amerika'nın hit gençlik dizisi "The O.C."de görününce fanlarının gözünde ölmedi, ama önemli derecede kan kaybetti. Şimdiyse büyük bir firmadan çıkan ikinci, totalde altıncı albümleriyle karşımızdalar.

"Narrow Stairs" klasik bir DCFC albümü değil. Oldukça karanlık. Hatta davulcu ve yapımcı Chris Walla albümü "kanlı, korkunç ve ağır" olarak tanımlıyor. Evet, belki fazlasıyla abartılmış sıfatlar bunlar, ama "falsolu bir atış gibi" derken aklımı okuduğunu hissediyorum. Albüm için kullanılacak en yerinde tabir bu olur gerçekten. Gibbard'ın kendinden emin sesine, daha açık sözlerine, enstrümanların son dönemin gözde akımı "distorted"a uygun biçimde kullanılmasına kadar getirdikleri birçok yeniliğe rağmen, eskisi gibi hızlı bir şekilde kalbimizi fethediyor. Açılış parçası "Bixby Canyon Bridge", daha önceki birçok DCFC parçası gibi Jack Kerouac'a adanmış; onunla bir bütün olma çabasından bahsediyor. "Yerden taşlar topladım / Ve benimle konuşmanı bekledim" derken Gibbard'la biz de kendimizi minik bir Kerouac duasına çıkıyormuşuz gibi hissediyoruz. Fakat sonra "Ve sessizlik her şeyi daha açık hale getirdi / Sen çok uzun zaman önce yok oldun" dediğinde onunla birlikte hayallerimiz yıkılıyor. İlk single olarak seçilen, yaklaşık dört dakikalık klavye, bas gitar ve atmosferik gitardan oluşan bir girişe sahip "I Will Possess Your Heart", platonik aşk hadisesini biraz daha uç noktalara taşıyor. Yalnızca "Benimle biraz daha vakit geçirmen gerek tatlım / Biliyorum aşkı bulacaksın" diye tekrar ediyor. Albümün ve belki de DCFC'nin en iyi çalışmalarından biriyse "Cath". Grubun düsturuna uygun, "üzgün" bir parça bu... "You Can Do Better Than Me", bir Noel parçası gibi başlayıp öyle bitmesiyle insanı şaşırtıyor. "Pity and Fear"ın durumuysa daha ilginç. Sonlarına doğru tam loop'a alınmış melodi dönerken aniden kasetten dinliyormuşsunuz da bant kopmuş gibi bitiveriyor. Bunu kasten yaptıklarını söyleseler de, olay basına "kayıt aletlerinde bir sorun çıkmış" şeklinde yansıdı. Kapanış parçası "The Ice Is Getting Thinner" ise yine Gibbard'ın zihninin en karamsar kısımlarından gelen bir ayrılık parçası... Emo mu dediniz? En yakışanı olsa da, grubun dinleyici kitlesini çok rahatsız eden bir janr yakıştırması. Soft indie-pop belki daha çok tercih edilebilir. "Narrow Stairs" belki mükemmel bir albüm değil. Ama kesinlikle beklemeye değmiş. *Esra İpekçi*

ONBEŞŞARKI

Barbara Carlotti Mademoiselle Opossum
Barış Manço Ölüm Allahın Emri
Bat For Lashes Sarah
Franz Ferdinand Walk Away
Gogol Bordello Supertheory of Supereverything
Gun Club Brother and Sister
Henri Salvador Jardin d'hiver
Kutsi Olay Olacak Aşkımız
Last Shadow Puppets Time Has Come Again
Lykke Li I'm Good, I'm Gone
Morrissey Life Is a Pigsty
Neon Neon I Lust U
Pet Shop Boys Being Boring
Teddy Thompson In My Arms
Warren Zevon Werewolves of London

ROLL DİSKO OTUZ

ONBEŞALBÜM

Adem Takes
Cream Disraeli Gears
The Fall Imperial Wax Solvent
Francis Cabrel Des roses et des orties
Getatchew Mekurya & The Ex Moa Anbessa
Hariçten Gazelciler Hariçten Gazelciler
Karen Dalton In My Own Time
Kardeş Türküler Doğu
Kırıka Kaba Saz
The Kooks Konk
Natacha Atlas Ana Hina
Paul Weller 22 Dreams
Pinhâni Zaman Beklemez
Santogold Santogold
Şevval Sam Karadeniz

YARIN ŞARKILARI

Ali Rıza Binboğa Yarınlar Bizim
Bob Dylan Tomorrow Is A Long Time
Billy Joel Tomorrow Is Today
Fabulous Trobadors Demain demain
Frank Sinatra All My Tomorrows
Gloria Estefan Always Tomorrow
İbrahim Tatlıses Güneş Yarın Doğmayacak
Jim Croce Hey Tomorrow
Melike Demirağ Yarın
Paula Abdul Dance Like There Is No Tomorrow
Ronan Keating If Tomorrow Never Comes
Scorpions Living For Tomorrow
Sheryl Crow Tomorrow Never Dies
U2 Tomorrow
Velvet Underground All Tomorrow's Parties

İNGİLTERE albüm

1. **Coldplay** Viva la Vida
2. **Duffy** Rockferry
3. **Neil Diamond** Home Before Dark
4. **Darren Styles** Skydivin'
5. **Paul Weller** 22 Dreams
6. **The Fratellis** Here We Stand
7. **Radiohead** The Best Of...
8. **Feeder** Silent Cry
9. **Sara Bareilles** Little Voice
10. **Rihanna** Good Girl Gone Bad

ABD albüm

1. **Disturbed** Indestructible
2. **"Now 28"** (Various Artists)
3. **Usher** Here I Stand
4. **Weezer** Weezer
5. **Journey** Revelation
6. **Ashanti** The Declaration
7. **"Sex And The City"** (Soundtrack)
8. **Jewel** Perfectly Clear
9. **3 Doors Down** 3 Doors Down
10. **Chris Brown** Exclusive

FRANSA albüm

1. **Coldplay** Viva la Vida
2. **Julien Doré** Ersatz
3. **Francis Cabrel** Des roses et des orties
4. **Christophe Maé** Mon paradis
5. **Duffy** Rockferry
6. **Offspring** Rise And Fall...
7. **Christophe Willem** Inventaire
8. **Madonna** Hard Candy
9. **Maxime Le Forestier** Restons amants
10. **Yannick Noah** Charango

DÖRT KERE DÖRT iki plakçı + iki bar

LALE PLAK / Beyoğlu
1. **Musica Para Los Amigos** Calle 54 Presents
2. **Ahmad Jamal** It's Magic
3. **Pat Matheny** Day Trip
4. **Brad Mehldau** Trio Live

ZERO / Kadıköy
1. **Scarlett Johansson** Anywhere I Lay My Head
2. **Bonnie 'Prince 'Billy** Lie Down In The Light
3. **Windsor For The Derby** How We Lost
4. **Sigur Rós** Med Sud I Eyrum...

KARGA / Kadıköy
1. **Rodolphe Burger** Blue Skies
2. **Burnt Friedman & Jaki Liebezeit** The Sticks
3. **Pink Floyd** Keep Talking
4. **Portishead** The Rip

BANLİYÖ / Beyoğlu
1. **Gogol Bordello** Baro Foro
2. **Firewater** This Is My Life
3. **Amparanoia** You Know What I Mean
4. **Ajda Pekkan** Uykusuz Her Gece

ŞARKI DEĞİL TARİH!

Ramones Blitzkrieg Bop

Ramones'in 1976 tarihli ilk albümü "Ramones"ten... "Pro Skater 3", "SingStar Amped", "Rock Band" gibi video oyunlarında, "Shattered Glass", "Fear No Evil" ve elbette Ramones'un bizzat rol aldığı "Rock'n'Roll High School" gibi filmlerde çalındı. Rob Zombie, Beautiful South, Pearl Jam, Screeching Weasel, Hanson Brothers, Offspring, Toten Hosen, Green Day, Full Blown Cherry, Skid Row, Hanoi Rocks, The Huntingtons tarafından cover'landı. Joey Ramone öldüğünde, Joe Strummer onun anısına konserlerinde bu şarkıyı çaldı. "The Future is Unwritten" filminde ise sahilde, ateşin etrafında koro halinde söyleniyordu. Bazı Patti Smith konserlerinde "Blitzkrieg Bop" Lenny Kaye tarafından yorumlandı.

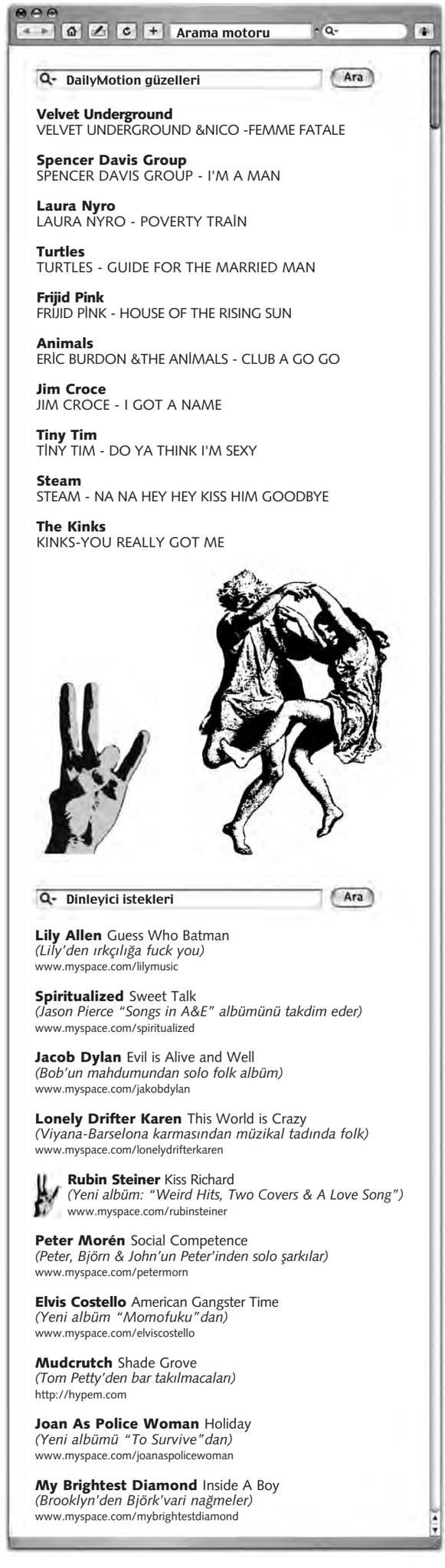

[Bo Diddley]
(1928-2008)

Sene 1979, bir turne otobüsü. Genç, ihtiyara soruyor: "Baba, niye döşekte uyumuyorsun?" İhtiyar, döşeğin perdesini aralıyor, döşeğe bağlanmış gitarını gösteriyor: "Gitar yatar, ben otururum." Olay ayniyle vaki, nakleden Roll'un 122'ncisi. İki kahramanımız "benim kahramanım" diye birbirlerine iltifat ediyor. Biri Joe Strummer; geç dönem rock'n'roll'cu. Diğeri Bo Diddley; erken dönem punk'çı. Şarkılarıyla, gitar tavrıyla modern rock'a şeklini veren büyük usta Diddley, 80 yaşında aramızdan ayrıldı. Çeşitli söyleşilerinden yaptığımız bir derlemeyle, alkışlarla uğurluyoruz...

YÜK TRENİ SESİ

Bo Diddley kim?
Bo Diddley: Bo Diddley benim sahne adım. Gerçek adım Ellas Bates.
Sahne adınız iki telli eski bir blues enstrümanı olan didley'den mi geliyor?
Nereden geldiğini bilmiyorum. Bo Diddley, lisedeki arkadaşlarımın taktığı bir isimdi.
Kitaplar 1928'de Mississippi'de doğduğunuzu yazıyor.
Evet. Ama yedi-sekiz yaşımdayken güney Chicago'ya taşındık. Babam annemi terkettiğinde sekiz aylıktım, annem de tek başına bana bakamayacağı için beni kuzini Gussie McDaniel'e emanet etti. Gussie'nin kocası ölünce, Gussie iki kızını, oğlunu ve beni aldı, Chicago'da yaşayan Herbert amcayla Janie teyzenin yanına sığındı. Zor zamanlardı, "büyük buhran" günleriydi.
O yedi-sekiz yıllık Mississippi tecrübesi mi sizi müziğe yöneltti? Esin kaynağınız Delta blues muydu?
Hayır, hayır. Ben Mississippi'den hiçbir müzikal geleneğin taşıyıcısı olmadım. Gazetecilerin çoğu bu meseleyi karıştırıyor. Ben klasik müzikle büyüdüm. Güney Chicago'ya taşındığımızda, Janie teyzeyle mensup olduğu Ebenezer Misyoner Baptist Kilisesi'ne gider olduk. Kemana orada başladım. Hocam profesör O.W. Fredrich'ti. Trombonu da ondan öğrendim. 12 yıl keman çaldım, Çaykovski'yi iyi bilirim. İki de keman konçertosu besteledim. 1958'de "The Clock Strikes Twelve" adlı şarkımda keman çalınca plak şirketindekiler hayrete düşmüştü. O zamanlar bir siyahın keman çalması görülmüş şey değildi.
Gitara başlamanız nasıl oldu?
Gussie'nin kızı Lucille, 1940 noelinde bana bir gitar hediye etti. Elime bir aldım, bir daha bırakamadım. Lise yıllarında Earl Cooker adlı bir arkadaşımla sokak müzisyenliği yapmaya başlamıştım. 16 yaşımda okulu bıraktım, fabrika işçiliği, asansör operatörlüğü, amatör boksörlük falan yaptım. Ama sokak müzisyenliğini 1940'ların sonuna kadar sürdürdüm.
1940'ların sonlarında, 1950'lerin başlarında Chicago'da Muddy Waters ve Little Walter rüzgarı esiyordu. Nasıl bir ortam vardı?
Muddy Waters, Little Walter ve diğer büyük isimlerin hepsi Club 708'de çalıyordu. Yaşım tutmadığı için içeri kaçak giriyordum, sigara makinesinin arkasına siniyordum. Kulağımdan tutup dışarı atıyorlardı sonuçta, ama ben bir yolunu bulup tekrar içeri sızıyordum. Çünkü Muddy'nin başkalarında olmayan bir şeye sahip olduğunu görüyordum. O şeyin ne olduğunu çözmeye çalışıyordum. Muddy Waters Chicago'ya hükmediyordu o zamanlar. Little Walter da büyüleyiciydi. Onun gibi mızıka çalan gelmedi, yarattığı stil ölümsüz. 15 yaşımdayken Muddy Waters gibi çalmaya çalışıyordum, ama olmuyordu. Sonra dank etti, birinci sınıf bir salaklıktı Muddy gibi çalmaya çalışmak. Dolayısıyla kendi stilimi yarattım. Başkasının stilini kopya etmektense kendi sitilini yaratmak daha iyidir diye düşünmüşümdür her zaman. Ama yarattığım stilin rock müziğine damga vuracağını öngörmemiştim.
Rock'n'roll'un yaratıcısı kabul edilen "Bo Diddley beat"in sırrı ne?
Ben gitarı davul çalar gibi çalıyorum. Sırrı bu. Fakat "Bo Diddley be-

MUDDY WATERS GİBİ ÇALMAYA ÇALIŞIYORDUM, OLMUYORDU. SONRA DANK ETTİ, BİRİNCİ SINIF BİR SALAKLIKTI BU. YARATTIĞIM STİLİN ROCK'A DAMGA VURACAĞINI ÖNGÖRMEMİŞTİM.

→57

at" denen şey bir beat'den ibaret değil, bir melodi ve ritm denizi.

Gitarınızın dikdörtgen olmasının sebebi ne?

Diğer gitarlardan başka bir şekli olmasını istemiştim. Sound'u farklıydı, şekli de farklı olsun diye düşündüm. Bir de milleti irkiltmek istemiştim. *(gülüyor)*

1940'ların, 1950'lerin Amerika'sında siyah bir müzisyen olmak nasıl bir şeydi?

Zordu. O günlere "cehalet zamanları" diyoruz. Her şey, müzik bile, insanın derisinin rengine göre değerlendiriliyordu. Bu, insanoğlunun başına gelebilecek en aptal, en aşağılık şey. Nasıl ki bugün dünya bir kepazelik içinde ve ne olup bittiğine dair hiçbir fikrimiz yoksa, 1950'ler de öyleydi. Ne olup bittiğinin farkında değildim, niçin ırk ayrımı diye bir şey var diye sormamıştım kendime. Büyüklerimizden dinlediğimiz birçok hadise vardı, fakat ayrımcılığın idrakinde değildik. Genç bir adam olarak dünyanın doğal düzeninin böyle olduğunu sanıyordum. Yaşadığımız ayrımcılığa ırkçılık bağlamından bakmayı bilmiyorduk. 1950'lerin sonlarına doğru gözlerimiz açıldı, hakikati görür olduk. Bize yapılanları idrak etmek çok sancılı bir süreçti. Fakat ayrımcılığa maruz kalan sadece siyahlar değildi. Adaletsizliklere sesini yükselten beyazlar da aynı akıbete uğruyordu. İnsanın özgürlüğü lafta kalmamalı. İnsanlar sırf uzun saçlı oldukları için taciz edilebiliyor. Bu nasıl bir zihniyet? İnsanoğlu bu gezegende hep birlikte yaşamak mecburiyetinde olduğumuzu eninde sonunda anlamak zorunda. Hayat dediğimiz şey kısa bir süre, bu kısa süreyi nefret içinde yaşamak topyekûn delilikten başka bir şey değil. Ama, maalesef bugün bile kendi çocuklarının farklı renk veya milliyetteki çocuklarla oynamamasını isteyen insanlar var. Ayrımcı zihniyet hâlâ mevcut.

Bo Diddley bu zihniyetin değişmesine etkide bulunabilir mi?

Bir birey, o birey tanınmış bir müzisyen olsa bile, tek başına bir değişim yaratamaz. Ancak örgütlenmiş bir topluluk bunu yapabilir. Örgütlü bir topluluk olduğun zaman sesin güçlü çıkar. Dikkatler sana yönelir. İşte o zaman hadise değişmeye başlar.

Medyada görünür olmanızı, dolayısıyla malî durumunuzun iyileşmesini sağlayan şey, Buddy Holly gibi beyaz müzisyenlerin sizin yaptığınız müziği desteklemesi miydi?

Hayır. Onların desteklemesinin bir faydası olmadı. Ama bu konuya girmek istemiyorum.

Little Richard, siyah müziğin kabul görmesinin Elvis sayesinde olduğunu söylüyor. Katılıyor musunuz buna?

ED SULLIVAN SHOW İÇİN 750 PAPEL ALMIŞTIM. ELVIS 50 BİN KAFA. MİDEM BULANDI. ROCK'N'ROLL VE RHYTHM'N'BLUES TEMELDE AYNIYDI, AMA PARASI AYNI PARA DEĞİLDİ.

O, Little Richard'ın yorumu. Ben öyle düşünmüyorum. Elvis'i ve şarkılarını severim. Ne var ki, Elvis siyah rock'n'roll'cuların geçtiği zorlu yollardan geçmedi. Elvis harikaydı, ama benim üç sene arkamdan geldi. Üç sene, müzikal zaman açısından uzun bir zamandır. İşin parasal boyutu da, benim plaklarımın satmayışıdır. Sonrakilerse benim üzerimden eşek yüküyle para kazandılar. Mantıken benim milyonlarca dolarımın olması gerekiyor. Ama yok, o yüzden hâlâ çalışıyorum. Yani beyaz müzisyenlerin desteği benim malî durumumu iyileştirmedi.

1950'lerin, '60'ların en ünlü eğlence programı olan Ed Sullivan Show'a çıkan ilk siyah müzisyensiniz. Ama, tatsız bir macera olmuş, Ed Sullivan size "bir daha benim programıma adımını atamazsın renkli delikanlı" demiş.

Ed Sullivan benden o günlerin hit şarkısı "Sixteen Tons"u söylememi istemişti. Ben de peki demiştim, ama sahneye çıkmama çeyrek kala, Tennessee Ernie Ford'un şarkısı yerine, o sıralarda hit olan kendi şarkımı, "Bo Diddley"i söylemeye karar verdim. Ve öyle yaptım. Ed Sullivan buna köpürdü. Kuliste "beni sırtımdan vurdun" filan dedi. O arada "renkli delikanlı" lafını da etti. Benim sigortalar attı tabii, Ed Sullivan'a giriştim. Chicagolu bir sokak çocuğuydum ne de olsa. Neyse ki menajerim girdi araya, olay fazla büyümedi. O program için ne kadar aldım biliyor musunuz? 750 papel. Peki Elvis ilk çıktığında ne kadar almıştı? 50 bin kafa. Bunu öğrenince midem bulandı. Rock'n'roll beyazlar içindi, rhthym'n'blues ise siyahlar için. İkisi temelde aynı müzikti, ama parası aynı para değildi. Rhthym'n'blues yapıyorsan boğaz tokluğuna çalışıyordun, rock'n'roll yapıyorsan çuvalla kazanıyordun. Siyah müziğini beyaz biri yapınca radyolarda çalınıyordu. Bazı radyoların plak şirketlerine "aynı şarkıyı bir beyaza söyletin, çalalım" dediklerini biliyorum. Zaten tezgah öyle yürüyordu. Siyahların şarkılarını beyaz şarkıcılara cover'latıp beyazlara satıyorlardı. Pat Boone böyle şöhret oldu. Beyaz bir çocuk benim plağımı alıp evine götüremezdi. Annesinden, babasından tırsardı.

Şimdiye kadar kaç plak yaptınız?

Albümler 27'yi buldu galiba. Single'ların sayısını hatırlamıyorum.

Hikâyeniz, hatta rock'n'roll'un hikâyesi, The Hipsters grubuyla başlıyor, öyle değil mi?

Evet, The Hipsters ilk grubum. Basta Roosevelt Jackson, davulda Clifton James vardı. Jerome Green, ki bugüne dek çalıştığım en iyi müzisyendir, 1950'de aramıza katıldı, ertesi yıl da Billy Boy Arnold geldi mızıkasıyla. Ve sokak müzisyenliğinden kulüp müzisyenliğine, oradan da ilâhlarımızın çaldığı Club 708'e terfi ettik. The Hipsters'ın özgün sound'u işte o zaman oluşmaya başladı, 1952-53'te.

O nasıl bir sound?

Hep söylediğim gibi: Yük treni sound'u.

Peki, "Bo Diddley beat"i denen ritmi bulmanız nasıl oldu?

Gene Autry diye bir country şarkıcısı vardı, onun "I Got Spurs That Jingle Jangle" adlı şarkısını çalmaya çalışıyordum ve bir türlü beceremiyordum. Derken bir ekstra notaya bastım, bambaşka bir şey çıktı ortaya. Hikâye bu. O zamanlar daha rock'n'roll diye bir şey yoktu. Benim müziğime "cangıl müziği" diyorlardı. Rock'n'roll terimini Cleveland'lı

diskjokey Alan Freed icat etti. Benim parçalarımı takdim ederken "işte özgün sound'lu biri geliyor, sizi rock'layıp roll'layacak" derdi. Fakat siyahların müziğine rhthym'n'blues deniyordu. Rock'n'roll, rhthym'n'blues'un beyazcasıydı.

Bugünün rock'n'roll'uyla, sizin, Howlin' Wolf'un, Muddy Waters'ın müziğini karşılaştırdığınızda ne düşünüyorsunuz?

Bugünün rock'n'roll'u bizim anladığımız anlamdaki rock'n'roll değil. Elvis'inki gibi de değil, Beatles'ınki gibi de. Gerçi Beatles rock'n'roll sayılmaz. Onları nasıl adlandıracağımı bilemiyorum doğrusu. Rock'n'roll değillerdi, bir tür folk yapıyorlardı.

Onlarla tanışmış mıydınız?

Tanışmadık, pek ilgimi çekmiyorlardı. Dans edilemeyecek bir müzik yapıyorlardı. Ne yaptıklarını anlamıyordum, hâlâ da anlamış değilim. Fakat bir kuşağı cezbettiler, zamanın ruhunu yakaladılar. O açıdan benim gibiydiler, benim on yıl önce yaptığım şeyi yaptılar.

Rolling Stones'a ne diyorsunuz?

Onlar kesinlikle bir rock'n'roll grubu. Onlar benimle, Chuck Berry'yle, Elvis'le, Fats Domino'yla, Ray Charles'la aynı dalga boyundalar.

1963'teki İngiltere turneniz, Rolling Stones'un ilk turnesiydi, öngrup olarak sahne alıyorlardı. Onlarla tanıştığınızda ilk izleniminiz nasıldı?

Çok iyi insanlardı. Bana kral muamelesi yapıyorlardı. Kıyak çocuklar, onların iyiliğini unutamam. Onlara ta o zaman çok uzun ömürlü olacak bir sound bulduklarını söylemiştim. Dediğim çıktı, hâlâ ortalıktalar.

Müzikleri sizinkini andırıyor muydu?

Hayır, hayır. O zamanlar Muddy Waters gibi çalıyorlardı. Fakat o kadar iyi çalıyorlardı ki, ilk plaklarını dinlediğimde Muddy Waters çalıyor zannettim. Müziklerinin benimkiyle aynı yönde seyretmesi daha sonraki hikâye. Beni tanıdıktan sonra oraya yöneldiler. Rolling Stones'un "Not Fade Away"ini dinleğimde benden aparttıklarını sanmıştım, benim müziğime o kadar benziyordu ki. Meğer Buddy Holly'nin şarkısıymış. Bunu öğrendiğimde o zat hayatta olsaydı, ona iki çift lafım olurdu. "Not Fade Away" müziği benden araklanmış bir şarkı çünkü.

İlk plağınız ("Bo Diddley / I'm a Man") 1955'te, ünlü Chess Records'un yan kuruluşu Check Records'dan çıktı. Chess kardeşler sizi nasıl keşfetti?

Beni keşfetmediler, ben onlara gittim. Önce Vee Jay'in kapısını çalmıştım. Elimde "Uncle John" vardı. Dinlediler, beğenmediler. "Cangıl müziği" dediler. Chess kardeşlerin şirketi de aynı sokaktaydı, bir de orada şansımı deneyeyim dedim. Kapıyı Phil Chess açtı, "ne istiyorsun" dedi, "bir şarkım var" dedim. "Dinleyelim o zaman" dedi. Çalmaya başladım. Phil, kardeşi Leonard'a seslendi: "Gel bunu dinle." Hikâye böyle başladı. "Uncle John"u plak yapmak istediler, ama bir şartları vardı, sözleri değiştirecektim. Haksız sayılmazlardı, plağı o sözlerle basamazlardı. Orijinal sözler şöyleydi: "Uncle John'un mısır tarlaları var hiç biçilmemiş / Uncle John'un kızları var hiç sikilmemiş." Sözleri değiştirdim, ayrıca onların isteği üzerine şarkıyı kişiselleştirdim ve ismini "Bo Diddley" koydum.

B yüzündeki "I'm A Man"in hikâyesi nasıl?

O şarkıyı en az otuz seferde kaydedebildik. Chess biraderler "man"i harf harf söylememi istiyorlardı. Ben de söylüyordum, ama bir türlü beğenmiyorlardı. Nihayetinde, çok ağır bir şekilde, "m... a... n" diye söyledim. "Tamam, işte bu" dediler. E kardeşim, öyle istediğini baştan söylesene! *(gülüyor)*

1959 tarihli "Say Man" adlı single'ınız bir bakıma ilk rap plağı.

Evet, ama o zamanlar o türe rap denmiyordu, "signifyin" deniyordu. Şimdiki gençler rap diyorlar, güzel bir isim, çünkü ne dediklerinin tek kelimesini anlamıyorum. Eminem ne dediğini anladığım tek rap'çi. Will Smith de çok iyi. Ben küfürlü sözlerden hoşlanmam, rap çok küfürlü, bana uymuyor. "Say Man"in hikâyesi enteresandır. Bir kahve molasında Jerome'la (Green) tartışıyorduk, birbirimize verip veriştiriyorduk. O esnada teybi açıp ağız dalaşımızı kaydetmişler. Yani "Say Man"in başlangıç noktası gerçek bir atışmaydı.

1950'lerde Chuck Berry de Check Records'un sözleşmeli müzisyenlerindendi. Onunla aranız nasıldı?

Check Records'dan içeri adımımı attığım anda Chuck Berry'yle tanıştım ve derhal sıkıfıkı olduk. Şarkı kaydetmeye hazırlanıyordu, gitarını çalıyordu. Duyduğum şey tam da benim yapmak istediğim şeydi. Anında dost olmamız için bu kadarı yeterliydi. Chess biraderler aramıza nifak sokmaya, rekabet ve kıskançlık yaratmaya çalıştılar ama, biz oralı olmadık.

1956 ve 1957 yıllarında listelerin zirvesindeydiniz.

Evet, o dönemde altı ay boyunca listelerdeydim. Elvis'den daha uzun bir süre. Gelgelelim, siyah bir müzisyen olduğum için adım anılmıyordu. Fakat bundan ötürü bir nefret geliştirmedim. Boşverdim, çünkü çok aptalca bir şey olduğuna hükmettim. Sonra beni uyaranlar oldu, bunun böyle olmaması gerektiğini söylediler. İnsan görmezden geldiği şeye dikkatle baktığında afallıyor. Her gün karşılaştığınız adamın elinde bir yılan taşıdığını görünce irkiliyorsunuz. "Bu adam tehlikeli" diyorsunuz. O tür adamlar hep etrafınızda olur. Dikkat etmek lâzım. Ben maalesef uzun zaman dikkat etmedim. O yüzden meteliğe kurşun atıyorum. Plaklarım dünyanın dört bir yanında satıyor, ben sürünüyorum. Müzik sanayiinin patronları malikânelerde yaşıyor, benim malik olduğum tek hane, içinde yaşadığım treyler. Bir de sandaldan hallice bir teknem var. Onca şarkıdan, plaktan elimde kalan bu. O patronların yaptığını ben yapsam, o sahtekârlıkları yapsam, o korsan plakları çıkarsam, anında kodese tıkarlar. Otuz yıldır bana ödenmeyen paraların sadece faizini alsam ihya olurum. Ba-

BEATLES DANS EDİLEMEYECEK BİR MÜZİK YAPIYORDU, NE YAPTIKLARINI ANLAMIŞ DEĞİLİM. AMA ROLLING STONES BİR ROCK'N'ROLL GRUBU. BENİMLE AYNI DALGA BOYUNDALAR.

Stonewall'dan Lambda'ya: Cinsel Yönelim ve İsyan

Mesele, Temmuz 2008, Sayı 19

- Bir Müebbetlik Erkek, Bir İdamlık Erkeğin Kalçalarını Okşayınca... *(Osman Akınhay)*
- Esmeray: Sahici Bir Yüzleşme *(Berat Günçıkan)*
- Benim Yazarım: Virginia Woolf *(Semih Gümüş)*
- Marcel Proust'un Sodom İmgesi *(Müslüm Yücel)*
- Stonewall'dan Lambda'ya Onur Yürüyüşü *(Lambda Aktivistleri'yle Söyleşi)*
- "Lezbiyen Neye Denir? Bilen Var mı?" *(Hande Öğüt)*
- Stonewall İsyanı *(Martin Duberman)*
- Konuk Kız'da Ben-Öteki ve 'Romantik Yalan' *(Didem Atayurt)*
- Şiir, Olmayan Yeni Dünya ve Yeni Siyaset *(Hasan Bülent Kahraman)*
- Dağlarca'dan 'Eski Bir Çocuk' Kitabı *(Haydar Ergülen)*
- Adalet Ağaoğlu'nun Değindikleri: "Geçerken" ve "Karşılaşmalar" *(Müge Karahan)*
- Beckett'den Adorno'ya: Kesinlik Öldürür *(Terry Eagleton)*
- Eski Siyasal'lı Devrimciler Buluşması: Ölü Bir Arkadaşa *(Füsun Çiçekoğlu)*
- Hayvanı Yememek – Bir Peter Singer Okuması *(Can Başkent)*

Yönetim Yeri: Agora Kitaplığı Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti. • Yazışma Adresi: Osmanlı Yokuşu, Muhtar Kamil Sok. No: 5/1 Taksim/İSTANBUL
• e-mail: mesele@agorakitapligi.com • Tanıtım-Reklam-Abone: tanıtım@agorakitapligi.com

na diyorlar ki, hakkını arasana. Hak aramak da para işi. Benim gibi insanlar avukatlara verecek onbinlerce doları nereden bulacaklar?

Nefretten ve şiddetten hazzetmediğinizi her fırsatta söylüyorsunuz. Dinle aranız nasıl?

İyiyi kötüden ayırabilmeme yarayacak kadar dindarım. Eğer kiliseye gidip gitmediğimi soruyorsanız, pek sık gitmiyorum doğrusu. Kardeşlerimden biri Mississippi'de küçük bir kilisenin vaizi. Benim yolumsa rock-'n'roll, ben onu seçtim. Seçimimden de gayet memnunum, memleketim için ve hatta daha öteleri için faydalı işler yaptığımı düşünüyorum.

Avrupa'da da çok seviliyorsunuz. Hatta belki orada Amerika'dakinden daha popülersiniz.

Avrupa'yı çok severim. İlk gidişim 1962'deydi, o günden bugüne hep çok iyi karşılanıyorum. Bu yalnız benim için değil, bütün siyah müzisyenler için geçerli. Miles Davis'den Charlie Parker'a. Avrupa'da ırkçılığa hiç maruz kalmadım. Avrupa'da, Amerika'daki gibi bir ırkçılık yok. Irkçılıktan ziyade, milliyetçilik var.

Geçmişin Avrupa'sı ve Amerika'sıyla bugünkü durumu karşılaştırdığınızda neler düşünüyorsunuz?

Bugün otorite müptelâlığından mustaribiz. Otorite cankiliği yani. Bu cankilerin egemenliği sürecek olursa, üzerinde yaşadığımız gezegen yok olabilir. Öyle olursa, bunun sorumluluğu sadece o cankilerin değil, hepimizindir. Bu otorite bağımlılığına bir de şiddet unsurunu ekleyin, başımıza neler geleceğini kestirmek için kâhin olmaya gerek yok. Teknoloji, uygarlık seviyesinin çok önünde gidiyor. Mesela cep telefonlarına bakın. O küçük, masum iletişim aracı, tehlikeli bir silaha dönüşüyor. Tuşlarına basarak bir bombayı infilak ettirebiliyorsunuz.

Bu açıdan bakıldığında, Amerika'nın 11 Eylül sonrasındaki durumunu nasıl görüyorsunuz?

Nefret var. Nefret ve korku. Ödümüz kopuyor. Çok moral bozucu bir atmosfer. Şu otorite cankileri, niye herkesin bizden bu kadar nefret ettiğini kendilerine soruyorlar mı, çok merak ediyorum. Birilerine kötü bir şeyler yaptık, şimdi o birileri de bizden intikam almak istiyor. Bizi bu noktaya getirmekten sorumlu olan kişileri ve sebepleri ortaya çıkaralım. Sorunları görmezden gelmek, bir toplum için çok tehlikelidir. İncil'deki Davut'la Golyat hikâyesini hepimiz biliyoruz. Davut, bir sapanla yere yıktı Golyat'ı. Bugünün Golyat'ı biziz ve önemsiz, küçük, hakir görülen insanlar bize meydan okuyor. Büyük teknolojimize rağmen onlarla başa çıkamıyoruz. Neden? Bütün dünyanın kafası karışık. Yeni Berlin duvarları inşa ediliyor. Ama duvarlar olacak olanı engelleyemez

BUGÜN OTORİTE CANKİLİĞİNDEN MUSTARİBİZ. ÜZERİNDE YAŞADIĞIMIZ GEZEGEN YOK OLURSA, BUNUN SORUMLULUĞU SADECE O CANKİLERİN DEĞİL, HEPİMİZİNDİR.

ki. Birbirimizle konuşmayı öğrenmemiz lâzım. Mermilerle, bombalarla sorunları çözemeyiz. Hayatta olabilecek en kötü şey, insanın onurunu yitirmesidir. Amerika gibi zengin bir ülkede niye bu kadar çok insan sokaklarda yaşıyor, niye evleri-barkları yok? Tembel oldukları için, öyle mi? Ellerine birkaç kuruş sıkıştırıp geçiyoruz, bir hayır yapmış olmanın huzurunu duyuyoruz. Hakikat bunun tam tersi.

Amerikan medyasında sizi niye görmüyoruz, fikirlerinizi duymuyoruz?

"Bo Diddley Speaks" diye bir proje üzerinde çalışıyorum. DVD formatında olacak, bugünün dünyasında olup bitenlerle ilgili düşüncelerimi anlatacağım. İlginç bir çalışma olacak.

Yetmiş küsur yaşında olmanıza rağmen, pop festivallerine, üniversite konserlerine çağrılıyorsunuz. Bugünün gençliğinin size olan ilgisini neye bağlıyorsunuz?

Bilmem. Ben kendi zamanımdan on yıl ilerideydim. Yaptığım müziğe eskiden "cangıl müziği" diye burun kıvırılıyordu, sonra herkes onu kopya etmeye başladı. Gençler de o müziğin kökenini merak ediyor. Müziğim onlara iyi geliyor, çünkü iyi duygular veriyor.

Onlara hayata dair ne gibi öğütler vermek istersiniz?

Hayat kısa derim. İnsan gitti mi gidiyor, geri gelemiyor. Bu kısa sürenin tadını çıkarmak lâzım. Eski kuşaklar bunu becermeyi bilemedi, herkes "başkaları ne der"den çekiniyordu. Ve herkes kendini kasıyordu. Eğer benim faturalarımı ödemiyorsan, çocuklarım hasta mı, aç mı diye dertlenip çaresine bakmıyorsan, hangi hakla bana nasıl yaşamam gerektiğini söyleyebilirsin! Bugünün gençliği böyle düşünüyor, bu da eski kuşakların hoşuna gitmiyor. Bugünün gençleri birbirlerinin gırtlağını sıkmıyor. Bu önemli bir gelişme. Fakat gençlik sesini yükselttiğinde kolluk güçleri onlara girişiyor, sopalıyor. Elbette kanun ve nizama ihtiyaç var, ama bir kabadayı çetesine, şiddet kullanmaya resmî müsaadesi olan saldırganlara ihtiyacımız yok. Almanya'da, Japonya'da öyle olabilir, çünkü oralarda bu zihniyet yıllarca hüküm sürdü, insanların beyni yıkanmış olabilir. Amerika öyle bir yer değil. Okulda bize öyle öğretmediler. Okulda öğrendiklerimle sokakta tanık olduklarım farklı şeyler. Görünmeyen bir demir perde mi var? Şık bir ambalajı olan demir perde...

Müziğiniz bu bağlamda nereye oturuyor?

Benim şarkılarım hakikati anlatıyor. Uydurmuyorum, yaşanmış şeyleri anlatıyorum. Kimisini dinledim, kimisine tanık oldum, kimisini bizzat yaşadım. İnsanların anlattıklarına kulak veriyorum, söylediklerinin birkaçını kafaya yazıyorum, onları dinliyorum, sonra da şarkılaştırıyorum.

Bo Diddley'in sıradan bir günü nasıldır?

Bugünlerde teknemi suya indirmeye çalışıyorum. Balığa çıkmak için gün sayıyorum.

Nasıl hatırlanmak istersiniz?

Bu soruyu sevmedim, kusura bakma. Hatırlanmak dediğinde ölümümü kastetmiş oluyorsun. Ben batıl inançlıyım, ölümden söz etmek uğursuzluk getirir.

Marslı birine rock'roll'u tarif edecek olsanız ne derdiniz?

Mutluluk müziği. Klasik müziği yaratanlar çoktan göçtü, ama eserleri yaşıyor. Biz de göçeceğiz, ama rock'n'roll yaşayacak.

"Biz" derken ilk aklınıza gelenler kimler?

Joe Louis'ten şunu öğrendim: Maç yapacağı rakipleri hakkında asla yorum yapmazdı. "Ringe çıktığımda elimden gelenin en iyisini yapacağım" derdi. Ben de sahneye öyle çıkıyorum. Kimseyle rekabet etmiyorum. Bildiğim şeyi yapıyorum ve elimden geldiği kadar iyi yapıyorum. Yapamadığım zamanlar da oluyor, bazen kendimi iyi hissetmiyorum, bazen de başka türlüsü elimden gelmiyor. Külüstür arabalar gibi: Stop eder, nedenini anlamazsın, bir türlü çalıştıramazsın. Ben de öyle oluyorum bazen.

Derleyen: ***Yücel Göktürk***

TUNCAY YANIK
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1996
SELİM NİŞLİ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2005
ARDA YENİ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2006
YÜKSEL ÖZDEMİR
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2008
SERDAR KÖMÜRCÜ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2003
EKREM BEKTAŞ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2005
ONUR BAYOĞLU
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2008
SALMAN GÖZPINAR
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2000
CABBAR ONGUN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2007
MEHMET KURBAN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1997
NURDOĞAN ÇELİK
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2006
SABRİ YANARDAĞ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2007
YAŞAR YAVUZ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1996
SEZAİ DEMİRAL
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2005
RECEP YAMAN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1993
MİKAİL KAVAK
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2008
DENİZ KAŞIKEMAN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2008
TALİP MIRIZ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2000
MURAT ÇAĞIN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2005
İBRAHİM ARSLAN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2002
HASAN KÖSE
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2008
İSMAİL TATLI
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2000
TUFAN KAYA
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2003
ESER ACAR
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2007
CEVAT TOY
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2008
HÜSEYİN KARACA
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1992
HÜSEYİN POLAT
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1996
HÜSEYİN KORUR
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2005
ŞENER GÜLEÇ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1992
BURHANETTİN OMURCA
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2004
ÖMER MEMİŞ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2003
MUSTAFA YARDIM
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2003
MUSTAFA UĞUŞ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2002
METİN TURAN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2008
SAİM SATILMIŞ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1996
İBRAHİM DURSUN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2006
MUSTAFA BALTACI
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2006
HAKAN ÖZDEN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2005
SÜLEYMAN BİRİNCİ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2004
İBRAHİM BACAK
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1998
MURAT ÇALIŞKAN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2008
CEMAL YETİM
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2004
İHSAN TURAN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2008
SADİ ÜSTÜNBAŞ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2007
İLHAN ÜSTÜNDAĞ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2004
HİSAMETTİN BURCU
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2005
GÜNAY YAMAN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2003
ŞEREF GÖKKAYA
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2006
DURSUN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1998
ALİ İHSAN ÇAM
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2008
BEKİR ÖZMEN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2007
MURTAZA TAN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2005
NURALİ GÜRSOY
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1993
KAHRAMAN DALMAZ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2006
HAKAN OĞUZ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2008
BAYRAM GÜLEÇ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1992
OSMAN KOÇAK
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2005
SAMİ ŞAHİN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1992
SUAT DURSUN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2004
OSMAN GÖÇ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2008
AHMET ÇELİK
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1996
İBRAHİM LEVENT
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2006
İZZET GÜDER
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2008
MURAT KAPAN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2000
HÜSEYİN GONCA
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1996
S.OCAK
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1997
SUBUTAY SOYSAL
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2007
YILMAZ ASLAN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2007
RECEP KAYAŞ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2000
KENAN ÇETİN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1996
HASAN MACAR
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2007
SELAMETTİN EROL
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2006
BAHRİ TAŞÇIOĞLU
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1992
HÜSEYİN ŞAHİN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2002
BEHÇET
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2006
GÜNAY AKARSU
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2007
MEHMET YÜCESOY
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2006
DURMUŞ İPEK
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1992
CENGİZ TATLI
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2007
ERKAN ALASAN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1996
ORHAN ÇAĞDAŞ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1997
FATİH KILIÇ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2007
SAFFET YILMAZ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1997
KEMAL KÖKSAL
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1997
FIRAT DURUDENİZ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2001
İHSAN YÜZLÜ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2005
ŞÜKRÜ GÜLEÇ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1985
HÜSEYİN ÇOBAN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1992
ÖZAY ÇOBAN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1997
KENAN KARA
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2007
SABAHATTİN TÜRKOĞLU
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2008
HAMİT NAZLI
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2002
MUSTAFA DÜZAĞAÇ
ÖLÜM YERİ
TUZLA
1997
BURHAN KAYABAŞI
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2002
HÜSEYİN KALKAVAN
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2002
NİYAZİ SİPAHİOĞLU
ÖLÜM YERİ
TUZLA
2002

ansiklopedi

b→

BALIKÇILAR

Arka kapağımızdaki gazete haberinde yer alan “müstehcen şarkı”. Safiye Ayla ve bestekâr Sadettin Kaynak’ın düeti olarak dinlediğimiz şarkıda, kulaklarımız yanlış işitmediyse şu dörtlük yer alıyor: “Haydi uşaklar bakalum / Takayı suya atalum / Böyle karayel üstüne / Gidiyoruz tam üstüne” (Burada, Safiye Ayla’nın sesinden “tam” sözcüğündeki “t” sesi belirgin biçimde yutuluyor, “am üstüne” anlaşılıyor). İlerleyen bölümlerde ise Sadettin Kaynak’ın sesinden şu dizeler dikkat çekici: “Söyleyin Fadime’ye / Koysun eline kına / Açsın altın kemeri de / Dursun oyle yakina / Oy Fadime Fadime da / Bu gece beni sına / Hakkından gelemezsem da / O zaman beni kına”.

Bu kıymetli plağı edindiğimiz, “Gel Zaman Git Zaman” kitabının yazarı, tiyatro sanatçısı ve taş plak koleksiyoncusu Cemal Ünlü’nün görüşlerine başvurduk:

“Klasik tiyatro sanatının Eski Yunan’da ortaya çıktığı ve Dionisos şenliklerinin de bunun başlangıcı olduğu kabul edilir. Latinlerin Baküs diye andığı Dionisos, sadece üzüm ve şarap tanrısı değil, ekinle ve tarımla ilgili bir tanrıdır.

Dionisos, Olimposlu olmayan ender tanrılardan biridir. Trakyalı kabul edilir. Son elli yılda yapılan araştırmalar gösteriyor ki, Dionisos bir Anadolu tanrısı. Konya’nın Ereğli ilçesindeki İvriz’de, yedisekiz bin yıllık Hitit kabartmalarında, bir elinde üzüm salkımı, bir elinde başaklar tutan bir tanrı olarak Dionisos’u görüyoruz. Dionisos’un Hitit tanrısı olarak ortaya çıktığı, Trakya’ya, oradan da Yunan kültürüne geçtiği anlaşılıyor. Eski Yunan’da daha önceleri Hermes gibi başka tanrılara tapılırmış. Ama Hermes seçkinlerin tanrısı olduğu için, köylüler Dionisos’la ilgili törenler düzenlemeye başlamışlar, bir tarım tanrısını bir anlamda icat etmek gereğini duymuşlar. Bereketin artması için, bol hasat için Dionisos’a törenler yapılır. Daha öncesinde de Anadolu’da koca memeli ya da çok memeli Kibele gibi bereket tanrıçaları bilinir. Dionisos törenlerinde deriden yapılma, birkaç metre boyunda erekte olmuş falluslar, erkeklik organları resmedilirdi. Bunlar elde ya da arabalarda taşınırdı. Fallus, bereketin en önemli simgesiydi. Demek ki, kadınla erkeğin üretkenliği tarımda da karşılık bulsun istenirdi. Öyle ki, Anadolu’da yaygın bir gelenek vardı, ürünün bol olması için kadın ve erkek tarlada sevişirdi...

Münif Fehim’in yorumuyla, Kuledibi’nde Apokria maskaraları

Dionisos törenleri Hıristiyanlıkla beraber biçim değiştirdi ve takvim de Hıristiyanlık takvimine uyduruldu. 1930’lara kadar İstanbul’da da Galata’dan Kurtuluş’a kadar kutlanan Apokria (Apukurya) festivalleri vardı. Ahmet Rasim ‘Fuhşu Atik’ kitabında bu maskeli ve arabalı kalabalığı uzun uzun anlatır.

Apokria tıpkı Rio karnavalı, Alman faşingleri, Venedik karnavalı gibi Dionisos törenlerinin küçük bir benzeriydi. Bu festivallerde mutlaka maske takmış, kılık değiştirmiş, başka bir kıyafete bürünmüş kadın ve erkekler son derece erotik göndermelerle danslar eder, şarkılar söylerdi...

Yunanistan’da yaşayan İzmirli bir mübadil olan Domna Samiou, Apokria şarkılarını derlediği bir CD yayınladı. Bu CD’de son derece açık saçık sözleri olan, Sadettin Kaynak’ın ‘Balıkçılar’ını da çağrıştıran, çiftleşme, erkeklik ve kadınlık organı üzerine sözler bulunan şarkılar var. Erkeksiz ama iştahlı dulları, papazları, papazların karılarını konu eden bu şarkılarda Nikolokaina Teyze adında, bizdeki Halime gibi anonim bir karakter var. Bir şarkıda metaforlarla şöyle deniyor: ‘Bacaklarının arasında bir Türk camii görüyorum. Hocanın biri ba-

şında kırmızı fesiyle içeri giriyor...’

Apokria şenlikleri ve Venedik karnavalı şubat ayının ortalarına denk geliyor. Bu da bereketle ilgili. Bu dönemde Paskalya’ya 40 gün kalmıştır. Apokria törenlerinden sonra uzun bir perhize girilecek, et ve balık yenmeyecektir. Bu dönemde ibadet artar. Baharın uyanışıyla birlikte perhiz bitecek, baharın gelişi kutlanacaktır. Apokria’nın Paskalya’dan 40 gün öncesine denk gelmesinin sebebi şu: Kuzular ana karnında 150 gün kalır. Apokria’ya denk gelen günler, kuzuların ana karnında tüylenmeye başladığı günlerdir. Yani, Apokria törenleri tamamen hayvancılıkla ilgili bir kutlamadır.

Apokria ya da Venedik karnavalı gibi törenlerin tarihinde her türlü baskı ve dinî gelenek gözardı edilmiştir. Tüm otorite ve kurallar, en çok da rahipler alaya alınır. Maskeler takılarak, kıyafet değiştirilerek, makyajlar yapılarak kurallar çiğnenir... Karnavalın son Pazar günü ve ‘Temiz Pazartesi’ günü, artık normalleşmeyi ve toplumun eski haline dönmesini sembolize eder. Temiz Pazartesi günü öğleye kadar festival sürer. Aynı gün akşamüzeri çanlar çalmaya başlar ve büyük perhizin geldiği ilan olunur. Normal kıyafetlerine dönmüş, makyajını silmiş insanlar kiliseyi doldurur.

Apokria törenlerinin bir benzeri, Anadolu’da Saya Gezme törenleri biçimindedir. Köylerde gençler kapı kapı dolaşarak şeker, bulgur toplar, bunları pişirip kış gecesi köy meydanında seyirlik oyunlar oynarlar.

Kıyı bölgelerde, özellikle adalarda hayvancılık balıkçılığa dönüşmüştür. Mesela Midilli adasıyla ilgili derlenmiş bir CD’de balıkçılar ellerinde ağları, balıkçılık oyunları oynarken görülüyor. Hem avı kutsamak, hem de avın bereketini çoğaltmak için böyle törenler yapılır, şarkılar söylenirdi. Trabzon, bir Pontus kentiydi, Yunan kültürü bakımından önemli bir merkezdi. Asırlar boyu devam etmiş bu geleneğin 20. yüzyılda da uzantılarının olması akla yakın geliyor. Sadettin Kaynak’ın ‘Balıkçılar’ şarkısında Anadolu’nun her yerinde rastladığımız bolluk bereket törenlerinin izi var.”

BENG Ü BADE

Alevi-Bektaşi geleneğinde Yedi Ulu Ozan’dan biri olarak kabul edilen Fuzuli’nin, Şah İsmail’e ithaf ettiği, 444 beyitten oluşan mesnevisi. Eserde esrar (beng) ile şarap (bade) arasında geçen hayalî bir tartışma aktarılır. Beng, Osmanlı padişahı II. Bayezid’i, bade ise Safevi hükümdarı Şah İsmail’i simgelemektedir. Bu tartışma, badenin üstünlüğüyle sonuçlanır. Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi’nden Ali Yıldırım, “Fuzuli’nin Beng ü Bade Mesnevisi ve Bade Sembolü” başlıklı çalışmasında aşağıdaki görüşlere yer veriyor:

“Beng”in II. Bayezid, “Bade”nin Şâh İsmail tarafından içilmiş olmasının yanında söz konusu maddelerin iki hükümdarı sembolize ettiğinin kuvvetli delillerini eserde de görmekteyiz: Beng’in ihtiyar, Bade’nin genç olması; Beng’in sakin, Bade’nin hareketli; Beng’in sufi, Bade’nin savaşçı olması vs. gibi.

Fuzuli’nin “Beng ü Bade” mesnevisinde, onun şiir bilgisini, anlatı kurgusunu, psikolojik ve sosyolojik tespitlerini, uyuşturucu ve sarhoşluk verici maddelerin bileşimi, etkileri, sonuçları açılarından tıp ve kimya bilimindeki yetkinliklerini gözlemlemekteyiz. Mayalanarak elde edilen içeceklerle mayalama tekniği kullanılmayan uyuşturucuları ayrı kategoriler içerisinde değerlendirerek, bunları değişik özellikleri ile birey ve toplum yapısına uyarlamıştır. Eserde bu içki ve uyuşturucuların kişi üzerindeki etkisi, kalıcılığı devlet ve toplum yapılarıyla örtüştürülmüş gözükmektedir. Beng, etkisini vücut üzerinde yavaş yavaş göstermekte ve uzun süre kalıcı olmaktadır. Yine esrar alımında, zamanda izafî bir yavaşlamanın yanısıra, vücutta gevşeme ve rahatlama söz konusudur. Ağrı hissinin azalması ile birlikte, ağızda ve dimağda kuruluk gözlemlenmektedir. Bade’de ise etki kısa sürede kendisini göstermekte, nihayetinde vücuttan atılım daha çabuk olmaktadır. Esrar içenin dingin ve uyuşmuş haline karşı, şarap içende hareket ve aktivite söz konusudur. Fuzuli, “Beng ü Bade”de sadece Osmanlı devletinin padişahı ile Safevi devletinin şahını anlatmamış, bu kişilerin timsalinde Osmanlı ve Safevi toplum yapısını da irdelemiştir. Osmanlı, imparatorluk olmanın gerektirdiği doğal bir sonuç olan heterojenlik ve çok renkliliği, kurumlarıyla oturmuşluğu anlatırken, Safevi, homojen, saf, bozulmamış ve daha millî bir yapının varlığını hissettirmektedir. Fuzulî, eserin “Bade ve Beng’in Hikâyesinin Başlangıcı” başlıklı kısmında, Beng ve Bade’nin şahıslarında şu sembol değerleri verir:

Beng: Kuru, gül, sağ, baş.

Bade: Yaş, lale, sol, ayağ (ayak ve aynı zamanda kadeh anlamında).

Kuru, yetişmişliğin, olgunluğun ardından sonuç olarak pasiflik, içe dönüklük ve fonksiyonunu tamamlamışlık anlamlarına gelmektedir; aynı zamanda aklın sembolüdür. Buna karşılık ‘yaş’lıkta tazelik, üreme, çoğalma, dışadönüklük, dinamizm vardır, aynı zamanda yaş aşkın sembolüdür. Gül, Divan şiirinde çiçeklerin padişahıdır; o çimenliğe yani şehre, medeniyete mensuptur; ancak lâle

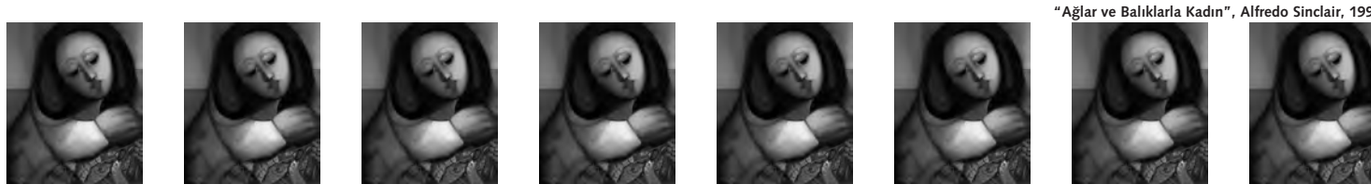

"Ağlar ve Balıklarla Kadın", Alfredo Sinclair, 1993

sahralı, yani taşralıdır. Gül, merkezdedir, lâle ise kenarda, ama daha saftır. Sağ, doğruluk, sağlamlık ve isabeti ifade ederken, sol aksiliği, tersliği, düzene aykırılığı ifade etmektedir. Baş, aklı, merkez olmayı, esas olmayı sembolize ederken, ayak, bu gücün en önemli uygulayıcısıdır. Aslında birbirinin zıddı gibi görünen bu değerler, dikkat edildiğinde tamamıyla bütünleyici ve tamamlayıcı özellikler göstermektedir.

Fuzuli, Bade'yi Beng'e şöyle hitap ettirir: "Men nebîre-i tâkem / Men şafak gibi âlam / Men çerâğ-ı encümenem / Nevres-i cihân-sûzam / Eylerem seni fâni" (Ben üzüm kütüğünün torunuyum, şafak rengi gibi kırmızıyım, meclislerin aydınlatıcı mumuyum, ben dünyayı yakan yeniyetme delikanlıyım, seni yok ederim).

Biraz da inançsal nedenlerle Şah İsmail'i sembolize eden Bade'nin eserin sonunda ağır (galip) gelmesi gerekmektedir. Öyle de olmuştur.

BLITZKRIEG

Kısaca, yıldırım harekâtı. Piyadelerin hücum hattı boyunca çarpışması temelli geleneksel savaş biçiminin yerine, esas olarak Alman ordusu tarafından II. Dünya Savaşı'nda kullanılan "blitzkrieg", başta Batı Cephesi olmak üzere, pek çok cephede başarılı olmalarını, Danimarka'dan Polonya'ya ve Fransa'ya, pek çok ülkeyi kolaylıkla ele geçirmelerini sağladı. Bu savaş stratejisinin başrolünde tanklar yer alıyordu. Doktrine göre, tanklar cephe hattının belli bir yerinden bodoslama dalacaklar, hız kesmeden ve mümkün olduğu kadar tahribat bırakarak gidebildikleri yere kadar gideceklerdi. Demoralize olan ve dağılan düşman kuvvetlerinin üstesinden gelmekse piyadenin işiydi. Blitzkrieg stratejisinin olmazsa olmazlarından biri de, hava kuvvetleriydi. Bombardıman uçaklarının tanksavarları, ikmal hatlarını ve lojistik merkezleri imha etmesi sonucu açtığı yarık boyunca ilerleyen zırhlı birlikler, dağılan düşman birliklerinin piyade tarafından çepeçevre sarılması sonucu yıldırım savaşını başarıya ulaştırmış olacaktı. Avrupa'nın yarısını kısa sürede işgal edebilen Nazi ordusunun sırrı buydu. Sovyetler Birliği'ne de aynı prensiple saldırmak isteyen Almanlar, Kızılordu'ya büyük kayıplar verdirmelerine rağmen, paletli tanklar dışındaki motorize araçların lastiklerinin kış çamuruna takılıp kalması, Sovyet ordularının müdafaası yüzünden bu cephede savaşı kaybettiler.

j→

JÓIA (CAETANO VELOSO, '75)

t→

THICK AS A BRICK (JETHRO TULL, '72)

JETHRO TULL

The Steeve Chronicle & Linwell Advertiser

THICK AS A BRICK

JUDGES DISQUALIFY "LITTLE MILTON" IN LAST MINUTE RUMPUS

FLUTE CONCERT AT HARRIT ROOMS

HEAD INJURY

V→

VON TRAPP AİLESİ

1965 yapımı "Sound Of Music" (Neşeli Günler) filmi, Von Trapp ailesinin biraz çarpıtılmış gerçek hikâyesini anlatır. Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun gözde albaylarından Georg von Trapp, karısını kaybettikten sonra eve gelen bakıcıları uzaklaştırma konusunda mahir yedi çocuğuyla ilgilenmesi için acemi rahibe Maria Kutschera'yı işe alır. Çocuklar Maria karşısında yelkenleri suya indirir, disiplinli babalarına inat müziği keşfederler. (Gerçeğin farklı olduğu rivayet edilir, daha yumuşak kalpli olanın Maria değil, albay olduğu söylenegelir.) Bu süreçte Maria ve Georg aşık olup evlenir, üç çocukları daha olur. Dönem Avusturya'nın Nazi Almanyası karşısında sıkıntılar çektiği '30'ların sonudur. Albay büyük servetini yitirince, hobi olarak şarkı söyleyen aile geçimini bu yolla kazanmak zorunda kalır. Böylece Trapp Family Singers doğar. '38'de Hitler'in doğumgününde şarkı söyleme emri alan aile trenle İtalya üzerinden teklifler aldıkları ABD'ye kaçar. (Filmde ise Alp Dağları'ndan yürüyerek İsviçre'ye kaçarlar.) Çıkardıkları sayısız plağın yanısıra Elvis Presley'in Noel şarkıları söylediği bir albümünde de yer alırlar. Amerika'da yerleştikleri Vermont'ta satın alıp bir müzik merkezine dönüştürdükleri çiftlik, bugün hâlâ turist çekmekte ve ailenin geri kalan üyelerince işletilmektedir.

"Neşeli Günler"in yedi çocuğu ve başrol oyuncusu Julie Andrews

W→

WAH WAH RECORDS

Wah Wah Records, zor bulunan plakları koleksiyonculara ulaştırma amacıyla Barselona'da 1992 yılında kurulmuş. Özellikle "garip" müzikler üzerine yoğunlaşmayı tercih ettiklerini söyleyen ortaklar, 1998 yılından itibaren kendi markalarıyla albüm de yayınlamaya başlamışlar. "Benimle Oynar mısın?"ı basan plak şirketi, Bülent Ortaçgil'i "Türkiye'nin ulusal müzik ganimetlerinden biri olan, ancak Batılı kulaklara ulaşmamış bir ses" ve "döneminin Amerikan ve İngiliz folk çeşnilerinin en yumuşak, en hoş kokulu olanlarını özümsemiş, ancak kesinlikle Türk" olarak tanımlıyor ve Donovan ve Nick Drake'i Ortaçgil'e referans olarak gösteriyor. Wah Wah Records'dan Shakira Benavides'le albümü yayınlama süreci üzerine kısa bir söyleşi yaptık:

"Benimle Oynar mısın?"la nasıl tanıştınız, neden basmaya karar verdiniz?

Artık internet sayesinde dünyanın her köşesindeki müziklere ulaşmamız çok kolay. Eskiye oranla İzlanda'dan, Yunanistan'dan ya da Türkiye'den pek çok grubu kolaylıkla dinleyebiliyoruz. Ancak bunun dışında, Wah Wah Records olarak '70'li yılların müziğine özel ilgi duyuyoruz ve o dönem iletişimsizlik yüzünden dinlemekten mahrum kaldığımız kimi sound'ları internet sayesinde keşfediyoruz.

Pek çok ülkeden albüm sipariş ediyoruz ve daha sonra beğendiğimiz albümleri yayınlamaya çalışıyoruz. Bülent Ortaçgil'i dinlediğimizde hepimiz çok beğendik ve kendi etiketimizle yayınlamaya karar verdik.

Ortaçgil'in kendisiyle bir ilişkiniz oldu mu?

Önce konsolosluk aracılığıyla ulaşmaya çalıştık, ancak daha sonra internetten kendi şirketine ulaştık ve izni onlardan aldık. Ortaçgil'le kişisel herhangi bir diyaloğumuz olmadı.

Albüm kaç adet basıldı?

1000 adet; 500'u Barselona'daki dükkânımızda satışa sunuldu, geri kalanı ise ABD'de, Almanya'da, İngiltere'de birlikte çalıştığımız diğer şirketlere gönderildi.

Satışlar nasıl gidiyor?

400 civarında sattık. Belki daha fazla kopya basacağız, karar aşamasındayız.

Sırada Türkiye'den başka kimseler var mı?

Şu anda bir isim yok, ancak albüm sipariş etmeye ve dinlemeye devam... Birlikte çalıştığımız İngiliz plak şirketi Finders Keepers Records, Türkiye'den üç albüm yayınladı: Ersen, Selda ve Mustafa Özkent'in albümlerini...

(Söyleşi: Zeyno Pekünlü)

"Deniz kabarır coşar... ", Nedret Sekban, 2001

Müstehçen görülen bir şarkı

Birçok san'atkârların muhakemesine başlandı

"Balıkçılar" isimli bir şarkının plâğı Müddeiumumilikçe müstehçen addedilerek plâğın satışı menedilmiş ve plâğın güftesini yazan, şarkıyı söyliyen ve plâğı satanların muhakemesine dün ikinci ceza mahkemesinde başlanmıştır. Maznunlar arasında muganniye Safiye, bestekâr Sadettin, Artaki, Nazmi, Kemal, Mahmure Şenses, Neriman, Rifat, Jak, Muradyan ve Post bulunuyordu.

Müddeiumumiliğin okunan iddianamesinde bu eserin, güftesi Lâz taklidli ve san'at eseri olmaktan uzak ve halkın ar ve haya duygularını incitici mahiyette bir şarkı olduğundan bahsediliyor ve amilleri hakkında matbuat kanununun 311 inci maddesi ve ceza kanununun 426 427 inci maddeleri delâletile dava ikame edildiği bildiriliyordu. Müddeiumumiliğin iddianamesi okunduktan sonra evvelâ bestekâr Sadettin isticvab edilmiş ve şunları söylemiştir:

"– Bir eser kül halinde mütalea edilir. Bu şarkı, kül halinde müstehçen değildir. Trabzonda balıkçılar iyi avlandıkları ve bereketli mahsul aldıkları zaman sevinçden coşarlar. İşte biz de bu sevince tercüman olmak istedik. Bu plâk bir senedir piyasadadır ve kimse gelip itiraz etmemiştir. Bilâkiz herkes çılgınca alkışlamıştır. Müstehçen olsaydı dinliyenlerin yüzleri kızarırdı. Bildiğime göre bu vak'a şöyle doğmuştur: Trabzonda yanyana bulunan iki rakib kazinodan biri bu 'Balıkçılar' şarkısını çaldırmağa ve okutmağa başlamış, müşteriler, şarkının söylendiği kazinoya gitmişler, bunun üzerine diğer kazinocu Müddeiumumiliğe, rakibi olan kazinonun müstehçen şarkılar söylettiğini ihbar ederek şikâyet etmiş. Trabzon Müddeiumumiliği İstanbul Müddeiumumiliğine bir tezkere ile müracaat ederek bu plâğın 'Matbuat bürosu'ndan geçip geçmediğini sormuş ve İstanbuldan 'mahzur görülmemiştir' tarzında cevab verilmişti. Binaenaleyh niçin şimdi müstehçen deniyor. Bu plâğın satışının menedilmesi hazineyi de alacağı birçok vergiden mahrum etmiştir."

Bundan sonra diğer maznunlar isticvab edilmişler, bunlar da plâğın müstehçen olmadığını söylemişlerdir. Muhakeme karar için 27 marta talik edilmiştir.

Cumhuriyet, 4 Mart 1937